

Erich von Däniken

**SUDNJI DAN JE
ODAVNO POČEO**

KAMEN SVETOG BERLITZA

U opatiji svetog Berlitzza djeca su već u dobi od petnaest godina postajala sjemeništarcima. Ove je godine zaređenje bilo omogućeno točno osmorici dječaka i deset djevojčica. Opat je zabrinuto govorio o "godištu bez mnogo novorođenčadi". Većina ovih dječaka i djevojčica odrasli su u opatiji, njihovi su roditelji radili na području svetog Berlitzza. Ovdje nisu samo samostanska braća i sestre, nrgo i sakupljači bobica, lovci, obrtnici svih vrsta te babice i sanitarci. Svi su bili povezani divnom obvezom stvoriti što je moguće više ljudi i podići ih da budu snažni. Od *Velikog uništenja* na širokim prostranstvima živjele su male skupine ljudi, a sam je opat čak slutio da su njihovi preci vjerojatno jedini koji su preživjeli *Veliko uništenje*.

Nitko, čak ni učeni opat i njegovo *Vijeće spoznaje* nisu znali što se tada dogodilo. Neki su pretpostavljali da su prijašnji ljudi imali strašno oružje i da su se

međusobno istrijebili. No, to mišljenje nije imalo nikakvog odjeka u *Vijeću spoznaje*. Nisu si mogli predočiti ni jedno tako strašno oružje. Usto, prema službenom učenju, ljudi Prethodnog doba bili su sretni i živjeli su u izobilju. Zašto bi onda ratovali? To nije bilo logično i nije imalo nikakvog smisla. Zbog toga se u *Vijeću spoznaje* razmatrala mogućnost da je čovječanstvo pokosila neka zagonetna zaraza. No i ta je teorija odbačena. Bila je u proturječju s onim što je prvi naraštaj Patrijarha prenio nakon *Velikog uništenja*.

Trojica praotaca i četiri pramajke svojoj su djeci nakon *Velikog uništenja* prenijeli da je katastrofa čovječanstvo pogodila jedne mirne večeri. Ta je predaja bila nedodirljiva. Zapisali su je sinovi praotaca u svetu *Knjigu patrijarha*. Svako je dijete u opatiji svetog Berlitzta znalo *Pjesmu o propasti svijeta*, opat ju je iz godine u godinu pjevao u tužnoj Noći sjećanja. Bio je to jedini zapis koji je napisao jedan od praotaca:

"Ja, Erich Skaja, rođen 12. srpnja 1984. u Baselu na Rajni, sa svojom sam suprugom i kćeri Silvijom te s prijateljima Ulrichom Dopatkom i Johannesom Fiebagom, kao i njihovim suprugama bio na planinarenju u Bernskim Alpama.

Budući je već prošlo šest poslijepodne, skratili smo svoj silazak s vrha *Jungfrau* i pošli kroz tunele kroz koje je prolazio vlak. Zbog radova na vrhu brda u to vrijeme više nisu vozili vlakovi za dolinu.

Izenada se zatreslo tlo i dijelovi granita raspršili su se po pruži. Jako smo se uplašili, a Johannes, geolog, uvukao nas je u jednu nišu u stijeni. Tek što smo pomislili da je najgore prošlo, začula se snažna buka. Tlo pod nama kao da je zaplovilo, začuli smo strašnu

grmljavinu, kakvu ni zajednog nevremena nismo čuli. Trideset metara od nas urušio se donji zid tunela. Zavladao je tišina.

Johannes je rekao da je negdje provalio vulkan, što je malo vjerojatno za ovo područje, ili je potres. Morali smo se penjati da bismo stigli do gornjeg izlaza iz tunela.

Nekoliko metara prije izlaza začula se buka. Nema riječi kojima bih mogao opisati to divljanje prirode. Prvo je vjetar pred izlazom iz tunela kovitlao snijeg i komade leda, a nakon toga smo vidjeli i drveće, stijene i čitave krovove hotela smještenih u dolini. Bila je to lomljava i trganje kakvo nijedan čovjek prije nas nije čuo. Vjetar je zavijao i bijesnio, vrištao i rikao, sve je bilo u zraku, bacano tisuću i više metara uvis. Zemlja se tresla, priroda je grmila. Granitne stijene lomile su se jedna o drugu kao da su od kartona. Strašne su nas oluje zaobišle samo zato što smo se nalazili u oknu tunela čija je donja strana bila zatrpana. Svevišnjemu Bogu svaka čast i slava!

Užas oluja trajao je trideset i sedam sati. Nismo više imali snage i apatično smo ležali stisnuti jedni uz druge, čvrsto se držeći za ruke. Poželjeli smo da se planina nad nama sruši. Nitko ne može pojmiti koliko smo propatili.

Nakon toga navrla je voda. Usred urlika i tutnjave vjetrova začuli smo šum i grmljavinu. Činilo se kao da se izlio beskrajni ocean. Velike vodene fontane vrile su i grgotala, šištale i zapljuskivale o stijene. Poput olujnih poplava na morskoj obali neprestano su nadirali novi ogromni valovi, lomili se jedni preko drugih, obrušavali se u dolinu, sabirali se u ogromne virove i

uvlačili cijelu faunu u dubinu. Kao da se slila sva voda ovoga svijeta. Nismo više željeli živjeti i u jezivu strahu vrištali smo iz petnih žila.

Osam je sati voda hučala, a potom utihnuše vjetrovi, oslabiše jecaji i nastade tišina. Slomljeni tim mučenjem, nijemi od bola gledali smo jedni druge u oči. Na kraju je Johannes na sve četiri otpuzao do malog otvora koji je još ostao na gornjem izlazu iz tunela. Čuo sam ga kako grozno jeca i s mukom sam se probio do njega. Prizor me je ostavio bez riječi. U meni su se prelamali najdublji osjećaji. Gorko sam zaplakao. Našega svijeta više nije bilo.

Vrhovi planina nestali su u eksploziji, kao da ih je netko otpilio. Nigdje više nije bilo ni leda ni snijega. Nestalo je i svo zelenilo. Vlažne litice sjale su blijedosmeđkasto. Sunce se nije moglo razaznati, a dolje u dolini, gdje su nekad bile toplice Grindenwald, ljeskalo se jezero.

To se dogodilo 2016. godine od Kristova rođenja. Ne znamo jesmo li jedini preživjeli *Veliko uništenje*. Ne znamo ni što se zapravo dogodilo. Neka nam je svemoćni Bog na pomoći!"

Osmorica dječaka i deset djevojčica puni poštovanja slušali su *Pjesmu o propasti*. Opat Ulrich III izrekao ju je svojim zvonkim i jakim glasom. Nakon kraće stanke, tijekom koje je bio udubljen u misli, obratio se sjemeništarcima: "Uđite sad u Dvoranu sjećanja. Sa štovanjem promatrajte relikvije svojih praotaca. Oda brani ste, zajedno sa svojom braćom i sestrama štovati i razumjeti ove relikvije."

Puni očekivanja mladi su sjemeništarci ušli u dugu, tamnu drvenu građevinu, koju su dotad bili promatrali

samo izvana. Časne su sestre upalile svijeće, relikvije praotaca zasjale su pod treperavim svjetlom. Tu su bile cipele svetih Ericha Skaje, Ulricha Dopatke i Johanesa Fiebaga. Nedostajale su cipele njihovih supruga. Cipele su bile od neobičnog materijala, mekog poput kože, no nije bila koža. Čak ni članovi *Vijeća spoznaje* nisu znali što je to. Jedan je samostanski brat strpljivo objašnjavao da je možda u Prethodno doba bilo životinja koje su imale takvu kožu. Rekao je da su vjerojatno stradale u *Velikom uništenju*.

Christian, koji je sa svojih sedamnaest godina bio najstariji sjemeništarač, polako je podigao ruku:

"Poštovani brate," upitao je skromno, "kakvi su to znakovi na cipelama svetog Johannes?"

Odgovor je bio popraćen dobroćudnim osmijehom:

"Sve što smo uspjeli odgonetnuti jesu početna slova REE i posljednje slovo K. Nismo još uspjeli otkriti značenje toga."

Christian je još jednom podigao ruku: "Poštovani brate, zar je u staro doba bilo životinja na čijoj je koži bilo takvo pismo?"

"Inteligentan si ti mladić," odgovorio je brat, premda pomalo zlovoljno, "kod svemogućeg Boga sve je moguće."

U jednoj niši u polumračnoj prostoriji nalazile su se vreće s priborom za preživljavanje, koje su nekoć pripadale praocima. Samostanski je brat strpljivo tumačio kako se te vreće u svetoj *Knjizi patrijarha* nazivaju "ruksacima". Riječ "sack" znači "vreća", no prefiks "ruk" je nejasan. Govorio je da je poznato da se rječju "ruk" često naziva brz, kratak pokret. Ipak, taj prefiks ne čini nikakvu smislenu cjelinu s pojmom "sack".

Sjemeništarci su se opet našli pred zagonetkom, jer su se vreće za preživljavanje sastojale od višebojnih rubaca, koji međutim nisu mogli biti rupci. Poput cipela svetog Johannesa, i te su vreće bile meke i gipke, no unatoč tomu u proteklih dvije stotine trideset i šest godina Novog vremena nisu se poderale. Sjemeništarci su, radosni, slavili svemogućeg Boga — živjeli su u prekrasnom svijetu u kojem se još mnogo toga mora odgonetnuti.

U to spada i sjajno uže pronađeno u torbi s priborom za preživljavanje koja je pripadala svetom Ulrichu Dopatki. Nitko nije poznao tajnovit, elastičan, a ipak čvrst materijal od kojega je bilo izrađeno to uže. U svetoj *Knjizi patrijarha* pisalo je da se taj materijal zove "plastika", što vjerojatno bijaše riječ koja korijen vuče iz Prethodnog doba i čije je značenje bilo nepoznato čak i učenoj braći iz *Vijeća spoznaje*.

Neobični osjećaji navirali su u sjemeništarcima dok im je brat pokazivao komadić onog "kartona". Bio je jednako zagasit i smeđ kao i ono na čemu je sveti Erich Skaja zapisao *Pjesmu o propasti*. Kako li su samo patili naši sveti praoci, vrijedni štovanja! Kakva li su samo predivna znanja i materijali bili na raspolaganju u Prethodno doba!

Prvo razgledanje relikvija trajalo je čitav sat. Sjemeništarcima su pokazivani nepoznati alati, tajanstvene naprave i predmeti koji su u svetoj *Knjizi patrijarha* nazvani "satovi", među njima i jedan djelomično proziran "sat" sa samo jednom kazaljkom koja se stalno okretala prema zalasku sunca.

Obred inicijacije dosegao je vrhunac. Sjemeništarci su bili nestrpljivi, jer ovo je bilo prvi put da su smjeli

baciti pogled na *Kamen svetog Berlitza*. Praćeni nadi-rućim koralima samostanske braće i sestara, stupili su u najsvetiju prostoriju. U svim nišama i na svim izbočinama gorjele su uljanice, zrak je bio zasićen teškim mirisom borovine. Naprijed, na stropu prostorije zjapila je okrugla rupa. Snop sunčeva svjetla osvjetljavao je oltar. Tamo, na stoliću ležao je *Kamen svetog Berlitza*: najveće blago koje je ova opatija posjedovala.

Opat Ulrich III izmolio je molitvu zahvale. Nazočni su slušali ispunjeni osjećajima i pognutih glava. Povikom: "Sveti Berlitze, hvala ti za ovaj dar s neba!" završio je svečani dio obreda inicijacije. Sad su se sjemeništarci okupili oko opata. Oprezno je podigao *Kamen svetog Berlitza* sa stolića i uz presretan osmijeh pokazao ga mladim ljudima.

Kamen je bio veličine ruke. Crn, s mnogo malih tipaka na kojima su se, ako bi se posve licem približili, mogla razaznati pojedina slova. Na gornjem dijelu kamena nalazio se otvor i ispod njega siva, mutna podloga. Odmah pokraj toga isticao se natpis koji se jasno mogao pročitati "BERLITZ" a ispod toga, manjim slovima, riječ "Interpreter 2".

Pritišćući tipke vrhom prsta, opat Ulrich III utipkao je riječ "ljubav". Istovremeno su se na sivoj podlozi pojavljivala slova "l-j-u-b-a-v". Bilo je sablasno, sjemeništarci su se jedva usudili disati. Potom je Ulrich III pritisnuo jednu drugu tipku i točno ispod slova "l-j-u-b-a-v" kao da su ispisana nevidljivom rukom pojavila su se slova "l-o-v-e".

"Aleluja!" uzviknuo je opat Ulrich III i usmjerio pogled prema snopu svjetla koji se spuštao sa stropa.

"Aleluja!" slavili su sjemeništarci, braća i sestre u zboru.

"Snaga kamena je ostala! Neka je hvaljen sveti Berlitz i njegova snaga koja ne prestaje!"

Opat Ulrich III ponovno je tipkao. Ovoga se puta pojavila riječ "sveti" i ubrzo potom slova "h-o-l-y".

"Aleluja!" povika opat prema stropu i "Aleluja!" odjekivalo je iz gomile. Opat Ulrich III je sve brže tipkao nove riječi u *Kamen svetoga Berlitza* i svaki put bi se pod tim riječima pojavljivala strana slova. Bilo je to čudo, nepojmljivo ljudskome umu. Sjemeništarci su se zadivljeno pogledavali. Bili su svjesni da su svjedoci doista dojmljivoga čuda. Bio je to uzvišen trenutak.

Ulrich III se napokon otrgnuo od *Kamena svetog Berlitza* i pažljivo ga odložio na stolić. Pobožna i ozbiljna izraza lica obratio se sjemeništarcima:

"*Kamen svetog Berlitza* je kamen koji prevodi. Pomoću njega se jezik svetih Praotaca može prevesti u druge jezike Prethodnog doba. Kamen je svet, jer u sebe prima vječnu snagu sunca. Dovoljno je da tri sata bude izložen sunčevoj svjetlosti i kamen će govoriti dvanaest sati. Nikad nije razočarao *Vijeće spoznaje*. Pomogao nam je razumjeti svete knjige patrijarha i pomoći će nam odgonetnuti druge zapise iz Prethodnog doba, čiji se fragmenti uvijek iznova pojavljuju."

Ovoga se puta oprezno javio Valentin, drugi sjemeništarac po starosti:

"Poštovani Oče Ulrich, odakle potječe *Kamen svetog Berlitza*?"

"Bistar si ti mladić", rekao je opat Ulrich III blagonaklono. "*Kamen svetoga Berlitza* otkrio je sveti praotac Ulrich Dopatka. U *Knjizi patrijarha* zapisano je

da je sveti Ulrich Dopatka pronašao taj kamen. To se dogodilo dvije godine, jedanaest mjeseci i devet dana nakon *Velikog uništenja*. Sveti Ulrich Dopatka popeo se na ostatke planine koju su zvali *Jungfrau* (Djevičica). Nekoliko stotina metara ispod vrha planine uništenog u noći propasti, nalazile su se ruševine. U *Knjizi patrijarha*, poglavlje 16, redak 38, čak je zapisano da su te ruševine ostaci neke *znanstvene postaje* koja se nekoć navodno nalazila pod vrhom te planine."

Opat je nekoliko puta glasno udahnuo, prije nego što je nastavio:

"Znaš, mladiću moj, sveti se Ulrich Dopatka vjerojatno uspeo na planinu koju su zvali *Jungfrau* u nadi da će u onim ruševinama pronaći nešto iskoristivo. Možda gaje, međutim, onamo gore poveo i duh svetog Berlitzza, *da bi pronašao kamen svetog Berlitzza*. Putevi Gospodnji su višeslojni i teško je u njih proniknuti!

Sutra započinjete s čitanjem svete *Knjige patrijarha*. U godinama što dolaze mnogo ćete toga naučiti. Budite spremni i pokorni. Štujte svemogućeg Boga i svete praoce!"

U *Knjizi patrijarha* svako je poglavlje započinjalo riječima: "Otac mi je pričao...". Izvorni tekst knjige prvobitno su sastavili sinovi praotaca — patrijarha, a sastojao se od ukupno šest stotina i dvanaest stranica. Od izvornih tekstova sačuvana je samo četvrtina. Ručkopis se jedva mogao čitati, toliko je sve bilo požutjelo i prljavo. Srećom su samostanska braća i sestre rano počeli izrađivati prijepise.

Prvih osam stranica bile su iznimka, jer njih je zapisao sveti Erich Skaja na onom "kartonu" koji su praoci nosili u svojim vrećama za preživljavanje. Stranice

su bile s obje strane ispisane tankom, tamnom bojom čiji sastav nikome nije bio poznat. Na njima su bili datumi kršćanskog računanja vremena.

Nakon toga mnogo godina ništa nije zapisano sve dok se nisu pojavili prvi zapisi na koži. Sastavili su ih patrijarsi, sinovi i unuci praotaca. Uveli su novo računanje vremena, brojili su godine od *Velikog uništenja*. Crvena su se slova uredno isticala na tamnožutim kožama. Često je više koža bilo povezano nitima od bilja. Tek su 116. godine nakon *Velikog uništenja* potomci patrijarha počeli koristiti ovapnjeni papir. Na podlogu od gusto, križno isprepletenih biljnih vlakana nanosili su tanak sloj vapna. Da bi sve to bilo elastično, u vapno su umiješali voćna ulja.

Proučavanje je sjemeništarcima bilo veliko zadovoljstvo. Učitelji bijahu starija samostanska braća, a na posebna pitanja s dubljim smislom odgovarali su časni članovi *Vijeća spoznaje*.

"Časni vijećnici," pitala je jedna sjemeništarka već u četvrtom tjednu, "zašto se ja zovem Birgit, a moj kolega Christian, zašto postoje imena Valentin, Markus, Willi ili Gertrude? Otkud potječu ta imena?"

"To su imena koja su praoci davali svojim sinovima i kćerima. Bila su tri oca: sveti Erich Skaja, sveti Ulrich Dopatka i sveti Johannes Fiebag. Imali su četiri žene kojima znamo samo imena: Silvia, Gertrude, Elisabeth i Jacqueline. S njima su praoci imali djecu, prvih godina nakon *Velikog uništenja* svaka je žena godišnje rodila jedno dijete. Sve je to potomstvo dobilo imena koja su praoci poznavali iz Prethodnog doba. Zadovoljna?"

Sad se Valentin javio za riječ: "Jučer smo čitali 19. poglavlje i nismo se mogli složiti oko toga što se misli

pod *velikim pticama*. Časni vijećnice, hoćeš li nam to objasniti?"

Časni je vijećnik na trenutak zastao, potom se nasmiješio i promišljeno krenuo prema bočnom zidu pokraj kojega su na grubim drvenim stupovima visjeli prijepisi *Knjige patrijarha*. Skinuo je list s 19. poglavljem, stavio ga pred Valentina i zamolio ga neka pročita tekst:

"Poglavlje 19, rečenica 1: Otac mi je rekao da je njegov otac Erich jednog poslijepodneva, dok je neka velika ptica nadlijetala dolinu, povukao sljedeću paralelu:

Rečenica 2: U moje vrijeme bilo je ptica koje su bile dvije stotine puta veće od ove.

Rečenica 3: U trbusima tih ptica sjedili su ljudi, jeli su i pili.

Rečenica 4: Kroz male otvore mogli su promatrati Zemlju pod sobom.

Rečenica 5: Te su ptice ukočenih krila letjele nad velikom vodom brzinom većom od bilo kojeg vjetra.

Rečenica 6: S druge strane velike vode bile su kuće tako visoke da su neke od njih doticale nebo. Zbog toga su ih zvali *neboderima*.

Rečenica 7: U gradovima s *neboderima* živjeli su milijuni ljudi.

Rečenica 8: Ne znamo što se s njima dogodilo. Neka se Bog smiluje njihovim dušama."

"Onda, Valentine, što misliš o tom tekstu?"

Prozvani je slegnuo ramenima: "Ne znam baš. Ne mogu si zamisliti *velike ptice*, u kojima ljudi ne samo da sjede nego čak i jedu."

"Ti, dakle, sumnjaš u izjavu iz *Knjige patrijarha*?"

Valentin je šutio. Javila se Birgit:

"Tekst je napisao patrijarh trećeg naraštaja nakon *Velikog uništenja*. On naglašava da mu je otac pričao o paraleli koju je njegov djed povukao. Pod *paralelom* se može misliti samo na *usporedbu*."

Sjemeništarac Christian, koji je sjedio pokraj Birgit i rijetko joj proturječio, jer ju je volio, neuobičajeno je uzbuđeno ubacio: "Ja svetu predaju shvaćam doslovno, čak i onda kad si ne mogu zamisliti ogromne ptice u kojima su jeli ljudi. Sveti Erich Skaja nije lagao svome sinu, on je bio živi svjedok Prethodnog vremena."

Žučnu raspravu koja se iz toga razvila prekinuo je časni vijećnik:

"Sjemeništarci, dosta bi bilo! *Vijeće spoznaje* u više je navrata raspravljalo o 19. odlomku. Pitali smo i *Kamen svetog Berlitz*a. Kamen ne poznaje druge riječi za *velike ptice*. Dakle, nisu mogle postojati. Samo se uz tako zvane nebodere pojavljuje riječ *skyscraper*. Izgleda da su postojale neke velike kuće ili čak tornjevi. Zbog toga danas prevladava mišljenje da je sveti Erich Skaja *velikim pticama u kojima su sjedili ljudi*, izrazio svoju viziju budućnosti. Zna da ljudi ne mogu letjeti, no unatoč tomu imaju želju oponašati ptice. Tako je i sveti Erich Skaja za dalju budućnost priželjkivao i nadao se da će ljudi poput ptica moći letjeti preko vode, bez napora i znoja. Vjerojatno se mladom patrijarhu, dok je zapisivao taj tekst, potkrala pogreška. On je u rečenicama 2 do 7 trebao upotrijebiti buduće, a ne prošlo vrijeme. Dakle, ne: '*Bilo* je ptica koje su *bile* dvije stotine puta veće od one ptice...' nego: '*Bit će* ptica koje *će biti* dvije stotine puta veće od one ptice.' Sjemeništarci, jeste li shvatili?"

Svi su šutjeli. Markus i Christian značajno su se pogledavali. Nisu se slagali s ovim učenjem. Christian je u svojoj mašti već zamišljao velike ptice na kojima su sjedili ljudi i mahali onima dolje.

Proučavanje tekstova iz mjeseca u mjesec postajalo je teže. Razlog tome bila je i činjenica da su mnogi izvorni zapisi bili nečitki te zbog toga nisu mogli postojati niti u izvrsnim prijepisima. Već su u izvornim zapisima nedostajala neka mjesta, usred tekstova postojale su rupe, tako da je mnogo toga bilo teško povezati. Osobito zbunjujućima pokazali su se nepotpuni zapisi prvog naraštaja. Primjerice, poglavlje 3 gdje se govori o uzroku *Velikog uništenja*:

"Redak 1: Otac mi je rekao da njegov prijatelj Johannes, geolog, pretpostavlja da je u Zemlju udario velik meteor.

Redak 2: Statistički je svakih deset tisuća godina postojao rizik da nas pogodi meteor ili komet.

Redak 3: Silina udarca... (nečitko)... dvadeset tisuća puta jače od bombe koja je pala na Hiroshimu.

Redak 4: (početak nedostaje u izvorniku)... asteroidi Geografos, Adonis, Hermes, Apolon i Ikar presijecaju Zemljinu putanju.

Redak 5: (početak nedostaje u izvorniku)... pomak polova koji je za posljedicu imao promjenu zemljine osi.

Redak 6: Sjever je sada tamo gdje sunce zalazi... (nečitko).

Redak 7: Ono što je nekoć bilo kopno sad se nalazi pod vodom, strše samo planine i visoravni.

Redak 8: Nekadašnje podvodne stijene vjerojatno više nisu pod vodom... (ostatak nedostaje)."

Već je prvi redak stvarao probleme. Riječ "geolog" uvijek se pojavljivala uz svetog Johanna Fiebaga. Ipak, ni iz čega se nije moglo nazrijeti što je to "geolog". *Kamen svetog Berlitz*a pokazivao je "geology" — ali što je bila "geology"? Dalje se pojavljuje posve nerazumljiva riječ "meteor". *Kamen svetog Berlitz*a nije poznavao ni jednu drugu riječ, a i uz sedam slova "k-o-m-e-t-o-m" u redak 2 *Kamen svetog Berlitz*a ispisao je samo "comet".

Časni pripadnici *Vijeća spoznaje* bili su posve nemoćni pred izrazom "bomba koja je pala na Hiroshimu". Rastavljali su ga u najmanje dijelove, ali nisu mogli pronaći ništa prepoznatljivo. "Hir" je moglo značiti "ovdje", a ako bi se "i" čitalo kao "e", "Hiro" je moglo biti "Hero" i prema *Kamenu svetog Berlitz*a predstavlja "heroja". "Bomba" se u *Kamenu svetog Berlitz*a tumači kao "bomb" i odnosi se na nešto "bačeno" što je "eksploziralo". U srednji dio te riječi uopće se nije moglo proniknuti, premda je nekoliko pripadnika *Vijeća* smatralo da se možda misli na onu daleku zemlju iz Prethodnog vremena koja se na nekom drugom mjestu spominje kao Kina ("China" "-šima"). Što se, dakle, krije iza izraza "hirošimska bomba"? Najvjerojatnije nešto "što je neki heroj u Kini bacio" ili "ovdje je (ili sada je) eksplozirao heroj iz Kine". Takvom su se objašnjenju suprotstavili ostali članovi *Vijeća*, jer se znalo da su *Veliko uništenje* preživjela samo tri praoca i četiri pramajke. Otkud onda taj *heroj iz Kine*?

Jednako kaotično bilo je tumačenje 4. odlomka. Tako je prvi sin svetog Ulricha Dopatke pisao:

"Redak 1: Otac mi je rekao da su tih dana gladovali sve dok nisu primjetili da je voda puna riba.

Redak 2: Prvih su se mjeseci još nadali da će se pojaviti neki zrakoplov.

Redak 3: Ali nije došao zrakoplov, nego NLO.

Redak 4: Svi su ga mogli dovoljno dugo promatrati, i žene i muškarci.

Redak 5: NLO je više puta nisko nadletio stijene na obali.

Redak 6: Nekoliko mjeseci kasnije sve su stijene oko vode zazelenjele.

Redak 7: U onome što je raslo prepoznali su razne poljske plodove, krumpir, kukuruz, pšenicu, sve što je čovjeku potrebno da preživi.

Redak 8: Svi su bili sretni i zahvalni, no izvanzemaljci se potom godinama nisu pojavljivali, sve do trenutka kad su posjetili Ericha Skaju."

Časni pripadnici *Vijeća spoznaje* ovom su poglavlju svete *Knjige patrijarha* dali naslov *Pjesma nade*. Redak 1 bio je jasan, no već je drugi red u sebi sadržavao jednu nerazumljivu riječ: "zrakoplov". *Kamen svetog Berlitz*a uz nju je ponudio "aeroplane", a usporedbom tri mjesta u tekstovima saznalo se da se pod pojmom "aero" misli na "zrak". No, što je značilo "plane"? *Kamen svetog Berlitz*a "plane" je preveo kao "ravno". "Zrakoplov" je, dakle, "ravni zrak"? Stvar je bila beznadna. Kako god premetali, nije proizlazilo ništa smisleno: "zračan plov", "ploveći zrak", "ravni zrak"...

Zbog toga ne čudi što je jedan stariji časni vijećnik tvrdio da je to pogreška u pisanju. Sin svetog Ulricha Dopatke napisao je "plov" umjesto "protok". Time se najvjerojatnije mislilo na protok zraka, jer u tekstu, redak 2, jasno i čitko piše: Prvih su se mjeseci još nadali da će se pojaviti neki zrakoprotok... Nakon *Velikog*

uništenja, mudrovao je stariji, uvaženi vijećnik, zrak je stajao, bilo je vruće i sparno. Zbog toga su se praoci nadali bilo kakvom protoku zraka, povjetarcu. Ovo uvjerljivo objašnjenje dojmilo se mnoge gospode vijećnika.

Ipak, poteškoće u tumačenju 4. odlomka ostale su nepremostive. Što su patrijarsi mislili s "NLO"? Radilo se o nečemu što su svjedoci mogli dugo i mirno promatrati. Taj je NLO na neki način povezan s poljskim plodovima koji su nekoliko mjeseci kasnije izbili iz stijena kraj mora. NLO treba povezati sa svemogućim Bogom, jer su svi urodi uništeni tijekom *Velikog uništenja*. A sad su, zahvaljujući tom NLO, opet bili tu. Kako je to moguće? Tu su mogli misliti jedino na vječnog, milostivog Boga koji nije dopustio da iscrpljeni praoci i pramajke umru od gladi. Zbog toga su svi bili — kako je navedeno u redku 8 — vrlo sretni i zahvalni. No, u tom istom 8. redku pojavljuje se i riječ "izvanzemaljci". I ti su "izvanzemaljci" navodno kasnije posjetili svetog Ericha Skaju.

Članovi *Vijeća spoznaje* poznavali su riječ "zemaljci". Značila je "vezani uz zemlju". Pod "izvanzemaljci" su onda sigurno mislili na nevezanost uz zemlju. Na nešto što je došlo "izvana". To je, pak, moglo doći samo od svemogućeg Boga ili njegova poslanika. *Vijeće spoznaje* u to uopće nije sumnjalo. Svemogući je Bog sigurno odabrao svetog Ericha Skaju i prenio mu jednu ili više poruka. Rečenica u redku 8 nije dopuštala nikakve druge mogućnosti tumačenja:

"...no, izvanzemaljci se potom godinama više nisu pojavljivali, sve do trenutka kad su posjetili Ericha Skaju."

Tankoćutna i inteligentna samostanska braća tražila su smisao toga događaja. Odgovor je došao kao prosvjetljenje. Svemogući je Bog dopustio uništenje svijeta. Veliko je uništenje onda sigurno bilo Božja kazna — čišćenje zemlje. Kako svemogući Bog u svojoj beskrajnoj dobroti nije htio potpuno uništiti ljudski rod, odabrao je one čiste koji će preživjeti uništenje. Oni su trebali postati praocima novog naraštaja.

Ovakvo je razmišljanje još više dobilo na težini kad su oštroumni mislioci shvatili značenje prezimena Ericha Skaje. *Kamen svetog Berlitzza* je uz riječ "S-k-y" ponudio pojam "nebo". Tako su otkrili da je Skaja zapravo bio s neba. A riječ Erich se mogla rastaviti na "Er-ich". S onim "Er" (On) se vjerojatno mislilo na samu osobu, a pod "Ich" (Ja) božanski princip. "Er-Ich" značilo je da je "On" isto što i "Ja" ili "Ja sam u njemu". Logično je da se iza imena Erich Skaja nije moglo kriti ništa drugo do: "Ja sam u njemu i dolazim s neba (sky)."

Brat Johannes, jedan od potomaka svetog Johanesa Fiebaga, koji je iznio ovu oštroumnu tezu, bio je za nju odlikovan Redom mislilaca.

Nakon četiri i pol godine, samo su trojica od osamnaest sjemeništara ostali vjerni studiju. Ostali su radili u opatiji ili na poljima, a sjemeništarske su sve, bez iznimke, već rodile po jedno dijete.

Markus i Valentin su se u mnogo čemu priklonili vladajućem mišljenju i držali su produhovljene govore u opatiji. Christian je ostao sumnjičav i stalno je o svemu promišljao. U više je navrata nastojao pročitati *Otkrivenje svetoga Ericha Skaje*. No, to je otkrivenje bilo tajna u koju je smio biti upućen samo opat. Christianov

budan um nije dopuštao da ga otprave tajnama vjere. Odlučio je postati opatom.

Put do vrha opatije bio je mukotrpan i često popločan raznim spletkama — stvar održavanja ravnoteže između *Vijeća spoznaje i vlasti* izvan opatije. Povrh toga, Christian nikad nije smio reći potpunu istinu ili govoriti o svojim najintimnijim razmišljanjima. Kako da im kaže da želi na čelo opatije samo zato da bi mogao pročitati *Otkrivenje svetoga Ericha Skaje*?

S godinama se Christian sve više osamio. Proučavao je spise, živio povučeno, postao je tiši i izdvajao se od ostalih.

Okolina je držala da se radi o unutrašnjoj vatri koja plamti u njemu. Imali su pravo, no nisu znali da tu vatru potpiruju sumnje u tumačenje spisa. Christian je htio *znati*, a ne vjerovati. Proučavanje tekstova uz bezbrojne komentare raznih Vijeća pretvorilo se u neshvatljivu zbrku. Svako je Vijeće baš vlastite stavove smatralo odlučujućima i nastojalo im je priskrbiti odgovarajuću važnost. U novim *prijepisima Knjige patrijarha* ispuštani su sve veći dijelovi teksta, jer, kako je *Vijeće spoznaje* formuliralo "nisu imali smisla i samo su doprinosili zbruci."

U 45. poglavlju *Knjige patrijarha* bilo je zapisano da je nekoliko dana nakon *Velikog uništenja* voda naplavila drvo, da su se pojavile prve ptice, a nakon više tjedana tu i tamo je, u pukotinama stijena, ponovno počelo zelenjeti.

Vijeće spoznaje u svemu tome vidjelo je čudo, izravno uplitanje Boga. Christian se tome protivio. Razne su ptice mogle preživjeti *Veliko uništenje*, mogle su se zavući u pukotine u stijenama, sjemenke bilja bile su

kovitlane zrakom i kasnije su opet pale na zemlju. Slično se moglo dogoditi i s raznim malim životinjama koje su se s vremenom počele pojavljivati. Samo nebo zna kamo su se bile sakrile tijekom *Velikog uništenja*.

Beskrajne rasprave bile su iscrpljujuće. Ako je u izvornom tekstu (poglavlje 32, redak 6) pisalo: "Bogu hvala što je Ulijev upaljač još bio upotrebljiv, pa smo mogli ispeći ribu...", u novoj je inačici pisalo: "Bog je svetom Ulrichu Dopatki dao vatru pa su praoci mogli podgrijati svoju hranu."

To je bila krivotvorina! Unatoč izraženu nezadovoljstvu i glasnoj podršci Valentina i Markusa, Christian je ostao u manjini. Vijeće se odlučilo za novu inačicu.

Rasprava o 44. poglavlju bila je gotovo apsurdna; nazvali su ga: *Doba anđela*. U izvorniku glasilo je ovako:

"Redak 1: Otac mi je rekao da su u Prethodno doba ljudi letjeli u svemir.

Redak 2: Više je ekspedicija poslano na Mjesec i na Zemlju i sve su se vratile žive i zdrave.

Redak 3: Tehnologija za to bila je vrlo raskošna i zato su razne nacije slale svoje znanstvene predstavnike u Centre za proučavanje svemira.

Redak 4: Za godinu 2017, prvu nakon *Velikog uništenja*, bila je planirana druga ekspedicija na Mars.

Redak 5: Kako bi se izbjegle napetosti, sve su zemlje sudionice bile izvještavane o trenutačnom stanju tehnologije.

Redak 6: Informacije su se razmjenjivale preko predstavnika."

Iz *astronomskih poučaka* (poglavlja 49 do 51) znali su da je "Mjesec" malo noćno svjetlo, a da je "Mars"

najudaljeniji susjedni planet. Bila su poznata imena svih planeta kao i sastav sunčevog sustava.

Unatoč jasnoj predaji, *Vijeće spoznaje* odbijalo je pojam "putovanje svemirom" prihvatiti kao činjenicu. Sad je *Kamen svetog Berlitz*a za riječ poslanik ponudio riječ "angel", a u povratnom prijevodu to je značilo "anđeo". Jasno je da se pod "poslanicima" mislilo na "anđele", u to se uopće nije moglo sumnjati; to potvrđuje i devet raznih mjesta u tekstu na temelju kojih se mogu povući smislene paralele s "anđelima".

Nova inačica teksta u poglavlju 44, opremljena beskraino mudrim komentarima, sada je glasila:

"Otac mi je rekao da su u Prethodno doba ljudi promatrali svemir. Sanjali su da putuju na Mjesec i da se vraćaju živi i zdravi. U to su vrijeme anđeli posjećivali razne nacije. Upozoravali su ljude na *Veliko uništenje* i na štovanje planeta Marsa. Kako bi se izbjegle napetosti, sve su nacije izviještene o tom upozorenju. Ta su izvješća prenosili anđeli."

Christian je smatrao da taj tekst krivotvori prvobitni smisao. Unatoč tomu, *Vijeće spoznaje* prihvatilo je novu inačicu. Sad se držalo da je Vijeće "nadahnuto Duhom" i ovlašteno da nerazumljive tekstove prevodi u smislene i razumne oblike.

Christian je navršio četrdeset i sedam godina kad su ga izabrali za opata. U znak šovanja svetog Ericha Skaje izabrao je ime "opat Erich II."

ZBRKA OKO TEKSTOVA

*"Tko ne može napasti misao,
napada onoga koji misli"*

(Paul Velery, 1871. -1945.)

Ljudske predaje, sastavljene prije više tisuća godina, pravi su rudnik ludosti. Prepune su fantastičnih priča svrstanih djelomično pod rubriku *mitologija*, a djelomično u rubriku *legende*, no s druge strane prema njima se ophodi kao prema "svetim knjigama". Mnoge od tih fantastičnih priča polažu pravo na apsolutnu istinu, jer "...tako je zapisano". Izvornike je, navodno, diktirao sam Bog, a ako ne on, onda neki arhanđeo, nebeski Duh, zemaljski svetac ili ljudi nadahnuti u gnostičkom smislu (u današnjoj se jezičnoj uporabi "gnoza" smatra filozofijom, pogledom na svijet ili vjeron koja je prožeta ezoterikom. Riječ "gnosis" grčkog je podrijetla i znači "spoznaja").

Neosporno je da ti spisi sadrže mnogo obmana i izmišljotina. Vođe kojima se divilo bili su uzdizani u nebesa, sanjari su formacije oblaka tumačili kao nebesko znamenje ili su pak svakodnevni događaji poput

smrti opisivani kao putovanja u Podzemlje. I još gore: naši preci gladni znanja, blagoslovljeni pravom vjerom, i u nastojanju da shvate sadržaje, krivotvorili su spise i krivotvorine nepovratno izmiješali s izvornicima. Povezani su događaji koji izvorno nikad nisu imali ništa zajedničko. Radi boljeg razumijevanja nepoznata je ruka ubacivala dijelove koji su potom — abrakadabra! — dalje prenošeni kao izvornici. Moral, etika, vjera i povijest roda isprepleteni su, dodani su strani elementi iz drugih kultura te su proizvedeni spisi čije se podrijetlo i prvobitni smisao vjerojatno više nikad neće moći otkriti.

Razumljiva je ova igra zapetljavanja. Ipak se radi o prijepisima starima više tisuća godina i o neprekidnim nastojanjima predaka da shvate smisao tih priča. Zbrka u starim spisima postaje još razumljivijom ako se u obzir uzme da za to nisu potrebna tisućljeća. Dovoljno je i manje. Primjer: svaki kršćanin vjeruje da je u Bibliji zapisana Riječ Božja. Što se tiče Evanđelja, u narodu vlada uvjerenje da su suputnici Isusa iz Nazareta takoreći zapisivali njegove govore, životna pravila i mudrosti. Vjeruje se da su evanđelisti doživjeli putovanja i čuda svoga učitelja i to odmah potom kronološki zabilježili. Toj je "kronici" dano ime: "izvorni tekstovi".

IZVORNITEKSTOVI?

Zapravo ništa od svega toga nije točno i to zna svaki teolog s nekoliko godina visokoškolske naobrazbe. "Izvorni tekstovi" oko kojih se svi toliko trude i koji su vrlo podatni za teološko izvrtanje, uopće ne postoje. Što

konkretno postoji? Prijepisi koji su bez iznimke nastali u razdoblju od četvrtog do desetog stoljeća poslije Krista. Tih oko 1500 prijepisa zapravo su prijepisi prijepisa i ni jedan se ne poklapa s onim drugim. Izbrojeno je preko 80000 (osamdeset tisuća!) odstupanja. Ne postoji ni jedna jedina stranica navodnih "izvornih tekstova" na kojoj nema proturječja. Od prijepisa do prijepisa suosjećajni su autori drukčije sastavljali rečenice i prilagođavali ih potrebama svoga vremena.

Pritom u tim biblijskim "izvornim tekstovima" sve vrví od lako dokazivih pogrešaka. Najpoznatiji "izvorni tekst", Codex Sinaiticus — nastao u četvrtom stoljeću kao i Codex Vaticanus — pronađen je 1844. godine u samostanu na Sinaju. U njemu ima oko 16 000 (šesnaest tisuća!) ispravaka koje ukazuju na najmanje sedam korektora. Neki su odlomci više puta mijenjani i zamijenjeni novim "izvornim tekstom". Samo je profesor dr. Friedrich Delitzsch, vrhunski stručnjak na svom području, u tom "izvornom tekstu" pronašao oko 3000 pogrešaka pri prepisivanju.

Sve to postaje posve razumljivim kad se u obzir uzme da nijedan evanđelist nije bio Isusov suvremenik i da ni jedan suvremenik nije zapisao svoje svjedočanstvo. Tek nakon što je 70. n.Kr. rimski car Tito (39.-81. n.Kr.) zauzeo Jeruzalem, netko je počeo sastavljati zapise o Isusu i njegovim ljudima. Evanđelist Marko, prvi u Novom zavjetu, zapisao je svoju inačicu najranije četrdeset godina nakon raspeća njegova učitelja. Crkveni su se oci već u prvom stoljeću nakon Krista slagali barem u tome da su "izvorni tekstovi" krivotvorine. Vrlo otvoreno su govorili o "umetcima, skrnavljenju, uništenju, popravljanju, kvarenju, brisanju". No,

to je bilo davno i cjepidlačenjem se nimalo ne mijenjaju objektivne činjenice. Ciriški stručnjak dr. Robert Kehl napisao je:

"Često se događalo da isto mjesto jedan korektor izmijeni u jednom pravcu i zatim drugi to vrati na staro, ovisno o tome koji je dogmatski stav bio zastupljen u određenoj školi. U svakom slučaju, već je osobnim, ali još više planiranim *korekturama* nastao posve nerazmrsiv tekstualni kaos."

Ove teške izjave može provjeriti svatko tko kod kuće ima Bibliju. Potkrijepit ću to s nekoliko primjera: otvorite Evanđelje po Mateju, Luki i Marku. Prva dvojica tvrde da se Isus rodio "u Betlehemu", Marko nasuprot tome navodi Nazaret.

PROTURJEČJA NA TEKUĆOJ VRPCI

Evanđelje po Mateju započinje s Isusovim rodoslovljem, "sina Davidova, sina Abrahamova". Tu se navode praoci sve do Jakova koji je otac Josipov. Josip je bio Marijin muž. Kakve koristi od tog rodoslovlja kad Isus nije Josipov sin (Isus je navodno bezgrešno začet)? Matej navodi četrdeset i dvojicu Isusovih predaka — Luka sa svoje strane sedamdeset i šestoricu.

Nejedinstvo vlada među evanđelistima i kad su u pitanju posljednje Isusove riječi na križu. Prema Marku (15,34) i Mateju (27,46) glasno je viknuo: "Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?"

Prema Luki (23,46) uzviknuo je: "Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj."

Kod Ivana (19,30) glasi: "'Svršeno je!' reče te nakloni glavu i predade duh."

Čak i o najdojmljivijem događaju vezanom uz Isusa — uzašašću na nebo — postoje različita izvješća:

Prema Mateju (28,16-17), Isus je rekao svojim apostolima neka se pojave na gori u Galileji. "Kad ga ugledaše, pokloniše mu se. A neki bijahu sumnjali." Još uvijek? Matej uzašašće na nebo nije detaljnije opisao.

Marko je ovom fenomenalnom događaju posvetio samo jednu rečenicu: "Nakon što im je ovako govorio, Gospodin Isus bi uznesen na nebo i sjede Bogu s desne strane." Tako jednostavno je to bilo.

Luka (24,50-52) je sa svoje strane opisao kako je Isus osobno poveo apostole "u blizinu Betanije". "I dok ih je blagoslivljao, rastade se od njih: bi uznesen na nebo."

Ivan, najdraži Isusov apostol, ne zna ništa o uzašašću na nebo.

Ovo je samo nakoliko primjera iz Biblije koji su dostupni svakome, pri čemu se tekstovi razlikuju od Biblije do Biblije, ovisno o prijevodu i željama pojedine crkve. (Osobno sam se pri navodima držao ciriške Biblije.) Bilo bi lijepo kad bi se teolozi bar oko nečega složili! No oni se, ovisno o stajalištima njihove crkve, stalno svađaju. Snažno se zalažu za vlastite teze, jednom su ljuti, drugi put puni svete srdžbe. Laiku je dosta teško probiti se kroz debeli sloj proturječja i iskripljavanja. Što se teologa tiče, često imam osjećaj da, unatoč crvenom telefonu koji ih povezuje s najvišom instancom, stalno biraju pogrešan broj.

Kad su tekstovi iz epohe koju se može rekonstruirati — napokon, rimska je povijest poznata — tako izokrenuti i prepravljani, kako li to tek izgleda u tekstovima starim više tisuća godina? Ti su stari tekstovi,

neovisno o tome s koje zemljopisne širine ili iz koje vjere potječu, ponuđeni kao miješana salata. Čovjek se utapa u tisućama stranica popraćenih komentari-
ma, koje su govorom spretni i jeziku vični znanstve-
nici bez ispitivanja zapisivali i razrađivali. Problem je
u tome što se među sobom nisu dogovorili. S novim
naraštajima ta se neslaganja povećavaju.

U pogledu prave zbrke komentara vezanih uz tek-
stove o postanku čovječanstva, tvrdim da nas često
hvaljena znanstvena metoda istraživanja, analize i
usporedbe, unatoč pametnim glavama, nije pomakla
ni za milimetar. Stoljetna promišljanja i filozofiranja
neospornih, vrhunskih stručnjaka nisu rezultirala ni-
kakvim opipljivim odgovorima, a da ne govorimo o do-
kazima postojanja Boga, bogova, anđela i nebeskih
vojska. Literatura *egzegeze*, tumačenja, preplavljuje
knjižnice. No, nitko se u njoj ne može snaći. Rezultati
u najboljem slučaju odgovaraju službenom učenju odre-
đene škole i s vremenom se mijenjaju. Jučer ovako,
prekosutra drukčije. Nema veze, naraštaji koji dolaze
ionako ne znaju a često i ne žele znati što je djed imao
reći na tu temu.

U svom dijalogu *Phaidros* (o idejama) filozof Platon
citira jednu predaju, koju je naveo njegov kolega So-
krat: "Naukratis u Egiptu navodno je posjetio jedan
od tamošnjih starih bogova, isti onaj kojemu je bila
posvećena ptica koja se zove Ibis. Ime toga boga bilo je
Teut. On je prvo izmislio brojeve i odnose, potom um-
jetnost mjerenja i zvjezdoznanstvo, nakon toga igre na
ploči i s kockom, izmislio je i slova..."

Bog Teut tadašnjem je faraonu predao spis uz ri-
ječi: "O, kralju, ova umjetnost će Egipćane učiniti

mudrijima i povećat će im moć pamćenja, jer je izmišljena kao sredstvo za razum i memoriju."

Faraon je na to drukčije gledao i usprotivio se bogu Teutu:

"Ovaj će izum dušama što uče uliti više zaborava, jer će se, oslanjajući se na pismo, prisjećati samo putem stranih znakova, a ne u sebi i neposredno. Nisi, dakle, izumio sredstvo za pamćenje, već za prisjećanje."

Imao je pravo. Spisi stari tisuće godina mogu nas samo podsjetiti na nešto što se jednom davno u nekom obliku doista dogodilo. No, *ne znamo* to.

Tko doista zna je li dragi Bog — ma tko on bio — stvorio druge svjetove, davno prije nego što je stvorio Zemlju. U *Židovskim sagama o prapovijesti* može se pročitati:

"U početku je Gospodin stvorio tisuće svjetova; onda je opet stvorio druge svjetove, ali niti jedan od njih nije ništa naspram Njega. Gospodin je stvarao svjetove i uništavao ih, sadio je stabla i ponovno ih čupao, jer još su bila pregusto zarasla i gušila su jedno drugo. I nastavio je stvarati i rušiti svjetove sve dok nije stvorio naš svijet; tada je rekao: ovaj mi je svijet po volji, ostali to nisu bili."

DAR S NEBA

Je li čovjek bio taj koji se na kraju dugog procesa nastanka inteligencije konačno domislio tome da ispisi znakove? Pa jasno! Jasno? Predaja iz *prapovijesti* govori da je pismo izmišljeno još dvije tisuće godina prije postanka. Kako tada nije bilo pergamenta, kao

ni stoke kojoj bi se mogla skinuti koža, ali ni metala, a u nedostatku drveća niti drvenih ploča, ta je knjiga postojala u obliku posvećenog *safira*. Anđeo, imenom "Raziel, isti onaj koji je sjedio pokraj rijeke koja je tekla iz Edenskog vrta", tu je neobičnu knjigu predao našem praocu Adamu. Zacijelo je to bio jedinstven primjerak, jer u njemu nije bilo sadržano samo sve što je trebalo znati, već i proročanstva vezana za budućnost. Anđeo Raziel rekao je Adamu da će iz te svete knjige saznati "sve što će ti se događati, sve do dana kad ćeš umrijeti."

Iz te čarobne knjige nije trebao znanje crpiti samo Adam nego i njegovi potomci:

"I svako tvoje dijete koje će doći za tobom, sve do posljednjeg naraštaja, svako koje će se koristiti ovom knjigom ... znat će sve što će se događati iz mjeseca u mjesec i što će se događati između dana i noći; bit će upućeno u sve stvari... hoće li biti nesreće, hoće li izbiti glad, hoće li žito dobro ili loše roditi, hoće li biti kiše ili suše."

Što je leksikon ili čak kakva enciklopedija prema jednoj tako fantastičnoj knjizi? Autore ovog fenomenalnog djela moramo potražiti među nebeskim vojskama, jer nakon što je anđeo Raziel našem praocu Adamu predao tu knjigu i čak mu čitao iz nje, dogodilo se nezamislivo: "U trenu kad je Adamu predana knjiga na obali rijeke buknuła je vatra i anđeo bi plamenom uznesen na nebo. Tada je Adam vidio da je glasnik anđeo Božji i da mu je knjigu poslao sveti kralj. Čuvao ju je posvećen i čist."

Zabilježene su čak i pojedinosti o sadržaju ovoga neobičnog djela. Teško je nadmašiti dar izmišljanja

piskarala koji su živjeli u neko pradaavno doba: "U toj su knjizi bili skriveni najviši znakovi svete Mudrosti, sadržavala je sedamdeset i dvije vrste znanosti koje su se dijelile u šest stotina i sedamdeset znakova najviših Tajni. U knjizi je bilo sakriveno i tisuću i petsto ključeva koji nisu povjereni svecima na nebu."

Praotac Adam marljivo je čitao tu knjigu, jer je samo zahvaljujući tom nebeskom djelu bio u stanju svakoj stvari i životinji dati ime. Kad je Adam, međutim, zgriješio, ta je knjiga odletjela. Abrakadabra.

No, ne zadugo. Adam je gorko plakao i do vrata je ušao u vodu jedne rijeke. Kad mu je tijelo već počelo mlitaviti, Svevišnji se smilovao. Adamu je poslao arhanđela Rafaela i ovaj mu je vratio sadržajnu knjigu *Safir*. Čini se da to čovječanstvu baš i nije previše pomoglo.

Adam je tu čarobnu knjigu ostavio u nasljeđe svome sinu Setu. On je zacijelo bio jedno vrlo prosvijetljeno dijete. Adam je, naime, svog dječaka iscrpno izvijestio "o snazi te knjige", ali i o tome "na čemu se temelji njezina snaga i njezina čuda". Pričao mu je i o tome kako se sam ophodio s knjigom i da ju je "spremio u jednu pukotinu u stijeni". Na kraju je Set dobio i upute za uporabu i kako "s knjigom razgovarati u četiri oka". Set se knjizi smio približiti samo sa strahopoštovanjem i pokornošću. Povrh toga, nije smio jesti luk, češnjak ili neke druge začine i morao se prije toga temeljito oprati. Naš je praotac svome sinu posebno naglasio neka se nikada knjizi ne približava "lakomisleno".

Set se držao očevih naputaka, cijeli je život učio iz svete knjige *Safir* i na kraju izradio "...zlatni kovčeg,

u njega je stavio knjigu i sakrio ga u jednu špilju grada Henoka."

Tamo je ostala sve dok patrijarhu Henoku "u snu nije očitovano mjesto na kojem se nalazila Adamova knjiga." Henok, najmudriji čovjek svoga doba, u cik zore krenuo je na put, došao do špilje i čekao. "Tako je uredio stvari da mještani ništa nisu mogli primijetiti". Na neki parapsihološki ili tako neki *gnostički* način dano mu je na znanje kako treba postupiti s tom tajnovitom knjigom. U "trenu kad je pojmió smisao knjige, u njemu kao da se upalilo svjetlo."

Zacijelo su to bili pravi reflektori, jer se Henok "... odjednom razumio u godišnja doba, planete i svjetla koja svaki mjesec imaju određenu dužnost, znao je i nazivlje svakog ciklusa i znao je anđele koji obavljaju tu dužnost."

Divno! Crvena nit koja se u pojavi Adamove knjige provlači kroz sve naraštaje, u *Sagama o prapovijesti* ne može se pratiti ni preko dvije stranice koje slijede jedna za drugom. Ona se pojavljuje u krhotinama, u raznim odlomcima, često kao nastavak ili nadopuna. Nisam, doduše, dodao ni jednu jedinu riječ, no ipak sam pokušao biserje nanizati na ogrlicu.

Kamo je nestala ta knjiga?

Uz pomoć anđela Rafaela dospjela u je u Noine ruke. U ovoj *rundi* Rafael je Noi objasnio kako treba postupati s knjigom. Knjiga je i dalje "napisana na safiru" i Noa, praotac nakon potopa, iz nje je naučio sve o putanjama planeta, sve o "putanjama Aldebarana, Orionu i Siriusu". Iz knjige je Noa saznao "... imena svakog pojedinog neba... i koja su imena nebeskih slugu."

Nejasno mi je zašto su Nou zanimala putanja Aldebarana, Siriusa i Orion a i što je mogao započeti s imenima "nebeskih slugu"? Uvijek sam mislio da su preživjele nakon potopa zacijelo mučile sasvim druge brige. Ah, da, Noa je knjigu "stavio u zlatni kovčeg i u njemu je odnio do sanduka". Misli se na arku.

"I kad je Noa izašao iz sanduka koristio se knjigom svakoga dana ostatka svoga života. Na samrtni predao ju je Šemu. Šem ju je predao Abrahamu. Abraham ju je predao Izaku, Izak ju je predao Jakobu, Jakob ju je predao Leviju, Levi ju je predao Kehatu, Kehat ju je predao Amromu, Amrom ju je predao Mojsiju, Mojsije ju je predao Jošui, Jošua ju je predao Patrijarsima, Patrijarsi su je predali Prorocima, Proroci su je predali Mudracima, i tako je to od naraštaja do naraštaja išlo sve do kralja Salomona. Njemu je očitovana knjiga tajni i pomoću nje je postao nadasve mudar... Podizao je građevine i u svemu je uspijevaao uz mudrosti svete knjige. Blago oku koje je to vidjelo, uhu koje je to čulo i srcu koje je shvatilo i prepoznalo mudrost ove knjige".

Fantastičnu priču o Adamovoj knjizi mogli bismo bez problema odbaciti kao "izmišljenu" kad u njoj ne bi bilo nekih sitnica koje zbunjuju. Shvaćam želju da se našem praocu Adamu podmetne knjiga, jer je taj usamljeni predač morao od nekud crpiti svoje znanje. Za to, doduše, nije bila potrebna knjiga, jer je Adam sigurno bio *probuđen* čovjek koji je iz dana u dan sticao iskustvo i učio nešto novo. Razumijem i to da su se kroničari pitali što se dogodilo s tom knjigom te su tako izmislili priču o nasljednicima.

Ono što me muči jest ideja o *Safiru*. Tko god bio prvi autor ove priče, mogao je zamisliti samo knjige od

papira, pergamenta, glinenih, drvenih pločica ili pločica od škriljevaca, a ako je baš morao, i pismo na koži ili urezano u stijene. Kako su, zaboga, došli na *safir*? Zamisao o enciklopediji ispisanom na dragom kamenu, prije mnogo stoljeća kao i prije mnogo tisućljeća bila je posve nepojmljiva. Danas više nije. U doba računala, leksikoni na mikročipovima su mogući. Već se radi i na tome da se podatke pohrani u kristale. I sad je Adam, navodno, s tom knjigom na safiru vodio "razgovor u četiri oka".

Kako? Što je prakazivač ove priče mogao misliti s tim? I kako je izmislio pojedinosti poput "sedamdeset i dvije vrste znanosti", koje je navodno sadržavala ta knjiga, o "šest stotina i sedamdeset znakova najviših tajna", o "tisuću i pet stotina ključeva"? To su precizni podaci koji se ne mogu čarolijom izvući iz rukava, a pogotovo se ne mogu podmetnuti nekom anđelu.

Neosporno je da su ljudi prije više tisuća godina bili lakovjerniji, ali je i njihova vjera bila dublja. Što se mene tiče, mogli su svaku glupost smatrati svetinjom, no njihova vjera u biblijski postanak ostala je nepokolebljivom. *Anđeli* su smatrani nečim natprirodnim, oni su na kraju krajeva bili mač i glasnici vječnoga Boga. S anđelima nije bilo šale, bojali su se njihova bijesa. Zašto je onda neko piskaralo u svoju znanstveno fantastičnu priču iz davnina uvrstilo i anđele? "Anđeo Raziel" navodno je Adamu donio knjigu na *safiru*, a Raziel je bio taj "koji je sjedio pokraj rijeke koja je tekla iz Raja".

Drška izmišljotina? Kao da to nije bilo dovoljno, nakon grijeha u cijelu stvar je upleten i arhandeo Rafael; da bi Adamu vratio knjigu.

Ne precjenjujem sadržaj te tajnovite knjige, no ipak se pitam zašto je nepoznati autor toliko važnosti pripisao određenim konstelacijama zvijezda. Što je Adam, zajedno sa svojim potomstvom, imao od toga da sazna putanju Aldebarana, Siriusa i Oriona? Za zemaljski kalendar postojale su jednostavnije metode.

EVA I NLO

Anđeo Raziel koji je donio knjigu na *safiru*, još je i u "plamenu uzašao na nebo", no tek kad je na obali rijeke buknila vatra. O vatri i letećim kolima u Adamovo doba može se pročitati i u apokrifnom tekstu *Život Adama i Eve*. Ta je inačica nastala 730. nakon Krista, no temelji se na rukopisima nepoznate starosti.

"Tada je Eva pogledala prema nebu i vidjela svijetleća kola kako dolaze, a vukla su ih četiri sjajna orla čiju ljepotu ne bi znao opisati nitko od majke rođen." Pramajka Eva kao prvi očevdac NLO-a? Isti *Gospodin*, koji je stvorio Adama i Evu i s vremena na vrijeme šetao Rajem, sam je ušao u taj NLO:

"I vidi, Gospodin koji je jak ušao je u ta kola; vuku ga četiri vjetra, kerubi su upravljali vjetrovima i nebeski su anđeli letjeli pred njima..."

Ti bokca! Adam je navodno iz knjige u obliku *safira* saznao imena pojedinih neba, kao i imena nebeskih slugu. O kakvim to nebima uopće govore?

Starožidovske *Sage o prapovijesti* to preciziraju. Prvo se nebo zove "Vilon", iz tog se neba promatraju ljudi. Iznad "Vilona" nalazi se "Rakia", tamo se nalaze zvijezde i planeti. Još više iznad nalazi se "Šehakim", a iznad njega neba imenom "Gebul", "Makon" i "Maon".

Na kraju, iznad neba "Maon" nalazi se najviše nebo, ono se zove "Arabot". I tamo "...borave Serafi, tamo su i sveta Prijestolja i Kerubi. Njihova su tijela od vatre i vode, pa ipak su cijeli, jer voda ne gasi vatru i vatra ne usisava vodu. I ti anđeli navješćuju slavu Svevišnjega, hvaljeno je njegovo ime. No, daleko od svetosti Gospodnje stoje anđeli, udaljeni su trideset i šest tisuća milja od Njega i ne vide mjesto gdje njegova Svetost boravi."

Jasno je da se riječ "milja" ne može pronaći u izvornim tekstovima, radi se o jedinici za mjeru koju je prevoditelj tu stavio umjesto neke druge, nerazumljive mjerne jedinice. Broj "trideset šest tisuća" ostao je nepromijenjen. Unatoč tomu cijela priča ostaje čudnom, jer ta različita neba nisu samo označena mjernim jedinicama već i vremenskim određenjima. Između jednog i drugog neba postoje "ljestve", a među njima su epohe od "pet stotina godina putovanja". Ako taj podatak iščitamo na suvremen način, on bi odgovarao udaljenosti od deset godina svjetlosti ako se krećemo brzinom od dva posto brzine svjetlosti.

Sve dosad prepričane predaje mogu se naći u "Sagama i legendama", a one su posve neuvjerljive. To su samo "luckaste bajke", kako se narugao teolog dr. Eisenmenger još prije dva stoljeća. Tako si olakšavamo stvari. Kao neistinito pričanje priča, saga se nalazi u opreci s poviješću. Ona je groteskna i prekrasna, istodobno fascinantna i uznemirujuća. Uz to, sage i legende se uopće ne obaziru na kronologiju događaja, niti ih je briga za povijesne činjenice. Legenda je "narodno nagađanje i narodna mašta" i unatoč tome ostaje vrijednom karikom koja povezuje istraživanje povijesti i

znanost. Legenda nadopunjava povijest, nakana joj je da zatvori rupe i osvjetli tamu. Ona ne počiva ni na čemu, pa ako i njezine teze i povezivanja ne odgovaraju povijesnim izvorima, legenda ipak ostaje "vjerskom filozofijom povijesti nekog naroda." Već je grčki geograf Strabon (oko 63, pr. Kr. do 26. n. Kr.), koji je ipak napisao sedamnaest svezaka *Geografije*, suho primijetio:

"Nije homerovski početi pričati bez zrnca istine."

SAMO LEGENDE?

Legenda uveličava veliko, dodaje čaroliju u tajnovito i svoje junake kiti s mnogo mašte. Unatoč tomu, legenda nije izmišljena, lažna priča. Uvijek je povezana s povijesnim ličnostima i stvarnim događajima. Često nastoji ono što povjesničari unište sačuvati kao istinito. Primjerice, svaki Švicarac zna legendu o Wilhelmu Tellu i njegovu gađanju jabuke. Povjesničari su skinuli čaroliju s te legende. Narodnu dušu za to nije briga. Priča s gađanjem jabuke morala se odigrati na neki način. I gotovo!

Usto su legende međukontinentalne i to ne odjučer. Takve su bile i prije više tisuća godina. (Na jednom drugom mjestu ukazao sam na nevjerojatnu povezanost priče iz Biblije s predajom Indijanaca središnje Amerike.) Tako i kod židovskih legenda nedvojbeno postoji povezanost (koju se lako može dokazati) s perzijskom, arapskom, grčkom, indijskom pa čak i američkom predajom. I uz druga imena i junake, neobične bogove i tajnovite prirodne pojave — srž priča ostaje ista. Ili mi netko želi proturječiti kad ustvrdim da je

legenda o potopu predaja koja je raširena diljem svijeta?

U legendi je svako vremensko određenje neodređeno. Nije važno *kad* se nešto dogodilo, važno je samo da *se jest* dogodilo. No, sve to u istoj mjeri vrijedi i za mnoge svete knjige.

Za primjer ću navesti biblijsku inačicu potopa, s Noom i njegovom arkom. U nju se toliko dugo moralo *vjerovati*, sve dok u brdu kod Kujundžika, nekadašnje Ninive, nije pronađeno nešto što je podiglo dosta prašine. Arheolozi su tamo iskopali dvanaest glinenih ploča, koje su navodno nekoć pripadale biblioteci asirskog kralja Asurbanipala. Na njima je zapisana priča o Gilgamešu, kralju Uruka, koji je bio *mješavina boga i čovjeka* i koji je krenuo u potragu za svojim zemaljskim praocem koji se zvao "Utnapištim".

Na naše veliko iznenađenje od *Utnapištima* dobivamo precizan opis potopa; on priča kako su ga *Bogovi* upozorili na nadolazeći potop i dali mu zadatak neka izgradi korabljju na koju će skloniti žene i djecu, rodbinu i poznavatelje raznih obrta. Opis nevremena, tame, rastuće vode i očaja ljudi koje nije mogao povesti sa sobom i danas snažno djeluje na čitatelja. I ovdje, kao i u Bibliji, u Noinu izvješću, možemo pročitati priču o gavranu i golubici koje su puštali neka odlete i o tome kako se na kraju, kad je voda opala, korabljja nasukala na kopno.

Nedvojbeno je podudarnost izvješća o potopu u Gilgamešovu epu s onim u Bibliji i ni jedan znanstvenik je ne osporava. Zanimljivo je u toj podudarnosti što se radi o drukčijem predznaku i drugim *bogovima*. Dok je biblijsko izvješće o potopu izvješće iz druge ruke, u

epu o Gilgamešu oblik prepričavanja u prvom licu jednine, ukazuje na preživjeloga, dakle na izvješće samoga svjedoka.

Tko je od koga preuzeo? Šezdesetih godina ovoga stoljeća pojavile su se još starije inačice iste priče — gdje je, dakle, početak? Tko će ga vremenski odrediti? Pritom je u toj kronološkoj zbrci čak i ono nemoguće moguće, naime, da je biblijska inačica ipak starija od svih ostalih. Kako? Nisam li upravo ustvrdio suprotno?

Čak ako teolozi i srodni znanstvenici to ne čuju rado: vremensko određenje biblijskih patrijarha i Noe (a i šire) prava je katastrofa, nastala na pobožnoj želji da se pridržavaju redoslijeda naraštaja u Bibliji. Biblijsko se datiranje, međutim, ne može povijesno potvrditi. Ne može ga se opravdati nijednom hipotezom, ma kako nategnuta bila. Time se otvara mogućnost da je biblijska inačica potopa u svojoj *praosnovi* starija i od akademske i od sumerske, premda je zapisana kasnije.

Samo se jedno nije promijenilo: sjećanje ljudi na prastari događaj. Povijesne knjige i udžbenici propadnu, popljesnive, izgore — legenda ostaje. Ona ustrajno opstaje u svijesti naroda i nakon svakog uništenja, nakon svakog rata, ponovno se zapisuje. Legenda je mutno sjećanje, smjela ostavština koju je prošlost ostavila budućnosti. Tako ću ostati pri legendi i pokušati suvremenim sredstvima oživjeti njezin stari duh.

Ako pođemo od predaje ljudskoga roda, i ovoga puta to doista mislim doslovno na cijelom planetu, onda vidimo da je prvoga čovjeka stvorio neki *Gospodin, Svetac, Svevišnji, dragi Bog*. On je to biće smjestio u

Edenski vrt ili u neki drugi prekrasan komad prirode. Prema starožidovskoj predaji Edenski je vrt postojao davno prije nego što je svijet stvoren, i to od samog početka spreman za useljenje:

"... svi njegovi nasadi i biljke, kao i sve što gaje naktivalo ili bilo na tlu, sve je već bilo tu, a Nebo i zemlja stvoreni su tek tisuću tristo šezdeset i jednu godinu, tri sata i dva trenutka nakon toga."

I onda se čovjek pita kako to da unatoč upornoj potrazi Edenski vrt nikad nije pronađen! (O toj neuspješnoj potrazi pisao sam u jednoj svojoj prijašnjoj knjizi.) Vjerojatno je pokusna postaja s eksperimentom *Adam i Eva* - BIOSFERA JEDAN - ponovno raspuštena. Ako sam dosad vjerovao da su naši praroditelji bili jedini ljudi u tom kobnom Edenskom vrtu, židovske mesage poučavaju drukčije: "Sera, kći Asera, jedna je od devetero koji su živi došli u Edenski vrt." A tko su bili preostalih šestero?

Svevišnji je bio uporan u želji da stvori čovjeka. Prije toga je zapitao anđele, čiste formalnosti radi, što o tome misle. Oni su se tome usprotivili. "Gospodin je tada ispružio prste i sve ih spalio." *Svevišnji* je iznova postavio isto pitanje drugim anđelima, ali rezultat je bio isti. Treća skupina anđela odgovorila je da *Svevišnji* ionako radi što želi pa neka onda i po tom pitanju učini kako je volja njegova. Tako je stvorio Adama, "vlastitim rukama".

Prvi model čovjeka navodno je u mnogim stvarima bio nadmoćan anđelima. Osobito ih je ljutilo što je dobio vlast nad cijelim jednim planetom i k tomu je smio biti plodan. Anđeli, naime, nisu plodni i ne mogu se razmnožavati. U nebu se pojavila ljubomora.

NEBESKE SVADE

"Šamael je bio najveći knez među njima na nebu, jer su svete životinje i serafi imali šest pari krila, on ih je, međutim, imao dvanaest. I Šamael je krenuo i urotio se sa svim najvišim Gospodinovim vojskama protiv svoga Vladara, okupio je vojsku oko sebe i sišao s njom na Zemlju gdje je počeo tražiti saveznika."

Takvu si pobunu *Svevišnji* nije mogao dopustiti. I dogodilo se što se moralo dogoditi: *Svevišnji* je "izbacio Šamaela i njegove anđele s mjesta najviše svetosti i bacio ih s neba." Prema židovskoj sagi, u slučaju grijeha u Edenskom vrtu nije se radilo o poznatoj jabuci, nego je baš isti taj vođa pobune Šamael zaveo Evu i ona je zatrudnjela. Nakon spolnog čina "pogledala je u njegovo lice, i gle, ono nije bilo zemaljsko, već nebesko."

Otkvačena priča? Posve nevjerojatna? Samo plod ljudske mašte? Teško. Priče prepisivane tisućama godina i uvijek iznova tumačene, u sebi nose istu srž koja se, uvijek iznova, pojavljuje kod mnogih međusobno vrlo udaljenih naroda: zavođenje čovjeka. Što se zapravo odigralo u toj maglovitoj prošlosti Zemlje?

Prisjetimo se: cijela je kršćanska vjera izgrađena na postavci da je Isus morao doći da bi iskupio čovječanstvo. Iskupio od čega? Od istočnoga grijeha. On se dogodio u Raju, onom prekrasnom Edenskom vrtu. Bila to jabuka ili seks, ključni se događaj morao negdje odigrati. Pramajku Evu zavela je zmija ili pak arhanđeo zbačen s neba. Suvremeni su teolozi, koji se nemierno vrpolje na stolicama, jer im bježi ulov, nedavno obznanili da istočnoga grijeha nikad nije ni bilo. Tako

u korijenu sijeku svaku misao o iskupljenju, no to je njihov problem, a ne moj.

Sad se nalazimo u paradoksalnoj situaciji: oduvijek se vjerovalo da je nebo mjesto apsolutne sreće. Ono je odredište nakon smrti. Svatko bi htio doći u nebo: za-uvijek biti oslobođen doline suza, oslobođen strahova, oslobođen ljubomore, nesreće i oskudice. Nebo je mjesto čežnje, snivano odredište svih želja, ispunjenje svih nadanja.

Ali, stoj! Tu nešto smrdi. Već je u nebu bilo ljubomore i protivljenja, svađa i sukoba sa smrtonosnim posljedicama, a sve to prije no što je stvoren čovjek. Jesmo li onda pojam "Nebo" pogrešno shvatili? Govore li stari tekstovi o nekom drugom nebu na kojemu živi svemogući Bog? Dvojba ostaje čak i ako ne vjerujemo starožidovskoj predaji ili je pak posve zanemarimo. Evin zavodnik bio je uzrok grijehu koji je sve promijenio. Čak i ako se taj grijeh nikad nije dogodio, u kršćanskom vjerovanju ostaje razlogom za kasnije iskupljenje kroz Isusa. Legenda više-manje. Ako nije bilo istočnoga grijeha, automatski otpada svaki razlog za iskupljenje. Zvao se zavodnik "Šamael", "Lucifer" ili "Vrag", to ništa ne mijenja na stvari. Jasno?

Kao što svi znaju, Svevišnji je Bog poslao potop da bi potopio ljudski rod. Zasto zapravo? On je prvog čovjeka stvorio "vlastitim rukama", a kao bezvremenski Bog poznao je budućnost. Morao je od samog početka znati što će se dogoditi. Ili nije? U tom se slučaju pod pojmom *Svevišnji* misli na nešto drugo od onoga što ja i milijuni vjernika mislimo pod pojmom *Bog*. Židovske sage kažu da su nakon Evina zavođenja nastale dvije vrste potomstva: ono Kainovo i ono Abelovo,

Kainova se loza ponašala životinjski: "Kainovo je potomstvo kročilo posve golo, muškarac i žena bili su poput životinje. Goli su hodali tržnicom i jedan je muškarac otvoreno općio na cesti sa svojom majkom i svojom kćeri i sa ženom svoga brata."

Zlo i pakost toga roda opisani su u sagama o Sodomu i Gomori. Stanovnici se nisu držali nikakvih moralnih ograničenja i radili su što ih je bila volja. Mali primjer, to pojašnjava: "Ljudi Sodome i Gomore postavili su krevete na cestu. Tko bi došao u njihov grad zgrabili bi ga i na silu ispružili na krevetu. Ako bi stranac bio kraći od kreveta, trojica bi ga vukla za glavu, a ostali bi ga vukli za noge. Čovjek bi vikao, a oni se na to nisu obazirali. Ako bi pridošlica bio duži od kreveta, po trojica bi muškaraca stala sa svake strane kreveta i vukli bi ga u stranu te ga mučili do smrti. Ako bi tada stranac vrištao, vikali bi: *To se događa čovjeku koji dođe u Sodomu!*"

I tu nije kraj. Sveopćoj propasti ove loze i pošasti strasti pridružili su se i "pali anđeli" koji su u skupinama silazili s neba i uzimali "ljudske žene". Tu vrstu anđela teško ćemo uvrstiti u nevinašca. Plod utrobe ove vrste anđela izrastao je u divove:

"Od njih su potekli divovi, ogromna rasta i svoje su ruke pružali da bi krali, pljačkali i prolijevali krv. Divovi su rađali djecu i množili se poput puzavaca; odjednom bi ih se rodilo i po šestero."

Ništa se tu nije moglo, razlučivanje *Dobra* i *Zla* činilo se nemogućim. Što je *Svevišnjemu* preostalo nego da cijeli rod potopi i započne iznova? Time je zapravo jasno da se pod *Svevišnji* nije moglo misliti na *Boga* u kojega vjeruju vjernici svih vjera.

Ti su "pali anđeli" navodno stvorili divove. O tim sam divovima imao štošta reći u više knjiga i zato se ovdje ne bih htio previše ponavljati. Samo bih precizirao ovo: *Židovske sage o prapovijesti* navode čak rodove tih divova. Tu su bili *Emiti* ili *Strašni*, potom *Refaiti* ili *Divovi*, zatim *Gibori* ili *Nasilni*, *Samsuniti* ili *Lukavi* i na kraju *Avidi* — to su bili *Izopačeni*, te *Nefili*, koji su navodno bili *Oni koji kvare*.

Na Zemlji se zacijelo okupilo sjajno društvo. U apokrifima proroka Baruha čak se navodi njihov broj:

"Bog je na zemlju poslao potop i uništio sva tjelesa i svih 4 090 000 divova."

Koji je sveti ili nesveti duh šapnuo proroku Baru-u taj broj? Jasno je da ni kad se radi o divovima biblijsko datiranje nije točno. Tako se navodno David, koji je živio daleko nakon potopa, borio protiv diva sa šest prstiju na rukama i nogama, izvješćuje Druga knjiga o Samuelu (21,18-22). Kronološka bedastoća.

FRANKENSTEINOV ZOOLOŠKI VRT

Zbunjuju me *postupci*, a ne vrijeme, jer ono se ionako više ne može točno utvrditi. *Židovske sage o prapovijesti* govore o čudnim mješancima, neobičnim oblicima života, dakle onima koji nisu posljedica nikakve evolucije. Tu je bilo bića koja su imala "samo jedno oko na čelu" i onih s "tijelom konja no glavom ovna", zatim bića s "ljudskom glavom i tijelom lava", na kraju i ljudi bez vrata, s očima na leđima i — što je još neobičnije — "bića ljudskog izgleda s konjskim kopitima"

Je li ovaj zvjerinjak apsurdna samo vic nastao u suludoj mašti nekog pijanca? Moguće. Ipak, u oči me

bode podudarnost opisanih događaja. O sličnim čudovištima, naime, izvješćuje i Egipćanin Maneto. Maneto je bio pisar i vrhovni svećenik svetoga hrama u Egiptu. Grčki povjesničar Plutarha, Maneta navodi kao suvremenika prvog Ptolomejevića (304-282. pr. Kr.). Maneto je živio u Sebennitosu, gradu na delti Nila i tamo je napisao povijest Egipta u tri dijela. Bio je svjedokom kraja faraonske carevine stare tri tisuće godina, pisao je kroniku bogova i kraljeva kao znalac.

Izvorni su Manetovi tekstovi izgubljeni, no povjesničari Julius Africanus (umro 240. n. Kr.) i Euzebije (umro 339. n. Kr.) preuzeli su bitne odlomke Manetova djela. Euzebije je u crkvenu povijest ušao kao biskup Cezareje i kao kroničar ranog kršćanstva. Maneto je tvrdio da su bogovi stvorili razna bića i mješance i razna čudovišta. Kod Euzebija je to ovako zapisano:

"... i stvarali su ljude s dvostrukim krilima; uz njih i druge s mnogo krila i s dva lica, s jednim tijelom i dvije glave, žene i muškarce s dvije prirode, muškom i ženskom; stvorili su i druge ljude s konjskim bedrima i rogovima na glavi; i treće, s konjskim kopitima, i ljude koji su sprijeda izgledali kao ljudi, a straga kao konji; stvorili su i bikove s ljudskom glavom i pse s četiri tijela, a iz stražnjeg su im dijela virili repovi poput ribljih peraja; i konje s psećim glavama; i ljude, kao i mnoga druga čudovišta... usto i mnoga bića nalik zmaju; ... i mnogo čudnovatih bića, raznoliko izraslih i međusobno različito oblikovanih čije su slike izvjesili jednu pokraj druge i čuvali."

Euzebije, odnosno Maneto, imao je pravo glede slika. Svaki veći muzej danas prikazuje skulpture bića

mješanaca iz antike. Dakle, židovske legende, kao i one Egipćana, ne prenose teške gluposti, one očigledno govore o nekadašnjoj stvarnosti. A ako ih nikad nije bilo, tih čudovišta iz Frankensteinove radionice užasa, ostaje pitanje gdje su tvorci ovih priča pokrali te zamisli, na kakvom su tlu izrasla njihova neobična bića i što je bilo uzor rezbarijama u kamenu i štukaturama starih kultura? Vjerojatno samo predaja. A ona je, između ostalog, vrlo precizna, gotovo bezobrazno točna u odnosu na glupe sage i legende.

Biblija govori o izgradnji arke u Knjizi Postanka (6,15):

"... trista lakata u duljinu, pedeset u širinu, a trideset lakata u visinu."

Židovske sage su preciznije:

"Stotinu i pedeset soba treba biti dugačak desni bok, stotinu i pedeset soba treba biti dugačak lijevi bok; trideset i tri sobe treba biti širina pramca, trideset i tri sobe treba biti širina stražnjeg dijela. U sredini treba biti deset prostorija za zalihe hrane, osim toga još pet spremnika na lijevoj strani korablje; u njima vodovi koji će dovoditi vodu; njih će se moći otvarati i zatvarati. Korablja treba biti na tri kata; onako kako izgleda najdonji kat moraju izgledati i drugi i treći kat; na najdonjem katu trebaju biti smještene stoka i divlje životinje, na srednjem katu neka se gnijezde ptice, najgornji kat je određen za ljude i crve."

SVJETLO ZA ARKU

Nakon što je arka posvuda bila premazana smolom, a svaka pukotina začepljena, u prepotopnom je brodu

morala biti najcrnja tama. No tomu nije tako, jer: "U korablji je visio veliki biser koji je svim bićima svijetlio poput svjetla što izgara svom snagom."

Uz ovo, dvije zbunjujuće, sporedne primjedbe: Knjiga Mormona postala je biblijom *Crkve Isusa Krista od Svetaca posljednjih dana*, vjerske zajednice, koja se prilično raširila u SAD-u. Tu je knjigu osnivaču mormonske crkve, proroku Josephu Smithu (1805.-1844.), navodno predao anđeo. Ta je knjiga, prema mormonskim pričama, tisućama godina bila skrivena na jednom brdu u obliku metalnih ploča. Joseph Smith je od anđela Moronija dobio dva kamena što prevode i samo je zahvaljujući njima uspio stare zapise prevesti na engleski. Iznesena je priča o Jaredovcima, narodu koji je svoju staru domovinu napustio u vrijeme izgradnje babilonske kule i koji je na više lađa dospio do južne Amerike. Te su lađe bile "... nepropusne poput zdjele. A i vrata, kad se zatvore bijahu im nepropusna poput zdjele."

U brodovima ipak nije bilo tame, jer je Gospodin Jaredovcima darovao šesnaest svjetlećih *kamena*, po dva za svaki brod, a to je kamenje pružalo žarku svjetlost tijekom cijele plovidbe, koja je trajala tristo četrdeset i četiri dana. Prava stvar! Bilo je to vjerojatno isto tajnovito svjetlo kao i ono na Noinoj arki. Prema židovskoj je predaji Bog osobno Noi napravio crtež arke: "Gospodin je Noi prstom nacrtao i rekao mu: *Vidi, ovako treba izgledati korablja.*"

Ni kod mormona nije drukčije. U Prvoj knjizi Nefijevoj (17,8) može se pročitati: "Sagradi lađu onako kako ti ja pokažem, da prevezem ljude tvoje preko ovih voda."

Jesu li mormoni to preuzeli iz neke židovske legende? Ili su židovi preuzeli iz sumerskog epa o Gilgamešu ili iz babilonskog epa *Enuma eliš*? Tamo je, naime, zapisana još jedna varijanta potopa s preživjelim Atra Hasisom i bogom Enkijem, koji zahtijeva — a što drugo? — neka se izgradi brod, nepropustan za vodu, bez ikakvih otvora. Nisu nedostajali ni kompas, ni izvor svjetlosti.

Ne može se odgovoriti na pitanje tko je od koga prepisao. Usto, plagijat i nije potreban da bi se dospjelo do legendi i svetih knjiga sa sličnim detaljima. Otkud nam, zapravo, pravo isključiti mogućnost da je izvornik knjige mormona doista ugraviran na prastarim metalnim pločama? Vjerojatno nam to pravo daje naše kršćansko-židovsko uvjerenje da mi uvijek imamo pravo. A to što se priča o potopu ponavlja i u drugim kulturama, pod drugim imenom, ne znači da su je židovski kazivači ukrali. Napokon, bilo je mnogo potomaka prvog naraštaja nakon potopa i svi su oni širili svoju inačicu iste priče.

Autori različitih legenda živjeli su u raznim zemljama, na raznim kontinentima, u raznim kulturama i vjerskim zajednicama. Nije bilo prenositelja poruka, međukontinentalna putovanja još nisu bila moguća. Unatoč tomu, predaja dolazi sa sve četiri strane svijeta, iz nebrojenih izvora, i govori *gotovo o istom*. Je li u mozgu piskarala bio isti duh? Je li ih sve manički mučila ista misao? Nemoguće! Neke se stvari jednostavno ne mogu izmisliti. Nema te mašte koja bi — k tomu još prije više tisuća godina — tako djelovala diljem svijeta. Podudarna izvješća mogu se temeljiti samo na činjenicama, dakle na pretpovijesnim događajima.

Prvobitno je zapisano ono što je netko doživio. Tijekom godina taj je zapis maštovito doraden i pripisan vlastitim narodnim herojima i prorocima. U samom je središtu, međutim, ostao sam veliki događaj.

ŠTO SE TIČE POTOPA

Time se, nakon istočnoga grijeha, nalazimo pred drugom dilemom: svete knjige objavljuju ljudskom rodu da je *dragi Bog* poslao potop da bi kaznio zle. Taj se potop očigledno dogodio, to se u međuvremenu može i znanstveno dokazati. Usto je navodno jedna međunarodna skupina znanstvenika pronašla ostatke Noine arke na padinama planine *Al Judi*. *Al Judi* je baš ona planina u planinskom lancu Ararat na koju se, prema svetom Kur'anu, nasukala Noina arka. Vođa ekspedicije, geofizičar David Fasold, novinarima je objasnio kako su pomoću radara za tlo dobili izvrsne slike. Te su slike, navodno, toliko oštre da se mogu prebrojati grede između zidova trupa. A profesor Salih Bayraktutan, direktor Geološkog Instituta univerziteta Atatürk u Ankari, rekao je novinarima londonskog *Observera*:

"Radi se o konstrukciji koju je izradila ljudska ruka i koja može biti samo Noina arka."

Je li, dakle, doista *dragi Bog* pokrenuo izgradnju korablje? U svakom slučaju, ta tajnovita figura točno zna što radi, jer Bog želi bar neke ljude spasiti od velikih voda. Zato je nekom čovjeku ili odabraniku, ovisno o predaji, davao upute kako izgraditi brod. Čak je vlastitom rukom iscrtao planove i/ili je izdiktirao točne mjere za izgradnju. Razdijelio je tajnovito svjetleće

biserje ili kamenje, čak i kompase. Tek tad je započelo *Veliko uništenje*.

Zašto je sve tako zapetljao? Ako Bog — i po drugi put ovdje mislim na Boga svih vjera — želi ubiti neke zabludjele anđele, divove i neke glupe ljude, može to učiniti simboličnim treptajem oka. Ili, kako piše u Kur'anu, svetoj knjizi muslimana: "Ako on (Alah) nešto odluči, samo kaže: neka bude — i jest." (Sura II / 118) Nije potreban nikakav brod s planovima i mjerama, nikakva smola i tajnovite žarulje. Činjenica da se taj brod izgradio govori o tome da je netko to baš tako htio ili nije znao drukčije. Zašto tehnologija, a ne čudo? Pravi je Bog, na kraju krajeva, trebao znati da će ta tehnička varijanta — izgradnja broda — nekoliko tisućljeća kasnije samo pothraniti sumnju u njegovu svećmoć. Sveznajući je također mogao znati da će jednoga dana o potopu biti x raznolikih izvješća. Zašto, dakle, izgradnja broda, a ne neko nedvojbeno božansko rješenje? Čuda se, poznato je, ne mogu podvrgnuti provjeri kritičkoga uma. Kakav je to, dakle, bio Bog koji je prouzročio potop te planovima i mjerama pomagao pri izgradnji arke?

Oprostite! A ako on *nije* prouzročio potop, dakle ni na koji način nije sudjelovao u tome što se tadašnji ljudski rod doslovno utopio, te ako je potop bio prirodna pojava ili prirodna katastrofa, onda ta vrsta Boga nije Bog iz naših vjera. U tom su slučaju ljudi nekom bogu pripisali kaznu koju ovaj nikad nije izrekao. Tu vjera odlazi nizbrdo. Onaj tko se prikloni tezi o prirodnoj katastrofi mora objasniti zašto su izvješća o potopu glavna tema međunarodnih saga, legenda i svetih knjiga.

I još nešto: potop kao prirodna pojava ili kozmička katastrofa (udar kometa ili meteora) ne mijenja činjenicu da je *Svevišnji unaprijed* znao za to. U protivnom ne bi mogao upozoriti svoje štíćenike, ne bi mogao diktirati podatke za izgradnju arke i ne bi mogao dati uputu neka se korablju pod svaku cijenu učini nepropusnom.

Zapravo je dosad samo jedno jasno: pod ovim bogom iz predaja nikako se nije moglo misliti na pravog Boga kojeg štiju vjernici svih vjera. Tko onda preostaje?

UČENICI I NAPREDNI

Prvo nekoliko riječi za vlastitu stvar: svaki put kad novi rukopis utipkavam u računalo nađem se u istom škripcu. Kako svojim čitateljima objasniti neku misao, a da pritom stalno ne ponavljam ono što je prethodilo. Lako je učiteljima u osnovnoj školi ili docentima na fakultetu. I jedni i drugi polaze od toga da učenici i studenti imaju prethodno znanje na kojem mogu dalje graditi. Tko ne zna abecedu ne može proći u viši razred. Autor se pak nalazi u posve drukčijoj situaciji. On se može pretpostaviti da su čitatelji pročitali njegova ranija djela. U tom su slučaju ponavljanja nepotrebna i dosadna, on se obraća stručnoj publici. Takvim stajalištem autor isključuje nove čitatelje. Ostavlja ih pred vratima i prisiljava neka kupuju ranija djela. To može donijeti dobit, no nije pristojno. Ako se autor unatoč tome odluči pisati samo za svoje čitatelje, "odgojit" će čitalačku publiku stručnjaka koja će uskoro stvoriti nešto poput *kruga upućenih*. To su oni koji

znaju, informirani su, a *outsajder* više nema nikakvih izgleda pratiti materiju.

Presjeći ću taj gordijski čvor tako što ću se ponavljati samo ondje gdje će to biti neophodno za novog čitatelja, kako ne bi "izvisio". Pritom, ovo upućujem onima koji me prate, ponavljanja nisu puka ponavljanja. Uz svaku pojedinu naznaka nadu se i nadopune. Istraživanja ne miruju, a danas o legendi o Adamu ili o pretpotopnom patrijarhu Henoku znam više nego prije sedam godina. Marljivi knjižničari donose nove knjige u moju radnu sobu, dobronamjerni čitatelji ukazuju mi na nove, dodatne izvore, znanstvenici iz raznih tabora isporučuju mi svježije podatke. Tako mi ne preostaje drugo nego da nešto što je već poznato podgrijem i nadopunim. Standardni čitatelj to može preskočiti, odustati od predavanja, "učenik" će, međutim, biti zahvalan zbog ponavljanja, unatoč tomu što ono mora biti sažeto.

Mogu pretpostaviti da je poznato kako zastupam teoriju da su prije više tisuća godina našu dobru staru Zemlju posjetili izvanzemaljci. O tome sam napisao dvadeset knjiga i snimio TV serijal u dvadeset i pet nastavaka. Detaljno sam pisao i o razlozima posjeta kao i o tome kako je to tehnički bilo izvedeno. To ne spada ovamo, baš kao ni brojni arheološki pokazatelji pronađeni posvuda u svijetu.

Ovoga se puta radi o PALEO-SETI-FILOZOFIJI (PALEO = staro, iskon (gr. *palaios*); SETI = *Search for extraterrestrial Intelligence* (Potraga za izvanzemaljskom inteligencijom)), misli koja baca svjetlo ili tamu na dosadašnji vjerski pogled i otvara put novom načinu razmišljanja. Ni u kojem slučaju se tu ne radi o

novoj vjeri ili, kako kritičari cynično kažu, "zamjenskoj vjeri". Vjera zahtjeva vjerovanje, a ovdje se ni u što ne treba vjerovati. Vjera daje obećanja, koja sežu i poslije smrti, ja ništa ne obećajem. Vjere grade crkve i hramove u kojima slave svojeg Boga i svece, apostole, proroke. U PALEO-SETI-FILOZOFIJI nema ni hramova ni štovanja bogova. I na kraju, Vjere zahtjevaju određeno etičko ponašanje, ničega takvog nema kod mene i mojih istomišljenika. Vjere ubiru i godišnji porez. Osjećate li se, poštovani čitatelju, financijski iskorišteno što ste kupili ili posudili ovu knjigu?

DRUKČIJI NAČIN RAZMIŠLJANJA

Kad je ogroman matični svemirski brod s izvanzemaljcima skrenuo u naš sunčev sustav, ET-i su već bili informirani o karakteristikama trećeg planeta. Samo su na ovom plavome planetu postojali svi uvjeti za život. Tuđinci su otkrili pravo bogatstvo života svakakve vrste, među njima i našeg primitivnog pretka. Unatoč svojoj gluposti, on je bio najnaprednija vrsta na Zemlji. Uzeli su jedan primjerak i genetski ga izmijenili — s današnjeg stajališta to ne predstavlja nikakav problem.

U jednom trenutku je skupina izvanzemaljaca procijenila da je njihov pokus s prvim *homo sapiensom* uspio i da se Zemlju može prepustiti tako nastalom čovjeku. Ipak je bio pametniji od svega što je dolje puzalo, hodalo i letjelo, uz to je imao idealan alat da se dohvati čega god želi: ruke. Da bi se omogućilo širenje tog bića bio je neophodan ženski primjerak — Eva, ili kako god se već zvala ta pramajka.

Prvi inteligentni ljudi nisu poznavali jezik — kako i bi? Njihovi su izravni preci, majmuni, kričali i huk-tali. Zato su se izvanzemaljci odlučili za program izobrazbe. Smjestili su jedan par u ograđeni *vrt* — BIOSFERU JEDAN — i naučili ga prvom jeziku, kako piše u Knjizi Postanka (11,1): Sva je zemlja imala jedan jezik i riječi iste." Napokon je Adam uspio svemu dati neki naziv! Nastava je sigurno imala i moralna pravila, kao i praktične upute za obradu zemlje te obrt.

Druga je skupina ET-ja izvodila pokuse na životinjama na Zemlji. Zašto su to radili? Ekipa iz divovskog svemirskog broda, takozvanog svemirskog prebivališta (habitata), sigurno poznaje i druge sunčeve sustave i planete, a ne samo Zemlju. *Moraju* poznavati bar svoj domaći sustav. Mnogi od tih planeta mogu biti veći ili manji od našeg plavog planeta, bliže ili dalje od Sunca nego Zemlja. Mogu biti topliji ili hladniji, vlažniji ili suši, a i sila teža može djelovati slabije ili jače.

Na Zemlji, kao što znamo, ima raznolikog života koji se prilagodio najnemogućijim klimatskim zonama. Sjeverni medvjed spava na ledu što lavu ne bih preporučio; klokan izvodi ogromne skokove, dok kornjača polako napreduje; određene su se vrste zmija prilagodile tropskoj klimi i smrznu se na hladnoći. Što se čini logičnijim nego izvoditi pokuse s genetskim materijalom pronađenim na Zemlji? Željelo se otkriti koja se životinja najbolje prilagodava kojim klimatskim uvjetima, koju se najbolje može iskoristiti, ali i koja se vrsta životinja pokazuje otpornom. Apсурдно?

Mi radimo i radili smo isto. Doduše ne genetskim putem, tim putem smo tek krenuli, već preko uzgoja.

Uzgojili smo švicarske i njemačke krave koje sada mogu pasti u Keniji; izmiješali smo rase volova kako bismo stvorili otpornije krave koje daju više mlijeka; križali smo koze i ovce; uzgojili smo i izmiješali kukuruz, repicu i razno klasje da bismo ih prilagodili novim klimatskim uvjetima; danas smo na putu da neke vrste povrća proizvedemo genetskim putem. Samo nebo zna što će sve našim znanstvenicima pasti na pamet na tom području i hoćemo li iznenada genetskim putem stvoriti čovjeka koji će živjeti dvjesto i četrdeset godina.

Tako su nastala čudovišta, mješanci kojih prije toga nije bilo nigdje na svijetu. Ljudi su uzbuđeno govorili o tome, divili su se i bojali se *božjih* bića. I nakon što su izumrla ili nestala u potopu, ta su strašna bića polako otpuzala u narodno sjećanje. Uznapredovala su do mitova i legenda, svjedočila su o dalekom vremenu kad su *bogovi* stvorili mješance.

U svemu tome ne podcjenjujem ljudsku maštu. Grčki pjesnik Homer (oko 800. pr. Kr.) u Odisejevim je putovanjima opisao sirene koje su tako zavodljivo pjevale da bi mornari ostali bez vlastite volje i zaboravili svoju misiju. Premda Homer nigdje nije točno opisao kako su te sirene izgledale, mašta je kasnijih autora od njih napravila žene s krilima i ptičjim nogama. Grk Hesiod (oko 700. pr. Kr.) opjevao je čudovišnu Meduzu s čije su se glave izvijale zmije i koja je izgledala tako zastrašujuće da bi se ljudi okamenili. Hesiod sigurno nikad nije vidio Meduzu. Svima su nam poznate legende o letećem konju Pegazu ili o feniksu koji se uvijek iznova diže iz pepela. Sve to i više od toga nastalo je u ljudskoj mašti bez koje niti jedna bajka ne bi

opstala. No, mašta ne proizlazi ni iz čega, potrebna su joj uporišta preko kojih sva ta čarolija izbija u svijet predodžbe. Premda se naš razum (još uvijek) opire u obzir uzeti mogućnost da je nekad postojao pravi zoološki vrt monstruma, to ništa ne mijenja u dvjema nepobitnim činjenicama:

1. Antički pisci i povjesničari opisali su ta bića i utvrdili da su ih stvorili *bogovi*.

2. Likovi uklesani u kamen i štukature koje su stare više tisuća godina ovjekovječili su ta bića.

ANĐELI GLADNI SEKSA

U međuvremenu je u matičnom svemirskom brodu izbila pobuna. Jedan je dio viših časnika htio nešto posve drugo od onog što je htio vrhovni zapovjednik, *Svevišnji*. Posve je nevažno je li vođa pobunjene skupine bio *Šamael*, Lucifer ili netko drugi. U legendi je označen kao "najveći Knez među svima" u znanstvenofantastičnoj baladi *Zyjezdane staze* zvali su ga prvim časnikom. Čini se da je *Šamael* alias XY imao više moći od ostatka posade, jer je jedini imao "dvanaest pari krila". *Šamael* i njegovi otpadnici već su na brodu izgubili bitku i bačeni su s *Neba*. Čini se da bar u početku to nije previše zasmetalo ovu skupinu. Vjerojatno su mislili kako će zahvaljujući svojoj tehnološkoj potkovanosti preokrenuti stvar.

Tek što su dospjeli na Zemlju, odbačenu posadu obuzela je glad za seksom. U legendarnoj inačici vođa *Šamael* odmah je zaveo Evu: "... i gle, nije sličio zemljanima, već onima s nebesa". Drugi članovi posade zgrabili su, već prema nahodanju, zgodne djevojke i

mladiće. Ako vjernici vjeruju u Bibliju, ne mogu zaobići ovu rečenicu u Knjizi Postanka (6,1):

"Kad su se ljudi počeli širiti po zemlji i kćeri im se narodile, opaze sinovi Božji da su kćeri ljudske pristale, pa ih uzimahu sebi za žene koje su god htjeli,"

Svađa učenih ljudi oko sintagme "sinovi Božji" koja postoji otkad čovjek misli i zbog koje je napisano tisuće stranica proturječnih komentara, kod upućena čovjeka može izazvati još samo umoran osmijeh. Katkad se "sinovi Božji" prevodi s "divovi", potom ih se naziva "djecom Božjom", pa opet "palim anđelima" ili "duhovima otpadnicima". To je da poludiš! Jedna mala riječ izokrene vjeru u svoju suprotnost! Pritom svaki stručnjak koji je učio hebrejski te poznaje pismo i njegovo značenje, posve sigurno zna što te riječi znače: "Oni koji su sišli bili su slični ljudima i mnogo veći od njih." "

No, ne smije se izgovoriti ono što se misli. Ja ću izgovoriti. Bez puno ustezanja.

Prastari prigovor. Izvanzemaljci se nikad nisu mogli pariti sa Zemljanima, to je odavno odbačeno. Ponašanja su nepotrebna. ("Bogovi su čovjeka stvorili na svoju sliku i priliku...")

U pretpovijesnoj drami, *Svevišnji*, zapovjednik svemirskog broda, u ruci je očigledno držao bolje karte nego otpadnici. Zabrinuto je promatrao događanja i razvoj na Zemlji. Križanjem ET-ja i ljudi nastala su bića posve oprečna planiranom razvoju *homo sapiensa*. To je bio *istočni grijeh* iz mitologije. Sad su ljudi naslijedili pogrešnu genetsku poruku: "Jahve se pokaja i u svom srcu ražalosti što je načinio čovjeka na zemlji", piše u Postanku (6,6). *Svevišnji* je na neki

način morao prekinuti eksperiment *Čovjek* i započeti iznova. No, kako? Vjerojatno su pali *anđeli* imali dobro oružje, mogli su se sakriti u špilje ili zabarikadirati u kuće. Bilo je nemoguće pojedinačno loviti one *zle*.

*Je li potop namjerno izazvan ili je u Zemlju udario velik meteor, ne može se iščitati iz legenda i vjerskih tekstova. Umjetni plimni val je izvediv, i mi bismo to danas mogli, a meteoriti uvijek iznova padaju na naš planet. U svakom slučaju Svevišnji je zacijelo točno znao kad će se dogoditi potop. Samo zbog toga je bilo moguće upozoriti jednu skupinu ljudi, *dobre*, i savjetovati ih pri izgradnji broda.*

Ovakvo sagledavanje stvari, kojim prastare legende i vjere stavljam u suvremeni kontekst, blagoslovljeno je duhom vremena. To stajalište *javno* zastupam još od 1964. Tada je kanadski časopis *Sjeverozapad* prvi imao hrabrosti na cijeloj stranici objaviti članak koji sam napisao. Tek su kasnije uslijedile knjige u kojima sam uspio obraditi mnoga pojedinačna pitanja. Jasno je da je ta misao u početku bila samo teorija, premda je u nekim segmentima već odavno to prestala biti. PALEO-SETI-FILOZOFIJA je konstrukcija koja nastoji razumno sagledati dosad posve neobjašnjive aspekte predaja raznih vjera. U svakom slučaju, suvremena razmatranja imaju više smisla nego teološka vrludanja koja nas tisućljećima nisu pomakla s mrtve točke i koja su preživjela samo zahvaljujući tome što nam je naređeno neka u to vjerujemo.

Prije osamdeset i pet godina teolog prof. dr. Karl Girgensohn napisao je: "Živimo u vrijeme u kojemu se napredak odvija brzinom kao nikad prije u povijesti.

Ono što se u datom trenutku većini ljudi čini nezamislivim, možda je već u tišini zamišljeno ili dokazano u nekom laboratoriju ili institutu: nakon nekoliko tjedana saznaju za to svi kolege u struci, nakon nekoliko godina to postaje općim dobrom svih obrazovanih ljudi. Nikad prastari sukob između otaca i sinova nije bio tako zaoštren kao danas."

ZNANOST I TEHNOLOGIJA

Te su rečenice sročene 1910. Profesor Girgensohn je u najboljem slučaju doživio zoru utopije. U međuvremenu se nalazimo usred utopijske stvarnosti. Što se mene tiče, ja ionako predviđam crnu sudbinu teologiji u dosadašnjem obliku. Teolozi mogu vjerovati i u objavu, ali nikada neće uspjeti racionalizirati nešto što nije racionalno. Pri tom ne želim poricati znanstveni karakter sustavne teologije. Tu se tekstove uspoređuje s povjesnim činjenicama, objavljuju se rukopisi ili se pak komparativnom analizom nastoji procjeniti više izjava. Na primjer: koji su proroci kada i gdje dali koju izjavu o liku mesije? Koja je od tih izjava posve jasna, kojoj treba pridati manje važnosti, koju se izjavu općenito prihvaća, s kojom drugom izjavom se poklapa riječ proroka XY? Kad bi teolozi samo za to rabili riječ "znanost", ništa im se ne bi moglo prigovoriti, osim samog termina "teologija". Taj se termin, naime, sastoji od riječi *theos* (=Bog) i *logos* (=riječ): riječ Božja. A baš je to ono čime se *teologija* ne bavi. Teolozi su, doduše, duboko uvjereni da se bave baš *rječju Božjom*, no baš to uvjerenje *jest vjera*. Oni *vjeruju* da su sveti ili manje sveti spisi podrijetlom od Boga, da ih je on

diktirao ili objavio odabranim ljudima. Što od tih spisa ostane kad nestane vjere? Ostanu tekstovi sami. Samo što su izgubili svoju svetost. Oni su vrijedni poštovanja, jer su stari; s njima treba postupati s poštovanjem, jer sadrže događaje iz jednog vremena koje se ne može povjesno obujmiti. Treba ih znanstveno analizirati, jer sadrže vrlo zanimljiv materijal. Čim nestane vjere u svetost tekstova, znanstvena rasprava može početi. Naša predodžba o svetosti tekstova blokira suvremenu analizu.

S druge strane, PALEO-SETI-FILOZOFIJA samo je pitanje gledanja na stvari, dakle mišljenje koje se izvrsno može potkrijepiti, ali se još uvijek ne može posve dokazati. Zar je s teologijom drukčije? Gdje su točni *znanstveni dokazi* za njihova stajališta? Poznato je da ne postoji ništa subjektivnije od ukusa, a da se o ukusima ne raspravlja. A ipak se raspravlja, jer smjena naraštaja u sprezi s duhom vremena u ljudima potiče tihu pobunu. Jedni žele čvrstu tvrđavu vjere, drugi prosvjetljenje. "Znanost" znači "(do)nositi znanje".

U okviru egzaktne znanosti teološke spoznaje su neupotrebljive. Pune su proturječja i napokon, one su stvar vjerovanja i stavova određene škole. Isto vrijedi i za PALEO-SETI-FILOZOFIJU. Samo što se ona odlikuje jasnom crtom koja pojašnjava nejasno i oslanja se na zdrav razum. PALEO-SETI-FILOZOFIJA unosi smisao u dojučerašnji besmisao. Brojni okultisti mogu ugasiti svoje svjetiljke, a muškarci iz tajnih bratstava mogu skinuti svoje kute. Tisućama godina izvrsno prodavanu *vjersku robu* sve je teže prodati. Tek je suvremenim znanjem omogućeno razumljivo tumačenje prošlosti. To nije glupa slučajnost nego posljedica same

prirode stvari. Poznato je da jabuke padaju kad sazriju. Tako moj pradjed nije mogao ni pomisliti ono što ja danas zagovaram. Putovanje svemirom za njega nije postojalo, ništa nije znao o genima i genskoj manipulaciji, a anđeli su za njega bili nedodirljivi glasnici Božji. Hologram bi vjerojatno smatrao vizijom, a televizor staklom koje govori. Neka je hvaljen i slavljem *kamen svetog Berlitz!*

Veo se ne podiže zbog toga što je tisućljeće na izmaku, nego zato što su znanost i tehnologija dobile krila. Da su ljudi o mogućnosti putovanja svemirom raspravljali tek 2100. godine, da su tek tada izmislili računala i otkrili genetski kod, pitanja koja danas postavljamo mogli bismo postaviti tek tada. Pretpostavimo da je moj prapradjed prije dvije stotine godina uspio pronaći nešto doista izuzetno. Da je u pustoj špilji pronašao ispisane ploče i da su ih učeni ljudi uspjeli odgonetnuti. I ispadne da govore o putovanju s jednog stranog svijeta na Zemlju. Zapisano je da je stanovništvo Zemlje vrlo neprijateljski dočekalo putnike. Što je moj prapradjed mogao, što bi znanstvenici morali učiniti s takvim tekstom prije dvije stotine godina? Morali bi nepoznatim autorima pripisati "nevjerojatnu maštu", govorili bi o alegorijama. Vjerojatno se mislilo na to da treba biti uljudan prema strancima, bez obzira na to znamo li odakle dolaze ili ne. Učeni bi ljudi prije dvije stotine godina te ploče pretvorili u ep. S obzirom na vrijeme u kojem su živjeli, sve bi bilo moguće osim one glavne pomisli: nikako ne bi mogli proniknuti u činjenicu da će se u budućnosti putovati svemirom. Prije dvije stotine godine razumni ljudi o tome nisu mogli ozbiljno raspravljati.

Ne radi se o ograničenosti onih koji drukčije misle, premda takvi doista samodopadno žive u svom dvorcu od slonovače. Radi se o suvremenom razmatranju prastarih pitanja o čovječanstvu. Danas je ono lakše nego u vrijeme moga prapradjeda. Nema više progona vještica, a suvremena sredstva komunikacije omogućuju brzo širenje novih teorija. Razumijem ja i one koji svojom vjerskom tvrdoglavošću nastoje zauzdati novu poplavu duhovnosti. Oni stvar mogu odgoditi, tako je uvijek bilo sa svakom teorijom, no nemaju moć zastaviti spoznaje budućnosti. Ono što u nekoj zemlji vjera ili ideologija zabrani, u nekoj se drugoj zemlji utoliko više posve nesmetano razvije.

Kritičari me uvijek iznova pitaju što me to, za Boga miloga, čini toliko sigurnim da se nalazim na pravom putu. Misao koju sam izgradio u konačnici je samo neka fiksna ideja koju se ni s čim ne može dokazati. Govore da sam k tomu i vrlo selektivan, da iz predaje uzimam samo one odlomke koji potkrepljuju moju teoriju te da ostatak ostavljam po strani.

PRAVILAN ODABIR

Zašto meni predbacuju ono što svi rade — zbog ogromne količine materijala? Svaka knjiga koju čitam selekcija je onog što je autoru potrebno da nešto dokaže. Prigovor kako to nije slučaj u stručnoj literaturi lijepa je bajka u koju vjeruje još samo neki naivni student. U protekle četiri godine pročitao sam oko tristo teoloških djela i svaki bi put na kraju ispalo baš ono što je autor htio razraditi. Brojni napatci o izvorima na koje se može pozvati, osobito u slučaju doktorskih radnji,

iznose se kao dokazi da suprotno stajalište u ovoj ili onoj točki nema pravo. Rijeka literature na svim stručnim područjima toliko je porasla da više ni jedan autor na svijetu nema pregled. Nijedan ne može obraditi i u svoj rad uvrstiti djela svih koji su prije njega nešto napisali na tu temu. On mora napraviti odabir, višak se prešutno baca s palube. Stručnjak je, na kraju krajeva, upoznat s drukčijim mišljenjima i suprotstavljenom literaturom, za laika se to ne može pretpostaviti. Još manje za nakladnike i knjižare. Kriterij procjene takvih prisilnih odabira trebala bi biti iskrena izjava koja kaže da je autor rekao ono što je htio i ono što je tražio i zato je sve ostalo otpalo.

Vjerski su tekstovi protkani moralom i etikom, oni me uopće ne zanimaju. Tako samog sebe poštediti na stotine stranica riječi raznih proroka punih upozorenja, prijetnji, predviđanja i pravila. Moj posao nije čitatelju objašnjavati zašto ne smije jesti svinjetinu i u kojim okolnostima treba ostaviti svoju ženu. Pogotovo zato što svaki stručnjak zna da riječi proroka u mnogim slučajevima nisu izvornici. Kasniji su ih naraštaji nadopunjavali, dodavali, izmišljali i stari tekst učinili ukusnijim. Prvi kriterij pada u vodu. Drugi grubi izbor odnosi se na datiranje u vjerskim tekstovima. Od kakve su koristi rečenice: "...Terahu se rodio Abraham, Abrahamu se rodio Izak..." kad Abraham vjerojatno nikad nije postojao?

Kako, molim? Postoje tekstovi o Abrahamu, o njemu su pisane priče, a doživljaji u apokalipsi Abrahamovoj nude čak i pojedinosti. Točno. Takvi tekstovi postoje i oni su i za moj rad vrlo vrijedni, ali ipak se ne može dokazati da se radi o izvornicima ispisanim

Abrahamovom rukom ili rukom nekoga iz njegove neposredne blizine. U *Kronici Jerahmeela*, koja se temelji na još starijim izvorima, tvrdi se da je Abraham bio najveći magičar i astrolog. Svoje je znanje, navodno, dobivao izravno od anđela. Nama kršćanima je ulijevano u glavu da je Abraham praotac čovječanstva; istina je ta da stručnjaci uopće nisu sigurnije li on ikad postojao i što njegovo ime zapravo znači.

Franz M. Bohl, profesor na *Universitdt Leiden*, zaključio je:

"Ime Ab-ram koje se osim u Postanku (11,26-17,5) nigdje više ne spominje, znači uzvišeni otac ili otac je uzvišen. Tako se riječ patrijarh može smatrati prijevodom toga imena... Kod Abr-aham se najvjerojatnije radi o nekoj dijalektalnoj varijanti (= istežanje) učestalog imena Ab-ram."

Ta je tvrdnja izrečena 1930. godine, no i kasnije su stručnjaci došli do sličnog zaključka. Već pet godina nakon profesora Bohla, *Journal of Biblical Literature* iznosi:

"Prvobitno Abraham nije bilo osobno ime, već ime nekog božanstva."

Otad je prošlo šezdeset godina istraživanja imena Abraham, no ništa još nije razjašnjeno. U jednoj sam publikaciji sveučilišta Yale pročitao najzanimljiviju rečenicu :

"Vjerojatno nikad nećemo biti u mogućnosti dokazati da je Abraham doista postojao."

Kako da onda, s obzirom na ovaj teološki kaos, u svojim radovima u obzir uzimam datiranje bilo koje riječi proroka? Pogotovo zato što se sličan cirkus ponavlja i s ostalim prorocima? Ezekijel, jedan od krunskih

svjedoka za PALEO-SETI-FILOZOFIJU, tijekom stoljeća morao je otpjeti mnoge izmjene. U jednom radu objavljenom 1981. obrađeno je ništa manje od dvije stotine i sedamdeset rasprava o tom proroku. Dvije stotine i sedamdeset učenih glava godine svoga života posvetilo je proučavanju Ezekijela. U liku ovoga proroka dogodile su se zadivljujuće izmjene. Prvobitno je njegova riječ bila nedodirljiva, zatim je postao "vizionar", pa "sanjar" i "maštalac", a u novije vrijeme od Ezekijela su napravili i "kataleptičara" (to je shizofreničar s napadajima grčenja mišića). I Ezekijelovi tekstovi su teološki secirani. Semantičari su otkrili da stil i izbor riječi upućuju na više od jednog autora. Jednog su proroka proglasili "Pseudoezekijelom", čija je knjiga nastala tek 200 godina prije Krista, sastavljena od raznih tekstova.

Još prije sto godina profesor teologije Rudolf Smeind napisao je:

"Ne može se sumnjati u to da se ovo izvješće temelji na vizionarskom doživljaju i da vizija nije samo oblik umjetničkog izražavanja pisca."

A danas? U međuvremenu je većina teologa mišljenja da je Ezekijelova knjiga djelo više pisaca, uz samog proroka, s dodacima u skladu s vremenom.

Tko mi želi predbaciti što ću iz te miješane salate izvaditi nekoliko svježih listova? Osim toga, ta salata ima neke začine koji je čine doista neukusnom. U svetim knjigama se pojavljuju imena i vremenska određenja kojima tamo uopće nije mjesto, npr. u Knjizi Postanka može se pročitati (15,13 i 16):

"Tada Bog reče Abram: 'Dobro znaj da će tvoji potomci biti stranci u stranoj zemlji; robovat će i biti

tlačeni četiri stotine godina... Ovamo će se vratiti za četvrtog naraštaja'."

Britanski je arheolog Kathleen M. Kenyon cinično primijetila:

"Kronologija sama sebi proturječi. Navesti za boravak u Egiptu vremenski period od četiri stotine godina i istodobno ustvrditi da je već četvrti naraštaj bio sudionikom egzodusa, dvije su tako očigledno proturječne izjave da se njihovo značenje ne može smatrati povijesnim."

Teološka stajališta nisu samo maglovita, već se i razlikuju od profesora do profesora i od desetljeća do desetljeća. Što preostaje? Tajnovita izvješća. Ona vrsta priča u kojoj autor pripovijeda u prvom licu, u kojoj prenosi osobne doživljaje. Kao i kod saga i legenda, u vjerskoj baštini bit same predaje se ne mijenja. Radi se o onom nečem tajnovitom što ni kasniji urednici nisu izmijenili. A zašto nisu? S jedne strane, zato što to osobno nisu razumjeli. U riječima proroka bilo je nečega mističnog i to je trebalo prenijeti sljedećim naraštajima. S druge strane, nisu se usudili vlastite misli podmetnuti nekom starom, uvaženom proroku. U tom bi slučaju morali lagati u prvom licu. Samo su u ono davno, maglovito doba nastajala izvješća: "Vidio sam... Čuo sam... Svevišnji mi se obratio...". Kasniji su obrađivači tekstova djelovali samo kao prepravljajući i umećajući, nastojali su nerazumljivo pretvoriti u razumljivo. Budući da sami nisu razumjeli, današnji je kaos savršen. O, da su bar ustrajno prepisivali stare tekstove bez dodataka i izmjena! No, čovjeku koji razmišlja tako nešto nije moguće. To ne možemo ni mi danas. Već su objavljene inačice Novog zavjeta u stripu i drugim

još groznijim varijantama. Navodno da se Sveto pismo "prilagodi vremenu" ili učini razumljivijim za mlade, no: "Nečasnim sredstvima dobivamo nečastan rezultat." (Mahatma Gandhi, 1869.-1948.)

ODABRATI - ALI TOČNO!

Kroz sito moga odabira može proći sve što je u današnjosti posve nerazumljivo. To ne isključuje mogućnost da za dvadeset godina sve još jednom ne analiziramo pod nekim novim povećalom. A onoga koji ovdje iznosi argument kako ovakav postupak nije "znanstven" i da se to ne može tako raditi, uputio bih na židovske mudrace koji su se prije više stotina i tisuća godina nalazili pred posve istim problemom. Ni oni nisu znali što se zapravo mislilo reći u tim starim tekstovima i zato su svaku riječ, svaku rečenicu deset puta izokretali, nanovo tumačili i u sljedećem naraštaju opet posve drukčije oblikovali. Pismeni dokaz za to nude mnogi *midraši*. Književna djela poznata pod nazivom *Midrašim* sadrže istraživanja spisa koja su provodili najveći židovski mudraci tijekom mnogih stoljeća. "Midraš" je "tumačenje", potraga za smislom. Ne očekujem od svojih čitatelja da nabave *Midrašim* i zbog toga ću iznijeti nekoliko primjera. Sljedeći je citat iz *Midraš berešit rabba*, koji se sastoji od dobrih stotinu poglavlja :

"Bog reče: napravimo čovjeka. S kim se Bog savjetovao? Prema rabinu Jošui u ime rabina Levija: s djelom Neba i Zemlje. Baš poput kralja koji ima dva savjetnika i ništa ne čini bez njihova odobrenja. Prema rabinu Samuelu bar Nachmanu, Bog se savjetovao s

djelom svakog pojedinog dana. Poput kralja koji ima vijeće i ništa ne radi bez njegova znanja. Prema rabinu Amiju, Bog je za savjet pitao svoje srce. Poput kralja koji glavnom graditelju prepušta neka izgradi neku palaču; kad je vidio palaču, nije mu se svidjela, kome je tada uperio svoje nezadovoljstvo? Glavnom graditelju. Bog je također bio nezadovoljan u srcu."

Sve je bila stvar gledišta, nastalog na pobožnoj želji da se zagonetke u predaji učini prihvatljivijima. Čovjek sve do današnjeg dana nije shvatio te tajne. Tako se u *Midrašimu* važe i raspravlja rečenicu po rečenicu svetih spisa. Mudrace vjernike ovi su tekstovi nadahnjivali, oni su *morali* imati neki smisao i zato su tražili, natezali, uspoređivali i potiskivali. Za bolje razumijevanje, još jedan primjer iz *Midraš šemot rabba*. Sastoji se od pedeset i dva poglavlja i obrađuje tekst Knjige izlaska:

"Tada je Bog rekao Mojsiju. Prema rabinu bar Malmu, Bog mu se obratio. Želiš upoznati moje ime, zovu me prema djelima mojim, ponekad se zovem Bog svemogući, ponekad Sabaot, ponekad Elohim. Kad vodim rat protiv zločinaca, zovem se Sabaot, kad odlučujem o kaznama za ljudske grijehе zovem se Svemogući Bog, a kad se smilujem svijetu zovem se Jehova, jer to ime ne izražava ništa drugo do samilost samu..."

To se tako nastavlja preko niza stranica. Nova imena, nova objašnjenja. I sve to samo potvrđuje činjenicu da ni najbolji židovski mudraci više nisu shvaćali prvobitne tekstove.

Kako odabrati? Kojim postupkom? Kako da pokraj mudraca iz prošlosti i sadašnjosti isfiltriram koji su dijelovi teksta nekad i negdje bili *izvorni*, a koji nisu?

Kad se piše o Abrahamovu životu, o tome kako su za njegova rođenja anđeli sišli s neba, kako mu je otac bio idolopoklonik ili o tome kako je Abraham babilonskom kralju Nimrodu vratio milo za drago — onda na to mogu gledati samo kao na bogobojazna maštanja kasnijih prepravljča. Jednostavno su se trudili izgraditi lik praoca Abrahama i podmetnuti mu odgovarajuće podrijetlo. Ako se, međutim, Abraham, ili o kome god da se radilo u izvornom tekstu, ime nije važno, javi u prvom licu, ako dakle priča o osobnom doživljaju (ili doživljaju izvornog autora), na to ću obratiti pozornost. Takvi tekstovi prema mojim stajalištima dospijevaju u uži izbor, osobito ako tekst sadrži neku zbunjujuću epizodu iz svemira koju ni jedan kasniji prepravljivač nije mogao izmisliti. Zašto ne? Zato što nije imao znanja o pojedinostima.

U tekstu koji teolozi zovu "Abrahamova apokalipsa", izvorni autor XY pripovijeda o tome kako su dva "nebeska bića" sišla na zemlju. Ta su *nebeska bića* uznijela Abrahama (ostat ću pri tom imenu), jer je *Svevišnji* s njim htio razgovarati. Abraham precizira kako ta dvojica nisu bili ljudi — "dah nije bio ljudski" — i da se jako bojao. Abraham je rekao da su ta dvojica s *neba* imala sjajna tijela, "poput safira". Na kraju se podigao dim, razvila se vatra i "potom smo uzletjeli kao da nas nose vjetrovi". Abraham je "u zraku, u onoj visini do koje smo došli" vidio "jako svjetlo koje se ne može opisati", i napokon, velike figure koje su si međusobno dovikivale riječi "koje ne razumijem". A za one koji još nisu shvatili Abraham sažeto i nedvosmisleno potvrđuje gdje se nalazi: "Ali ja sam htio opet pasti na zemlju; visoko mjesto gdje smo se nalazili bilo

je čas uspravno, čas se okretalo naopako." Netko nam iz prastarih vremena govori u prvom licu kako je želio "*pasti natrag na zemlju*", dakle, moramo zaključiti, ako imamo još imalo zdrave pameti, da se nalazio *izvan* zemlje. I zašto ni jedan kasniji prepravljiivač nije mogao izmisliti ovaj tekst? Zato što ni jedan nije mogao znati da se ogromni svemirski brodovi — tako će biti i s budućim svemirskim postajama — neprekidno okreću oko svoje osi. Jer jedino uz centrifugalnu silu, koja nastaje okretajem predmeta oko svoje osi, djeluje umjetna sila teža. A o čemu govori apokalipsa po Abrahamu? "*...visoko mjesto na kojem smo stajali bilo je čas uspravno, čas se okretalo naopako...*" Samo slučajnost? Samo neozbiljna mašta? Zašto Abraham prije svog leta govori o tome da *dvojica s neba* nisu imali "dah čovjeka"? I da je njihovo odijelo sjalo "poput sa-fira"?

Nee, prijatelji moji s drugih fakulteta! Takvi tekstovi su s današnjeg stupnja znanja posve jasni. Nema se tu što više krivo tumačiti i nikakav dašak duha prošlosti ne može zaustaviti ovo prosvjetljenje. Tekstovi su tu i vrijeme je sazrelo. Današnjem je čovjeku već pomalo dosta nametnutog vjerovanja u nakićene bajke, dok posve novo gledanje na staru predaju u trenu razotkriva smisao spornih tekstova.

Prije nego što otvorim sasvim novo poglavlje želim još jednom zapaliti staru vatru koja se tijekom godina uvijek iznova rasplamsavala. Gotovo ni u jednoj svojoj ranijoj knjizi nisam izostavljao proroka Henoka, a u *Dokazima* se njime iscrpno bavim. To se ovdje neće dogoditi. Ipak bih htio u zemlju zabiti klin kao oznaku koju neće moći zaobići ni jedna suvremena egzegeza.

Ne može mi se sjedne strane predbacivati kako u svom izboru koristim samo one tekstove koji mi koriste dok s druge strane osporavatelji doista neugodno šute o Henoku.

I JOŠ JEDNOM HENOK

Tko je bio taj Henok?

U *Židovskim sagama o prapovijesti*, Henok je "kralj nad ljudima" koji je "vladao točno dvije stotine četrdeset i tri godine". Bio je prepun mudrosti i svi su dolazili k njemu po savjet.

Kod starih Egipćana, Henok je bio graditelj velike piramide, kako piše geograf i povjesničar Taki ad-Din Ahmad ben 'Ali ben 'Abd al-Kadir ben Muhammad al-Makrizi (1364.-1442.) u svom djelu *Hitat*. Pritom bilježi kako je *Henok* u narodu bio poznat pod četiri različita imena: kao *Saurid*, *Hermes*, *Idris* i *Henok*. Citirat ću ulomak iz *Hitata*, poglavlje 33:

"...prvi Hermes, kojeg su zvali *trojni* u njegovu svojstvu proroka, kralja i mudraca, (to je onaj kojeg Hebreji zovu Henok, sin Jaredov, koji je sin Mahalalelov, koji je sin Kenanov, koji je sin Enin, koji je sin Šetov, koji je sin Adamov — njemu slava — a to je Idris) taj je u zvijezdama pročitao kako će se zbiti potop. Tada je dao izgraditi piramide i u njih skloniti blaga, spise i sve za što se bojavao da bi se moglo izgubiti i nestati, kako bi dobro pohranio i sačuvao te stvari."

Za Arape je "Idris" isto što i "pramudrac" ili "praotac", a za židovsku i kršćansku teologiju Henok je sedmi od ukupno deset praotaca, jedan od patrijarha prije potopa. Henok je bio otac Metuzalemov koji je

navodno doživio biblijsku starost od devet stotina i šezdeset i devet godina.

U Starom zavjetu, u Knjizi Postanka, Henok se spominje u cijelih pet rečenica (5,21-24). Tamo se može pročitati: "Henok je hodio s Bogom, potom iščeznu; Bog ga uze."

Naprosto tako, *puf* i nema ga! U hebrejskom riječ "Henok" znači "onaj koji je upućen", "onaj koji je spoznao", "onaj koji je obaviješten" i taj se upućeni čovjek, Bogu hvala, pobrinuo za to da njegovo znanje ne nestane bez traga, na veliku žalost ljudi od jučer koji bi najradije da se Henok raspline u zraku, jer taj je Henok doista bio marljiv pisac. I već samim time počinje nevolja.

Postoje dvije knjige, koje doduše nisu dio Starog zavjeta, ali spadaju u apokriife. Crkveni očevi koji su služili našu Bibliju, ništa nisu mogli započeti s Henokovim tekstovima koje su i oni imali pred sobom. Nisu ih shvatili, pa ih nisu ni uvrstili u Bibliju. Samo što su Abesinci izignorirali zapovijedi crkvenih otaca te je Henokova knjiga odmah postala kanonom abesinske crkve. Usto se pojavila i slavenska varijanta ove knjige. Na posljjetku su stručne, akademske usporedbe tekstova dokazale da se izvorni stil obiju knjiga može svesti na jednog autora, a to je Henok. Od osamnaestog stoljeća, otkad je Henokova knjiga poznata u Europi, u teološkim krugovima traje neumorna bitka oko toga tko je zaboga mogao napisati Henokovu knjigu. To je u najmanju ruku morao biti netko tko je živio nekoliko stoljeća prije Krista, jer je etiopijska *Henokova knjiga* neosporno stara baš toliko. Tko je dakle bio autor?

Uvijek se iznova začudim jednostranom vjerovanju raznih egzegeta. Ako neki tekst odgovara onome u što se vjeruje, onda ga se označava "pravim". Ako ne odgovara, mora biti krivotvoren. To je da poludiš! Henokova knjiga nije samo sastavljena u prvom licu, već i sam autor u svome tekstu na više mjesta ponavlja da je on autor, kao da se bojao da će duhovi budućnosti biti previše ograničeni da bi to shvatili. Na temelju dva primjera iz teksta kurzivom ću istaknuti jasne dokaze da je Henok doista autor.

IZVJEŠĆE SVJEDOKA

"Prvog mjeseca 365. godine života, prvoga dana prvoga mjeseca *ja, Henok, bio sam sam kod kuće...* i preda *mnom* su se pojavila dvojica vrlo visokih muškaraca, kakve *osobno* nikad prije nisam vidio na zemlji..."

"Ovo je potpuna pouka o mudrosti koju je sastavio *Henok, zapisivao...* I sada, *sine moj Metuzaleme, pričam* ti ovo sve i zapisujem to za tebe. *Sve sam ti otkrio* i predao ti knjige koje govore o svim tim stvarima. Čuvaj, *sine moj Metuzaleme* knjige preuzete iz *ruke svoga oca* i predaj ih dolazećim naraštajima svijeta."

Jasnije od toga ne može biti. Sam izvornik Henokove knjige, sama bit, potječe od pretpotopnog Henoka, inače svoga sina ne bi mogao nazvati Metuzalemom. Reći da je sve to predkršćanska krivotvorina znači optužiti autora da neprestano laže. To, međutim, ne može proći, jer je — kao u primjeru Abrahamove apokalipse — autor Henokove knjige iznio stvari o svemiru i o "palim anđelima" koje nitko nakon njega nije mogao znati, a da ne govorimo o tome kako Henok uvijek

iznova ističe da su mu *anđeli* ovo ili ono rekli, objasnili, pokazali.

Osporiti pretpotopnom Henoku autorstvo nad Henokovom knjigom prava je sramota za egzegezu. To je ujedno i jezovit primjer manipulacije vjernicima. Oni moraju progutati ono što su im drugi skuhalo. Jasno je da je bilo i takvih pokušaja da se Henokov tekst prikaže i kao vizija. Pod pojmom "vizija" guta se sve što se ne može pojmiti. Zagovornici vizije prešućuju da Henok vrlo jasno kaže kako je budan. Usto svojoj obitelji daje vrlo precizne naputke što trebaju učiniti dok njega nema. Raspisani Henok nije mogao imati ni "viziju uoči smrti", jer se nakon razgovora s *anđelima* vraća svojoj obitelji, da bi tek mnogo kasnije napokon u vatrenoj kočiji nestao u oblacima.

Što je tako razornoga zapisano u Henokovoj knjizi? Zapravo potvrda PALEO-SETI-FILOZOFIJE. Kao i u Starom zavjetu, i Henok govori o tome što se događa kad se anđeli pobune.

KAD SE ANĐELI POBUNE

U Henokovoj knjizi je zapisano (6,1-6): "Kad se sin čovječji razmnožio, rođene su mu lijepe i drage kćeri. Kad su ih ugledali anđeli, sinovi neba, osjetiše pohotu za njima i rekoše jedni drugima: uzmimo žene čovjekove i napravimo sebi djecu. Tada im je njihov predvodnik Semiaza rekao:

'Bojim se da nećete to htjeti provesti do kraja pa ću ja morati platiti kaznu za veliki grijeh'. Tad mu ostali odgovoriše: 'Sklopimo savez i obvezimo jedni druge prokletstvom koje će nas snaći ako odustanemo od

ovog plana'. Tako su se svi zakleli i obvezali jedni druge kletvama. Bilo ih je dvije stotine koji su u Jaredovo doba sišli na vrh planine Hermon."

Ako ovdje nije opisana pobuna "nebeskih sinova", što je to onda? Ljubavna izjava s uzajamnim zaklinjanjem? Slučaj je jasan, jer (7,1-6):

"Svi su k sebi uzeli žene, svaki od njih odabrao je jednu. Tako su počeli odlaziti k njima i na njima se onečišćivati. I naučili su ih čarolijama, vradžbinama i spravljanju korijenja i upoznali ih s biljem. Zatrudnjele su i rodile divove visoke tri tisuće lakata. Oni su potrošili sve zalihe koje su koristili ljudi. Kad im ljudi više ništa nisu mogli dati okrenuli su se protiv njih i pojeli ih. I počeli su jesti i ptice, divlje životinje, gmazove i ribe, jesti meso i piti krv. Tada je zemlja zavalila protiv grijeha."

Događaji prije potopa opisani su realistično, premda nam se danas to možda čini nevjerojatnim. Zapravo su i *dobri anđeli*, oni koji nisu sudjelovali u pobuni, odozgo promatrali događanja na Zemlji. Izvjestili su *Svevišnjeg* o tome i on je kategorički odlučio:

"Cijela će Zemlja potonuti, naići će velika plima preko cijele zemlje i uništiti će sve na njoj."

U Henokovoj knjizi doista ima sjajnih pojedinosti koje se dosad nisu mogle pročitati ni u jednoj predaji. U poglavlju 69, Henok navodi imena vođa pobune i objašnjava njihove funkcije!

Budući da iz prepiske s čitateljima znam da u svojim seoskim ili gradskim knjižnicama nisu mogli pronaći primjerak Henokove knjige ili pak nisu imali vremena potražiti ga, ovdje ću navesti taj tekst. Henok je htio da se posvuda čita. I ja!

"A ovo su njihova imena:

prvi je Semjasa,
drugi Artakisa,
treći Armen,
četvrti Kokabel,
peti Tuarel,
šesti Rumjal,
sedmi Danjal,
osmi Rekael,
deveti Barakel,
deseti Azazael,
jedanaesti Armaros,
dvanaesti Batarjal,
trinaesti Busasejal,
četрнаesti Hananel,
petnaesti Turel,
šesnaesti Simapesiel,
sedamnaesti Jetrel,
osamnaesti Tumael,
devetnaesti Tarel,
dvadeseti Rumael,
dvadeset i prvi Jseesel.

A ovo su imena njihovih vođa iznad stotinu, pedeset i deset.

Ime prvoga je Jegun, to je onaj koji je zaveo svu djecu anđela, poveo ih na zemlju i zaveo ih ljudskim kćerima.

Drugi se zove Asbeel; on je djeci anđela davao zle savjete neka iskvare svoja tijela ljudskim kćerima.

Treći se zove Gadreel; to je onaj koji je čovjeku pokazao mnoštvo smrtonosnih udaraca. Pokazao mu je i instrumente ubijanja, oklop, štit, mač za ratovanje i

mnoštvo predmeta za ubijanje. Iz njegovih se ruku oružje proširilo stanovništvom kopna za sva vremena.

Četvrti se zove Penemue; on je ljudima pokazao razliku između gorkog i slatkog i otkrio im sve tajne svoje mudrosti. Naučio je ljude pisati tintom po papiru...

Peti se zove Kasdeja; on je ljude naučio mnogim zlim napadima duhova i demona, isto tako i napadu na plod u majčinoj utrobi kako bi on nestao, zatim napadu na dušu, ugrizu zmije, toplinskom udaru, sinu zmije, Tabatu?" (U tom je prijevodu označeno upitnikom. Način kako se pišu imena varira od prijevoda do prijevoda.)

Ne bih htio komentirati ovaj tekst. Znate čitati.

Što se dogodilo s Henokom? Gdje su njegovi posmrtni ostaci? Gdje je hram ili katedrala podignuta njemu u čast?

ODLAZAK NA NEBO S PREPREKAMA

Nije na Zemlji. Stari zavjet je učinio da on potpuno nestane, navodno ga je *Gospodin* uzeo k sebi. No, ovisno o inačici Biblije, može se pročitati i da je Henok nestao u oblacima u vatrenoj kočiji. Starožidovske sage Henokov odlazak opisuju nešto preciznije.

Tamo piše kako su *anđeli* obećali Henoku da će ga povesti sa sobom, no datum odlaska izgleda još nije bio utvrđen: "Glas mi je rekao da ću biti uznesen na nebo, no nije mi poznat dan kad ću vas napustiti."

Ljudi su, dakle, sjedili oko Henoka i on ih je izvijestio o svemu što je do tog trenutka čuo od *anđela*. Posebno im je naglasio neka njegove knjige ne čuvaju u tajnosti, nego da ih učine dostupnima budućim naraštajima na Zemlji — a ja slijedim taj poziv.

Nakon nekoliko dana pouke postalo je napeto:

"Ali, dogodilo se u isto ono vrijeme kad su ljudi sjedili oko Henoka i kad im je Henok govorio. Ljudi su podigli oči ka nebu i vidjeli kako s neba silazi figura konja i taj je konj nošen olujom silazio na zemlju. Ljudi su Henoku rekli što vide i Henok im reče: 'Ovaj je konj sišao zbog mene. Stigao je trenutak i dan kad ću vas napustiti i nikad vas više neću vidjeti'. Konj je već sišao i sva čovjekova djeca jasno su ga vidjela."

Henoka su oni s *nebesa* zacijelo izvijestili da je povratak na nebo opasan za one koji će se naći u blizini. Zbog toga je Henok svoje sljedbenike nastojao držati podalje. Više je puta upozorio promatrače neka ga ne slijede, "da ne biste umrli". Neki su bili neodlučni te ga na kraju nisu slijedili, *no* oni najtvrdoglaviji su svakako htjeli vidjeti njegov odlazak na nebo:

"Govorili su: 'Idemo s tobom kamo ti ideš i samo nas smrt može razdvojiti.' Kako su ustrajali u tome da pođu s njim, više ih nije odgovarao, oni su ga slijedili i više se nisu okretali. I onda se dogodilo da je Henok u oluji odletio na nebo, na vatrenim konjima u vatrenoj kočiji."

Ovaj odlazak na nebo za svu je pratnju bio smrtonosan. Drugog su dana, naime, ljudi tražili one koji su krenuli za Henokom.

"Tražili su ih na mjestu s kojega Henok bi uznesen na nebo. Kad su dospjeli na to mjesto, vidjeli su da je tlo prekriveno snijegom, a na tom snijegu bilo je ogromno kamenje, poput snježnih gromada. Tada je jedan od njih rekao: 'Dobro, razgrnimo ovaj snijeg da vidimo ima li pod njim ljudi koji su krenuli za Henokom'. Razgrnuli su snijeg, a pod njim su mrtvi ležali ljudi koji

su slijedili Henoka. Tražili su i Henoka, no nisu ga pronašli, jer on bi uznesen na nebo... Henok bi uznesen na nebo kad je Lameh, sin Metuzalemov, imao stotinu i trinaest godina."

Nakon istočnoga grijeha i potopa, nalazimo se pred trećom nevjerojatnošću, što nije ništa previše uzbudljivo budući su i dosadašnja tumačenja tekstova krkata nemogućim stvarima. Sad je navodno *dragi Bog* prekrštenih ruku promatrao kako je stotine, čak tisuće promatrača izgorjelo dok je njihov učitelj, Henok, odlazio u nebo? Što su ti ljudi skrivili? Slušali su svog mudroga Henoka, štovali su ga, voljeli ga i na kraju ga slijedili do mjesta za uzlijetanje. Henok je u "oluji" odletio u nebo na "vatrenim konjima u vatrenoj kočiji", no na zemlji je izgorjelo sve živo i mrtvo, čak je kamenje pobijelilo od usijanja i zdrobilo se u bijeli prah, koji je sličio snijegu. (Razne vrste vapnenca postaju snježno bijelima pod utjecajem velike vrućine.) I to je trebao biti neki *dragi Bog*, *Bog* koji je dopustio da nedužna Henokova pratnja izgori? Nije li on raspolagao neograničenom moći da Henoka uznese na nebo na manje štetan način? Čemu ta dramatična i mučna smrt mnogih ljudi, samo da bi Henok odletio u oblake?

Sve to — *istočni grijeh, potop, Henokovo uznesenje na nebo* kao i *Abrahamovo putovanje u svemir* — nikako se ne uklapa u predodžbu o *dragom Bogu*. Zašto bi jedan sveprisutni Bog tražio neka mu se dovede Abrahama kako bi s njim razgovarao? Bog bi zapravo trebao znati što Abraham misli i osjeća i čije je duhovno dijete. Što će uopće *dragom Bogu* svemirski brod koji lebdi nad Zemljom i okreće se oko svoje osi? Zašto Bog mora prvo poslati dvojicu po Abrahama? Zašto su

mu trebali "vatreni konji" za Henokovo uznesenje na nebo?

Odgovori su uvijek isti: pod opisanim *Bogom* ili *Svevišnjim* nikako se nije moglo misliti na sveprisutnog Stvoritelja kojeg štuju sve vjere (i ja). Osobno držim da je pripisivanje ovakvih pogrešaka i jezivih djela vrijeđanje pravoga Boga. Ako, međutim, umjesto *Bog* ili *Svevišnji* stavimo *izvanzemaljski putnici sve-mirom*, onda sva djela, pogreške i paradoksi postaju razumljivima. Odjednom razumijemo tko su bili "pali anđeli" i zašto su k tomu zadovoljavali i svoju seksualnu želju. Razumijemo razloge potopu, razumijemo želju *Svevišnjeg* da razgovara s pojedinim ljudima i razumijemo zašto je poginulo toliko ljudi koji nisu htjeli poslušati Henokovo upozorenje.

Tako postaje razumljivim i strah ljudi od *Sudnjega dana*, latentni strah od *Posljednjeg suda*, jer je *Svevišnji* obećao da će se vratiti.

SASTANAK NA VRHU

Sveti Otac, poglavar svih katolika i rimski biskup, s čuđenjem je promatrao stranca koji mu je šutke stajao nasuprot, s druge strane tamnog pisaćeg stola.

"Tko vas je pustio unutra?" upitao je pomalo nesigurno.

"Nitko", odgovorio je stranac samouvjereno, dok mu se u kutu usana trzao lagani smiješak.

"Lažete", uzvratio je Sveti Otac neobično grubo dok je desnom rukom polako krenuo prema pucetu za uzbunu.

"Zar ne želite prvo saznati što vam nudim?" osmijevao se stranac. Iz njegovih dubokih crnih očiju zračilo je nešto prijateljsko, ali i odrješito. Papa je bio u nedoumici.

"Što mi želite ponuditi?" upitao je napokon i potrudio se ostaviti blagi dojam. Prsti su mu bili na pucetu za uzbunu. Mogao ga je u trenu pritisnuti.

"Vremeplov", odgovorio je stranac opušteno. Nije se ni na koji način doimao uplašeno, naprotiv, djelovao je vrlo veselo.

"To je zacijelo nešto najgluplje što vam je moglo pasti na pamet," ustvrdio je Papa, zabavljajući se. "Vremeplovi su izumi usijanih mozgova." I potom, nakon nekoliko sekunda razmišljanja: "No, da, u Svetom se pismu, doduše, spominju neki pomaci u vremenu. Na primjer, kod proroka Jeremije i njegova mladog prijatelja Abimeleha. No tamo je te pomake prouzročio svemogući Bog. Ali vi se, kad vas ovako pogledam, ne doimate kao anđeo." Pogledao je stranca gotovo sa sažaljenjem.

Doista neobična pojava. Stranac je imao crnu boju kože, oko dvadeset i pet godina, bio je visok metar i devedeset, imao je kovrčavu kosu koja svim crncima dobro stoji. Vjerojatno je podrijetlom bio iz Senegala, jer je boja njegove kože bila poput čađe. Najneobičnija na njemu bila je odjeća. Imao je crne cipele, crne čarape, crne hlače, crnu košulju i elegantno skrojen crni sako sa širokim reverima. Crnac u crnom. Na njegovu veoma simpatičnu licu ljeskali su se bijeli zubi, poput niske egzotičnog biserja.

"Biste li mi povjerovali", rekao je stranac sa susretljivim osmjehom, "kad bih se pred vama rasplinuo u zrak i ponovno se materijalizirao za petnaest sekunda?"

Sveti je Otac duboko uzdahnuo. Ponovno je osjećao bol u bubrezima. "Petnaest sekundi", odgovorio je po-drugljivo, "imate ih."

Stranac je bez žurbe zavukao ruku u vanjski lijevi džep sakoa i izvukao iz njega plosnat, sjajan predmet.

Predmet nije bio veći od novčanika, no činilo se da je od keramike ili metala.

"Vremeplov", osmjehivao se stranac blago. "Gledajte točno u mene. Kad nestanem, pratite kazaljku koja odbrojava sekunde na vašem ručnom satu."

Nakon toga je onaj zagasiti predmet pritisnuo o desnu polovicu čela — i nestao. Poglavar katoličke crkve od čuđenja nije stigao pogledati na ručni sat. Ustao je posve zbunjen, opkoračio svoj veliki pisaći stol i zagledavao u sve kutove radne sobe.

"Zdravo, evo me opet!" dozvao je stranac veselo i pospremio onaj plosnati predmet u džep. Sad je bio iza pisaćeg stola, točno pokraj naslonjača Svetog Oca.

Ovaj se, teško dišući, objema rukama oslonio na stol i mrmljao molitvu na latinskom:

"To je neki trik", rekao je potom. "Hipnotizirali ste me."

"Nemojte tako!" nasmijao se stranac i stao s predbacivanjem odmahivati glavom. "Kao vođa jedne vjere, morat ćete se osloniti na vlastita čula, ma kako ona bila slaba."

Papa je pokušao pribrati misli. Ako sve ovo nije bio trik, onda iza toga može stajati samo vrag — ili je pak ovaj stranac bio Glasnik, anđeo dragoga Boga. Napokon, anđeli su se ukazivali i Abrahamu, praocu Noi i svetoj Djevici Mariji.

"Tko vas šalje? Dolazite li od svemogućeg Boga ili od njegova protivnika?"

"Nisam ni anđeo ni vrag, već čovjek poput vas", odgovorio je stranac blago. "Dolazim iz budućnosti."

Papa je s mukom održavao prisebnost. Napokon je rekao: "Imam zdravstvenih problema, znate. Smijem

li...? Pokazao je na tipku za interfon na stoliću pokraj pisaćeg stola.

"Svakako!" osmjehnuo se stranac.

Svetije Otac pritisnuo tipku i zamolio neka mu donesu lijek. Nakon toga je ponudio stranca neka popije nešto s njim i sjeo za glomazan stol od hrastovine u kutu prostrane radne sobe.

Starija časna sestra ušla je u prostoriju i s čuđenjem pogledala u stranca, no nije se usudila postavljati pitanja.

Nakon što je poslužen čaj i nakon što je Papa ispio neki crveni napitak, odgovorio je s olakšanjem: "Sad se već bolje osjećam. Vidite, nakon atentata sam postao sumnjičav. Kako da vjerujem biću koje je uspjelo proći pokraj svih straža i upasti ovamo? Vama je vjerojatno jasno da ćete nakon ovog razgovora biti uhićeni, osim ako se ne založim za vas?"

Crnac je odmahivao glavom i osmjehivao se. "To se neće dogoditi. Maloprije ste vidjeli kako sam nestao. Uvjerljivo, zar ne?"

"Bio je to trik koji ne možete ponoviti", odgovorio je Sveti Otac dobroćudno.

Stranac je pomalo suosjećajno promatrao Papu. Na kraju je odgovorio oprezno, no uz dozu odlučnosti: "Mi smo prvi naraštaj koji vlada dvosmjernim vremeplovom. Naš najpametniji stručnjak u istraživanju dimenzija, profesor Clarke, prije nekoliko je godina teleportiran u budućnost. Mislili smo da se nikad više neće vratiti. No on se vratio s ovakvom napravom."

Stranac je na stol stavio pravokutni, sjajni predmet. "Upravljanje time vrlo je jednostavno", nastavio je zadovoljnim tonom. "Vidite li ovih šest sićušnih rupica?"

Oštrim, metalnim predmetom možete s lijeva na desno podešavati godine, mjesece, dane, sate, minute i sekunde. Nakon kratkog pritiska, sve što ste uprogramirali može se tu gore očitati."

Stranac je sitnim šiljastim predmetom kratko ubadao u jednu rupicu za drugom. Na gornjem rubu neobičnog predmeta pojavljivali su se brojevi 112, 8, 14, 3, 6, 14. "To je vrijeme iz kojeg sam došao: 112 godina, 8 mjeseci, 14 dana, 3 sata, 6 minuta i 14 sekundi."

Stranac je zašuti, a Papa je razmišljao. Zatim je oprezno rekao: "Pretpostavljam da ste izaslanik neke sile. Ne razumijem se u tu vašu tehnologiju. Ova nenajavljena audijencija je završena." Sveti je Otac brzo pritisnuo puce za uzbunu i ustao.

"Još jedna sitnica," reče stranac s nadmoćnim smiješkom na licu. "Da biste aktivirali vremeplov, morate predmet pritisnuti na desnu sljepoočnicu. Impuls za pokretanje daju moždan valovi. Koordinate su u memoriji."

Dok je to govorio, rukom je posegnuo u unutrašnji džep sakoa i izvukao još jedan takav predmet. Sekundu prije nego što su ušla četvorica gardista, kratko ga je pritisnuo na desnu sljepoočnicu — i nestao.

Sveti je Otac, vidno zbunjen, stajao pokraj pisaćeg stola. S obrva mu je kapao znoj. Četvorica su se gardista s čuđenjem okretala po sobi, potom su razgrnuli teške, valovite zastore i provjeravali ispod namještaja. Na kraju se Papa ispričao stražarima i rekao da je sigurno zabunom pritisnuo puce za uzbunu.

Kad su gardisti napustili prostoriju, Sveti je Otac pozvao natrag mladog časnika. Potom je uzeo onaj sjajni predmet sa stola i zamolio:

"Biste li si, molim vas, ovaj predmet pritisnuli o sljepoočnicu?"

Časnik je zbunjeno slijedio ovaj zahtjev, potom je podigao pogled i slegnuo ramenima. "Ništa ne čujem", rekao je kratko.

"Dajte ovamo", rekao je Papa umornim glasom. Na kraju, slijedeći spontani impuls, pritisnuo je taj predmet na desnu sljepoočnicu. Posljednje što je vidio bio je zaprepašten pogled i obješena čeljust gardista.

U Jeruzalemu, tamo gdje je središte židovske vjere, istog tog dana dogodila se gotovo ista stvar. Premda židovska vjera nema crkvenog poglavara, glavni rabin Jeruzalemski slovi kao vrhovni autoritet židovske svjetske zajednice. Nitko nije bio nazočan kad je nestao.

Za razliku od onoga u Meki, u Saudijskoj Arabiji. Imam iz plemena Koraiš, najviša vjerska instanca milijunima muslimana i stvarni predstavnik (kalif) zakonodavca Muhameda, nestao je pred očima četvorice mula i jednog visokog kraljevskog dužnosnika. Šok je kod Imama vladao kratko. Nekoliko trenutaka mu se činilo kao da propada kroz beskrajni kanal i kao da ga istodobno usisava snažan usisavač. Potom je osjetio tlo pod nogama, oko njega je bilo jako svjetlo, no odnekud je dopirala buka. Imam je prvo pomislio da je mrtav. Sigurno je imao srčani ili moždani udar. No, ubrzo je shvatio da je živ. Nalazio se u maloj prostoriji bez prozora, izvor svjetlosti nije se mogao odrediti. Imam se zbunjeno štipao za ruke i opipavao lice. Gdje je? Je li ga Alah pozvao k sebi? Ili je — ovu misao nije htio dalje slijediti — pao u ruke Sotoni? Iznenada su nestali židovi prostorije, kao da su se rasplinuli. Imam se nesigurno ogledavao oko sebe. Nalazio se u ovećoj

dvorani. U sredini dvorane bio je stol trokutasta oblika i mliječne boje, a kraj svakog ruba stola nalazila se plava stolica. Stol je bio postavljen za tri osobe, a na njemu su bile četiri boce s različitim napitcima. Pokraj stola veliki se globus sporo vrtio oko vlastite osi. Temperatura je bila ugodna, zrak je blago mirisao na ozon.

Imam je nesigurno napravio par koraka, no onda je opet začuo buku koju je čuo pri dolasku. Sigurno dopire iz neke sporedne prostorije.

"Ima li koga?" povika imam hrabro. Istog je časa nestalo buke i u toj sekundi — jedva se moglo okom pratiti — rastvorila se pukotina u zidu. Iza nje se nalazio oznojen stariji čovjek sa zasukanim rukavima i raskopčanom košuljom. "Ovoga poznajem" prošlo je imamu kroz misli, no ipak nije htio prihvatiti ono što su mu misli signalizirale. Poznavao je slike Pape u punoj odori — ovaj jadno odjeveni čovjek nevjerojatno je sličio papi, no prije je ostavljao dojam radnika.

Dvojica su se promatrala, ali prije nego što je Imam stigao izgovoriti čitav niz arapskih riječi, onaj drugi je rukom obrisao znoj s čela i rekao na engleskom: "Bolje je da se koristimo zajedničkim jezikom."

"Jeste li vi onaj za kojeg vas smatram?" upitao je imam pribranim glasom.

"Da. Ja sam poglavar rimo-katoličke crkve. S kim imam čast razgovarati?"

Imam se začuđujuće brzo pribrao: "Ja sam poglavar Islama, imam Ali Muhammed Yussufben Ibrahim, ah, pustimo to, iz Meke. Gdje smo?"

"Pojma nemam", odgovorio je Papa. "I sam sam žrtva neke tehničke manipulacije."

Prišao je imamu i pružio mu ruku.

Ovaj je bio neodlučan: "Vi i vaš red nemate nikakve veze s ovim, kako da kažem, *premještanjem*?"

Umorno se osmijehujući, poglavar katoličke crkve odmahivao je glavom. "Kad bih znao kako sam ovamo dospio, sigurno ne bih pokušao razvaliti onaj zid."

"Koliko dugo ste već tu?"

"Dobrih sat vremena, pretpostavljam. Ova je zgrada poput zatvora. Nema ni prozora ni vrata, osim ako se ne otvaraju na neki čaroban način. Posvuda sam probao probiti, prvo šakom, pa cipelom. Ništa se ne može napraviti."

"Neshvatljivo! Nevjerojatno!" mrmljao si je imam u šiljastu bradu te dodao još nekoliko arapskih riječi. Potom je papu primio za ruku. "Izgleda da ćemo morati surađivati!"

"Imate pravo. No, ovdje je stol postavljen za tri osobe. Očekujete li još koga?"

Pomalo suzdržano ova dvojica predstavnika vjersjeli su za stol. Svaki u svojim mislima. Iznenada je stražnji dio prostorije počeo leluhati i materijalizirala se bradata prilika s crnom kapicom na tjemenu. Prilika je jednu ruku držala preko očiju kao da ne želi ništa vidjeti.

"Dobrodošli", pozdravili su Papa i imam gotovo uglas. "Već smo se dogovorili da ćemo razgovarati na engleskom. Izvolite za stol."

Bradati je čovjek maknuo ruku s očiju. Prema njegovoj reakciji moglo se vidjeti da je odmah prepoznao ljude za stolom. "Ne! Ne!" vikao je, stalno odmahivao glavom i rukama uvijek iznova prekrivao oči. "Je li ovo Nebo ili Pakao?"

Imam reče: "Pakao zacijelo nije. Netko nas je pozvao na večeru! Sjednite i prihvatite stvarnost. Vi židovi inače niste tako puni nevjerice!"

Bradati je čovjek sjeo duboko udahnuvši. "Vi ste najviši Imam iz Meke, zar ne? A vi ste Papa iz Rima, točno? Ja sam vrhovni rabin Jeruzalemski."

"Krasno jedno društvo", promrmljao je Papa. "Sad još samo moramo otkriti tko je naš domaćin."

"Htio bih znati", započeo je Vrhovni rabin, "tko je od vas dvojice organizirao ovaj... susret. Otet sam iz svog ureda usred jednog vrlo važnog posla. Moji su suradnici sigurno već dali znak za uzbunu."

"Ah, da?" rugao se Imam. "A ja sam nestao pred pectoricom posve budnih ljudi. Što mislite što se u međuvremenu počelo događati u palači u Meki? Ovo će imati posljedice!"

Imam i vrhovni rabin okrenuli su se, puni očekivanja, prema Papi.

"Molim vas, gospodo, ja nemam nikakve veze s tim. Kod mene se pojavio neki crnac. Crnji od crnog. Pričao mi je nešto o nekakvom vremeplovu, a ja — slab čovjek — uporabio sam ga bez razmišljanja."

Tijekom razgovora ispostavilo se da je taj isti crnac bio i kod vrhovnog rabina. Imam je rekao da mu se učinilo da se tamna prilika stvorila niotkud i da mu je nešto pritisnula na čelo. Dok su ovi ljudi razgovarali, nad stolom je zrak počeo lelujati i materijalizirala su se tri tanjura s raznim povrćem, krumpir i tri vrste mesa. Za svačiji ukus ono pravo, svako jelo pripravljeno prema običaju zemlje iz koje dolaze ovi ljudi. Muškarci su šutke jeli, potom je Sveti Otac pognuo glavu i počeo mrmljati rečenice na latinskom.

"Kojem ste se Bogu molili?" upitao je Imam i usudio se svoju ruku položiti na Papinu podlakticu.

Pogledao je oko sebe i rekao: "*Našem* Bogu. Ne mislimo li svi na istoga?"

"Ne posve", ubacio se vrhovni rabin. "Mi smo odba-
rani narod."

"Uvijek ista priča", dobaci Imam zajedljivo. "Zar ni-
kad niste uvidjeli da vas mnogi ljudi ne vole samo zato
što se pretvarate da ste nešto posebno?"

"O-ho!" viknuo je vrhovni rabin osorno. "*Vi* ste ti
koji provodite agresivnu politiku i odgajate vjerske fa-
natike. *Vi* ste ti koji ostatku svijeta želite nametnuti
svoju vjeru!"

"Činjenica je," rekao je Imam hladno, gledajući svom
sugovorniku ravno u oči, "da je Muhamed — slavljeno
je ime njegovo! — bio posljednji prorok kojega je poslao
Alah. Mi muslimani, dakle, u obzir uzimamo poslje-
dnju volju Alahovu..."

Nije stigao izgovoriti sve do kraja, jer su se iznena-
da u prostoriji pojavile velike trodimenzionalne slike
u boji. Tu je bila zemaljska kugla i oko nje su lebdjele
divovske naprave: svemirski brodovi na više katova, s
neobičnim građevinama, s udubljenjima i izbočenjima
koja su djelovala prijeteće. Manji su objekti pristajali
uz velike poput kukaca, nestajali su u svijetlim kori-
dorima ili su se grupirali u nove formacije.

Jedna je kamera lebdjela u unutrašnjosti svemir-
skog naselja. Trojica vjerskih poglavara čudila su se
ljudima raznih boja koža koji se utrkuju u jednom ve-
likom bazenu. Njihove su se noge kretale po nekoj ne-
definiranoj tekućini koja se doimala mekom, a opet
nije dopuštala da se potone. To je zacijelo bila neka

vrsta sporta. S vremena na vrijeme valovi bi udarali o tu tekućinu, trkači bi zateturali, pali i ponovno ustali.

Druga je kamera prikazivala unutrašnjost jednog visokog tornja u kojem su ljudi lebdjeli raširenih ruku. U tornju su očigledno djelovala razna gravitacijska polja, jer su se pojedini ljudi zrakom kretali gracioznim pokretima, drugi bi pak okomito padali dolje, da bi se ponovno zaustavili i krenuli gore.

Nakon toga je otvorena jedna jedina slika koja je ispunila polovinu prostorije. Tisuće i tisuće ljudi je kao na neki tajni znak kleknulo na pod. Trkači su kleknuli na onu tekućinu, letači iz tornja su poniknuli glavama, gledatelji su kleknuli tamo gdje su se u tom trenu nalazili, signalizirano je i posadama većih i manjih letjelica, te su i oni kleknuli i prekrižili ruke.

Nakon nekoliko sekunda začula se glazba. Dopirala je iz svih zidova, prvo je bila tiha, potom sve glasnija, rasla je sve do jednog jedinog koralala. U toj glazbi kao da su sudjelovali svi instrumenti koje je zemlja ikad proizvela. Ljudi koji su klečali počeli su pjevati; premda ni jedan od trojice vjerskih voda nije razumio taj jezik, duboko u sebi bili su ganuti. Glazba i pjesma ispunile su prostoriju, vibrirali su u intervalima i tonalitetima koje nikad prije nisu čuli, prožimali su svaku pojedinu stanicu, ispunili mozak neopisivim osjećajem strahopoštovanja.

Kao da su se dogovorili, trojica vjerskih voda istovremeno su ustali sa stolca. Nije se radilo ni o kakvoj prisili ili hipnozi, već isključivo o ganuću koje su osjećali duboko u sebi. Kamere su prelazile licima pojedinih ljudi, zatim svemirom gdje se pojavio difuzan geometrijski uzorak. Rimski je Papa kleknuo na pod i

sklopio ruke u molitvu, Imam iz Meke ležao je potrbuške na podu, dlanova okrenutih gore, a Vrhovni rabin Jeruzalemski držao je ruke prekrižene na grudima, gornji dio tijela duboko je naklonio. Sa strahopoštovanjem i duboko ganuti, svatko od njih molio se svome Bogu. Kad su se ljudi na trodimenzionalnim projekcijama ponovno ustali i nastavili s poslom ili sportom, ustala su i trojica vjerskih vođa. Nakon toga, kao da se radilo o dogovorenom obredu, nijemo su jedni drugima stisnuli ruku. U prvi mah nisu primijetili da se u prostoriji nalazi i četvrta osoba: crnac.

"Što mislite, gospodo, kako će pripadnici vaših vjera reagirati kad objavimo slike vaše zajedničke molitve i prijateljskog stiska ruku?"

Trojica vjerskih vođa oklijevajući su povukli ruke jedan od drugih. Imam se prvi pribrao: "Što ćete dobiti s time?"

"Ja ništa, čovječanstvo sve!" osmjehivao se crnac.

"Energično protestiram protiv ove otmice", otrovno reče Vrhovni rabin. "Zahtijevam da nas odmah vratite natrag!"

"Tako će i biti," odgovorio je crnac dobroćudno. "A protestirati ne možete ni kod koga, jer nitko nije zamijetio da ste nestali. Vratit ćemo vas natrag u istu desetinku sekunde iz koje smo vas i odveli. Zadovoljni?"

"Pretpostavljam", ubacio se Papa mirno i pribrano u razgovor, "da ste time što ste nas spojili htjeli postići određenu svrhu?"

"Tako je", odgovorio je crnac s blagim osmijehom. "Vi živite u godini 1995. Mi iz budućnosti znamo da će se u godinama što dolaze pojaviti dokazi izvanzemaljske inteligencije. Još nekoliko godina nakon toga ostvarit

će se kontakt s izvanzemaljcima. Ubrzo potom Zemljina orbita bit će puna tuđinskih svemirskih brodova. Vidjeli ste to na našim hologramima. To su bile slike uživo, od prije nekoliko minuta."

"Počinjem shvaćati," rekao je Papa. "Moramo se dogovoriti oko jedne, globalne vjere..."

"Za Alaha!" prekine ga Imam.

"Ne, Jahvu!" nadglasa ga Vrhovni rabin.

"Molim vas, gospodo", umiri ih crnac mirnim osmijehom. "Bilo da je to Alah, Jahve ili Bog otac, misli se uvijek na isto: veličanstveni duh vječnog Stvoritelja. Njemu se mole ljudi budućnosti, njega štuju istinski i puni hvale. Vidjeli ste to vlastitim očima, čak ste i sami molili. Morate se složiti, nemate drugog izbora. Ako to ne učinite, bit će to siguran kraj vjerske zajednice koju zastupate."

Tako neočekivano kako je nestao, tako se Sveti Otac ponovno i pojavio u svojoj radnoj sobi. Gardist je žmirkao začuđeno, odmahnuo glavom i stavio ruku na čelo.

"Nije vam dobro?", upitao je Papa.

"Ili sam baš halucinirao, ili s mojim očima nešto nije u redu."

"Umorni ste. Predlažem vam da uzmete nekoliko dana odmora i pođete u planine", odgovorio je Papa i blago se osmjehnuo.

Kad je gardist napustio prostoriju, Papa se teško dišući spustio u kožni naslonjač. Je li *on* halucinirao? Susret s Imamom i vrhovnim rabinom — to nije moglo biti stvarno! Prešao je rukom preko očiju i pogledao papire na stolu. Tek je sad uočio jedan predmet kojem nije bilo mjesto na pisaćem stolu. Papa je nesigurno posegnuo za tim. Bio je to srebrni okvir za slike, sličan

onome kakvog koriste za fotografije, samo nešto deblji. Prvo otvorenih usta, potom sa smiješkom punim razumijevanja, poglavar rimo-katoličke crkve promatrao je sliku. Bio je to hologram sa žarkim bojama, koji je prikazivao trojicu crkvenih poglavara u prijateljskom zagrljaju.

Kad je zazvonio telefon, Papa je instinktivno naslutilo tko bi to mogao biti.

"It's me", izgovorio je zvonak glas s arapskim naglaskom. "Imate li i vi trodimenzionalni hologram na svom radnom stolu?"

Nedugo potom i Vrhovni rabin Jeruzalemski upitao je isto.

POVRATAK BOGOVA

*"Nikad nas ne varaju drugi,
varamo sami sebe."*

(Johann Wolfgang von Goethe,
1749-1832)

Otkad zna misliti, *homo sapiens* se boji smrti. Doživljava umiranje u prirodi i ponovno rađanje u proljeće. Jutrom zvijezde blijede, ali već ih sljedeće noći ponovno vidi kako svijetle. Što se nalazi između smrti i života? Neka tajnovita dolina, stanje iščekivanja ponovnog rođenja. Uvjerenost da postoji život nakon smrti čovjeku daje snagu da se pribrano suoči sa smrću. Unatoč tomu strah od smrti nije posve izbrisan, jer kako nam vlastito životno iskustvo pokazuje, sve nade uglavnom to i ostaju.

Strah pojedinca užas je masa. Narodi se boje rata, bljeska atomske bombe, bijesa stranih vojski, propadanja svijeta oko njih. S tjeskobom razmišljaju o strašnom događaju koji im se najavljuje u svetim knjigama: o *Sudnjem danu*. U Novom zavjetu to primjerice najavljuje evanđelist Marko (13,24):

"U ono vrijeme, poslije te nevolje, 'sunce će pomrčati, mjesec neće sjati, s neba će zvijezde padati i zviježđa se nebeska uzdrmati'."

Njegov kolega Luka tu je nešto precizniji, čak navodi znamenje kojim će se najaviti Sudnji dan (21, 10):

"Dići će se narod protiv naroda i kraljevstvo protiv kraljevstva. Bit će velikih potresa zemlje, a u raznim mjestima bit će kuge i gladi. Bit će strahovitih pojava i na nebu velikih znakova. Pojavit će se znaci na suncu, mjesecu i zvijezdama. Na zemlji će narodi biti u tjeskobi i neizvjesnosti zbog huka morskih valova. Ljudi će umirati od straha u očekivanju onoga što će zadesiti svijet, jer 'zviježđa nebeska će se uzdrmati'.

Ništa manje dramatično propast svijeta ne opisuje ni Kur'an, i to odmah u više Sura:

"U ime Alaha, Milostivog, Samilosnog! Kada Sunce sjaj izgubi, i kada zvijezde popadaju, i kada se planine pokrenu, i kada deve bređe deset mjeseci mlijeka ne budu imale, i kada divlje zvijeri zajedno budu trčale, i kada se mora vatrom napune..." (Sura 81) "U ime Alaha, Milostivog, Samilosnog! Kada se nebo rascijepi, i kada zvijezde popadaju, i kada se mora jedna u druga uliju, i kada se grobovi ispreturaju, svaka će duša saznati što je učinila, a što propustila." (Sura 82)

O *Sudnjem danu*, posljednjem sudu nad čovječanstvom, pjeva se čak i u gregorijanskim koralima, u onim jednostavnim i prekrasnim pjesmama koje vam dotiču dušu i koje još i danas pjevaju u katoličkim samostanima. *Dies irae* pjeva se tijekom službe za pokojne:

"Dies irae, dies illa
Solvat saeculum in favilla
Teste David cum Sybilla

Quantus tremor est futurus
Quando iudex est venturus
Cuncta stricte discussurus..."

(U dan onaj, u dan gnjeva,
Ognjem svijet će sav da sijeva,
sa Sibilom David pjeva.
Kolik strah će na sve pasti
kada sudac s višnjom vlasti
dođe pretrest ljudske strasti)

Iudex, sudac, najavljuje se istovremeno s uništenjem, na primjer, u evanđelju po Marku (13,26):

"Tada će vidjeti 'Sina Čovječjega gdje dolazi na oblacima' s velikom moći i slavom. I on će tada poslati anđele i skupiti svoje izabranike 'od četiri vjetra, od kraja zemlje do kraja neba'."

Evanđelist Luka dodaje još jednu rečenicu (21,28):

"Kada to počne bivati, uspravite se i podignite glave, jer je blizu vaše oslobođenje."

APOKALIPSA - KAD?

Spašeni će, dakako, biti samo pravedni, samo i isključivo vjernici, oni koji se tvrdoglavo i slijepo drže riječi Svetoga pisma. A ako me pitate kojih to riječi iz kojeg svetog pisma, ni sam na to ne znam odgovor, jer poznato je da svaka vjera u ovoj zemaljskoj ludnici tvrdi da je njezino sveto pismo jedino istinito. Najavljuje se dolazak nebeskog suca, koji "stoluje na oblacima" i koji će napokon pravom mjerom izmjeriti djela, odnosno nedjela ljudskoga roda. No, prije nego što se to dogodi,

prije nego što će se odabrani smjeti useliti u carstvo nebesko, ostatak će čovječanstva biti izubijan, izudaran, oderan i ispečen.

Najdojmljivije o tome piše apostol Ivan u svom tako zvanom Otkrivenju ili Apokalipsi, posljednjem tekstu u Novom zavjetu. Tu se otvara sedam pečata i sa svakim pečatom novi se užasi izlijevaju na čovječanstvo. Trubi se u trube i sa svakim zvukom trube događa se nešto strašno. Kod prvog oglašavanja trube "pojavi se tuča i oganj, smiješani s krvlju, i to bi bačeno na zemlju", kod drugog oglašavanja trube "nešto kao velika užarena gora bijaše bačeno u more, te se trećina mora pretvori u krv". Naravno da "tako poginu trećina živih stvorenja u moru i propade trećina lađa."

Napaćenoj Zemlji prijete i strasnije stvari, jer kad se treći put oglasi truba "...tada pade s neba velika zvijezda koja je gorjela poput zublje; pade na trećinu rijeka i na izvore voda. Ime je zvijezdi Pelin. Trećina se voda pretvori u pelin i izginu mnogo ljudi od voda jer su postale gorke."

Na kraju će čak Sunce i Mjesec "pomrčati", ljude će mučiti svi mogući kukci — skakavci, škorpioni — i pritom neće smjeti umrijeti. Užasima neće biti kraja: slijede konji s lavljim glavama, a iz usta rigaju vatru, dim i sumpor. Iako je u međuvremenu gotovo tri trećine čovječanstva stradalo i zapravo više nitko ne bi trebao postojati, ljudi se još nisu spremni pokajati.

Ne znam u čijem su mozgu nastale ove noćne more ili od kakvih je to *vizija* patio sveti apostol Ivan, znam međutim da se na razne elemente ove apokalipse može naići ne samo kod prastarog proroka Henoka, nego i kod mladog proroka Danijela (7,1). U ovom su se

slučaju crkveni oci, kao biblijski redaktori, uspjeli složiti oko toga da znamenje i pojavu nebeskoga suca svedu na jedan više ili manje zajednički nazivnik. Tako onda Ivanova apokalipsa (6,12-16) izvješćuje slično kao i evanđelisti Marko i Luka:

"...nastade velik potres zemlje, 'sunce' postade crno kao tkanina od kostrijeti, a cijeli mjesec postade kao krv. Zvijezde s neba padoše na zemlju, kao što svoje nezrele plodove strese smokva kad je zatrese silan vjentar. A nebo iščeznu kao knjiga koja se smota. Sa svojih se mjesta pokrenuše sve gore i svi otoci. Zemaljski kraljevi, velikani, vojskovođe, bogataši, moćnici, svi — robovi i slobodni — sakriše se po raspuklinama i gorskim špiljama, govoreći gorama i špiljama: 'Padnite na nas i sakrijte nas od lica onoga koji sjedi na prijestolju...'"

U usporedbi s tim, događanja u dosadašnjoj povijesti ljudskog roda bila su prilično skromna, jer su svi ratovi na zemlji bili ograničeni na određen prostor. Nasuprot tome, Ivanova apokalipsa najavljuje uništenje svjetskih razmjera koje nikoga neće zaobići, konačnu presudu onog koji "iznad oblaka sjedi na prijestolju": *Sudnji dan* ili *Posljednji sud*.

Odakle potječe ovakvo razmišljanje? Slike strašnog suda s iskupljenjem koje će nakon toga uslijediti samo za vjernike? Tko je izmislio anđele osvetnike s trubama, tko je izmislio izlivanje odvratnih pošasti? Iz čijega je mozga ili vizije iskočio posljednji sudac? I uopće, kakav je to dobar ili ako hoćete "milosrdan" bog koji nevjernike muči u etapama i na kraju ubije kako bi se zauvijek pekli u vatri pakla?

Neosporno je samo to da ljudska mašta može izmisliti ne samo lijepe stvari nego i zastrašujuće. Bijesni

ljudi svoje protivnike tjeraju do đavola, a tog vraga još i oslikavaju u svim mogućim bojama. Neosporna je i nada patnika da će doći neki bolji svijet u kojemu će njemu biti bolje. Napokon bi trebali i drugi malo osjetiti muke, nepravedni i zli, bogati, bogohulnici i sumnjičavci, a sami bi trebali uživati u raju i ispijati nektar.

"Svijet nije pravedan,
njima je dobro, ja sam jadan.

Da na svijetu pravde ima,
Bolje bi mi bilo nego njima."

Što su vremena gora, to se čeznutljivije primamo za nadu o zlatnom dobu u kojemu će vladati apsolutna pravda i nitko neće imati povlastice. Kako ništa ne dolazi samo od sebe, čak ni zlatno doba, tako je i ovdje potreban neki kralj, vladar, onaj koji se ponovno rodio, iskupitelj, prorok ili u najmanju ruku netko tko ima moć uvesti malo reda u ovaj kaos. Ova psihološki posve razumljiva želja stoljećima je proizvodila reinkarnacije, mesije i proroke. Evo nekoliko primjera vrijednih čuđenja.

PROROCI DANAŠNJICE

Dana 5. siječnja 1945. u mjestu Virginia Beach, SAD, umro je prorok Edgar Cayce, u sedamdeset i šestoj godini. Ovaj je "spavajući prorok", kako su ga zvali, u transu izliječio brojne ljude iako nije pročitao ni jednu medicinsku knjigu. U svojih oko dvije tisuće pet stotina *Readings* iznio je začudne podatke o prošlosti i budućnosti, ali i o vlastitim reinkarnacijama, od starog Egipta do današnjosti. O Edgaru Cayceu napisano je

mnogo knjiga i on ima milijune sljedbenika širom svijeta.

U studenom 1926. u Puttaparthiju, u Indiji (pokrajina Andra-Pradesh), rodio se dječak Satyanarayana Raju. Njegovo ime znači otprilike "Bog čovjek". Kao četrnaestogodišnjeg dječaka Satyanarayana Raju ubo je škorpion, a kad se probudio iz višednevne kome počeo je tvrditi da je reinkarnacija *Sai Babe*. Bio je to jedan veliki indijski svetac iz prošlog stoljeća. Satyanarayana Raju prvi put je u javnost stupio kao tridesetogodišnjak, a s trideset i šest godina osnovao je svoj Ašram. Danas Sai Baba u svom rodnom mjestu, dvjesto pedeset kilometara sjeverno od Bangalorea, ima najveći Ašram Indije, usto i jedno sveučilište i izvrsnu bolnicu. Procjenjuje se kako u svijetu ima oko sto milijuna sljedbenika. O njemu je napisano bezbroj knjiga. Svakodnevno se pred začuđenim vjernicima i TV kamerama događaju *materijalizacije* i čudesna ozdravljenja. Osobno prisvaja *svemoć*, *sveznanje*, *sveprisutnost* i samouvjerenost za sebe govori da je inkarnacija Bude, Krišne, Rame i Krista. O tome kako pritom ne prezire seks izvijestio je časopis *Der Spiegel*. Vlastitu je smrt najavio za 2022. godinu, ali samo u tu svrhu da bi se ubrzo ponovno rodio u indijskoj pokrajini Karnatik.

U Grazu, u Austriji, 15. ožujka 1840. godine dogodilo se nešto čudno. Tada četrdesetogodišnji učitelj glazbe Jakob Lorber iznenada je "jasno i glasno" čuo neki glas koji mu je naredio neka piše. Poslušno, ali u početku i pomalo prestrašeno, ovaj je učitelj dohvatio pišaći pribor te je u godinama koje su slijedile pisao jednu knjigu za drugom — sve ih je diktirao glas koji je dopirao iz "područja oko srca". Danas je cjelokupno djelo

proroka Jakoba Lorbera sabrano u dvadeset i pet knjiga s ukupno deset tisuća tiskanih stranica. Lorber je pisao o prirodoslovnim i astronomskim pojedinostima koje su tek kasnije otkrivene te je na začudan način komentirao kako Stari tako i Novi zavjet. Sljedbenika koji čvrsto vjeruju u riječi ovog proroka ima oko nekoliko stotina tisuća.

U prošlom stoljeću, u Qadianu, selu sjeveroistočno od Lahorea u Pakistanu, rodio se prorok Hazrat Mirza Kulam Ahmad. Tijekom života pokazao se kao blag, uljudan čovjek vješt u pisanju i govorništvu. Osnovao je pokret *Ahmadija*, islamsku zajednicu koja i danas ima mnogo sljedbenika. Ovom osnivaču vjere pripisana su čak i čuda. Njegovi sljedbenici tvrde da ga je sve-mogući bog "probudio u halji svih prethodnih proroka". Tvrde da je predodređen da bude "mesija i mahdi kršćanima i muslimanima", ali i "Krišna hindusima, Buda budistima i odraz svih proroka prije njega. Iskupitelj cijelog čovječanstva".

To su samo četvorica proroka koji su se pojavili u posljednjih 150 godina i koji su imali začuđujuće velik utjecaj na ljude. Uz ove *pozitivne* proroke i iscijelitelje koji nikome ništa na žao nisu učinili, sve vrvi od *negativnih* figura proroka propasti svijeta koju nam najavljuju već x godina, tako da smo svi već odavno trebali biti mrtvi. Propast svijeta je vječna tema, otkad postoji čovjek. Samo što se svijet baš i nije toga držao.

O VJERNICIMA I NEVJERNICIMA

Što se tiče šarlatana, pa i onih ogrnutih u plašt znanosti, nemam problem s razotkrivanjem njihovih prognoza.

One su uvijek previše prozirne, povezane sa svakodnevicom i ideološki obojene. Nemam nikakvih problema ni s prorocima poput Jakoba Lorbera, Hazrata Mirze Kulama Ahmada, Edgara Caycea ili Sai Babe, čak i kad ovaj posljednji sam sebe proziva "Bogom".

Za njihovo začuđujuće i, ako hoćete, *univerzalno* znanje danas postoji razumna, matematički izračunata teorija. Autor joj je francuski atomski fizičar Jean E. Charon i njom se tvrdi sljedeće: materija i duh nerazdvojno su povezani. U svakom atomu — točnije, elektronu — sadržana je ukupna inteligencija svemira. To objašnjava *znanje* proroka, čak i kad oni sami ne znaju odakle ono dolazi. To je proturječje samo u sebi!

Na probleme, međutim, nailazim na jednom sasvim drugom području, području vjera. One nam najavljuju da ćemo na *Sudnji dan* biti ispečeni, utopit ćemo se, pretući će nas, izbošiti, otrovati ("gorkim vodama"), pucat će na nas, potres će nas zdrobiti ili ćemo nestati zbog nekih pošasti. Pardon, to se srećom odnosi samo na nevjernike. *Koje* to nevjernike molim lijepo? One koji ne vjeruju u katoličke dogme? One koji su imali nesreću roditi se u okviru neke kršćanske sekte? One koji po nekom zlu nisu odrasli u arapskim ili azijskim državama i ne poznaju niti sveti Kur'an niti bilo koje od budističkih ili hinduističkih učenja? One koji se u Japanu deklariraju kao pripadnici vjere šinto ili pak one koji se ne drže Mormonove knjige? Čovjek se tu još samo može pitati: Bože dragi, što si to napravio?

Ljudi čekaju dolazak *iskupitelja*, *spasitelja*, neku *inkarnaciju* ili *mesiju*. Tko bi to mogao biti?

U jednom zapisu iz 1573. godine može se pronaći *Saga o Kyffhäuseru*. Nikad za nju niste čuli? U njoj je

opjevan ponovni dolazak njemačkog cara Friedricha. Samo nam je još on nedostajao:

"Njemački care, njemački care!
Drijemaš li, spavaš li? Probudi se!
Ustani da kazniš, osveti se!"

Nije to ništa novo na zemaljskoj kugli. I stari su Rimljani očekivali ponovni dolazak *božanskih careva* Augusta, Klaudija i Vespazijana. Zvali su ih "spasiteljima svijeta". Čak se i za strašnog Nerona mnogo godina nakon njegove smrti govorilo da se ponovno rodio negdje na Cipru i kako je preuzeo taj otok. U povijesti svijeta vrvi od takvih ljudi koji su se *ponovno rodili* i koji nisu bili nikakvi mesije niti su ikoga spasili. Možemo ih zanemariti. Ne možemo, međutim, zanemariti likove mesija u velikim vjerama. Oni sve do današnjih dana utječu na razmišljanje i društvo kao takvo.

Za cijeli kršćanski svijet Isus Krist je *Spasitelj, Iskupitelj*, koji nas je doduše već prije 2000 godina *iskupio* od istočnog grijeha, ali ipak treba još jednom doći da bi "stolovao na oblacima" i sudio nam. Kako to da je Isus postao mesijom kršćana, a Židovi, iz čijega je naroda potekao, ne žele ni čuti o Isusu kao mesiji? Taje priča tako zamršena — kako bi drukčije i bilo! — i popraćena s tisućama komentara da se moram usredotočiti samo na ono bitno. A i toga ima dovoljno!

"Najstariji pisani zapis nadanja u dolazak mesije, koji je mogao nastati i mnogo ranije, nalazimo unutar prve Knjige proroka Izaije", tvrdi teolog Ulrich Kellermann, koji je temeljito proučio ovu temu. Kod proroka Izaije može se naći svega i svačega, ali ništa jasno. Tu se Izaija trudi (9,6) stvoriti nekog mesiju. Tu piše:

"Jer, dijete nam se rodilo, sina dobismo; na plećima mu je vlast. Ime mu je: Savjetnik divni, Bog silni, Otac vječni, Knez mironosni. Nadaleko vlast će mu se stirat, i miru neće biti kraja nad prijestoljem Davidovim, nad kraljevstvom njegovim: učvrstit će ga i utvrdit u pravu i pravednosti. Od sada i do vijeka..."

JE LI ISUS BIO MESIJA?

Pokušaj da se iz toga izvuče kršćanski ili židovski iskupitelj neslana je šala. Ne samo zbog toga što nakon pojave Isusa nije nastupilo razdoblje mira ("i miru neće biti kraja"), već i zato što se tu govori i o "Davidovu kraljevstvu" koje treba vladati u vijekove vjekova — a kralj David je već više tisuća godina mrtav! Izaijine se rečenice katkad prevode u perfektu — "dijete nam *se rodilo*" — katkad u budućem vremenu — "nadaleko vlast će mu se stirat" itd. Dijete kojemu su se nadali u Izaijino se doba još nije moglo roditi. Uz sve ovo treba znati da je hebrejsko pismo, kojim su pisani proročki tekstovi, bilo pismo bez samoglasnika, samo sa suglasnicima. A kako se može saznati već iz školskih hebrejskih knjiga, u tom pismu ne postoji gramatički oblik za buduće vrijeme. Kako bi čitanje tekstova bilo olakšano samoglasnici su naznačeni točkicama između suglasnika. U pratekstavima postojao je *imperfekt* (prošlo nesvršeno vrijeme) ili *perfekt* (prošlo svršeno vrijeme). *Futur* (buduće vrijeme) uopće nije postojao. S tim se moglo, prema željama i tumačenju prevoditelja, napraviti što se god htjelo. Tako je iz *perfectum consecutivum* (radnje koje slijede jedna drugu) — hokus-pokus! — nastao *futur*.

Jasno je da se stručnjaci već u slučaju Izaije ni u čemu nisu složili oko toga koje su rečenice baš Izaijine, a koje nisu. Ako jedan stručnjak napiše da je izvorna Izaijina knjiga "jako izmijenjena preslagivanjem, izbacivanjem i umetanjem", drugi će stručnjak ustvrditi suprotno, dok će treći pak "odlučno" opovrgnuti da su Izaijine izreke uopće postojale kao jedno jedinstveno djelo. Ipak, to su teološke rasprave na koje sam odavno navikao. Nitko ne zna što je točno. Unatoč tomu, ni jedno proročanstvo nije imalo toliku težinu u svjetskoj povijesti kao Izaijino (9,6) i Danijelovo (7,27).

Izaijin tekst, oko kojega su se često lomila koplja, trudi se i u nekoliko drugih odlomaka Isusa pretvoriti u *pravog* mesiju. Budući da svojim čitateljima ne želim dosađivati citatima iz Biblije, navodim mjesta u njoj gdje se oni nalaze. Onaj koga to zanima neka potraži u Bibliji, u Izaijinoj knjizi: 8,23; 9,1-6; 11,1-10; 35,4-10; 40,1-5; 42,1-7; 49,1-12.

Neću lagati ako ustvrdim da se nigdje ne može naći ni najmanji podatak o tome da je Isus mesija, a da ne govorim o tome da se samo Isusovo ime nigdje ne spominje. Pretpostavka za to jest neutralni prijevod Biblije, a ne prijevod neke od crkava koja je riječ "Isus" ili "Krist", već prema želji, ubacila tamo gdje joj je odgovaralo.

Drugi dijelovi Starog zavjeta ništa ne mijenjaju na ovom otkriću. Tamo se citiraju izreke i pjesme iz Salomonovih psalama, koji doduše često govore o nadolazećem kraljevstvu Izraela ili kući Davidovoj, o spasitelju kojemu se nadaju, i o velikom kralju, no nigdje se ne spominje Isus. I tekst proroka Danijela bi se morao jako nategnuti da se iz njega iščita da je Isus najavljeni

mesija. No, Danijel govori jednako nejasno kao i njegovi kolege. Kao ključni dokaz kod Danijela se navodi poglavlje 7,13. Tamo se može pročitati:

"Gledah u noćnim viđenjima i gle na oblacima nebeskim dolazi kao Sin čovječji. On se približi Pradavnome i dovedu ga k njemu. Njemu bi predana vlast, čast i kraljevstvo, neka mu služe svi narodi, plemena i jezici. Vlast njegova vlast je vječna i nikada neće proći, kraljevstvo njegovo neće propasti."

Sam prorok Danijel u tom kontekstu govori o "noćnim viđenjima" koja je imao. Vidi neobične životinje s rogovima, a kako ne razumije "noćna viđenja", dolazi jedan anđeo koji mu ih tumači. Gdje je dosad bio? Sva ta proročanstva, ako to ona uopće jesu, nigdje ne najavljuju nekog Isusa. A tko iz ovih nejasnih formulacija na sve moguće i nemoguće načine želi iščitati kako se govori o Isusu kao mesiji, neće uspjeti zbog povijesnih činjenica. *Nakon* pojave Isusa nije nastupila ni jedinstvena moć ni kraljevstvo koje "nikad neće biti uništeno". To, dakako, znaju i kršćanski teolozi. Zbog toga su misaonim vratolomijama došli do "vječnog kraljevstva" *nakon Sudnjega dana*. Ono što se do sad nije dogodilo, mora se još dogoditi. Ili ne? Tako jednostavno. Najvažnije je da ostane nada.

Što se mene tiče, rado bih prekinuo raspravu oko kontroverze je li Isus pravi mesija ili nije, no oštri će mi kritičari zacijelo predbaciti da nisam naveo najvažnija poglavlja koja ukazuju na Isusa. I doista, onaj koji u Starom zavjetu traži dokaze da je Isus očekivani mesija može ne samo kod Danijela, Salomona ili Izaije, već i kod proroka Miheja, mlađeg Izaijinog suvremenika, i proroka Ezekijela, naići na odlomke s višestrukim

značenjem. Tu se ukazuje na poglavlje 34, gdje se govori o budućem "stadu" nad kojim će vladati jedan jedini "pastir" iz kuće Davidove. A kod Ezekijela, 37,21-28, mogu se primjerice pročitati uobičajena obećanja (nadanja) o pobjedničkom Izraelu, koji će, takoreći, vladati nad svim ostalim narodima.

KRALJEVSTVO ZA DAVIDA

"...Ovako govori Jahve Gospod: Evo, skupit ću sinove Izraelove iz naroda u koje dođoše, skupit ću ih odsvud i odvesti ih u zemlju njihovu. I načinit ću od njih jedan narod u zemlji, u gorama Izraelovim, i bit će im svima jedan kralj;... I sluga moj David bit će im kralj... Moj će šator biti među njima, i ja ću biti Bog njihov, a oni narod moj! I kad Svetište moje bude zauvijek među njima, znat će svi narodi da sam ja Jahve, koji posvećujem Izraela."

Sve ovo su razumljive želje, premda ne i previše pobožne, koje su nastale u vrijeme kad je Izraelu bilo jako loše. Izraelci su tijekom svoje povijesti pune patnje uvijek iznova nade polagali u neko daleko, buduće doba u kojemu će se ponovno podići kraljevstvo pod nekim iz Davidove kuće i u kojem će njihov bog ponovno stanovati među njima. Na takve dijelove u tekstovima pozivaju se, uostalom, i današnji ortodoksni Židovi, koji svojem političkom vodstvu stvaraju toliko neprilika. Već sam ranije ukazao na to da Ezekijelovi tekstovi predstavljaju pravu zbirku redaktorskih prerada i da su prepuni naknadnih umetaka raznih autora iz raznih vremenskih perioda. Nikad nisam mogao shvatiti kako su neki ljudi iz toga uspjeli iščitati Isusovo

mesijanstvo, a to je vjerojatno tajna koju nikad neću otkriti.

Tu su, na kraju, i apokrifni spisi Henokovi, Baruhovi i 4. knjiga Ezre, koje također najavljuju *Spasitelja*. Kod Henoka se *Govori u slikama*, u poglavljima 38 do 71, odnose na mesiju. Tu se iznose astronomski podaci i tajne, a naposljetku se govori i o dolasku "Sina čovječjega" (46,3):

"Odgovorio mi je i rekao: 'Ovo je Sin čovječji, onaj koji nosi pravdu, kod kojega pravda stoluje i koji očituje sva blaga onoga što je skriveno; jer odabrao ga je vladar svih duša i njegova je sudbina pred vladarom svih duša svojom pravednošću nadvisila sve, u vijeke vjekova. Zbog toga će Sina čovječjega, kojega si vidio, svi kraljevi i moćnici i silnici ustati sa svoga prijestolja; izbit će jakima uzde iz ruku i slomiti zube griješnicima. Protjerat će kraljeve s njihovih prijestolja i iz njihovih kraljevina...".

Ovo su, doduše, nedvosmislene najave nekog budućeg događaja i nekog budućeg *Spasitelja*, koji je "Sin čovječji". Samo: kad bih svog Henoka i napamet naučio, još uvijek u njemu ne bi bilo ni riječi o Isusu. Ista je stvar i s apokrifnom knjigom Baruhovom i 4. apokrifnom knjigom Ezrinom: očekivanje mesija da — bilo kakav ukaz na Isusa, ne. Na kraju ove zbrke, teolozi kao dokaz o Isusu kao najavljenom mesiji, navode i *Testamente patrijarha*. Ti su *Testamenti* također apokrifni spisi i nepobitno su redigirani u vrijeme poslije Krista. Na kraju ostaju i one *Sibiline knjige*, koje se također navode u kontekstu proročanstava. One ovu miješanu salatu čine savršenom. Samo, o Isusu kao mesiji nigdje ni riječi.

Onaj koji se probija kroz hrpu teoloških rasprava u starim tekstovima uočava slutnju i goruću čežnju za nekim nevjerojatnim događajem koji bi se trebao dogoditi negdje u budućnosti. Pritom su si proroci i apokaliptičari taj događaj različito predočavali. Kod proroka i u testamentima patrijarha kao mjesto događaja jasno se navodi Zemlja, kod apokaliptičara sve se događa negdje iznad Zemlje. Tako je teolog Dr. Werner Küppers točno primijetio:

"Svjetlo ove nade svijetli na mračnoj podlozi i u njegovu se središtu pojavljuje, u različitim pojavnostima, neki tajanstveni lik: *Čovjekoliki, Sin čovječji, Odabranik pravde, Zvijezda mira, Novi svećenik, Čovjek, Mesija*; neka neodređena veličina, više od čovjeka, a ipak, nit'je anđeo, nit'je Bog... Kako da se pojmi tako neobično opisan lik?"

Na području židovske teologije mesija ostaje "čovjekom, ljudskoga podrijetla", često to nije jedna osoba, već cijeli narod Izraelov. U kršćanskoj je teologiji to drukčije. Tu se lik mesije poistovjećuje sa "Sinom Božjim". U obje teologije jedno pitanje ostaje otvorenim: Odakle potječe ovo iščekivanje mesije? Koliko je ono staro? Nije dovoljno samo ukazati na proroke poput Izaije, Danijela ili Ezekijela, budući da se točno zna da su njihovi tekstovi krivotvoreni i nanovo slagani. Iz istog razloga ni datiranje u odnosu na njih nema nikakvog smisla: misao o mesiji je očigledno mnogo starija od samih proroka. Ono o čem proroci govore samo je oblikovanje nadanja koja su smještena u samu ljudsku bit, otkad je čovjek protjeran iz Raja. Raskoš izviješća proroka počiva na sličnim načelima. Proroci, a i kasniji prerađivači tekstova, baratali su s mislima

koje su prenošene s koljena na koljeno i koje opisuju zajedničku veliku nadu cijelog jednog naroda. I ta je nada bila čvrsta sastavnica, ako ne i sama iskra preživljavanja jednog naroda prije nego što je ispisano i prvo slovo na tu temu. Očekivanje spasa je "prastaro i seže dalje u prošlost od proroka".

"Narod Izraelov svijetu je ostavo tri dara", piše teolog Leo Landmann, "monoteizam, moralne odrednice i prave proroke. Tome se mora dodati i četvrti dar: vjeru u mesiju."

Toj se tvrdnji može vrlo uvjerljivo prigovoriti. U mnogih starih kultura i naroda poznato je iščekivanje mesije.

Još je 1919. godine teolog H. W. Schomerns napisao: "Razlog jačanju i povećanju kršćanske zajednice jest spoznaja o nadmoći kršćanstva nad svim ostalim vjerama, čak o njegovoj apsolutnosti."

Takve tvrdnje pretpostavljaju poznavanje drugih vjera. Čovjek mora iščitati mnogo knjiga i posve se udubiti u neku drugu vjeru; tko nakon takvog proučavanja i dalje kršćansku vjeru smatra "apsolutno nadmoćnom", taj to čini s priličnom dozom uvjerenja. Vjera je stvar pojedinca. Osobno poštujem vjeru svakog pojedinca. Unatoč tomu, upozoravam da ne treba potcjenjivati tuđe vjere: one tijekom više tisuća godina, neke i duže od kršćanstva, nisu izgubile svoju snagu i sjaj. Sve vjere, bilo da su nastale prije ili poslije, Krista, u sebi sadrže misao o iskupljenju. Sve, bez iznimke, čeznutljivo čekaju neki znak na nebu i obećani ponovni dolazak njihova mesije. Najveća i zacijelo najdinamičnija vjerska zajednica nastala u razdoblju poslije Krista je islam. U svetoj knjizi muslimana — Kur'anu —

Isusa se slavi isključivo kao proroka, ali nikako kao mesiju ili Sina Božjega.

ISLAMSKI MESIJA

U Suri 19 nedvosmisleno piše:

"Oni govore: 'Milostivi si je napravio dijete!'" (ajet 88) "Vi, doista, nešto odvratno govorite." (ajet 89) "Nezamislivo je da Milostivi ima dijete." (ajet 92) A prije toga, u istoj Suri, ajet 34, piše: "To je Isa (Isus), sin Merjemin (Marijin) — to je prava istina o njemu — onaj u koga oni sumnjaju."

Jedino kršćanstvo vjeruje u Isusa kao mesiju i iskupitelja. Sve ostale velike svjetske vjere ne žele za to ni čuti, niti judaizam niti islam, a da ne govorimo o azijskim vjerama.

Sve velike svjetske vjere imale su i imaju izvrsne teologe, mislioce i analitičare. U svim je svjetskim vjerama bilo i ima izvrsnih teoloških visokih učilišta s čitavom vojskom znanstvenika poliglota. Kao teološkog laika, uvijek me iznova čudilo kako su sve te pametne glave iz *istog temeljnog materijala* koji im je bio na raspolaganju izvukle međusobno posve različite zaključke. Kako judaizam, tako i islam i kršćanstvo, pozivaju se u svojim egzegezama na *iste* proroke iz davnina. I neka mi onda netko kaže da je egzegeza egzaktna znanost! Zapravo bi se iz svih krajeva svijeta trebali slijevati isti rezultati. Kako to nije slučaj, unatoč svim visokim učilištima raznih vjera, osobno tvrdim: nitko tu više ništa ne razumije. Svi samo služe vlastitoj vjeri, vjerovali u sve to ili ne.

I u islamu je poznat *Sudnji dan* odnosno *Posljednji sud*. Već sam citirao iz Sura 81 i 82. Poput Ivanove

apokalipse i Kur'an najavljuje (Sura 21, ajet 104): "...onoga Dana kad smotamo nebesa kao što se smota list papira za pisanje. Onako kako smo prvi put iz ništa stvorili sve, tako ćemo ponovno iz ništa sve stvoriti..." Ili, evo odgovarajućeg ajeta iz Kur'ana (Sura 20, ajet 102) za "trubače" iz apokalipse: "...na Dan kad će se u rog puhnuti. Toga dana ćemo nevjernike modre sakupiti". Sura 17, ajet 59 čak navodi kako "ne postoji nijedno naselje" koje prije Sudnjeg dana neće biti uništeno ili izloženo teškoj mucu.

A kad će se sve to dogoditi? To ostaje Alahovom tajnom: nevjernicima će prijetnja "nenadano doći i zaprepatiti ih i neće joj moći preokrenuti tijek, niti je odgoditi!" (Sura 21, ajet 40)

Islamski mesija zove se "Mahdi". Kako prorok Muhamed, tako i razni imami nakon njega, najavili su dolazak *Mahdija*. Imami — to su veliki učitelji islama — uvijek su iznova tvrdili da je pogrešno nagađati o vremenu dolaska *Mahdija* jer je to, kako kažu, tajna koja je poznata samo Alahu. Kako u judaizmu i kršćanstvu, tako i ovdje, literatura o dolasku *Mahdija* ispunjava čitave biblioteke. Nema toga na što još nisu pomislili u svezi s time. Jednom se jedan stranac kod petog imama, al-Baquira, raspitivao o znamenju koje će ukazati na dolazak. Imam je odgovorio:

"To će se dogoditi kad se žene počnu ponašati kao muškarci, a muškarci kao žene; kad će žene raširenih nogu sjediti na osedlanim konjima. To će se dogoditi onda kad će ljudi više vjerovati lažnim prorocima nego pravim; onda kad će muškarci iz bezvrijednih razloga prolijevati krv drugih muškaraca, kad će među njima porasti blud i kad će rasipati novac siromašnih."

Prema ovim kriterijima *Mahdi* se već odavno trebao pojaviti. No, prema tvrdnjama islamskih učenjaka, prije *Mahdijeva* dolaska mora se "pojaviti šezdeset muškaraca koji se lažno izdaju za proroke". Nemam podatke o tome koliko je dosad bilo lažnih proroka, no njihov broj procjenjujem na daleko više od šest tisuća.

U teološkoj literaturi islama vlada jednak kaos u pogledu dolaska *Mahdija* kao i kad se u židovskoj i kršćanskoj literaturi govori o mesiji. S jedne strane je to dvanaesti imam koji će doći kao *Mahdi* i obnoviti čisto islamsko društvo, s druge strane taj isti imam koji će se vratiti kao *Mahdi* nikad nije umro. Nejedinstvo vlada i u pogledu vremena i mjesta njegova povratka. *Mahdi* je glavni predvodnik posljednjih dana. Doći će u dvadeset i trećoj noći mjeseca posta, ramazana." Ta noć će biti "noć moći u kojoj će biti razotkriven sveti Kur'an i Alahovi će anđeli sići na zemlju".

Na kraju se može zaključiti kako sve velike svjetske vjere čekaju *mesiju* no ni jedna ne zna kad bi on trebao doći. Općenito uzevši, taj se *mesija* povezuje sa zvijezdama, nebeskim svodom i velikim, posljednjim sudom nad čovječanstvom. Trebale bi ga pratiti vojske anđela, traćao bi imati nevjerojatnu moć i stolovati na oblacima. Je li to sama srž narodne predaje? Bit jednog prastarog obećanja: "Doći ćemo opet"?

Kako bi ova zasad još nejasna misao postala konkretnijom, potrebno je navesti još neke predaje, starije i od Kur'ana i od kršćanske apokalipse. Tekstove iz kruga drugih kultura, koje dosad nisam naveo.

Riječ "Avesta" zendskog (stari iranski jezik) je podrijetla i znači "osnovni tekst ili "pouka". *Avesta* sadrži sve vjerske tekstove Parsa; to su današnji sljedbenici

Zaratustre. Sam Zaratustra je navodno bio *bezgrešno začet*. Predaja kaže da se brdo obavijeno svjetlom spustilo s neba. Iz njega je izišao mladić koji je Zaratustrin embrij usadio u utrobu njegove majke. Budući je njihova vjera starija od Islama, Parsi su odbijali Kur'an prihvatiti kao svetu knjigu. Iselili su se u Iran i Indiju. Unatoč tomu što je njihov jezik, gudžaratski, sada već novindijski jezik, svoje mise i dalje drže na zendskom hramskom jeziku, slično uporabi latinskog jezika u katoličkim crkvama. Parsi se nalaze pred istom dilemom kao i pripadnici ostalih vjera: sačuvana je još samo četvrtina izvornih tekstova *Aveste*. Oni sadrže zazivanje žrtava — *yasne*, *yašte* s himnama dvadeset i jednom božanstvu, uz to zbirku staroiranskih mitova te na kraju *Visprat*, u kojem se zazivaju viša bića, i *Videvdat*, knjigu s propisima za čišćenje. Fragmenti ove stare perzijanske vjere sačuvani su u zapisima klinastim pismom koje su dali izraditi kraljevi Darije Veliki (oko 558. - 486. pr. Kr.), njegov sin Kserkso (oko 519. - 465. pr. Kr.) i unuk Artakserks (oko 424. pr. Kr.). Najviši bog se zove "Ahura Mazda", on je stvorio nebo i zemlju.

NEKA SU HVALJENE ZVIJEZDE!

Ako slijedimo zapise Parsa, vidjet ćemo da je fiksno nebo podijeljeno u razna zviježđa kojima upravljaju razni vojskovođe. Te su nebeske vojske prilično ratoborne. Tu se govori o vojnicima iz raznih sunčevih sustava i izričito se naglašavaju borbe koje se vode u svemiru. Veliki se hvalospjevi pjevaju raznim zvijezdama (*Afrigan Rapithvin*, redak 13):

"Zvijezdu Tistrya, sjajnu,
veličanstvenu, slavimo.

Zvijezdu Catavaeca, koja vlada vodom,
slavimo.

Sve zvijezde koje u sebi imaju začetak vode,
slavimo.

Sve zvijezde, koje u sebi imaju sjeme drveta,
slavimo.

Zvijezde, koje se zovu *Haptoiringa*,
koje donose dobro, koje se opiru
Yatuima, slavimo..."

Čini se kako su ovi hvalospjevi nešto više od maštovitih kićenja, jer su za Parse planeti od samog početka bili "obična tijela kuglastog oblika". Usput: Galileo Galilei je tek 1610. godine svojom *porukom o planetima* pokrenuo astronomsku revoluciju. Parski su hramovi od najranijeg doba podizani u slavu raznih bogova i svjetova u kojima su živjeli. Zanimljivo je spomenuti da se u svakom hramu nalazio model planeta kojemu je bio posvećen. Zu to je za svaki hram bila propisana posebna odjeća i običaji. Tako se čovjek u Jupiterovu hramu mogao pojaviti samo u odjeći suca ili učenjaka; u svetištu podignutom Marsu, Parsi su se pojavljivali u ratničkim, crvenim haljama, razgovarali "ponosnim glasom"! U Venerinu se hramu smijalo i šalilo, u Merkurovu su govorili poput filozofa ili retoričara. U Mjesečevu hramu svećenici Parsa ponašali su se poput djetinjastih hrvača. U Sunčevu su se morale nositi halje od brokata i ponašati se kako "pristoji kraljevima Irana".

Quadriga solis, četveropreg s krilatim konjima, svoje podrijetlo vuče iz iranskog kulturnog kruga. Tu

bogovi pojedinih planeta upravljaju sunčanom kočijom. U tekstovima *Aveste* slavi se nebeske kočije i kočijaše (*Yasna*, poglavlje 57, redak 27):

"Četiri trkača,
bijeli, svijetli, svjetleći,
pametni, upućeni, bez sjene,
kroz nebeska prostranstva jure...
Brže od oblaka,
brže od ptica,
brže od strijele,
koju svi dostižu
ako je slijede straga...
Ako se netko nađe u istočnoj Indiji,
uhvatit će je,
Ako se netko nađe u zapadnoj Indiji,
presrest će je."

U *Yaštu*, poglavlje 10, redak 67, piše: "Koji leti u kočiji izrađenoj na nebu, iz zemlje Arzahi u zemlju Ksanira... Bijeli, svijetli, svjetleći, pametni, upućeni, bez sjene, kroz nebeska prostranstva jure..." A u *Yaštu*, poglavlje 10, redak 125, piše: "Četiri trkača vuku tu kočiju, bijeli, jednobojni, koji jedu nebesku hranu, besmrtni..."

Svemir je pun takvih letećih naprava, a iz obilježja "strijela", "ptica", "oblaci", "nebeska hrana" itd., može se zaključiti kako su Parsi vrlo dobro znali o čemu govore. Jasno je da i Parsi očekuju povratak svojih bogova. "Svijetla bića" bi trebala sići s neba i izbaviti ljude od patnji. Zaratustra osobno ispituje svog boga Ahuru Mazdu o kraju vremena i ovaj mu govori o završnoj

borbi između dobrih i zlih: s neba dolaze mnogi pomoćnici, oni koji su "prevalili svemir". Besmrtni su i umim je savršen. Prije nego što se ti pomagači pojave na nebeskom svodu bit će pomrčina sunca, uslijedit će potresi, podići će se snažna oluja i zvijezda će pasti s neba. Nakon strašne borbe, u kojoj će nadirati mnoge vojske, nastupit će zlatno doba. Čovječanstvo će tada biti upućeno u iscjeljivanje i koristit će se lijekovima na takav način da "neće umirati".

Razlika u odnosu na *iskupitelja* u drugim vjerama možda na prvu loptu nije uočljiva — osim što se ovdje kao konačni spasitelji pojavljuju oni koji su "prevalili svemir". Njih su čekali, bogove iz zvijezda.

ZLATNO DOBA

U hinduizmu je zbog brojnosti bogova sve mnogo složenije. Tamo na početku četiri svjetska razdoblja stoji *Razdoblje bogova*. Bilo je to *Krtayuga* ili *Devayuga*. To je razdoblje u svakom pogledu bilo savršeno, nije bilo bolesti ni nevolja, svađa ni zla, straha ni boli. Tada je, prema hinduističkoj predodžbi cilj čovječanstva bio najviši brahman, a čak su i pripadnici četiriju kasta živjeli zajedno. "Svi su imali istu težnju, iste običaje, istu spoznaju, jer tada su kaste svoje obveze ispunjavale jednim i istim djelovanjem." Život i ljudi bili su jednostavno savršeni. Središnje mjesto u ljudskom životu imala je askeza i proučavanje zapisa. Nije bilo materijalnih težnji. Ljudi su voljeli pravo učenje i prave znanosti, nije bilo nepravde, jer nitko nije osjećao zemaljske želje. *Bhagavata-purana*, jedno od mnogih djela hinduističke vjerske literature, prikazuje ljude

iz zlatnog doba kao zadovoljne, ljubazne, strpljive, dobroćudne i pune milosrđa. Bili su sretni, jer su u vlastitim srcima nosili mir i nisu ni s čim bili u sukobu.

Bio je to svijet koji si teško možemo zamisliti, jer je čovjek današnjice rastrgan čežnjama i željama. Što će nam doba apsolutne sreće u kojem ne postoje želje? Ipak, ovo zlatno razdoblje hinduizma služi, tako reći, kao temelj jednoj čežnji koja je projicirana u budućnost. Tako kako je bilo u "doba snova", tako bi trebalo biti u budućnosti. Ovako se, primjerice, u poglavlju 4 *Brahmavaivarta-purane* opisuje idealno stanje brahmanističkog učenja: svijet, u kojem su svi ljudi "korektni", vjerni, poštuju starost i prirodu, ne poznaju zlo niti bilo kakve prljavosti. U zlatno doba hinduizma ljudi su bili lijepi, snažni i uživali su u vječnoj mladosti. To će doba ponovno doći.

Hinduizam ne poznaje praroditelje poput Adama i Eve, već je Brahma stvorio osam tisuća ljudi nalik bogu, po tisuću parova za svaku od četiri kaste. Ti su se parovi doduše voljeli i imali spolne odnose, ali ipak nisu imali djece. Tek bi se na kraju njihova života svakom paru rodilo dvoje djece, ali ne putem seksa i bolova pri porodu, već putem misli. Na taj su način nastajala duhovna bića koja su nastanila zemlju.

Ovo stanje sreće trajalo je toliko dugo dok ljude nisu zbunili zli duhovi, ali i bogovi svih vrsta. U bogovima su doduše vidjeli nadmoćna i besmrtna bića, no većina njih bila je slična ljudima i imala je svoju osobnu prirodu. Iznad svih bio je "kralj svemira koji je vladao nad svime".

Svijet bogova u hinduista toliko je slojevit i isprepleten raznim srodstvima da ovdje ne mogu u to ulaziti.

Ipak, razna su božanstva u raznim letjelicama vladala ne samo svemirom već i zemaljskim zračnim prostorom. Svi ti leteći objekti bili su materijalni, ništa u njima nije bilo duhovno i nisu iskočili iz mašte.

Leteći strojevi s razornim oružanim sustavima u indijskim su vjerskim tekstovima vrlo detaljno opisani, osobito u *Vedama*, koje slove kao najstariji izvor jezika i vjera. Riječ "Veda" znači "sveto znanje". U njima se nalazi *Rg-veda*, zbirka od tisuću dvadest i osam himna posvećenih bogovima. U *Rg-vedi* se vrlo jasno govori o tome kako su ti leteći objekti na zemlju dospjeli iz svemira i kako su ti bogovi osobno čovjeku prenijeli znanje. I slično kao u slučaju *sukoba na nebu* iz židovskih legendi i u hinduističkim se tekstovima govori o borbi između bogova; to se međutim ne događa na nedefiniranom nebu duhovnog blagostanja, već "na nebeskom svodu", "iznad zemlje".

RATOWI ZWIJEZDA

U *Vanaparvanu* — to je sastavni dio *Mahabharate* (poglavlje 168 do 173) — kao mjesto boravka tih bogova navode se prave svemirske postaje koje su kružile visoko iznad zemlje. O istom se može pročitati i u poglavlju 3, redci 6-10, u *Sabhaparvi*. Divovska su postrojenja imala nazive poput "Vaihayasu", "Gaganacara" ili "Khecara". Toliko su bila velika da su dostavni brodovi — vimane — mogli s lakoćom uletjeti u njihovu unutrašnjost. Ovdje se pritom ne radi o nejasnim fragmentima tekstova koje nitko ne može provjeriti, nego o staroindijskoj predaji koju se može pronaći u svakoj većoj biblioteci. Doduše, samo na engleskom jeziku.

Kod malobrojnih njemačkih prijevoda radi se o vrlo skraćenim inačicama. U knjizi *Drona parva* iz *Mahabharate*, strana 690, redak 62, može se pročitati kako tri uzorno izgrađena, velika grada kruže oko zemlje. Oni su izazvali nemire na zemlji, ali i nemire među bogovima. Dogodio se *Rat zvijezda* (strana 691, redak 77):

"Civa, koji je upravljao tom veličanstvenom kočijom sazdanom od svih nebeskih sila, spremao se uništiti tri (nebeska) grada. A Sthanu, predvodnik uništenja, rušitelj Asura, taj borac neizmjerne hrabrosti kojem su se divili oni s nebesa ... naredio je izvanredan, jedinstven borbeni položaj i kad su se tri grada *na nebeskom svodu spojila* (dospjela u položaj povoljan za gađanje), bog Mahadeva ih je probio strašnom zrakom iz triju remena. Danave su bili nemoćni suprotstaviti se zruci obdarenoj duhom vatre Yuge, koja se sastojala od Višnua i Some. Dok su ova tri grada gorjela, Parvati se požurila promatrati predstavu."

Bogovi hinduizma borili su se "na nebeskom svodu" kao i *Samael* (ili Lucifer) u židovskoj predaji. Sjećate li se? "Samael je bio najveći knez među njima na nebu..., Samael je pošao i urotio se sa svim vojskama protiv svog gospodara i okupio vojsku oko sebe te s njom sišao s nebesa i na zemlji potražio saveznike."

A što je pisalo kod Henoka? On je opisao zavjeru među anđelima i čak naveo imena predvodnika.

Ova je srž predaje — borba na nebu, borba među bogovima — ono odlučujuće što naivnu predodžbu o nebu u raznim vjerama pretvara u farsu.

U hinduizmu, čovjek doseže apsolutnu sreću kroz sebe samoga, svojim neprekidnim ponovnim rađanjem,

pri čemu pročišćava svoju *karmu* na putu do najvišeg stupnja. Ipak, pomoć za to došla je od bogova, te na kraju, od univerzalnog boga Brahme. Hindusima je unatoč tomu poznata misao o ponovnom dolasku. Tako se bog Višnu treba ponovno roditi kao Krišna i zemlju spasiti od nevolje. Pritom je ta stvar s *karmom* i ponovnim rađanjem za nas zapadnjake knjiga sa sedam pečata. Kako su samo Hindusi došli na vjeru u neprekidno ponovno rađanje, pri čemu svoje zasluge i nedjela prenose iz jednog života u drugi? Neopisivo složeno učenje o *karmi* vrlo se precizno i detaljno objašnjava u *đainizmu*. Đainizam je, uz hinduizam i budizam, treća vjerska struja koju je nastala u Indiji.

Đainizam se stoljećima prije budizma raširio u sjevernoj Indiji i do petog je stoljeća bio proširen preko pola indijskog poluotoka. No, pravo osnivanje ove vjere staro je više tisuća godina, tvrde đainisti. Svoju vjeru smatraju vječnom i neprolaznom, čak i u slučaju da ona padne u zaborav. Vjerovanje *đainista* zapisano je u čitavom nizu prebudističkih spisa, a ti su spisi — drukčije se ne može reći — vrijedni spomena.

DREVNA ZNANOST

Teološko-filozofska književnost đainizma sadrži priče o svecima, pjesme prastarim stvarateljima, te razne propise. Ta su djela — slično kao u Bibliji — sabrana pod naslovom *švetambare*. Podijeljena su u četrdeset i pet poglavlja s teško izgovorljivim imenima.

Vyahyaprajnptyanga obrađuje ukupno đainističko učenje u dijalogima i legendama.

Anuttaraupapatikadashanga priča priče o drevnim svecima koji su se izdigli do najviših nebeskih razina.

U poglavlju *Purvagata* možemo pronaći znanstvene knjige i učenja. Tako *Utpada-purva* obrađuje razne stvari u njihovu nastajanju i nestajanju (kemija). *Vir-yappravada-purva* objašnjava snagu stvari bogova i velikih ljudi. U *Pranavada-purva* obrađuje se iscjeljivanje, u *Lokabindusara-purva* poučava se matematici i govori o iskupljenju. I tu nije kraj. U đainizmu postoji još i dvanaest *uvanga*. Tu se mogu saznati sve pojedinosti o Suncu, Mjesecu i drugim nebeskim tijelima, ali i o životnim oblicima koji ih nastanjuju. Kao u posebnom dodatku, iz *Aupapatike* se može doznati kako dospjeti u božanski svijet. Jasno je da ne nedostaje ni popis božanskih kraljeva (poglavlje *Prakirne*, 7. knjiga). Uz ove spise postoje i prastare knjige koje su navodno nekoć postojale, ali su zagubljene. Ipak, đainisti vjeruju da su ti spisi usmeno prenošeni s jednog naraštaja svećenika na drugi. Gubitak istih đainistima nije osobito bolan, budući da se stari proroci putem reinkarnacije uvijek iznova pojavljuju, a ako su vrijeme i čovjek dovoljno zreli za to, objavljuju sadržaj starih spisa, koji je sačuvan samo u dijelovima, no oni otkrivaju stvari koje osupnjuju:

- kako magičnim sredstvima dospjeti u daleke zemlje
- kako izvoditi čuda
- kako pretvarati biljke i metale
- kako letjeti zračnim prostorom

Ovo posljednje, letjeti zračnim prostorom, poznato je i iz indijske sanskrtske književnosti. Ovdje bih vam svratio pozornost na svoju knjigu *Božanski šok*.

Prema učenju đainista razdoblje u kojem živimo samo je jedno od mnogih. I prije nas su postojala razna

razdoblja, a oko 2000. godine nakon Kristova rođenja trebalo bi započeti novo razdoblje. Takva nova razdoblja uvijek najavljuju dvadeset i četvorica proroka, *tirthankare*. Prorok ili proroci našeg doba navodno se baš rađaju ili su već kao odrasli ljudi na svijetu. Vjerski đainistički vode tvrde da znaju njihova imena i druge pojedinosti iz njihova života.

NEVJEROJATNI PODACI

Prvi *tirthankara* bio je *Rishabha*. On je kročio zemljom prije dojmljivih 8400000 godina. Rastom je bio div koji je navodno doživio duboku starost. Svi patrijarsi koji su slijedili bili su rastom nešto niži i živjeli su nešto kraće. Ipak, još je 21. *tirthankara* — zvao se *Arishtanemi* — poživio 1000 godina i bio visok 10 lakata. Tek posljednja dvojica prošlog doba (*Parshva* i *Mahavira*) doživjeli su, za naše pojmove, "normalnu" starost. *Parshva* je doživio 100 godina i bio je visok 9 lakata, a *Mahavira*, 24. *tirthankara* dogurao je do 72 godine i visine od 7 lakata.

Đainisti vrijeme djelovanja svojih *tirthankara* smještaju u vremenski period koji gotovo izaziva vrtoglavicu. Tako su ova posljednja dvojica navodno umrla oko 500. odnosno 750. prije Krista, a vrijeme djelovanja ostalih može se izmjeriti po podatku da je *Arishtanemi* (drugi po redu) našu Zemlju usrećivao prije otprilike 84000 godina.

Ovi samo tako nabačeni brojevi trebali bi izazvati pozornost u naših istražitelja mitova, ali i teologa. Zašto? Jer se i ovdje, upakirana u vjersku baštinu, može prepoznati srž narodne predaje koju se može naslutiti

u mnogim drugim svetim i manje svetim knjigama. Kratki podsjetnik:

Na starobabilonskoj listi kraljeva (*WB 444*), od nastanka Zemlje do potopa, navedeno je 10 prakraljeva. Oni su, vjerovali ili ne, vladali 456 000 godina. Nakon potopa "kraljevi su ponovno sišli s neba", a 23 kralja, koja su sada slijedila, zajedno su vladala još dobrih 24 500 godina, 3 mjeseca i 3 i pol dana.

Isti takvi nevjerojatni starosni podaci navode se u Bibliji u slučaju praotaca. Adam je navodno živio više od 900 godina, Henok je imao 365 godina kad je bio uznesen na nebo, a njegov sin Metuzalem doživio je 969 godina. Na zemlji.

Drukčije nije bilo ni u starom Egiptu. Svećenik Maneto izvješćuje kako je prvi božanski vladar Egipta bio Hephaistos (Hefest) koji je sa sobom donio vatru. Slijedili su ga Kronos, Oziris, Tifon, Horus i sin Izidin. "Nakon bogova, rod božjih sinova vladao je 1255 godina. Nakon njih, drugi kraljevi vladali su 1817 godina. Nakon njih 30 memfiskih kraljeva vladalo je 1790 godina. Nakon njih 10 tiniskih kraljeva vladalo je 350 godina. Kraljevstvo mrtvih duša i božjih sinova trajalo je 5813 godina".

Ovako nevjerojatne brojeve potvrđuje i povjesničar Diodor Sicilski koji je prije dvije tisuće godina sastavio *Povijesnu biblioteku* u 40 knjiga:

"Kažu da je od Ozirisa i Izide do vladavine Aleksandra, koji je u Egiptu osnovao grad nazvan po njemu, proteklo više od 10 000 godina — neki međutim pišu kako se radi o 23 000 godina..."

A kao posljednjeg svjedoka ovih nevjerojatnih podataka navest ću Grka Hezioda. On je oko 700. godine

prije Krista u djelu *Mitovi o pet ljudskih naraštaja* napisao da su prvobitno besmrtni bogovi, Kronos i njegovi kolege, stvorili čovjeka. "Onih heroja uzvišeni rod, polubogovi, koji u vrijeme prije nas nastanjivali su beskraju Zemlju..."

Zbog toga podatke đainista ne smatram usamljenima, nego su u doista dobru društvu, pri čemu uopće ne moram navoditi nevjerojatne podatke i svjetska razdoblja koji se pojavljuju u naroda srednje Amerike. Mnoge su đainističke predaje, gledano s današnjeg znanstvenog stajališta, gotovo revolucionarne. Tu vrijeme, *kala*, ima svojstvo kao da ga je definirao Albert Einstein.

Njihova najmanja vremenska jedinica je *samaya* i ona odgovara vremenskom periodu koji je potreban da se atom pri najsporijem kretanju pomakne za vlastitu dužinu. Tek brojne *samaye* tvore jednu *avaliku*, a 1 677 216 *avalika* tvore jednu *muhurtu* koju se napokon može brojati. Ona odgovara naših 481 minuta. 30 *muhurta* tvore jednu *ahoratra* i to odgovara jednom danu i jednoj noći, kao kod nas! Niste shvatili? Kad pomnožite 48 minuta (= 1 *muhurta*) s 30 (jer 30 *muhurta* tvore jedan dan i jednu noć) dobit ćete 1440 naših minuta. Isti rezultat ćete dobiti množenjem 24 sata sa 60 minuta: 1440. Važno je reći da je đainističko računanje vremena staro više tisuća godina i navodno su ga naučili od *nebeskih bića*.

15 *ahoratra* daju jednu *pakšu*, to je pola mjeseca; 2 *pakše* su, dakako, 1 *masa*, što je jedan mjesec. 2 mjeseca su 1 *godišnje doba*, 3 *godišnja doba* tvore 1 *ayanu* (semestar). 2 *ayane* tvore 1 godinu, a 8.400.000 godina tvori 1 *purvangu*. Tu nije kraj: 8.400.000 *purvanga*

odgovaraju jednoj *purvi* (=16.800.000 godina). Ovakvo se brojanje u dainista nastavlja sve do 77-znamenakastih brojeva. Pokraj toga vremenske jedinice dobivaju svoje nazive, koji se mogu usporediti s našim *godinama svjetlosti* za dionice od 9.500.000.000.000 k m .

Čovjek bi došao u iskušenje sve to prozvati ludim, da srednjeamerički narod Maje nisu baratale s jednako ludim brojkama i jednako ih povezivale s godišnjim dobima i svemirom, baš poput dainista u dalekoj Aziji.

Đainisti su od svojih nebeskih učitelja preuzeli i definicije prostora koje nas 'zdrmaju' i koje nam na kraju — ili napokon? — razjašnjavaju okolnosti oko tajnovite *karme* (reinkarnacija). Ovdje mogu iznijeti samo kratak sažetak vrlo zbunjujućeg i zatvorenog učenja koji zahvaljujem jednom udžbeniku teologa Helmutha von Glasenappa.

U znanstvenim spisima đainista, atom zauzima mjesto u prostoru. Taj se atom može s ostalim atomima spojiti u *skandhu* koji obuhvaća više ili beskrajno mnogo mjesta u prostoru. Naša znanost govori o istom. Dva se atoma spajaju u najmanji model, no postoji i lančana molekula s milijunima atoma. Spajanjem atoma nastaju tvari raznih gustoća. Đainističko učenje razlikuje šest glavnih skupina takvih spojeva:

— fino-fino = nevidljivo

— fino = još nevidljivo

— fino-grubo = nevidljivo, ali pojmljivo osjetom mirisa i sluha

— grubo-fino = stvari koje možemo vidjeti, ali ne i osjetiti, poput sjene ili sumraka

— grubo = stvari koje se same od sebe ponovno mogu spojiti, poput vode ili ulja

— grubo-grubo = stvari koje se bez pomoći izvana ne mogu ponovno spojiti (kamen, metal)

U đainističkom učenju materijalni su čak i sjena ili odraz u ogledalu, jer su izazvani *nečime*. Čak i jeka u ovakvom poimanju nije "fino-fino", nego sitna tvar.

U ovom učenju "fina-fina materija" prožima sve i sukladno tome može promijeniti drugu materiju. Takva materija koja je prodrla u dušu izražena je kao *karma* i time smo došli do reinkarnacije. Kako, molim?

KARMA OSTAJE ZAUVIJEK

Opće je poznato da se svaka vrsta tvari — bilo da se radi o stolu ili komadiću kosti — može *razbiti* do razine atoma. Atom, pak, sadrži subatomske čestice, neku vrstu manjih sastavnih dijelova. U to spada elektron koji se okreće nezamislivih 10^{23} puta u sekundi. *Tvar* tog elektrona đainisti bi opisali kao "fino-fino". Ne može je se dotaknuti i *besmrtna je*. Atomi se mogu povezivati na najrazličitije načine — no elektron će uvijek biti tu. Elektron ima funkciju "duha unutar materije", slično magnetskome polju ili radio-valu koji prožima određenu tvar. Misli svakog živog bića utječu na njegova djela. "Materija svijeta je materija duha", napisao je engleski astronom i fizičar Arthur Eddington (1882.-1944.) A nobelovac Max Planck (1858.-1947.) formulirao: "Tvar sama po sebi ne postoji! Svaka tvar nastaje i postoji zbog sile koja potiče gibanje čestica atoma."

Naše *postojanje* posljedica je nekog ranijeg čina. Prije nas je morao postojati neki drugi život koji nas je stvorio. (A kad bismo u budućnosti i mogli umjetno

stvoriti život, to ništa ne bi mijenjalo na stvari). Iz toga proizlazi kako je svakao postojanje samo karika u dugačkom lancu postojanja koja su nekoć bila ili će tek biti. Budući da naše misli upravljaju djelima, naša djela zauzvrat ostavljaju tragove u našim *dušama*. Za usporedbu mogli bismo magnetsko polje zamisliti kao *duh* koji utječe na materiju. Đainisti ono što mi zovemo *dušom* smatraju nečim "fino-fino-materijalnim". Dijelom materijalnog tijela. Taj dio ostaje jednako odvojen od tijela kao što i elektron ostaje odvojen od atomske jezgre. Elektron je, doduše, nerazdvojni dio atoma, ali oni se nikad neće sudariti. Atom se može mijenjati, spajati u velike lančane molekule, ali elektroni su uvijek tu. Pritom se, začudo, ne radi o *istim* elektronima, jer elektron može u dodiru sa strujom ili toplinom, skočiti iz jednog atoma na drugi. U istom milijuntom dijeliću sekunde u kojem elektron skoči u neki drugi atom, na njegovo upražnjeno mjesto uskoči neki drugi elektron. Na djelu je vječno, besmrtno "fino-fino", promjena izvan *materijalnog* atoma.

Isto tako đainisti gledaju na *karmu*, svoju *dušu*. Neovisno o tome kamo tijelo odlazi, hoće li biti spaljeno ili će ga rastočiti crvi, *karma* ostaje vječnom. I ta *karma* sadrži brojne informacije o živom biću kojem pripada. Čovjek tijekom života misli i osjeća. To razmišljanje i osjećanje prenosi se na ono "fino-fino" *karme*, slično kakvoj gravuri. Kad *karma* prijeđe u novo tijelo, ona u sebi već sadrži podatke iz prošlog života, i tako zauvijek. Kako je smisao života postići stanje apsolutne sreće — postati jedno s brahamanom — *karma* će nas preko mnogo novih rođenja voditi prema ostvarenju toga cilja.

Ovakvo razmišljanje ne razlikuje se mnogo od naše filozofije i nije u neskladu sa spoznajama suvremene fizike. Ono što je čudno jest baš to da su se takve složene teorije učile već prije više tisuća godina i da su svi učitelji došli iz svemira. Tako i u đainista. Posljednje doba đainista (kojemu se bliži kraj u današnje vrijeme) najavio je posljednji od dvadeset i četvorice *tirthankara*, negdje oko 600. godine prije Krista. Taj se *tirthankara* zvao "Mahavira". A tko je bio *Mahavira*? Kraljev sin, čiji su embrij *nebeska bića* usadila u maternicu mlade kraljice. Svi će ti nebeski učitelji iz prošlosti navodno opet doći, roditi se u novim tijelima. U đainista postoji mnogo starih crteža koji prikazuju dvadeset i četvrtog *tirthankaru*, proroka *Mahaviru*. *Iznad* procesije u njegovu čast lebdi pet nebeskih brodova.

U slučaju iščekivanja ponovnog dolaska u đainista i onog u kršćana, muslimana ili židova, jedna je bitna razlika. Ovi zadnji očekuju mesiju i vrhovnog suca. Nakon njegova dolaska vjernici će uživati u vječnoj sreći, a nevjernici će biti u paklenim mukama. Kod đainista je to drukčije. Oni ne očekuju jednog jedinog *mesiju* ili *spasitelja*, već više njih. *Tirthankare* koje zovu *prorocima* dolaze uvijek iznova, pri svakom početku novog doba. Nakon njihova pojavljivanja nije kraj; nema radosti i kolača, nema ni muka paklenih, već jednostavno započinje novi krug u igri univerzuma. *Tirthankare* nisu toliko *spasitelji* koliko su pomagači. Oni ljude priređuju za nadolazeće doba. Zbog toga se *tirthankare* rađaju kao ljudi (sjetimo se *Sina čovječjeg* u Henokovim proročanstvima), ali njihova tvar, njihovo karmičko znanje podrijetlom je iz svemira. Ne

zemaljske nego izvanzemaljske sile usađuju embrij u maternicu. Onako usput, htio bih napomenuti da je ovakvo razmišljanje postojalo stoljećima, ako ne i tisućljećima prije Kristova rođenja i zbog toga nitko ne može pomisliti kako su đainisti *bezgrešno začćeće* preuzeli od kršćanstva. Najvjerojatnije je bilo obrnuto!

Kod takvih učitelja iz svemira, kakvi su bili *tirthankare*, mogu se pretpostaviti astronomska i astrofizička znanja. Prema tome, đainistima su poznati astronomski podaci koji se nama čine nerazumljivima. Prema njihovom učenju, dimenzije svemira mogu se izmjeriti. Kao mjerna jedinica koristi se *rajju*; to je udaljenost koju Bog prijeđe u šest mjeseci, ako u jednom trenutku prijeđe 2,057.152 *yojane*.

Oko Zemlje se nalaze 3 sloja koji, ovisno o svojoj gustoći, imaju odgovarajuću oznaku: gust poput vode, gust poput vjetra, gust poput tankog vjetra. Iznad toga se nalazi apsolutno prazan prostor. I naše suvremene spoznaje govore o tome: atmosfera, troposfera s dušikom i kisikom, stratosfera s ozonskim omotačem. Iznad togaje međuplanetarni prostor.

Dok se kod nas polako probija misao da u svemiru sigurno postoje i drugi oblici života osim ovog našeg, isto to u đainista spada u drevnu baštinu: cijeli je svemir ispunjen oblicima života. Oni nisu ravnomjerno, nego neravnomjerno raspoređeni zvjezdanim nebom. Zanimljivo je da na svim mogućim planetima postoje biljke i osnovni životni oblici, a da samo na određenima postoje "bića svjesnih pokreta".

Vjerski filozofi đainista čak opisuju razne osobine koje imaju stanovnici raznih svjetova. Čak i *nebo bogova* ima svoje ime: zove se "Kalpas". Tamo, navodno,

postoje prekrasne leteće palače, pokretna zdanja koja su katkad veća i od cijelih gradova. Ovi su nebeski gradovi poredani jedan iznad drugog i to tako da iz središta svakog od katova na sve strane mogu poletjeti *vimane* (nebeske kočije). Ako je neko razdoblje pri kraju i ako se trebaju roditi novi *tirthankare*, u glavnoj palači *neba bogova* začuje se zvono. To zvono izaziva zvonjavu zvona u svih ostalih 3.199.999 nebeskih palača. Nakon toga se okupe bogovi, djelomično iz ljubavi prema *tirthankari*, djelomično iz znatiželje. Tad u letećoj palači posjete naš sunčev sustav. I na zemlji započinje novo doba.

IŠČEKIVANJE SUPER-BUDE

U budizmu je temeljna misao o oslobođenju vrlo slična onoj u đainizmu. Samo što su đainisti tome poučavali *prije* Bude (560. - 480. pr. Kr.). "Buda"na staroindijskom znači "probuđeni", "prosvijetljeni". Pravo ime mu je bilo "Siddhartha". Bio je podrijetlom iz plemenitaške obitelji i odrastao je u palači svoga oca, u podnožju nepalskog dijela Himalaja, u velikoj raskoši. U dobi od 29 godina dosadio mu je taj beskoristan život. Napustio je domovinu, sedam je godina učio umjetnost meditacije i tražio put do spoznaje.

No, u njegovo vrijeme već su odavno postojali bogovi iz saga, mitova i legendi. Nakon prosvijetljenja i sam je sebe doživio kao inkarnaciju nekog nebeskog bića. Tako je svojim sljedbenicima propovijedao *četiri istine*, put na kojem svatko može postati buda, prosvijetljeni. Buda je postojanje budućih buda smatrao samo po sebi razumljivim. U svojim oprostajnim govorima,

Mahaparinibbana-sutta govori o budućim budama. Jedan od njih će, kako je pre rekao svojim sljedbenicima, doći u doba kad će Indija biti prenapučena. Sela i gradovi bit će tada naseljeni gusto poput kokošinjaca. U cijeloj Indiji bit će osamdeset i četiri tisuće gradova. U gradu Ketumatiu (danas: Varanasi) živjet će kralj imenom Sankha koji će vladati cijelim svijetom, ali ne silom već isključivo pravdom. Za vladavine toga kralja rodit će se uzvišeni *Metteyya* (zovu ga i "Maitreya"), fenomenalan, u svakom pogledu jedinstven "kočijaš i poznavatelj svjetova", učitelj bogova i ljudi, jednostavno savršeni buda.

Budina najava *super-bude* slična je učenju đainista o povratku *tirthankara*. I u budizmu su poznata razna razdoblja koja se uspoređuju s kotačem koji se vrti, samo što su ti vremenski periodi u budizmu neizmjereno dugi. To se plastično prikazuje u jednoj bilješci iz *Anguttara-Nikaya* (IV, 156):

"Postoje četiri razdoblja svijeta, svećenici, koja se teško mogu izračunati: koja četiri?

Koliko traje propast svijeta, to se, svećenici, ne može izračunati i reći, u toliko i toliko godina, ili u toliko i toliko tisuća godina ili u toliko i toliko stotina tisuća godina. To se, svećenici, teško može izračunati...

Koliko će dugo trajati kaos, svećenici, teško se može izračunati... Koliko će dugo trajati postanak nekog svijeta, svećenici, teško se može izračunati... Koliko će dugo opstati novonastali svijet, to se, svećenici, teško može izračunati... To su četiri neizmjerena razdoblja svijeta, svećenici."

Zamisao o četiri — u đainista šest — svjetskih doba provlači se i kroz sumersko-babilonsku mitologiju.

Pritom se događa da kulture koje su međusobno vrlo udaljene navode iste brojeve. Povjesničar vjera, prof. dr. Alfred Jeremias primijetio je ova preklapanja još prije šezdeset i pet godina. Primjer:

Prema babilonskim zapisima, ali i prema zapisima svećenika Berossosa, poklonika boga Baala, prastari su kraljevi (vladari neba) vladali tisućama godina. Pritom broj godina vladavine bogova *Anua*, *Enlila*, *Ee*, *Sina* i *Samasa* odgovara broju godina koliko su u Indiji trajale *yuge* (razdoblja):

Anu = 4320Kali-yuga = 432 000

Enlil = 3600Kali-yuga = 360 000

Ea = 2880Deva-yuga = 288 000

Sin = 2160Treta-yuga = 216 000

Samas = 440Dvapara-yuga = 144 000

Adad = 432Maha-yuga= 4320 000

To što se *Kali-yuga* pojavljuje dva puta ima svoje razloge. Jer razdoblje *Kali-Yuga* "bez sumraka" ima manje godina od onog "sa sumrakom". Ni nule nisu toliko važne, već podudarnost u osnovnim brojevima. Ovo preklapanje upućuje na zajednički korijen predaja. Broj godina, 4320000, *Maha-yuge* ("veliko doba") identičan je broju godina vladavine trećeg pretpotopnog prakralja *En-me-en-lu-an-na*. Vladao je 12 *sara*, a to je 43200 godina. Ili pak broj godina razdoblja *Deva-yuga*, 288 000, odgovara broju godina vladavine šestoga prakralja prekrasnoga imena *En-sib-zi-an-na*. On je uživao dobrih 8 *sara*, a to je 28800 godina. U Grčkoj se može pronaći najstariji literarni zapis o *razdobljima svijeta*, u pjesnika Heraklita. On navodi broj od 10 800 000 godina. Isti iznos odgovara drugom periodu

sumeranskih prakraljeva: naime 30 *sara* ili 108000 godina.

Ova igra brojkama, doduše, nema nikakve izravne veze s ponovnim dolaskom nekakvih iskupitelja, ali zato dokazuje da u svim tim pričama postoji nešto zajedničko. U pradavno je doba, zacijelo, postojalo neko praučenje, drukčije se srodnost brojki i zamisli ne može objasniti. Zajedničko podrijetlo vrlo je davno, jer da nije tako, o tome bi nešto pisalo u povijesnim knjigama.

"Anu" na sumeranskom znači "nebo". Istovremeno je, međutim, *Anu* bog, jer on sjedi na svome prijestolju, u trećoj sferi neba. U babilonskoj legendi o potopu čak i bogovi bježe od njega i stišću se uz ulaz *Anuove* nebeske palače. U legendi o Etani, u kojoj se opisuje prvi čovjekov let iznad Zemlje, *Anu* je prikazan kao kralj svih bogova. Njegova je kruna bila zvijezda Aldebaran, najsvjetlija zvijezda u zviježđu Bika. Ljudi su ga se bojali, jer je *Anu* s vremena na vrijeme silazio na Zemlju da bi ih kaznio.

PSIHOLOŠKA TAKTIKA ZAMAGLJIVANJA

U mojoj usredotočenosti na misao o ponovnom dolasku, psihologija mi nije od velike pomoći. Nisam samo konstatirao da je ta misao poznata svim kulturama, nego da je uvijek povezana sa zvijezdama i *spasiteljima* izvan Zemlje. To uključuje i zamisao o umjetnoj oplodnji, koja je povezana s embrijem *božanskog* podrijetla. Ne može se poreći da takva predaja ima zajednički korijen, no on se ne može psihološki objasniti. Doduše, čežnja za velikim spasiteljem i sucem, kraljem i

super-budom razumljiva je. Dovoljan je povod to da narodi jako pate. Neobjašnjive ostaju povezanosti i pojedinosti pojedinih učenja. Teško je objasniti i predaju u prvom licu jednine, kao i pojedinosti u podacima i imenima. Ili netko doista želi ustvrditi da je Henok izmislio imena i funkcije pobunjenih *anđela*? Ili da je osnovnu mjernu jedinicu za mjerenje svemira i *đainistički* broj 2057125 izmislio netko snivajući pod smokvom? Jednako tako se psihološki ne mogu objasniti identični nizovi brojeva u raznih naroda. Za to nisu dovoljni neki osnovni obrasci iz psihologije. Isto tako ni za priču o umjetnoj oplodnji, usadnji embrija, koja je k tomu zapisana u prvom licu jednine. To što su vjere koje su se kasnije pojavljivale svoje spasitelje također slavile kao bezgrešno začete sasvim je druga priča i psihološki posve objašnjiva.

Katolici i danas vjeruju da je Marija bezgrešno začela. Moraju tako vjerovati, jer je to crkvena dogma. Objektivnosti radi, treba naglasiti da se ni suprotno ne može dokazati — kako bi se i moglo? Odakle da znanstveno precizno znamo nosi li Isus, ili živući indijski prorok Sai Baba, u sebi kozmičko sjeme ili ne? Ni u drevno doba nije bilo drukčije. Svi veliki bogovi i božanski kraljevi navodno su bili bezgrešno začeti. Na kraju krajeva, nisu smjeli biti manje vrijedni od svojih prethodnika.

SJEME S NEBA

Tako je navodno sjeme babilonskog kralja Hamurabija (1726. -1686.) sin Sunca usadio u majčino tijelo. Hamurabi je kasnije postao najvećim zakonodavcem.

On je sastavio najstarije pisane zakone čovječanstva: *Hamurabijev zakonik*. Kameni stup visok preko dva metra, u koji je uklesan tekst zakona, iskopan je početkom 20. stoljeća u Suzi. Danas se nalazi u pariškom Louvreu. Hamurabijev zakonik sastoji se od dvjesto osamdeset i dva paragrafa, koje je dobio, Kako kaže sam kraljevski zakonodavac, od nebeskoga boga. Isto kao i Mojsije, koji je svoje ploče sa zapovijedima dobio na svetoj gori izravno iz Božje ruke. U *predgovoru* zakonika Hamurabi je naglasio da ga je "vladar neba i zemlje", Bel, pozvao i odredio za to da "uvede pravdu u zemlju, da uništi bešćutne i zle i da spriječi tlačenje slabih od strane jakih". I jasno je da ljudi očekuju povratak svoga zakonodavca.

Gledajući unatrag možemo samo konstatirati da je Hamurabi stvorio nešto posebno i da se u svoje doba od ostalih isticao po izuzetnim djelima. Jasno je da bi se moglo reći i to da je Hamurabi tek *naknadno* uzdignut na pijedestal *sina Božjega*, kad tu ne bi bio stup na kojem on osobno, i to u svoje vrijeme, potvrđuje da je za to pozvan od bogova s neba. Vrhovni zakonodavac kao vrhovni lažljivac? To bi bilo isto kao da Mojsija proglasimo lažljivcem, jer je tvrdio da je ploče sa zapovjedima dobio na svetoj gori, osobno od Boga.

Mi ljudi današnjice, superpametni i umišljeni, "znamo" da sjeme kralja Hamurabija nikako nije od boga Sunca. Kako to tako sigurno znamo? Nitko nije bio prisutan, a Hamurabijeve kosti nitko nikad nije genetski ispitaio. Karakteristično za ljudsku logiku jest to da je samo po sebi razumljivo odbiti mogućnost Hamurabijevih izvanzemaljskih kontakata i prihvatiti one Mojsija i drugih proroka. Jer, to je nešto posve drugo, ne?

I asirski kralj Asurbanipal (668.-622. pr. Kr.), onaj u čijoj je biblioteci pronađen ep o Gilgamešu, bio je bezgrešno začet. Bio je sin božice Ištar, koja ga je dojila. Ištar je zacijelo bila izvanzemaljka, jer se u jednom tekstu ispisanom klinastim pismom može pročitati: "Njezine četiri dojke bile su na tvojim usnama; dvije si sisao, u dvije si uranjao lice svoje."

Dobro ste pročitali: *četiri* dojke. Neki bi mu Zemljani zavidjeli na tome. Kralj Asurbanipal se pri donošenju odluka pozivao na "božanske savjete", savjete bogova Bela, Marduka i Nabua. On je bio sveznajući, od njega je čovječanstvo dobilo pismo. Na jednom cilindru u Parizu Nabu je prikazan pokraj Marduka. Nabuov glavni hram nalazio se u Borsippi i zvao se "Hram sedmorice posrednika između neba i zemlje". Čudno.

Je li sve to bila samo obmana, taština kraljevskih loza koje su se morale pozivati na "božansko sjeme" da bi ih narod i njihovo svećenstvo ozbiljno shvatilo? Osočno mislim: i da i ne. Teško da je baš svaki kralj i svaki osnivač neke vjere u sebi nosio nebesko sjeme, no bilo je nekih u ono drevno doba, koje se ne može datirati, koji su bili uvjereni u to da u sebi nose jedan posve osobit genetski kod. To je uvjerenje ukorijenjeno u obiteljsko i svećeničko znanje i ono je prenosilo uvijek istu priču. Prisjetimo se: i egipatska kraljevska loza vuče korijene od bogova. Svi stari povjesničari, oni koji su pisali prije dvije i više tisuća godina, bez iznimke izvješćuju o božanskom rodu iz kojega su proizašli prvi kraljevi. Ljudi su od bogova naučili razne umjetnosti, astronomiju, izradu oruđa ili obradu zemlje. Isto tako su nam ta uslužna nebeska bića podarila i jezik i pismo:

"Oni su prvo razradili svima razumljiv jezik i mnogim stvarima, koje do tad nisu imale imena, dato je ime..."

Ne smije se zanemariti činjenicu da se slične priče pojavljuju i u drugim tekstovima koje se ne može datirati. Henok! Berossos i predaja o *Oannesu*! Učenje đakinista! A svakako i starozavjetni apokrifi! I ondje se govori o nebeskim učiteljima, čak i kad ih se naziva "palim anđelima", a i u maglovitim židovskim predajama sve vrvi od odabranih ljudi čije sjeme nije zemaljskoga podrijetla. Ljudi o tome ne vole slušati i s odbojnošću se odnose prema takvim predajama. A Ericha von Dänikena su brže bolje povezali s idiotskim rasistima, kao da sam ja izmislio *nebesko sjeme* i *odabrane*. Cjelokupno to razmišljanje nije poteklo od mene — poteklo je pravocrtnim gibanjem točno iz onih knjiga koje mnogi narodi smatraju svetima.

Tako Noa, preživjeli iz potopa, nije bio bilo tko. Doduše, Lameh se navodi kao njegov zemaljski otac, no taj sin nije od njegovog sjemena. To svatko može pročitati u svicima pronađenima kraj Mrtvog mora. Tamo piše kako se Lameh jednog dana vratio s putovanja koje je trajalo duže od devet mjeseci. Vrativši se u svoj šator, zatekao je dječaka koji se nije uklapao u njegovu obitelj. Imao je drukčije oči, drukčiju boju kose i kože. Lameh se ljutito obratio ženi, no ona se zaklinjala svime što joj je bilo sveto, da nije spavala ni s kakvim strancem, a da ne govorimo o nekom vojniku ili čak *nebeskome sinu*. Lameh se zabrinuto uputio svome ocu da bi ga upitao za savjet. Otac je bio Metuzalem. Ni on nije znao što bi, te se uputio svome ocu, Lamehovu djedu. Usput, u jednom brzom kvizu, možete

tri puta pogađati tko je to bio. Moj prijatelj Henok. On je svome sinu Metuzalemu rekao kako Lameh mora dječarca priznati kao svoga i ne ljutiti se na ženu, jer su "nebeski stražari" usadili sjeme u njezinu utrobu. U tom je kukavičjem jajetu bio praotac novoga naraštaja nakon potopa. Rekao je Lamehu kako sina treba nazvati Noa. On je tako i učinio.

Ova epizoda pokazuje kako je već Henok — koji je kasnije u vatrenoj kočiji nestao u oblacima — znao za nadolazeću vodenu katastrofu. Tko ga je izvijestio? "Nebeski stražari" koji su sišli k njemu. A tko je umjetno oplodio Lamehovu ženu? Isti ti astronauti.

Ovakvim bih primjerima htio potvrditi baštinu koja se u sličnom obliku pojavljuje svugdje u svijetu. I to već prije više tisuća godina. Najmanje! Radi se o bezbroj božjih sinova koji se pojavljuju ne samo u egipatskoj, grčkoj i indijskoj mitologiji. Božanski jet-set doslovno je prisutan u cijelome svijetu.

BOGOVI PROŠLOSTI - BOGOVI BUDUĆNOSTI

Tibetanci, odrasli na visoravnima, odsječeni od ostatka svijeta, poznaju "najvišeg nebeskog kralja" ili "sveca tamo gore". Pritom Tibetanci razlikuju transcendentno nebo od nebeskog svoda. "Najstarije tibetanske kraljeve zvali su *nebeskim prijestoljima*. Po božjoj naredbi sišli su s neba na zemlju i nakon razdoblja vladavine vratili se na nebo, ne vidjevši smrt." Imali su nevjerojatna oružja kojima su smirivali ili uništavali svoje protivnike. Izgled nekih vrsta tog oružja zadržao se narodnom sjećanju. U to spada *i gromoviti klin* koji se i danas štuje u tibetanskim hramovima. Iza toga se

sigurno krije nešto više od luda maštanja, napokon, *gromoviti klinovi* su realnost čak i ako si ne možemo predočiti kako su djelovali. Legenda o velikom tibetanskom kralju Gesaru govori da je začet od "nebeske svjetleće prilike". Nakon što je zaveo, red u zemlji, ponovno je nestao u svojoj nebeskoj domovini, dakako, uz obećanje da će se vratiti. I kralja Gesara su smatrali nebeskim vladarom kao i mistične kineske prakraljeve ili bogokraljeve Egipta. Svi su oni bili učitelji čovječanstva i svi su slovili za stvarne *stvoritelje ljudi*. Prije njihova silaska, ljudi su živjeli kao životinje.

U rodoslovlju tibetanskih kraljeva, takozvanom *Gyelrap*, navodi se dvadeset i sedam kraljeva. Sedmorica su s neba sišla po ljestvama. Čak su i najstariji spisi doletjeli u kovčegu s neba. I veliki tibetanski učitelj teško izgovorljiva imena: "Padmasambhava" (ili "U-Rgyan Pad-Ma") s neba je donio nerazumljive spise. Prije njegova odlaska učenici su te spise pohranili u jednu špilju, za neko kasnije vrijeme "kad će ih se moći razumijeti". Isti taj učitelj pred svojim je učenicima nestao u oblacima. Ali ni on ni njegov brod nisu bili nekamo *teleportirani*, već se "usred oblaka pojavio konj od zlata i srebra". Svi su ljudi mogli vidjeti kako je na svom metalnom konju nestao u oblacima. Ovdje ga pozdravlja Henok sa svojim konjem i *odlaskom u nebo!*

Gotovo mi je neugodno dodati da i svete knjige Tibeta barataju s *nevjerojatnim brojevima*. Tu se navode četvorica velikih nebeskih kraljeva i svaki od njih živio je okruglo 9 milijuna zemaljskih godina. U raznim četvrtima neba nalaze se stambena zdanja i do njih se dospijeva dugim putovanjem kroz svemir. Pojedine

božanske godine preračunavaju se u ljudske i tu se osjećate kao da ste usred Einsteinove teorije relativnosti. Razlika je samo u starosti: Einstein je živio u našem stoljeću. Tibetanske knjige *Kandšur i Tandšur* stare su više tisuća godina.

Ova predaja nije ograničena na prostor koji danas zovemo Bliskim i Dalekim istokom. I američki su Indijanci mislili isto. Iz saga naroda Vabanaki poznata je predaja o učitelju Gluskabeu. Na zemlji je djelovao kao učitelj i Indijance je doista svačemu naučio: ribarenju, lovu, gradnji koliba, baratanju oružjem, liječenju, kemiji i, dakako, astronomiji. Prije kraja njegova zemaljskoga djelovanja i prije nego što se odvezao prema zvijezdama, obećao je da će se u neko daleko, buduće vrijeme vratiti. Nadam se!

O bogu naroda Maja, Kukulkanu, napisao sam knjigu. Ovdje ću navesti samo ovo: "Narod čvrsto vjeruje da se odvezao na nebo". Ali — zar ste išta drugo očekivali? — obećao je da će se vratiti.

Tako se pojedini fragmenti narodnog vjerovanja uklapaju jedni u druge kao u krimiću. Imena su različita, sadržaji slični. Ne morate se zvati Sherlock Holmes da biste ih povezali u cjelinu. Objašnjenje da su razni narodi na svim stranama zemljine kugle iščekivanje povratka preuzeli od kršćanskih misionara, osobno smatram čak pomalo grotesknim. O, Bože! Što je nastalo ranije? Kršćanske ili one druge knjige? "Činjenice su neprijatelji istini". (Miguel de Cervantes, 1547.-1616.)

Možete lutati svijetom, kopati po prošlosti i prekopavati vjerske tekstove. Posvuda ćete naići na očekivanje povratka. U Kini je Konfucije bio taj koji se imao

vratiti da bi ponovno uspostavio "sklad između neba i zemlje, a Aboridžini (prastanovnici) u dalekoj Australiji svoje "nebeske heroje" iz davnina nazvali su "Ngumyari" i "Vandinas". Njihov se dolazak s čežnjom iščekuje. Sad nam tu nedostaje samo neki teolog ili psiholog koji će nas početi uvjeravati u to da su Kinezi preuzeli svoje ideje od australskih prastanovnika — ili obrnuto.

Da, a neovisno o Kini i Australiji mislju o povratku bavili su se i svećenici iz razdoblja prije Inka. Prema njihovoj je predaji jednom davno *Viracocha* (Huirakoča) sa svoja tri brata posjetio Zemlju. Oni su poučavali Indijance, osnovali su naselja i na kraju zemaljskog djelovanja vratili se u svemir. Naravno, uz obećanje da će se vratiti. A kako drukčije? Oni koji su došli poslije njih, vladari Inka, sami su sebe zvali "Sinovima sunca". Prve kršćanske osvajače, bilo da je to bio Pizarro u Peru u ili Cortes u Meksiku, u početku su slavili kao "bogove koji su se vratili". Ne, to nisu mogli saznati od kršćanskih misionara, takvo je vjerovanje već prije postojalo. Bogovi s povratnom kartom djelovali su globalno. Primjeri koji se posvuda ponavljaju i koje sam iznio u ovom poglavlju u najboljem su slučaju samo vrh ledenjaka. U prošlim sam knjigama svratio pozornost na tradicije indijanaca Hopi ili Kayapo, na japanske Dogue i njihovu svetu knjigu *Nihongi*, na predaje Eskima i one plemena Dogon u centralnoj Africi. Svi oni poznaju nebeske učitelje i svi čekaju njihov povratak. Narod Maja to je lijepo objasnio, u *Knjizi jaguar-svećenik* :

"Sišli su sa zvjezdane staze... govorili su magičnim jezikom nebeskih zvijezda... Da, njihov znak naša je spoznaja da su došli s neba... I kada ponovno siđu s

neba, tih trinaest bogova i tih devet bogova, tada će ponovno urediti ono što su nekoć stvorili."

TKO TREBA DOĆI?

Iščekivanje povratka bogova bila je i ostaje nepobitna činjenica. Spornima ostaju samo pitanja *tko* to zapravo treba doći i *kada*. Kršćani i Židovi čekaju mesiju, muslimani mahdija, što je drugi naziv za lik mesije. Riječ "mesija" prvobitno je značila "pomazanik". Dolazi od hebrejskog *maštah* (grčki *christos*) i označava kralja pomazanika. U okviru židovske vjere očekuje se potomak iz loze Davidove, no njegovo je podrijetlo i nebesko. Posve normalan čovjek koji se kasnije uspne do kralja ne može biti mesija, jer već sama riječ "čovjek" posve je neprikladna za definiciju mesije. Slavni prof. dr. Hugo Gressmann to je ovako analizirao: "I jedno i drugo je isključeno; jer mesija se pojavljuje kao nebesko biće. Usto je i postojao prije nego što je postojao čovjek."

Zajednički nazivnik svih predodžba o Mesiji:

— ima veliku moć.

— donosi novi poredak.

— on je utjelovljenje pravde.

— nadahnut je i pozvan od Boga, te prožet Bogom.

Ovisno o vjeri, taj je Mesija:

— sin čovječji, začet s neba (sjeme, embrij, karma onih s neba). Taj Sin čovječji je možda već živio na zemlji, "pozvan je natrag na nebo", i vratit će se.

— izvanzemaljskog podrijetla, bilo da se radi o pojedincu ili skupini. To su bića nalik bogovima koja su već jednom boravila na zemlji.

U kršćanskoj predodžbi (Evandjelje i Apokalipsa), ali i u judaizmu (Henok i apokrifi) kao i u Kur'anu, povratak mesije povezuje se s posljednjim sudom. Ne-ka će se *sila* pojaviti na nebeskom svodu i pratit će je brojna *vojska*. Parsi tu silu nazivaju onima koji su "pre-valili svemir"; Sumerani govore o bogu "Anuu" koji će se vratiti sa zvijezde Aldebaran; Tibetanci govore o "svecima tamo gore", koji će ovdje dolje uvesti stari poredak; Maje spominju "trinaest bogova" koji će se također vratiti kako bi "ponovno uredili ono što su ne-koć stvorili". S pojavom te sile povezani su tajnoviti događaji "na nebu". Zvijezda ili "svjetleća gora" past će s neba, pojavit će se "znamenje na nebu", Mjesec će se zatamniti, ljudi će drhtati i biti na kraju svojih sna-ga. Na Zemlji će se početi događati nezamislive priro-dne katastrofe. Tutnjit će i tresti se, mora će se "slije-vati jedno u drugo". Probudit će se vulkani i iz oblaka će se pojaviti *ultimo iudex*, *Posljednji sudac*. A kome točno treba suditi? Vjernicima i nevjernicima.

Što je vjera? U *što* bi to ljudi trebali vjerovati? U ono što su njihovi preci prije više tisuća godina doži-vjeli i povjerali svojim knjigama ili u ono što je ljudski rod u svojem samodopadnom ludilu od toga napravio? Sve vjere današnjice misao o mesiji svode na *svoga* spa-sitelja. To je gola činjenica, svidjelo nam se to ili ne. Logično je da ne mogu sve vjere biti u pravu. Neka od njih sigurno nema pravo. A što ako su *sve* u zabludi? Ipak je misao o mesiji starija i od Kur'ana, i od Starog zavjeta, od budizma i od biblijskih poslijepotopnih pro-roka. Obćanje o povratku u srcima ljudi postoji još od pretpotopnih patrijarha, od razdoblja đainista i "pra-kraljeva" raznih naroda. Kad je to započelo?

I još jednom: u što to ljudi trebaju vjerovati? *Koga* očekivati? *Koga* se trebaju bojati? *Tko* će se vratiti s velikom moći i slavom? S "nebeskim vojskama" i silnom demonstracijom na nebeskom svodu? *Koje* su to tvrdoglave mase ljudi koje unatoč toj prikazanoj moći koju će doživjeti vlastitim očima, "još ne vjeruju"?

PALEO-SETI-FILOZOFIJA može ponuditi odgovor koji neće iznevjeriti predaju. Teoriju koja pokriva sva ta pitanja i potvrđuje mnoge tekstove. Za razliku od vjera, PALEO-SETI-FILOZOFIJA ne zahtijeva ni minimum vjere. Ove se misli mogu provjeriti i odbiti, ispitati i smatrati dobrima. Pa ipak, PALEO-SETI-FILOZOFIJA je u prednosti u odnosu na sva vjerska iščekivanja mesije, jer je racionalno utemeljena.

GOOD BYE, PAPA!

Strani astronauti koji su prije više tisuća godina boravili na Zemlji i ljudskom rodu genetski pomogli da uznapreduje, isti ti astronauti koji se pod nazivima *bogovi*, *anđeli*, *pali anđeli* pojavljuju kroz drevnu literaturu, u jednom su trenutku rekli zbogom. U što su pojedini, privilegirani ljudi smjeli poći s tim astronautima. I oni su rekli zbogom. Što su ispričali onima koji ostaju? Onima koji bi također vrlo rado bili pošli na to veliko putovanje? Evo jednog izmišljenog dijaloga između Henoka i njegova sina Metuzalema:

Henok: Vrijeme je, sine moj. Doći će po mene kad zora zarudi.

Metuzalem: Oče, hoćemo li te opet vidjeti?

Henok: Ne. Barem ne tvoj naraštaj. Rekoše mi da će tijekom njihove odsutnosti na Zemlji proteći više tisuća godina.

Metuzalem: Kako je to moguće? Zar nam nije svima suđeno umrijeti?

Henok: Jest. Ali, u svemiru vladaju drukčiji zakoni vremena. Kad se čuvari vrate nakon više tisuća godina, Zemlja i ljudi će se promijeniti.

Metuzalem: Ne razumijem to. Ali, čuvari su ti tako rekli. A kamo odlaziš?

Henok: Vidiš li one svijetle zvijezde u znaku Ori-ona? Sad tu liniju produži za šest lakata. Tamo svijetli jedna zvijezdica, ne previše sjajno, pomalo žućkasto. To je domaće sunce naših čuvara. Tamo postoji Zemlja, ljepša od naše. Tamo idem.

Metuzalem: Oče, ti si izabran da kao živ čovjek vlastitim tijelom odletiš na nebo. Zavidim ti.

Henok: Ne, sine moj. Ne odlazim na nebo. Nebo za kojim ljudi čeznu mjesto je apsolutne sreće. Dobra duša na nebo odlazi tek nakon smrti. Ja, međutim, odlazim u svemir.

Metuzalem: Ne vidim razliku između neba i "svemira" kako ga ti zoveš. Pogledaj u to bogatstvo zvijezda. Gore je spokoj, mir i ljepota. Čuvari se u vatrenim brodovima posvuda mogu voziti. Njihova je moć neograničena. Gledano našim očima, oni su besmrtni. Tako je sigurno i na nebu, iako ga ti zoveš "svemirom".

Henok: Bliži nam se rastanak, sine moj, Metuzaleme. Čuješ li buku koju stvara narod? Okuplja se kako bi čuo moj oprostajni govor. Čuvari su me upozorili da nitko ne smije doći na mjesto gdje će se spustiti vatreni konj. To vrijedi i za tebe i tvoje. Sine moj, Metuzaleme, sad sam ti sve objasnio i predao ti sve knjige. Čuvaj knjige koje si primio iz očeve ruke. Neka se uvijek nanovo prepisuju i pazi na to da se ne promijeni ni

jedno slovo. Čak i kad vi i vaši sinovi i unuci ne shvatite sadržaj, kasniji će ga naraštaji razumijeti i bit će vam zahvalni što ništa niste mijenjali. Čuvari su mi naredili neka ove knjige ne držim skrivenima. Zato ih predaj budućim naraštajima svijeta.

Čak da se ovaj razgovor tako i odvijao, čak da je Henok tisućama slušatelja koji su se došli s njim oprostiti i rekao da ne odlazi na *nebo* nego u *svemir*, budućim naraštaji to ne bi razumjeli. Ako netko odleti tamo gore, nestane u treperavim zvijezdama, tamo pronađe novi dom, onda je *morao* "biti uznesen na nebo". Izvanzemaljci su ljudima nedvosmisleno rekli da *nisu* bogovi. ("Ne stvarajte sliku boga!"). No, nikakve koristi od toga. Naraštaji koji su slijedili, oni koji *posjet bogova* nisu vidjeli svojim očima, našli su se pred tekstovima koji za njih nisu imali nikakvog smisla. Preneseno je kako su u prapradjedovo doba s neba sišla bića "u velikoj moći i slavi". Time se *moglo* misliti jedino na bogove i božje glasnike i sluge. Ta su bića od *Svevišnjega* sišla na Zemlju i poučavala ljude. I odmah su u ljudskim glavama rođeni anđeli. Ljudi uvijek traže neki smisao, čak i ako time stvaraju potpuni besmisao.

Uskoro su se mislioci izdvojili od ostatka ljudi. Nazvani su ih "mudracima". Baš kao u primjeru *Kamen svetoga Berlitz*a, mudraci su od naraštaja do naraštaja izmjenjivali svoje prijepise, činili su ih razumljivijima za svoje doba. Mudri su mislioci pročitali priču o nekoj čudnoj stvari koja se sjajila, uz to bučila, imala četiri noge i unatoč tome letjela. Time se zasigurno mislilo na konja. Letećeg. Pročitali su priče o bićima koja su sišla s neba i pretvorili ih u *anđele*. Uskoro su

primijetili da se radi o raznim vrstama anđela. Bilo je čas dobrih, čas zlih, onda onih koji su služili *Svevišnjemu* i štitili njegovo *nebesko prijestolje*, i onih koji su proklinjali *Svevišnjega*, sišli na Zemlju i kojima se dopao seks. Kako bi nerazumljivo učinili razumljivim, nazvali su ih "zlim anđelima", "palim anđelima". Nazivali su ih "zavodnicima" i "sinovima Božjim". Tekstovi praotaca izvješćivali su i o tome kako su pojedini ljudi mogli s *anđelima* poći gore, k *Svevišnjemu*. To je pretvoreno u *uzašašće na nebo*. A ako se pojavio kakav opis unutrašnjosti svemirskog broda onda se to sigurno radilo o mjestu gdje žive *anđeli*, kao i o prijestolju *Svevišnjega*. Pokušat ću taj proces novog tumačenja prikazati sljedećom usporedbom.

Izmišljeni izvornik:

"Opisujem svoj doživljaj: u početku sam vidio oblake, a nakon što smo uzdignuti još više, primijetio sam maglu koja je postajala sve tanjom. Uskoro su pred nama bile zvijezde, no oko nas je nešto sijevalo. Toliko sam bio ukočen da su me morali podići sa sjedala. Išao sam nekim hodnikom sve dok nisam dospio do zida koji kao da je bio od sjajnih kamenčića. Usto sam primijetio i crvenkaste svjetleće točkice koje su na njemu treperile. Nakon toga sam ušao u zvjezdani brod. U unutrašnjosti je sve bilo sjajno kao i vani, samo što je pod bio od pločica, a pod njim je treperilo slabo svjetlo. Najljepši je bio gornji dio. Kao kroz prozirnu kupolu vidio sam zvjezdano nebo i na njemu su stalno prolazili čuvari u manjim letjelicama koji su pristajali i odlazili i obavljali razne stvari. Potom smo prešli u jedan još veći zvjezdani brod. U unutrašnjosti su sva vrata bila

otvorena, no primijetio sam neopisivo kretanje svjetla pred svakim vratima. Čuvari su mi objasnili da su to senzori. Centrala je bila ogromna i neopisiva. Usred nje se na povišenom dijelu nalazio naslonjač, a oko njega je bilo veliko zagasito-svjetleće staklo. Ne njemu sam razaznao svjetleće Sunce i uvijek iznova čuvare koji su radili izvan broda. U tom naslonjaču sjedio je zapovjednik sav u snježnobijelom odijelu. Bacio sam se na koljena, no on mi je prišao, pozdravio me i rekao: ti si, dakle, čovjek koji se dolje treba pobrinuti za pravdu?"

Izvornna Knjiga Henokova (14,8ff.; 71,11 ff.) kakva je danas :

"Vidio sam sljedeću pojavu: I gle, oblaci me pozvanu u viziji, i uznesen sam u magli; zvijezde i munje nosile su me, i vjetrovi su mi u viziji dali krila i podigli me visoko. Uznijeli su me na nebo. Ušao sam i približio se zidu sazdanom od kristala i okruženom vatrenim jezicima; i osjetio strah od toga zida. Ušao sam u vatrene jezike i približavao se velikoj kući sazdanjoj od kristala. Zidovi te kuće sličili su podu popločanom kristalima, i dno joj je bilo od kristala. Krov joj je bio poput zvijezda i munja, a među njima su bili vatreni kerubi... I gle, tu je bila još jedna kuća, veća od ove; sva su njena vrata preda mnom bila otvorena i bila je sagrađena od vatrenih jezika. U svakom je pogledu bila tako prekrasna, raskošna i veličanstvena, da vam ne mogu opisati tu veličanstvenost i ljepotu... Pogledao sam i zapazio u njoj visoko prijestolje. Izgledalo je poput prstena; oko njega je bilo nešto što je sličilo suncu što sije i izgledalo je poput keruba... Na njemu je sjedilo Veličanstvo; halje su mu bile sjajnije od sunca i

bjelje od snijega (pogl. 71, redak 11ff); pao sam ničice; cijelo mi se tijelo stopilo i duh se izmijenio... Prišao mi je, pozdravio me svojim glasom i rekao mi: ti si sin čovjekov koji se rodio radi pravednosti..."

EGZEGEZA KROZ VRIJEME

Kakva je to samo drama kad od astronauta postanu *anđeli* i *kerubi*, od časnika *arhandeli*, a od zapovjednika *Svevišnji*, ili još pogubnije: *Bog!* Kakav samo kaos nastaje kad od jednostavnih, električnih pražnjenja nastaju *vatreni jezici*, a od zapovjedničkog mosta *neopisiva krasota!* Razumljivo je da je od zapovjednikova stolca moralo nastati *visoko prijestolje*, a od samog zapovjednika *Veličanstvo*. Gotovo je umirujuće bar to što u ovom odlomku nije od nekud stvoren *dragi Bog*. To i ne bi bilo prikladno, jer je on ipak "došao k meni i pozdravio me svojim glasom". Predočiti si Boga koji svog zemaljskog gosta pozdravlja stiskom ruke čak je i mozgovima egzegeta bilo malo previše. Pa su se zastavili kod *Veličanstva*. I to je nešto.

Poznati su mi svi argumenti zašto se ne bi smjela provesti ovakva usporedba tekstova; sve se to mora drukčije sagledati. Ništa se ne "mora", osobito ne na području egzegeze; a što se tiče smisla tekstova, nikad ne treba zaboraviti da se osnovne izjave ponavljaju u indijskim sanskrtskim tekstovima. I ne samo indijskim.

Izvanzemaljski posjetitelji iz Henokova doba poznavali su međuzvezdane udaljenosti. Znali su, na kraju krajeva, da će putovanje kući i ponovni dolazak u naš sunčev sustav progutati nekoliko tisuća godina.

Kako su to mogli objasniti ljudima? Sigurno su pokazali prema zvjezdanom nebu i rekli: "Odlazimo sad, ali vratit ćemo se. Zapišite to u svoje knjige, prenesite to budućim naraštajima, svi naraštaji moraju to znati: vratit ćemo se!" A kad su ljudi pitali *kad* će se vratiti, nakon više mjeseci, godina ili tisućljeća, izvanzemaljci su ih ostavili bez odgovora. Ni sami to nisu točno znali: "Doći ćemo opet — jednom! Budite uvijek spremni na to i držite se zakona da ne bismo opet morali uništiti ljudski rod." A kad su ljudi pitali po čemu će prepoznati da se vraćaju, izvanzemaljci su pokazali prema Mjesecu i zvijezdama i rekli:

"Na noćnom nebu to će izgledati kao da se Mjesec zamračio, kao da su svjetleće zvijezde pale na Zemlju. Za ljude kod kojih je dan to će izgledati kao da s neba padaju zlatne planine. Ljudi koji će biti spremni, koji će nas očekivati, oni koji će prepoznati znamenje na nebeskom svodu, bit će radosni. Plesat će i slaviti i biti presretni, jer ćemo na svijet donijeti novi, pravedniji poredak. Oni drugi, koji su krivotvorili tekstove, oni koji su ostale ljude tjerovali neka im vjeruju, njih će uhvatiti panika. Bojat će se i nas i svojih sljedbenika. Sakrit će se i zazivati svoje lažne bogove. Bit će uzalud, jer tih bogova nema."

Jasno je da su izvanzemaljci znali kako će predaja tijekom tisuća godina biti izmijenjena i drukčije tumačena. Zbog toga su se osigurali i ostavili tragove na više mjesta na Zemlji. Napokon, i druge su skupine ljudi na zemaljskoj kugli zapisivale ove događaje. Ostalo je proizišlo samo od sebe. Znali su da će doći vrijeme kad će ljudi globalno izmjenjivati informacije. I najkasnije tada će na vidjelo izići srž svih međusobno

različitih predaja. Znali su da će ljudi početi uspoređivati i da će zbrojiti jedan plus jedan.

Tako, gledano sa stajališta PALEO-SETI-FILOZOFIJE, nastaju izokrenute vrijednosti. To se može i obraditi:

U načelu postoje dvije vrste ljudi: vjernici i nevjernici. Svaka je drukčije odgojena, no u jednoj se točki slažu: mi smo jedini inteligentan oblik života u svemiru. Kako je došlo do ove prešutne zavjere dviju toliko različitih skupina, kao što su vjernici i nevjernici? Vjernicima je u glavu utjerano da je Bog stvorio Zemlju u (simboličnom) činu od šest dana (sedmi se odmarao). Nakon što je stvorio bilje i životinje, kao krunu svega stvorio je čovjeka. Mi smo kruna stvaranja! Aleluja! Nevjernike se poučavalo teoriji evolucije. U procesu koji je trajalo milijun godina, od aminokiselina nastale su stanice, jednostavni životni oblici, složeni životni oblici i — na samom vrhu — *Homo sapiens*. Mi smo na samom vrhu evolucije. Aleluja!

U oba smo slučaja najbolji. Jedinostveni i nepobjedivi u cijelom svemiru. Super ekipa kao kruna stvaranja i vrhunac evolucije. Izvanzemaljci tu nisu potrebni, premda se o njihovu djelovanju govori u mnogim svetim knjigama.

IZOKRENUTE VRIJEDNOSTI

A onda se odjednom pojave! Na nebu vise grozdovi najrazličitijih svemirskih letjelica: na više katova, plosnatih, zlatnih i bakrenih, divovska zdanja koja izgledaju poput spojenih gradova. Prolaze pokraj punog mjeseca i zanjšu naša mora. Čovječanstvo je u šoku,

utučeno, prestrašeno. *Na ovo* nije bilo pripremljeno. Ni vjernici ni nevjernici. A zašto nije? Kršćani će potrčati u svoje crkve i pitati svećenike "Je li ovo Sudnji dan?" Muslimani će se moliti Alahu i iskreno se nadati da se vratio Mahdi: sad će napokon srediti sve nevjernike, napokon je isteklo vrijeme čekanja! Židovi će poći u svoje sinagoge, okružiti Vrhovne rabine i mnogi će se ljudi sliti u Jeruzalem, jer se prema tradiciji Mesija ima pojaviti u Jeruzalemu. Samo će znanstvenici gledati prema oblacima, izvući senzore i teleskope i na kraju priznati činjenicu: izvanzemaljci su zauzeli razne pozicije oko Zemlje.

Vjernici će se iskreno nadati da se vratio *njihov* mesija i da je ono što se odvija nad oblacima samo predigra, da su to najavljene nebeske vojske: i da će se uskoro pojaviti Vrhovni sudac koji će nagraditi njihovu vjeru! A budući da *svi* vjernici *svih* vjera čekaju *svoga* mesiju i kunu se u sve i svašta kako je sve to baš tako i nikako drukčije, budući da svaku rečenicu, svaku riječ okreću u svoju korist, neće moći sagledati stvarnost. Neće *htjeti* vjerovati u to što se odigrava na nebu, neće *moći* u to vjerovati. I tog će trena postati nevjernicima. Pokazat će se previše tvrdoglavima da se suoče s novim (i istovremeno prastarim!) činjenicama. Neće to moći podnijeti, nisu sposobni za globalnu politiku, a da ne govorimo o jednoj, univerzalnoj vjeri. Tako će vjerski vjernici postati nevjernici u odnosu na stvarnost. Neće se više radovati životu, duboko u sebi osjećat će frustraciju. A u izvanzemalcima će, nakon što ih napokon uoče, u najboljem slučaju vidjeti vruga, Sotonu ili Lucifera, koji se nad oblacima pojavio samo zato da bi poljuljao njihovu vjeru, da bi ih stavio na

kušnju. Umrijet će ogorčeni i zbunjeni jer više ni u što neće vjerovati.

Za vjernike pak, tj. one koji će jako dobro moći živjeti s novim činjenicama i više neće morati vjerovati, jer će znati, započet će divno razdoblje. Do tog je časa čovječanstvo svoje znanje crpilo iz jednosmjerne ceste prošlosti. Učilo je iz povijesti, iz iskustava otaca, iz knjiga i računala. No, cijeli je *input* dolazio iz prošlosti. Tu će se sada pridružiti i znanje iz budućnosti, znanje izvanzemaljaca. Oni naše probleme već imaju iza sebe. Naša je budućnost njihova prošlost. Čovječanstvo će iz toga oduševljeno piti slatki med. Kako ste riješili ekološke probleme? Kako ste riješili problem prenapučenosti? Koja vjera vlada univerzumom i kako je utemeljena? Na kakav pogon idu vaši svemirski brodovi i kako radi međuplanetarni radio? Kako se suzbija rak i kako se produžava život? Koji je politički sustav najpravedniji i kako kažnjavate svoje zločince? Time ćemo napustiti jednosmjernu cestu i skrenuti na autoput s osam prometnih kolnika. Ako nam svemir otvori svoja vrata doista će za nas nastupiti *nebesko* razdoblje. Ali, samo za vjernike, oprostite, za one koji se mogu suočiti sa stvarnošću.

Izokretanje tih vrijednosti — nova filozofija na temu ponovnog dolaska — već se osjeća. Razne će se vjere nakostriješiti i prozvati me heretikom, nazvat će me zavodnikom i pseudoprorokom i neće priznati da su one same te koje su tijekom tisućljeća podgrijavale očekivanje ponovnog dolaska, da su same oblikovale lik mesije — ili kako ga već zovu — toliko dugo dok im se nije uklopio u njihov kalup. Svi ostali kalupi su razbijeni. Jedna vjera protiv druge. Vjere su uvijek svoje

učenje uzdizale kao jedinstveno i nadmoćno u odnosu na sva druga vjerska učenja. Nikad nisam sudjelovao u prepucavanju oko toga tko ima pravo. To nije moj stil. Kako ono poslovice kaže? Ono što dugo kipi, na kraju... eksplodira.

U scenarij o povratku izvanzemaljaca uklopili bi se čak i proroci. Oni koje očekuju đainisti, hindusi ili čak budisti u liku svoga super-bude. Kako to shvatiti? Što izvanzemaljci imaju od toga da nam pošalju proroke?

BUĐENJE USPAVANIH PORUKA

Vrlo malo znamo o stvarnoj moći i genetskim mogućnostima izvanzemaljaca. Ipak su oni nekoliko tisuća godina ispred nas, u protivnom nas oni ili njihovi preci u ono davno vrijeme ne bi mogli posjetiti. Suvremena nas povijest tehnologije i znanosti uči kako sve stalno postaje sve savršenijim, sve manjim, sve učinkovitijim. Računalna tehnologija to demonstrira sve manjim čipovima, milijardama bitova i sve bržim računalnim operacijama.

Usporedbe radi: Već je sredinom osamdesetih svako bolje računalo ostvarivalo brzinu od nekoliko *megaflopsa* (FLOPS = Floating Point Operations per Second = operacija u pomičnom (brojnom) zarezu, po sekundi; MEGAFLOPS = 1 milijun *flopsa*). Velika računala poput Cray-2, početkom devedesetih godina dosegli su *gigaflops* (= 1 milijarda *flopsa*). Godinu potom dosegnuto je 10 *gigaflopsa*, a dok ovo pišem, stručna literatura najavljuje računalo od 100 *gigaflopsa*, CM-5. U razvoju je računalo s *teraflops* (= 1 milijardu *flopsa*), a vrlo ozbiljno se govori o računalima s 10 *teraflopsa*.

To se zove brz napredak. No, što je to deset godina razvoja? Obično zrcne pijeska u povijesti. Što će sve moći računala za 15 godina? Razmišljat će samostalno, sama će sebe programirati i čovjek će s njima moći razgovarati. Moći će u sekundi i bez pogreške prevesti sve jezike svijeta na neke druge jezike. Postojat će sudska računala koja će brže, bolje, korektnije i pravednije suditi od ljudi. Računala će izrađivati računala, a televizore će zamijeniti trodimenzionalni hologram.

Genetičari su za to vrijeme postigli napredak o kojemu biolozi stare škole nisu mogli ni sanjati. U sljedećih dvadeset godina genetičari će moći ukloniti nasljedne bolesti na djetetu dok je još u majčinoj utrobi, ili čak prije samog začeća. Moći će — ako će to zakoni i etika dopuštati — konstruirati ljude s određenim osobinama, prava pravcata umjetnička djela prema genetičkom dizajnu. Ljudi to zovu "igrati se Boga", ali pritom jedno zaboravljaju: Bog (ili bolje: bogovi) Starog zavjeta stvorio je čovjeka sebi na sliku i priliku. *Programirao* ga je onakvim kakvog ga je želio stvoriti, a očigledno i neke njegove potomke. Da ovakva vrsta Boga nije mogao biti stvoritelj univerzuma, u međuvremenu je već posve jasno. A genetičari koji se "igraju Boga" imaju jednako malo sličnosti sa stvaranjem i duhom univerzuma kao i bogovi iz grčke mitologije. Majmunu se računalo može učiniti nečim božanskim, no ono to ipak nije.

Što je, dakle, prognoza budućnosti za 50 godina u odnosu na znanstveno-tehnološki razvoj od više tisuća godina? Nije to moja izmišljotina nego ljudska predaja o genetskim zahvatima prije više tisuća godina. Koliko su u međuvremenu uznapredovali izvanzemaljci?

Ako su već tada u fetus, prije rođenja, mogli uprogramirati neke osobine, što sve mogu danas? Mogu li na daljinu utjecati na genetski kod? Izazvati, na primjer, promjene putem nevidljivih zraka? Mogu li nam ući u misli? Jesu li možda već prije više tisuća godina naš genetski materijal tako kodirali da nakon toliko i toliko naraštaja oslobodi stare poruke i dostavi ih našem mozgu? Spavaju li u nama informacije koje se bude na sasvim određene podražaje? Kako da si to predočimo?

Svakom suvremenom genetičaru poznato je tzv. genetsko smeće (*junk*). Pod tim se podrazumijevaju besmisleni i beskorisni komadići DNK. Doimaju se besmislenima jer nemaju ni početak ni kraj. Obično nasljedne karakteristike imaju neki završetak na koji se može nadovezati samo odgovarajući nastavak. Genetičar prof. dr. Beda Stadler sa sveučilišta u Bernu navodi dobru usporedbu s lego kockama. Čovjek u okviru jednog DNK raspolaže s oko 110 000 aktivnih gena, među kojima se nalazi mnogo isprekidanih komadića "genetskog smeća". Je li to doista smeće? Ili ti iskidani komadići između genetskih spojeva imaju sasvim određenu zadaću koju genetičari do sad nisu otkrili? Teško si možemo zamisliti da je evolucija milijunima godina za sobom vukla "genetsko smeće", koje ni za što nije korisno.

Bez obzira na to što sve više toga otkrivamo i odgo-netavamo, još ništa ne znamo o univerzalnom kontekstu. A ipak, ponašamo se kao da sve znamo. Zbog toga mi ne smetaju ni najavljeni đainistički proroci, *tirthankare*, kao ni neki *super-buda*. Ne smeta mi ni (još živući) *Sai Baba* koji u Indiji izvodi čuda. Je li se u njemu kodirana poruka malo ranije manifestirala?

Šestogodišnjem dječaku još ne raste brada, a nije još ni spolno zreo. Tek kad se ostvare određeni tjelesni uvjeti, putem genetičkih poruka, pokrenu se određeni hormoni koji potiču rast brade i spolnu zrelost. Informacija o rastu brade, međutim, cijelo je vrijeme bila tu. Bila je uspavana već u tek rođena djeteta, a bila je zapisana i u svakoj stanici već pri začeću. Poruka je stalno bila tu — samo vrijeme nije bilo zrelo.

Je li tako i s "genetičkim smećem" u nama? Spavaju li tu informacije kojima je potreban samo jedan signal kako bi se probudile? Na području računalne tehnologije već se provjeravaju "atomske prekidači" pri čemu bi se pojedini elektroni ciljano koristili kako bi se potakao binarni proces DA ili NE. Ovaj zadivljujući i nevjerovatno brz "prekidač" otkrili su ruski fizičari Konstantin Liharev i Aleksandr Zorin. Učinak koji se zove "Single-Electron Tunneling" (SET) već je dokazan u pokusu i slovi kao "koncept za krajnje moguće minijaturiziranje u mikroelektronici". Ako, međutim, jedan elektron može poslužiti kao "prekidač" koji će neki računalni proces usmjeriti u drugom pravcu, onda taj elektron može probuditi i neku uspavanu genetsku poruku.

Budući da s jedne strane ne znamo kako se igra univerzalna igra, a s druge strane ipak imamo dovoljnu količinu vrlo starih informacija koje nam najavljuju kako *proroke* tako i *povratak bogova*, postavlja se pitanje kako je i jedno i drugo moguće. Dakako, postoji i opcija da se ništa ne pitamo. No, to ne bi bilo pametno, jer bi to značilo da sve već postojeće spise i svjedočanstva velikih, starih vjera bez razmišljanja bacamo u smeće. Samo tako ostaviti po strani nešto što snažno

djeluje tisućama godina ne bi bilo nimalo znanstveno. Ne samo zbog toga što je stara predaja tu i ne može se izbrisati, već zato što smo mi ljudi ipak dio svemira. Mi smo sastavni dio igre univerzuma i pozvani prepoznati vlastitu ulogu u njemu i sudjelovati u svemu. Inače bismo mogli vrlo brzo završiti na smetlištu.

POVRATAK U DRUGIM OBLICIMA

PALEO-SETI-FILOZOFIJA tumači misao o ponovnom dolasku kao povratak onih izvanzemaljaca koji su usrećili naše pretke. Kako bi se ublažio šok koji će izazvati taj povratak, oni ljudima šalju *proroke* koji bi trebali prosvjetiti. Ti *proroci* svoje znanje mogu steći na razne načine.

1. Oni su i sami izvanzemaljci u ljudskom ruhu.
2. Oni su ljudi čiji je embrij programiran izvana ("Sinovi čovječji")
3. Cijelo čovječanstvo u sebi nosi genetsku poruku, pri čemu će se informacije osloboditi tek onda kad se ispune određeni uvjeti (primjer "rast brade"). To se događa u različitoj dobi, ovisno o osobi.
4. Cijelo čovječanstvo u sebi nosi genetsku informaciju pri čemu otklonac za oslobađanje informacije dolazi iz svemira i usmjeren je samo na pojedince ("elektronički prekidač")
5. Od samog početka samo pojedini ljudi u sebi nose poruke izvanzemaljaca.
6. Genetska poruka, znanje o izvanzemalcima, u pojedine će se ljude poslati tek kad izvanzemaljci procjene da je vrijeme za to.

Varijantu br. 5. smatram najmanje vjerojatnom, jer svi imamo iste pretke, bez obzira na to mislimo li na Adama i Evu, ili praoce nakon potopa. Varijanta 6 nije isključena, ali je vrlo spekulativna.

U Henokovoj knjizi (39,1) može se pročitati:

"Tih će dana odabrana i sveta djeca sići s visoka neba, i njihov će se rod izmiješati s ljudskom djecom."

Najavljuje li Henok ovdje varijantu 2? Ako da, od koga je to saznao? Od "nebeskih čuvara"? A od koga bi? A odkud *prorocima* priče iznesene u knjigama starih tisuće godina, priče koje zvuče gotovo utopijski?

Tako se u Ivanovu Otkrivenju može pročitati (9,1.3. 7.9-10):

"I peti anđeo zatrubi... Tad opazih zvijezdu koja je s neba pala na Zemlju. Bi joj dan ključ od zjala — Bezdana... Iz tog dima iziđoše 'skakavci na zemlju'... A skakavci bijahu oblikom 'slični konjima' opremljenim za boj... Njihovi su oklopi bili slični željeznim oklopi-ma, a šum njihovih krila drndanju kola s mnogo konja koja 'jure u boj'. Imali su repove i žalce slične onima u škorpiona. U njihovim se repovima nalazila moć da naude ljudima..." A tri poglavlja dalje piše (12,7-9):

"Uto se zametnu rat u nebu koji je Mihael sa svojim anđelima morao voditi protiv Zmaja. Zmaj i njegovi anđeli prihvatiše borbu, ali je ne mogoše izdržati. I mjesta za njih više nije bilo u nebu. Bijaše zbačen veliki Zmaj, stara 'Zmija' koja se zove 'đavao' — 'sotona', zavodnik cijeloga svijeta — bijaše zbačen na zemlju i bijahu zbačeni s njime njegovi anđeli."

Apokalipsu iz koje se citiraju ovi odlomci navodno je napisao sveti apostol Ivan. Svaki stručnjak zna da to nije točno; kako je pisalo u *Spiegelu*, u tome se "slaže

većina evangeličkih i mnogi katolički proučavatelji Novoga zavjeta". "Tajno Otkrivenje" nije napisao Ivan, već neka skupina redaktora između 90. i 100. godine poslije Krista. Jasno je da ta skupina redaktora nije pisala napamet već da je imala starije predloške pred sobom. Slične opise poput ovih u Otkrivenju može se pronaći u apokrifima, ponajprije (ali ne samo) kod Henoka, a u kraćim odlomcima i u Starom zavjetu, na primjer kod Danijela. Sve to ukazuje na još stariji, zajednički izvor iz kojega su mnogi crpili podatke. Ali jednom je netko ipak morao napisati izvorni tekst i doživjeti te strašne vizije. Je li?

Neću konzultirati psihologiju, jer ne držim mnogo do nje i usto znam da se na temelju nje mogu izvući svakakvi i nikakvi zaključci. Ovisno o tome vjerujete li u psihologiju ili ne. Mnogo mi se realnijom čini sljedeća misao:

Svi smo mi gledali filmove poput *Ratova zvijezda* i *Zvijezdanih staza*. Danas znamo što se sve može dočarati filmskim sredstvima i specijalnim efektima. Od izvanzemaljaca očekujem još razvijeniju vizualnu tehnologiju. Možda svoje filmove prikazuju u 3D formatu, a da pritom ne moraju staviti posebne naočale. Filmska tehnologija s laserskom holografijom iluziju bi učinila savršenom.

"Nebeski čuvari" bili su u najboljim odnosima s Henokom. Na kraju svog boravka na Zemlji čak su ga i povelili na veliko putovanje. Zašto izvanzemaljci svojim zemaljskim ljubimcima ne bi mogli prikazati neke filmove? *Od* nepoznatih robota koji su se borili nastao je opis "skakavci... slični konjima... s oklopima" i "šum njihovih krila sličio je drndanju kola s mnogo konja".

A jadni arhandeo Mihael, za koga je malo vjerojatno da se tako zvao u filmu izvanzemaljaca, nego su ga tako nazvali tek kasniji tumači, "vodio je borbu protiv Zmaja", a ovaj pak protiv Mihaela i njegovih anđela; na kraju je jedna strana pobijedila i gubitnik je bačen u ponor. Netko je to zapisao i moguće je da je to doživio kao viziju. Taj se događaj zbio u pretpovijesno doba. Kasniji su naraštaji od toga napravili "viziju" — "i gle, vidio sam" — na kraju su fragmenti te navodne "vizije" dospjeli u tekstove raznih *proroka*. Iz toga je jedna skupina, mnogo kasnije, složila Apokalipsu, "tajno Otkrivenje" i taj tekst podmetnula evanđelistu Ivanu.

Ne mora sve što piše u starim tekstovima biti *vizija* i *otkrivenje*. Često je najbolje objašnjenje banalno objašnjenje. Dovoljno je sagledati stvari iz neke druge perspektive.

IZVJEŠĆE PROMATRAČA YAXLIPPA MATIČNOM PLANETU

Draga braćo i sestre!

Razdoblje promatranja planeta Šiba, koji njegovi stanovnici zovu *Zemlja*, bliži se kraju. Ovo je sažetak iscrpnog izvješća koje sam poslao sa sondom 4332.

Stanovnici toga planeta zovu se *ljudi*. Većina tih ljudi su prijektivna i lažna bića koja se smatraju bes-krajno važnima. Ratuju jedni protiv drugih iz najsit-ničavijih razloga i pri tom se ne ustežu ni od toga da pripadnike vlastite vrste muče na najstrašnji način. U zemlji koju zovu *Afrika*, prije nekoliko šibinih go-dina živio je jedan podređeni vojnik koji je lukavstvom i silom postao predsjednikom države. Uveo je straho-vladu bez dostojanstva i pravde, dao je ubiti i mučiti ljude i obogatio se na račun svojih žrtava, ali i na ra-čun drugih država. Ljudi raspolažu mrežom informi-ranja koja je isprepletena preko cijelog planeta. Tako su svi obrazovani stanovnici Šibe znali što se događa.

To ih, međutim, nije sprečavalo da trguju sa tim zločincem i da održavaju *diplomatske odnose*. Ovaj se primjer odnosi i na druge države i proteže se sve do današnjeg dana mojeg promatranja.

Ovdje se službenici koji vode državu zovu *političari*. Oni stalno nekamo putuju i obećavaju stvari koje uglavnom ne mogu ispuniti. Njihov mozak funkcionira jednodimenzionalno, iako se drže kao da je slučaj baš suprotno. Svi su ti *političari* iz jedne *stranke*, a njoj je cilj samo to da progura vlastitu *ideologiju*. *Ideologija* je vrlo slična primitivnim vjerama.

Ti *političari* stalno izmišljaju nove zadaće kojima će potkopati sve što njihovi narodi stvaraju. Ozbiljnih i odgovornih izraza lica govore svojim narodima da je državi potreban *novac*: to je ekvivalent radu. Izmišljaju stalno nove propise, zakone i zabrane, a kako ti propisi trebaju stalno nove odbore koji će ih nadzirati i njima upravljati, državi je potrebno sve više *novca*. Pritom se nijedan *političar* ne usuđuje aktivirati neke stare propise, zakone i zabrane jer bi tako istovremeno morao ukinuti neke od nadzornih odbora. To, međutim, ne dopuštaju *stranke* jer se to ne uklapa u njihovu *ideologiju*.

Posljedica toga je da nastaju nezasitni moćnici koji proždiru novac i, u konačnici, potroše sve što pojedinac stvori. Pojedinac postaje umoran i bolestan, ne može i ne želi više raditi za moćnike koji proždiru novac. Na planetu Šiba raspadaju se velike državne tvorevine, koje su nastale s jedne strane udruživanjem u veće jedinice nezasitnih moćnika, a s druge strane okupacijom neke države od strane neke druge, jače države. Postoji i mogućnost *revolucije*, tako ovdje zovu

pobunu protiv državnog vodstva. U mnogim je državama bilo *revolucija*. Međutim, te *revolucije* samo odgađaju zlo, jer *vođe revolucije* vrlo brzo na vlast dovedu nove nezasićene moćnike i kolo se opet okreće do sljedeće *revolucije*. I *revolucije* su primitivne ideologije jer silom nameću svoj stav onima koji drukčije misle.

Ljudi su izmislili oružane sustave kojima mogu raščetvoriti svoj planet. Unatoč njegovu razornu učinku to oružje ne predstavlja nikakvu opasnost našim obrambenim štitovima. Stanovnici Šibe postojanje tog strašnog oružja opravdavaju time da se *ideologija* mora širiti ili pak, da se moraju braniti od tuđe *ideologije*. Predvodnici *ideologija* uvijek su neki fanatični ljudi. U glavi imaju samo vlastitu *slamu*. Pod *slamom* se misli na lako zapaljive, osušene stabljike žita.

Već više od jednog stoljeća ljudi proizvode razne korisne i beskorisne stvari. Pritom su došli do mnogih razumnih otkrića i izuma koji su im olakšali život. Sve te stvari zovu *dobrima*, a budući da ta *dobra* nastaju samo radom pojedinca ili skupina ljudi, moraju se *prodavati*. *Prodaja* donosi gore navedeni *novac* koji je ekvivalent radu. *Novac* je zbog toga vrlo traženo dobro, jer se njime može *odkupiti* tuđi rad. Mnogi ljudi, čak i državni službenici i vjerske grupacije, nabavljaju taj *novac* bez rada. Oduzimaju ga onima koji su radili. To se događa putem laži, prevara, krađa, ubojstava, i u velikoj mjeri putem *ideologije*. Svaka se *ideologija* želi dokopati *novca* one druge *ideologije* da bi ga podijelila vlastitim članovima. Jasno je da *političari* pojedinih *ideologija* ljudima lažu kako je ono što čine pravedno. Nadam se da ste shvatili kako je ovakvo ponašanje vrlo slično ponašanju umobolnih.

Pri proizvodnji svojih *dobara* toliko zagađuju planet da je to doista zabrinjavajuće. Ne samo što otrovnim tvarima i teškim metalima uništavaju kemijsku strukturu svog životnog prostora već i proizvodi koje *prodaju* također proizvode nove otrove. Te bi se otrove lako moglo izbjeći ili filtrirati, no mnogi vodeći ljudi zaziru od toga jer čišćenje zahtjeva rad, a rad stoji *novca*.

Jednako tako je besmislena ljudska ne-logika u odnosu na vlastitu vrstu. Obrazovani ljudi točno znaju uzrok svim ekološkim problemima. Što je više ljudi na planetu to više *dobara* treba proizvesti. Potreban im je stambeni prostor, odjeća, namještaj, posuđe itd. Sve više ljudi treba sve više hrane. I proizvode sve više otpada, kako od hrane, tako i od *dobara*. Sve to znači više *rada* i više energije. Tako troše sirovine. Stanovnici Šibe su, doduše, uporabu nuklearne energije podigli na pristojnu razinu, no ta se energija u mnogim regijama ne smije koristiti. Zbog *ideologije*. Oni, naime, ne znaju što učiniti s nuklearnim otpadom i tvrde da će svojoj djeci ostaviti opasno nasljeđe. Ne mogu se domisliti tome da će budući naraštaji biti pametniji od njih i da će sa zahvalnošću reciklirati nuklearni otpad. Ljudski ciklus ludila mogao bi se regulirati nadzorom rađanja. Pametniji među *političarima* i *vjerskim vodama* znaju to. Unatoč tomu se ne udružuju da bi zaustavili napučivanje, a ni pojedini vođe velikih grupacija nikad javno ne govore o prijetećoj katastrofi. Gledaju samo vlastitu korist. Nijednoj *ideologiji* i vjeri nikad nije dosta vladavine nad *glupim ovcama* — tako ovdje zovu masu sljedbenika. Zbog toga se nadzor rađanja nikad ne odnosi na vlastitu vrstu, već na

druge. Pritom postoje skupine koje su spremne riskirati i rat koji bi izbio zbog prenapučenosti. Neopisivo glupi vođe tih grupacija smatraju da će njihova *ideologija* iz takvog sukoba izići jača.

Ljudi se ponašaju gotovo nepojmljivo u okviru svog vjerskog uvjerenja, koje se ovdje zove *vjera*. Tu morate znati da na Zemlji postoje velike vjere — uglavnom starije i manje vjerske zajednice koje su se izdvojile iz velikih. Svaka od tih vjera, bez iznimke, tvrdi da je jedina ispravna. Tako pripadnike drugih vjera proklinju kao *nevjernike*. Pritom se pozivaju na tekstove koje su ili oni ili njihovi praoci krivotvorili ili ih nisu shvatili. Čak su i iz posjeta naših predaka, koji su, kako znamo više puta posjetili planet Šibu, stvorili razne vjere. Te su vjere u povijesti Zemlje bile — i ostale sve do današnjih dana — uzrocima strašnih ratova. Budući da je u njihovoj ne-logici i beskrajnom samoprecjenjivanju svatko tko ne pripada njihovoj vjeri *nevjernik* i time nije *sin božji*, moralno je opravdano ubiti ga. Pritom svoje ratnike — i to je našem načinu razmišljanja teško shvatljivo — u rat šalju u ime vlastitoga boga ili spasitelja. Jasno je da ljudi na to pristaju samo toliko dugo dok vjeruju u svog boga. Budući da je tomu još uvijek tako, čitavi narodi određenih država ostaju u neznanju. Šaljem vam neke filmske isječke koje sam snimio na vjerskim proslavama. S velikom predanošću ljudi štiju neki sveti kamen, drugi kleče pred skulpturama s velikim trbusima, treći pak u sebe zabadaju igle ili ulicama nose figure žena, pjevajući i moleći se. Najveći dio stanovnika Zemlje štije mrtvo ljudsko tijelo koje visi na drvenom križu. Tvrde da je on Sin njihova Svevišnjega Boga. I sami možete vidjeti da su

u vjerskim ceremonijama odjeveni u razne boje i halje te pritom izvode razne apsurdne radnje. Sve to čine s neshvatljivom ozbiljnošću i cijelo vrijeme vjerujući u riječi njihova spasitelja.

Stanje planeta kao i njegovih stanovnika je poražavajuće. Doduše, još bi mogli popraviti štetu koju su nanijeli okolišu, jer su razvili izvrsnu tehnologiju. Ipak, to čine samo u onim zemljama koje imaju visok standard.

Na planetu Šiba nema jedinstva. Svako državno vodstvo radi što ga je volja i zabranjuje da se druga državna vodstva *miješaju* u to. Doduše, udružili su se u jednu planetarnu, umjetnu tvorevinu koju zovu *Ujedinjeni narodi (United Nations)*. Ipak, *Ujedinjeni narodi* nemaju nikakvu zakonodavnu moć. Nemaju čak ni moć odmah zaustaviti neku nepravdu ili rat. Političari *Ujedinjenih naroda* predstavnike svojih država šalju u veliku dvoranu gdje se okupljaju. Kako države slijede samo svoju *ideologiju*, kroz *ideologiju* jedino i sagledavaju svoje probleme. Samodopadni stavovi pojedinih zastupnika poznati su prije svakog okupljanja.

Mogu si jako dobro predočiti vaše čuđenje nad stanovnicima Šibe, draga braćo i sestre. Predlažem da se planetu koji oni zovu *Zemlja*, kao i njegovim stanovnicima, ipak diskretno, ali učinkovito pomogne. Svako izravno uplitanje izazvalo bi šok u ljudi. Većina stanovnika Šibe, osobito njihovi duhovni vođe, vjeruju da su jedini inteligentni oblik života u univerzumu.

Ljubim vas, draga braćo i sestre. Promatranje planeta Šiba sada prepuštam dobrome Uptilu.

PUT PREMA SPOZNAJI

*"Poruga prestaje ondje
gdje počinje razumijevanje."*

(Marie von Ebner-Eschenbach,
1830.-1916.)

Gdje su tragovi izvanzemaljaca? Posvuda. Posvuda? Većina ljudi ne vidi nikakve tragove. U najboljem slučaju vidi naznake, a njih se može osporavati. Onaj tko ne vidi tragove u velikim ljudskim predajama, zacijelo je poluslijep. Možda poluslijepci ne čitaju knjige, bar ne one koje obrađuju PALEO-SETI-HIPOTEZE. Nakon svakog predavanja ljudi me pitaju kako to da izvanzemaljci nisu za sobom ostavili nešto bolje? Kakva je korist od vjerskih spisa i priča iz starih vremena, kakva je korist od "nebeskih učitelja" i neobičnih nizova brojeva kad svatko od toga može napraviti što želi?

Traže se dokazi. Neoborivi, koje je moguće provjeriti. Tek tada će znanost osluhnuti. Doista? Koliko je već puta do sad znanost iznijela dokaze koje se potom poderalo, jer se nisu uklapali u vjersku sliku svijeta? I koliko je puta jedna grana znanosti iznijela dokaze koji nisu odgovarali nekoj drugoj grani znanosti? Budimo

iskreni, koliko je puta neki znanstveni pravac iznio neoborive dokaze koji su naširoko uništavani iz ideoloških razloga? Genetičari iz svih laboratorija mogli bi o tome zajedno napisati dobar koral! U stanju su svakome koga to zanima dokazati koliko je mudro, bitno i — dugoročno gledano — korisno provoditi genetska istraživanja. A odjek u medijima? Ruke k sebi! Opasno! Strašno! Mora se odmah zabraniti! Kako je ono rekao Albert Einstein? "Dvije su stvari beskrajne: svemir i ljudska glupost", pri čemu je u slučaju svemira izrazio tračak sumnje.

Kakve su to neoborive dokaze izvanzemaljci doista mogli ostaviti?

Neke skulpture u stijenama i planinama? Ne. Sve bi se to uništilo tijekom tisuća godina.

Jesu li trebali podizati građevine poput piramida? Ne, vidi gore. Jer ako bakterije, utjecaj okoliša, termiti ili samodopadni ljudi ne unište te građevine, uništili bi ih potresi, poplave, erupcije vulkana i druge prirodne katastrofe.

Ali, mogli su bar pohraniti neko neuništivo pismo. Izvrsno. A gdje to, molim? U kojoj građevini? Na kojoj planini? Vidi gore!

Zašto građevini? Može se to i bez nje. Izvanemaljci su mogli u pojedinim hramovima ili kraljevskim dvorima pohraniti metale i materijale koji bi preživjeli zub vremena. Takva ostavština doista postoji, no pojedine vjere ne dopuštaju znanstveno ispitivanje. A iz kojega su neuništivog materijala trebale biti izrađene božje ploče? Od srebra, zlata, platine? Sve su to metali koje se može rastaliti. Možda od čelika? Superčelika? Gdje su debele ploče s tenkova iz prvog svjetskog rata?

Zahrđale! A gdje su ostaci tisuća srušenih zrakoplova iz drugog sjetskog rata? Taj je rat bio gotovo jučer! Ono malo što se nalazi u muzejima, za tisuću se godina više neće moći pokazivati.

Ali, "čuvari neba" su ostavili za sobom otpad. On se mora negdje pronaći, ne? Apsurdno je nakon toliko vremena tragati za odbačenim predmetima. Priroda ih je razgradila. A svoje najvrednije stvari, one koje ne mogu razgraditi ni bakterije ni hrđa, izvanzemaljci su uljudno opet spakirali i ponijeli.

Ipak, mora postojati način da se poruke iz prošlosti nekako prebaci u budućnost. I ja tako mislim. Za to moraju biti ispunjena dva uvjeta.

1. Poruka mora biti neuništiva.

2. Poruka nikad nesmije pasti u ruke pogrešnom naraštaju.

Koji su to pogrešni naraštaji? Svi oni koji poruke izvanzemaljaca ne mogu smisleno procijeniti. Oni će tu poruku uništiti, a daje neće dešifrirati. Daje poruka bila izražena visokim matematičkim operacijama, dešifrirati bi je moglo samo matematički visoko razvijeno društvo. Da je bila zabilježena na mikrofilmovima, za odgonetavanje bi u obzir došlo samo društvo koje zna čitati mikrofilmove. Da je bila zapisana kompjutorskim jezikom, iz nje bi nešto moglo izvući samo informatički razvijeno društvo. Daje poruka bila zabilježena na sterilnom Mjesecu ili gotovo sterilnom Marsu ili — ako hoćete — na satelitu koji kruži oko Zemlje, primilo bi je tek razvijeno društvo koje putuje svemirom. A ako je poruka skrivena u genima, u obzir dolazi samo društvo koje je do kraja dešifriralo DNK.

No, *da* bi neko društvo uopće došlo na ideju potražiti tako nešto, moraju prvo postojati tragovi, naznake. Ono što ne znam, ne zanima me. Ako nikome ne padne na pamet da su izvanzemaljci utjecali na prvi ljudski naraštaj, nitko neće ni krenuti u potragu za dokazima. To je jednostavno tako.

PORUKA IZ GENA

Prema današnjim spoznajama PALEO-SETI-ISTRAŽIVANJA, čini se smislenim da su poruke izvanzemaljci pohranili kako u ljudske tako i u određene biljne gene. Prije više tisuća godina izvanzemaljci su se oslonili na ljudsku znatiželju. "Bogovi su ljude stvorili sebi na sliku i priliku", kaže predaja. Nisu, međutim, stvorili samo ljude, nego i jedinstvene biljke, tvrdi se u legenda-ma. Izvanzemaljci su u prošlosti trebali samo usaditi pojedine genske nizove (izmjena DNK, poznato i kao "umjetna mutacija") u ljudski genom, kao i u pojedine *božanske biljke*. Budući da je čovjek nakon te umjetne mutacije postao inteligentan, postao je i znatiželjan. Znatiželja je sastavni dio inteligencije. Znatiželji zahvaljujemo svo svoje znanje. Znanstvena nas je znatiželja nagnala na potragu za subatomskim česticama, za podrijetlom svemira, za tim da same sebe seciramo, sve do najsitnijih dijelića unutar DNK. Budući da se ljudi i biljke neprekidno razmnožavaju i tim putem prosljeđuju genetsku poruku slijedećim naraštajima, poruka izvanzemaljaca morala bi se nalaziti u nama samima i eventualno u pojedinim *božanskim* biljkama.

Time bi bila ispunjena dva osnovna uvjeta:

1. Poruka će ostati neuništivom toliko dugo dok postoje ljudi i biljke

2. Tek će onaj naraštaj koji će se baviti molekularnom biologijom (genetikom) biti u stanju ući u trag poruci i dešifrirati je.

Druga pretpostavka automatski uključuje čitav niz drugih znanstvenih spoznaja i tehničkih mogućnosti. Tako se nitko ne može baviti molekularnom biologijom ako nema mikroskop s mogućnošću velikog povećanja. Ipak treba vidjeti unutrašnjost neke stanice. Tko ne poznaje dvostruku zavojnicu strukture DNK, ne može odgonetnuti genom. U sve to spadaju i određeni tehnički aparati i postupci koje može ponuditi samo društvo koje je doseglo određen stupanj tehnologije. Mikroskop pod kojim se vide elektroni, bez električne energije jednako nezamisliv kao što je bez računala nemoguće raščlaniti milijardu mogućnosti unutar DNK. Nema te vojske matematičara koja bi mogla preuzeti ulogu računala. Jedno ne radi bez drugog.

Ova misao otvara još jedan aspekt koji pogađa u živac mnoge kritičare PALEO-SETI-HIPOTEZE. *Zašto baš sad?* Zašto bismo *baš sad* trebali doći na zamisao neka potražimo tragove izvanzemaljaca u povijesti čovječanstva? Grubo rečeno: svemiru je posve svejedno *kad* ćemo početi tragati za izvanzemaljcima. No, počet ćemo tražiti *onda* kad vrijeme za to sazrije, bez obzira na to *kad* će to vrijeme doći. Kad naša znanost ne bi provodila genetička istraživanja i kad bi s time započela tek za stotinu godina, onda bismo najranije tek *tada* započeli s potragom za izvanzemaljskim genima u nama. Ono *zašto baš sad* je rastezljivo, jer to *sad* ovisi o vanjskim okolnostima. Jasno?

U više sam knjiga pisao o razvoju ljudi iz loze hominida. U međuvremenu mogu još samo blago odmahivati glavom nad najnovijim spoznajama konzervativne antropologije. Iz dnevnih novina mogu pročitati da su istraživanja fosila "pod upitnik stavila općepriзнatu teoriju o ljudskom podrijetlu". Kineski su znanstvenici, naime, ispitali lubanju iz predljudskog razdoblja, koja je 200.000 godina starija nego što bi — prema dosadašnjoj teoriji — smjela biti. Tek što su ljudi to nekako probavili, američki su antropolozi obznani da su najsuvremenijim postupkom datirali tri lubanje koje su čak 800 000 godina starije od *homo erectusa* (čovjeka koji hoda uspravno). Raspravljaju o tome dolazi li čovjek iz Afrike (teorija *Out-of-Africa*) ili s Jave. Je li pračovjek podrijetlom iz Kine ili će se uskoro pronaći neki fosili u Japanu koji će iznova srušiti sve dosadašnje teorije?

Darwinova teorija još uvijek je okosnica antropologije. U znanstvenim je krugovima pravo svetogrđe ne *vjerovati* u to. Pritom ne prođe ni jedna godina da se na nekoj konferenciji za tisak ne obznani neki novi nalaz i taj najnoviji fosil onda slovi za najnovijeg *pračovjeka*. Do sljedećeg. Pritom se ti fosili pronalaze u najrazličitijim zemljama, međusobno udaljenim desetine tisuća kilometara. Ne mogu se svesti na isti nazivnik ni što se tiče datuma. Jer na kraju krajeva, putem mutacija mogu se dogoditi bitne promjene unutar 50 naraštaja. Ako jednom naraštaju "damo" 50 godina, 50 naraštaja čine 2500 godina. Ipak, u antropologiji se sve računa u velikim brojkama. Desetak tisuća godina više ili manje nije toliko bitno. I brže bolje se fotografski pospajaju kosti s raznih kontinenata i iz različitih

razdoblja, kao da su podrijetlom od jednog jedinog primjerka *pračovjeka*.

Osobno smatram da antropologija ne provodi istraživanje ranog doba *inteligentnog* čovjeka, nego i ostatke mutacije majmuna. Je li doista toliko važno jesu li majmunske kosti stare 1.8 ili 3 milijuna godina? I doista me ne zanima otkad neka vrsta majmuna može stajati na stražnje dvije noge i otkad je sposobna isporučiti nožne prste. Pritom uopće ne sumnjam u to da su se mnoge vrste majmuna u proteklih 20 milijuna godina neprestano mijenjale i da su naši preci potekli iz istog roda. No, cijela ta majmunijada nema nikakve veze s nastankom inteligencije u *homo sapiensa*. Jer, *bogovi* su bili ti koji su stvorili inteligentnog čovjeka. Dakako, iz roda hominida, a kojeg drugog? I baš će te, od *bogova* usađene gene otkriti naši genetičari. Pitanje je samo hoće li tada smjeti objaviti rezultate svojih istraživanja. No, to će biti dokaz za PALEO-SETI-HIPOTEZU. Bistri i uglavnom ne previše pobožni genetičari dokazat će tu hipotezu. Startni hitac na trkačkoj stazi spoznaje odavno je ispaljen.

STROJEVI GRADE STAKLENOG ČOVJEKA

Već je krajem veljače 1987. znanstveni časopis *Nature* (br. 325) izvijestio da su japanski genetičari otkrili *super-sekvencer*, aparat kojim se dnevno može dešifrirati milijun slova DNK. Otada vrijeme nije mirovalo. *Human Genome Project* u međuvremenu se jako zahuktao. Kad država zapne s novcem za istraživanja, jer joj ideološki veo zaklanja vid, djeluje industrija. Samo u SAD ima oko tisuću tristo privatnih i poluprivatnih

tvrtki u kojima se proučavaju geni. Nedaleko od Washingtona 24 sata dnevno na genima rade roboti, *super-sekvenceri*. Tamo, u predgrađu Gaithersburg, smještena je tvrtka *The Institute for Genomic Research*, skraćeno TIGR. Trideset ovih *sekvencera* smješteno je u jednu dvoranu. Direktor TIGR-a, dr. Craig Venter, čovjek je širokih obzora: svojim je robotima dao mitološka imena poput "Herkul", "Tor" ili "Jupiter". Ponovno su aktivirani stari bogovi. "TIGR roboti dnevno dešifriraju nizove od okruglo 600 gena, a umemorira se oko 500 000 temeljnih molekula". Za najkasnije deset godina genetičarima će biti dostupan cijeli ljudski genom. Tada će stakleni čovjek postati stvarnost.

U svemu tome TIGR je samo ribica u jezeru *Human Genome Projecta*. U projekt genskog dešifriranja uključena su mnoga visoka učilišta diljem svijeta. Isto to vrijedi i za istraživačke laboratorije velikih farmaceutskih tvrtki. U zemljama u kojima nazadna politika sprječava razumno istraživanje gena, tvrtke su već odavno s istraživanjem gena uposlile svoja predstavništva u inozemstvu. Izvrsno su opremljene, što s osobljem, što financijski i operativno, i nije ih briga za primitivce kod kuće (u Francuskoj je to tvrtka *Genethon* u Parizu, a u Japanu *Centar Sagami* izvan Tokija). U sektoru za istraživanje gena vrijedi stara vojno-tehnološka mudrost: "Ako to *mi* ne učinimo, učinit će drugi, što bi bilo još gore."

A što to oni rade? Čovjek u sebi ima oko 110.000 gena koji su se rasporedili na oko 3 milijarde odsječaka ("lego kocke") DNK. Od toga će 10.000 gena biti dešifrirano prije objavljivanja ove knjige. Znamo, dakle, što je njihova zadaća. Možda se čini da je 10.000 dešifriranih

gena u odnosu na ostalih 100.000 ljudskoga genoma malo, no ne treba smetnuti s uma kako sve više *supersekvencera* radi na tome i kako računala memoriraju i uspoređuju njihove "genetičke komadiće". Ne treba smetnuti s uma ni to da će izbor biti sve lakši, što će više gena biti otkriveno. Tada će posve sigurno znati za što oni ne dolaze u obzir.

Kako da si laik predoči to dešifriranje? Što se tu zapravo događa? Geni su sitni odvojci na dvostrukoj uzvojnici DNK (uzvojnica = neka vrsta spiralno uvrnutih ljestava). Dvostruku uzvojnici možemo si predočiti i kao patentni zatvarač, čiji se kukice sastoje od lanaca nukleinske kiseline (RNK — ribonukleinska kiselina). *Svaka* stanica ljudskog tijela sadrži u sebi lančastu molekulu u obliku uzvojnice. Jedna uzvojnica ima prečke, i to četiri različite vrste: "adenin", "guanin", "citozin" i "timin". One zajedno s fosfornom kiselinom i pirinskom bazom tvore *nukleotide*. To je nešto poput slova genetičkog koda. "Prečke" uzvojnice ne više bez veze na njoj, nego adenin bogat ugljikom teži spajanju s timinom, a guanin se želi spojiti s citozinom (prema principu lego kocaka ni ovdje se ne može sve sa svime spojiti). Predočite si sada te četiri kemijske baze u različitim bojama i razvucite cijelu uzvojnici na duljinu od stotinu metara. U takvom bi modelu DNK bila dvostruka uzvojnica, a boje slova genetičkog koda.

Što se s time događa? Unutar jedne stanice DNK otvara "patentni zatvarač", režanj po režanj, "prečku" po "prečku" i počinje se razmnožavati. Nukleotid po nukleotid se takoreći zabadaju u svoju odgovarajuću bazu. Te baze nisu ništa drugo nego kemijski spojevi

koji se već nalaze u stanicama. Uzimamo ih putem hrane, naši ih organi razgrađuju u sastavne dijelove. Tako nastaje novi lanac DNK, posve identičan prethodnom. Potom se cijepa stanica i nova stanica ponovno cijepa svoj lanac DNK i razmnožava se. Tako raste stanična masa i na kraju cijelo tijelo — a u svakoj stanici nalazi se program za cijelo tijelo. U čovjeku postoji oko 50 milijarda stanica koje nose njegov program.

Svako "slovo" ljudskog koda točno je određeno za rast određenog dijela u ljudskom tijelu. Na primjer, odsječak (prikazan u boji) crveno-plavo-žuto mogao bi biti zadužen za rast kose, odsječak žuto-crveno-plavo za boju kose, odsječak zeleno-plavo-zeleno za rast noktiju ili zeleno-crveno-žuto za smeđe oči. Pretpostavimo da se na modelu od stotinu metara uzvojnice na 14.6 metru nalazi kombinacija boja zeleno-plavo-crveno i da je ona zadužena za zdrave stanice jetre. Mutacijom (promjenom) ovaj odsječak "podivlja" i tu nastaje još samo zeleno-zeleno-zeleno. To rezultira rakom jetre. Što treba učiniti? Izrežemo pogrešnu kombinaciju zeleno-zeleno-zeleno i zamjenimo je s prvobitnom zeleno-plavo-crveno. Ta će stanica odmah početi odašiljati ispravnu genetsku poruku i jetra će ponovno normalno rasti. Da bi to uspio napraviti, genetičar prvo mora otkriti koja je kombinacija boja zadužena za koju funkciju. Baš to žele dešifrirati *super-sekvenceri*.

A zašto nam uopće treba genetska slika? Ne miješamo li se time u Božje djelo? Nismo li ono što jesmo?

Utjecajima iz okoliša, zračenjima, kemikalijama koje putem krive prehrane unosimo u stanice nastaju oštećenja u genetskom razvoju. Iznenada se počne širiti rak koji može napasti sve stanice. Takva se oštećenja

prenose i na sljedeće naraštaje. Ako želimo izliječiti osobu oboljelu od raka i ujedno spriječiti da se on genetski nasljeđuje, moramo precizno znati na kojem dijelu uzvojnice rastu pogrešne "prečke". Tada to možemo i popraviti. To se događa svaki dan.

Danas se genetičkim putem proizvode hormoni, inzulin, enzimi, bjelančevine i različiti genetički mikrobi koji mogu neutralizirati sirovu naftu što je negdje iscurila ili razgraditi štetne bakterije. Najrazličitiji medicinski preparati proizvode se na genetičkoj bazi: na primjer sredstva za ublažavanje upala, vitamini ili antidepresivi. Industrija prehrambenih proizvoda ili sredstava za pranje rublja već odavno koristi genetički stvorene enzime, a da to korisnici i ne slute. Koji mlad čovjek, koji s ponosom nosi svoje isprane traperice, zna da taj učinak može zahvaliti genetički proizvedenom enzimu? Stvaranje *tržnice genima* u punom je jeku, a u nastanku je i nova profesija: genetički terapeut.

NISU S OVOGA SVIJETA

Koja će si pitanja genetičari morati postaviti kad se na uzvojnici počne pojavljivati sve više genetičkih poruka koje se nikako neće moći povezati s našim precima? Materijal za usporedbu još je živ, naši rođaci još žive: gorile, čimpanze, orangutani i druge vrste majmuna. Što ćemo učiniti kad jednog dana točno odredimo koji je gen odgovoran za centar govora u ljudi i kad tada na temelju usporednog materijala dokažemo da su se određeni geni *iznenada* pojavili? Da se nisu razvili u kontinuitetu evolucije, nego kao da su preko noći ugrađeni u uzvojnici?

Materijal za usporedbu ne nude samo žive vrste majmuna već i mumije iz raznih krajeva svijeta. Kako ćemo se ponašati kad dešifriranje ljudske DNK na vidjelo iznese poruke koje ni čovjek ni bilo koja vrsta predčovjeka nije mogla razviti, jer je nikad nije trebala? Kako ćemo li se samo čuditi kad se pojave uspavani geni koji *ne mogu* biti zemaljskoga podrijetla, jer ne odgovaraju nijednom zemaljskom životnom obliku! Kako ćemo odreagirati kad genetičari nepobitno dokažu da su najstariji egipatski faraoni, oni s prevelikim glavama, oni koji su za sebe tvrdili da su "sinovi bogova", u sebi imali genetički materijal koji nikako ne može biti zemaljskog podrijetla? Materijal koji u smislu evolucije nikako ne pokazuje neke *međufaze*. I što ćemo reći kad *isti* taj genetički materijal pronađemo i kod vrlo udaljenih vladara iz razdoblja prije Inka, "sinova Sunca"? Sada smo na putu prema spoznaji i više se s njega ne možemo vratiti. Već prije cilja dogodit će se *veliki prasak*: spoznaja o nastanku inteligencije u ljudi, Sudnji dan shvaćanja.

No, ono što je moguće kod ljudskog genoma, funkcionira i kod životinja. Već se nekoliko godina uvelike raspravlja o *dinosaurima*. Pritom većina ljudi uopće ne zna što znači riječ "dinosaur". Bila je godina 1841. kad su se engleskom zoologu Richardu Owenu ponovno u rukama našle tajnovite kosti koje su se doimale kao da su od nekog reptila. Owen je uporabio grčke riječi *deinos* (= strašno, grozno) i *sauros* (=gušter). Tako su dinosauri dobili ime. Od prikazivanja filma *Jurski park* stalno slušamo i čitamo o novim "dokazima" kako su i zašto dinosauri izumrli. To je jedna beskrajna priča.

Prije nekih dvjesto milijuna godina postojale su različite vrste saura. Postojalo je čudovište dugačko dvanaest metara, mesožder spinosaur koji je živio u Egiptu, kao i kenturosaury s bodljama i oklopom na sebi. Bilo je pleziosaury s malim glavama i snažnim stražnjim perajama s kojima su se kretali po vodi, ili pak brahiosaur dugačak trideset i visok dvanaest metara. Postojalo je do stotinu vrsta, uključujući i leteće saure. Sve dok iznenada, kao grom iz vedra neba, prije nekih šezdeset i četiri milijuna godina nisu sve te vrste izumrle. I to na svim kontinentima, kao da je izbila kakva zaraza od koje su svi pomrli. Oko velikog izumiranja dinosaura nagomilalo se mnogo teorija; najnovija tvrdi da je uzrok izumiranju bio udar meteora. Može biti, ali kako to da su stradali samo dinosauri, a nisu sve ostale praživotinje?

U filmu *Jurski park* izvađen je sadržaj želuca jednog komarca koji je milijunima godina bio zatočen u grumenu jantara. Budući da je taj komarac nedugo prije svoje smrti ubo nekog dinosaura, u sadržaju želuca pronalaze i komadiće genetskog nasljeđa dinosaura. Uz nešto peripetija iz toga su — abrakadabra! — proizišli novi dinosauri. Ovaj postupak može funkcionirati u mašti, a donekle i u teoriji, no za to je potrebno mnogo više od nešto djelića iz želuca nekog komarca. Za dinosaura je potrebno pedesetak tisuća gena. A toga baš i nemamo, osim ako ne pronađemo nešto u kakvoj ptičici.

JURSKI VRABAC

Minhenski je paleontolog, dr. Peter Wellnhofer, istraživao jednu okamenjenu pticu, *archaeopteryx*. Ta je

ptica stara nekih stotinu i pedeset milijuna godina, dugačka je četrdeset centimetara i stoji osam milijuna maraka. Na svijetu ima samo sedam primjeraka ove ptice. To joj podiže cijenu. Dr. Wellhofer je među zubima otkrio trokutaste komadiće kostiju koji su karakteristični za jedan sasvim drukčiji životni oblik: za dinosaura mesoždera *allosaura*. Iz toga je dr. Wellhofer zaključio da su brojne vrste ptica, "od vrapca do kondora — podrijetlom dinosauri".

Prema dosadašnjem učenju ptice su nastale od reptila. Ne mogu procijeniti koje će se učenje pokazati ispravnim, no ako ptice vuku podrijetlo od dinosaura onda bi se u svakom vrapcu morao pronaći njihov genetski materijal. Možda će tada lukavi genetičari otkriti i zašto su sve vrste dinosaura *morale* nestati s lica zemlje. Zašto 'morale'? Moguće je da su te ogromne životinje predstavljale opasnost za zemlju, možda su žderale sve pred sobom — biljke i životinje — i ostavljale pustoš, te time priječile bilo kakvu predljudsku evoluciju. Možda je *netko* spriječio da tako idealan planet kao što je Zemlja — nit'je prevruće, nit'je prehladno — padne u ruke glupim, ogromnim bićima koja nisu imala nikakve naznake da će se u njima razviti neka inteligencija. Možda, možda... Genetičke se spoznaje mogu usporediti s knjigom iz povijesti koja je propisana nekom desetogodišnjaku. On u njoj pronalazi slike i objašnjenja o kojima prije ništa nije znao, niti mu je to uopće padalo na pamet. I iznenada se pojave kristalno jasni odgovori na pitanja koja nikad nismo postavljali.

Kako je nastala ljudska svijest? To je pitanje prije sedamnaest godina postavio dr. Julian Jaynes, profesor

psihologije na sveučilištu Princeton u SAD i od kolega dobio samo odmahivanje glavom. Svijest? No, to je nastalo onako, tijekom evolucije. Doista? *Kako* nam je postalo jasno *da jesmo*? Je li nakupina stanica *svjesna* svoga postojanja? *Zna* li svijest neke ribe da postoje životinje iste vrste ili veća riba jede manju, a da *toga nije svjesna*? Svijest nema nikakve veze s refleksima, strahom i micanjem repom, a svijest nije ni zbroj svih procesa pamćenja. Ni iskustvo kao ni učenje nisu svijest. Možemo u neku elektroničku memoriju ubaciti koliko god hoćemo podataka, ona još uvijek neće biti svjesna sebe. Jaynes kaže:

"Naši periodi svijesti u biti su puno kraći nego što pretpostavljamo. Teško je to objasniti, jer nismo svjesni trenutaka u kojima *nismo* svjesni sebe. Iznad tih rupa proteže se naša svijest poput mreže koja samo stvara iluziju o kontinuitetu. Stanje ne-svijesti možemo usporediti s predmetima u mračnoj prostoriji na koje baš u tom času *ne* pada svjetlost džepne svjetiljke.

Što je, dakle, svijest? Kako je nastala? To je pitanje jednako ostalo bez odgovora kao i ono o matematičkim sposobnostima. Od svih životinja na ovom planetu, baš je čovjek ovladao matematičkim operacijama. Prigovor da je to logično, jer smo to morali znati kako bi se mogli međusobno razračunavati i razmjenjivati robu, zapravo je odgovor prije pitanja. *Prvo* se morala pojaviti sposobnost, a tek je *potom* moglo započeti računanje. Životinje također imaju i noge i pandže s kojima mogu nešto uhvatiti, pa ipak do sad ni jednom psu nije palo na pamet da si prebroji prste na šapama. Sposobnost računanja, međutim, pretpostavka je svake

znanosti. Bez matematike se ništa ne može izračunati ni usporediti. Dr. Max Flindt, koji se pozabavio tim pitanjem, objašnjava to na jednom primjeru:

"Bez sposobnosti za više matematičke operacije ne možemo sletjeti ni na kakav planet. Čovjek svakodnevice nije svjestan toga da je bez najveće matematičke preciznosti nemoguće neki svemirski brod dovesti do Mjeseca ili Marsa i vratiti ga natrag. Isto vrijedi i za letove sa *shuttleom* kao i za satelite. Proračun kuta pod kojim će *shuttle* ponovno uletjeti u zemljinu atmosferu najbolji je primjer za to, jer o tome ovise ljudski životi. Ako je kut ulaska u atmosferu za samo djelić stupnja preokomit, letjelica će izgorjeti zajedno s posadom, ako je prenizak letjelica će se odbiti od atmosfere i biti katapultirana u svemir. I opet bi stradala posada. Sve je to povezano s evolucijom, jer je temeljno načelo evolucije da se ni jedna sposobnost ne razvija *sama od sebe*, a da nije jednom *negdje* bila potrebna. Ne postoji, međutim, ni jedan razlog zašto bi predljudima matematika bila potrebna. Životinje svih vrsta preživljavaju bez matematike (osjet njuha, da! — matematika, ne!) U svemiru je, međutim, preživljavanje bez matematike nemoguće. I ono što se odnosi na zemaljske astronaute, jednako tako se odnosi i na one izvanzemaljske. Ako su Zemlju jednom davno posjetili izvanzemaljci, oni su morali dobro vladati matematikom. Zbog toga sposobnost u nama da ovladamo matematikom smatram dokazom da nismo *samo* zemaljskoga podrijetla."

Vjerojatno je tako i bilo. Bogovi su ljude stvorili prema *vlastitoj* slici i prilici. I iznenada, da se nismo ni pitali, pronašli smo odgovore u svojim genima.

UMJETNA INTELIGENCIJA

Početak ljeta 1993. godine u gornjeaustrijskom glavnom gradu Linzu okupilo se neobično društvo. Tu se susrelo nekoliko stotina kompjutorskih stručnjaka na *Ars Electronica*, no to nije bio običan informatički sajam kakav se održava svake godine. U Linzu je tema bila umjetna inteligencija, skraćeno AI (engleski: Artificial Intelligence). Na tom je skupu gospoda Ulrike Gabriel iz frankfurtskog *Instituta za nove medije* pokazala žohare koje pokreće solarna energija. Umjetni kukci kojima se upravljalo solarnim sensorima, hodali su podom, okupljali se u skupine, opipavali jedni druge ili bi — ako bi naišli na kakvu prepreku — kretali unatrag. Čemu sve to? Elektronika u žoharima trebala je *ponuditi informacije*.

Kako to radi pokazao je Tom Ray svojim kompjutorskim programom *Tierra* (Zemlja). Iz stotinu naredba složio je jednu elektroničku "prečku", poput one u DNK, koja se sama od sebe razmnožava. Nakon dvadeset i četiri sata na zaslonu je nastala neka vrsta biotopa. "U početku se *prečka* vrlo brzo počela množiti i poput eksplozije se proširila memorijom. Nakon toga su se pojavili prvi mutanti, također sposobni za razmnožavanje i spremni dokazati se u odnosu na svoje prethodnike." Na kraju su se — kako izvješćuje časopis *Der Spiegel* — pojavili i kompjutorski paraziti koji su dalje prenosili još samo polovinu naredbi. Ti su paraziti uskočili u programe svojih prethodnika i iskoristili njihov kod za reprodukciju. Sad je elektronika razvila obrambeni sustav, slično imunološkom sustavu, koji je viruse u kompjutoru trebao spriječiti da unište

prvobitni program. I kao u stvarnom životu, populacija parazita je poražena i igra je započela iznova: ovoga puta obogaćena iskustvom s parazitima. Kompjutor se sam cijepio.

Ovi pokusi d o k a z i kako je umjetni život i umjetna inteligencija moguća - no gdje je svijest? To je rezervirano za one oblike života koji imaju osjećaje. A osjećaji su, pak, povezani s tjelesnim stanjima kojima upravljaju hormoni. Hormone aktiviraju naši perceptor, neka mješavina osjetilnih organa i osobnoga iskustva. Umjetna inteligencija ne poznaje hormone. Ona, doduše, može brzo izmjenjivati informacije (iskustva) i iz toga izvlačiti ispravne zaključke (učiti), no ne može *osjećati*. Osim ako joj ne podarimo i *tijelo koje osjeća*. I tu odmah dolazimo do samog života.

Mozak nekog kompjutora s visokorazvijenim čipovima toliko je osjetljiv na utjecaje okoline - dim, vlagu, promjene u temperaturi, udarce, na ulazak stranih predmeta ili životinja (mrav bi pobrkao operacije) - da se mora zaštititi *tijelom*, tj. kućištem. Ništa drukčije nije ni sa živim oblicima. Mozak je smješten među kosti lubanje. Unosom i razmjenom podataka kompjutor uvećava svoje znanje, jednako kao i živi oblici. I to tijekom više tisuća godina.

To dokazuju neki brojevi iz prošlosti. Ljudski je govor nastao prije otprilike 30.000 godina. Bilo je to prvo sredstvo komunikacije. Najstariji crteži na stijeni stari su oko 13000 godina, to je prvi *optički* oblik komunikacije. Prvo je pismo staro oko 5000 godina, a prije 3000 godina ljudi su izmislili prvo komuniciranje na daljinu, putem dimnih signala, vatre i odsjaja od zrcala. Prošlo je 500 godina otkad je izmišljen tisak, a

tek je u prošlom stoljeću izmišljen telegraf. Već 100 godina postoje pokretne slike na filmu, a već 30 godina kompjutori koji su svima dostupni.

Neki je uvaženi znanstvenik iz 18. stoljeća poznao oko 200 knjiga i čitao nekoliko stručnih časopisa da bi bio u toku s onim što se događa u njegovoj struci. Danas diljem svijeta izlazi više od 300.000 novina i časopisa, uz to postoji bezbroj radio i TV emisija, a da ne govorimo o godišnjoj poplavi stručnih časopisa, doktorata i knjiga. Samo je kongresna biblioteka u Washington opremljena sa 100 milijuna dokumenata, a sve ostale biblioteke svijeta toj sumi dodaju još dobru milijardu dokumenata.

Svima je jasno da u ovoj poplavi informacija nitko više ne može imati pregled. Budući da ljudski vijek, baš kao i kapacitet stotina milijardi stanica u mozgu koje svatko sa sobom nosi, nisu dovoljni, ljudsko znanje memoriramo izvan mozga. Budući će naraštaji vjerojatno morati manje učiti, ali će zato morati znati kako će i gdje doći do određene informacije.

Tako je vjerojatno i s izvanzemaljskim oblicima života. Ili imaju stanice u mozgu kao mi — s ograničenim memorijskim kapacitetom — ili su neka vrst kompjutoriziranih robota koji u svakom trenutku mogu preko nekog još većeg kompjutora pozvati potrebnu informaciju. Treća je mogućnost sinteza prve dvije. Puste da neko organsko biće naraste i od samog se početka, genetskom manipulacijom, pobrinu za to da to biće ima ogroman mozgovni kapacitet, koji će biti iskorišten samo manjim dijelom. A zašto to? Dopola ispunjeni *software* kompjutora ima slobodan prostor za nove informacije. Ljudski mozak koji je opterećen

samo 20 posto može biti ispunjen ciljanim znanjem. Ako to bogovi žele.

Izgleda da to i žele, a time dolazim do same srži ovih razmatranja. U svojoj sam posljednjoj knjizi prokomentirao neke slučajeve NLO-a i onako usput spomenuo temu "otmica". Moram ukratko ponoviti o čemu se radi.

NISU PRI ZDRAVOJ PAMETI?

Prema NLO literaturi, već se 30 godina javljaju ljudi koji uporno tvrde da su ih oteli izvanzemaljci, te su ih medicinski pregledavali i 'gnjavili' u području genitalija. Ne u smislu pohote ili silovanja, već laboratorijski. Muškarci koji su bili oteti tvrde da su im uzimali uzorke sperme, žene govore o testiranju na trudnoću, o "isisavanju", čak o umjetno izazvanim trudnoćama. Nekoliko tjedana kasnije fetusi su bili su izvađeni.

Jasno je da ni jedan razuman čovjek takva izvješća nije ozbiljno shvatio, ipak se zna kakve sve seksualne fantazije i skrivene želje imaju ljudi. Uz to je u medicini poznat fenomen lažne trudnoće. Također je posve ljudski razumljivo da postoje žene koje su na normalan način zatrudnjele, ali ne žele priznati tko je otac. Tu pomažu izgovori o izvanzemalcima, iako u to nitko ne vjeruje. Osjećaju se kao *poseban slučaj, odabrane, one koje su bezgrešno začele*. Svim sam se tim pričama u protekla tri desetljeća umorno smješkao. Začele s izvanzemalcima? Ha! Uzorci sperme koje su uzeli izvanzemaljci? Ha, ha! Na takve gluposti nisam gubio vrijeme, nisam se pitao što će izvanzemalcima, za ime Boga, genetski materijal ljudi sa Zemlje. Previše mi je to glupo zvučalo da bih se time bavio.

Moja je oholost zacijelo bila pogrešna. Ono što se činilo ludim, proteklih je godina postalo metoda. Godine 1987. američki je autor Budd Hopkins iznio rezultate višegodišnjeg istraživanja u kojemu su mu pomogli i neki znanstvenici. Tu su ispitani ljudi govorili — djelomično i pod hipnozom — da im je uziman uzorak genetskog nasljeđa. Bilo je slučajeva u kojima je ista osoba tijekom godina bila oteta čak tri puta: u razdoblju puberteta, kao mladić i kao odrastao čovjek od trideset i pet godina. *Kad* bi to bilo točno — a govorim to s određenom količinom sumnje — onda bi to značilo da su tu osobu izvanzemaljci *označili*. Na isti način kako mi označavamo ptice, dupine ili medvjede.

Nedugo nakon Hopkinsa javili su se i drugi autori sa sličnim strašnim pričama. Prema tim pričama, nisu samo pojedinci nego čitave obitelji namamljeni na otvoreno nekim "čudnim svjetlom". Žrtve su lebdjele do snažno osvjetljenih prostorija, muškarcima je preko cijelih genitalija (ne i preko penisa) navučeno nešto "poput gume" i osjećali su usisavanje. U drugim su ih slučajevima seksualno stimulirale "vrlo lijepe žene" i katkad čak i "zajahale".

Nakon toga, kadgod sam u društvu poznanika načinjao temu "otimanje od strane NLO", prasnuli bismo u smijeh. Naša nam inteligencija jednostavno ne dopušta prihvatiti mogućnost otmice od strane izvanzemaljaca, a uzimanje sperme i umjetnu oplodnju još manje. Sve se to čini previše nategnutim. Ljude koji ionako ne drže mnogo do NLO-a ne može se uvjeriti nikakvim argumentima. Oni svoje sive stanice ne žele opterećivati takvim smećem. Upoznati su sa svim uobičajenim argumentima *protiv* NLO-a i stopostotno su

uvjereni da NLO ne postoje, ne mogu postojati. Usađena obrana od NLO-a savršena je, blokada je potpuna. A ljudi koji se nekako i mogu uživjeti u to da NLO postoje, priče o otmicama smatraju grotesknima, ludima i totalno promašenima. Ne vide nikakav razlog za takvo ponašanje izvanzemaljaca, ako ih uopće ima.

Bojim se da ćemo opet morati okrenuti način razmišljanja, a to je povezano s našim mozgom, kapacitetom sivih stanica, genetskim zahvatima, kao i s povratkom *bogova* zajedno s njihovim *prorocima*.

Dr. Johannes Fiebag, prirodoslovac, istražio je novije slučajeve otmica u Njemačkoj, Austriji i Švicarskoj, između ostalih i slučaj berlinčanke Marie Struwe. "Zgodna žena", piše Fiebag, "inteligentna, pažljiva, kritična. Nije sramežljiva, ali je distancirana spram svih tih stvari". Maria Struwe ispričala je jedan san, za koji je istovremeno znala nije mogao biti san. Nalazila se na nekoj vrsti operacijskog stola, a desno i lijevo od nje nalazila su se niska, tuđinska bića s velikim glavama i velikim očima. U to je vrijeme gospođa Struwe nosila svoje treće dijete. Bar je tako mislila. Svi su joj simptomi trudnoće bili poznati od prijašnjih trudnoća, a posjetila je i ginekologa.

Tada se dogodio onaj strašan san s tuđinskim bićima: prilike s velikim glavama izvadile su embrij iz gospođe Struwe. Probudila se sva u znoju, u vlastitu krevetu, kao da je imala strašne noćne more. Nedugo potom posjetila je svog ginekologa koji je s čuđenjem zaključio da više *nije* trudna. Istovremeno su prestali svi simptomi trudnoće. Dva tjedna nakon toga iz gospođe Struwe su izašla dva "mesnata grumena". Kako je pretpostavila da se radi o ostacima posteljice, za neobičnim je ostacima pustila vodu.

Nakon izvjesnog vremena bračni par Struwe ipak je osjetio čežnju za trećim djetetom. Budući da su, za razliku od ranijih trudnoća, svi pokušaji začeca normalnim putem propali, odlučili su se za umjetnu oplodnju.

"Ta je oplodnja provedena 22. veljače 1988. Zahvat je u gospođe Struwe izazvao neobjašnjivu bol. Postupak je prekinut". Ipak, dva tjedna poslije iz gospođe Struwe iscurile su dvije prozirne kožice čije se podrijetlo ne može objasniti. I posve iznenada, kao od ruke nekog duha, gospođa Struwe je zatrudnjela 12. svibnja 1988. godine. 9. siječnja 1989. rodila je svoje treće dijete, Sebastiana.

Dr. Fiebag o slučaju Marie Struwe nudi razna objašnjenja, među ostalim razrađuje i ovakav scenarij:

- u ljeto 1986. gospođa Struwe bila je trudna.
- u trećem mjesecu izvanzemaljci su uzeli embrij.
- tuđinci su joj usadili kožicu koja je trebala spriječiti ponovnu oplodnju.
- tako je na kraju ispalo da ni normalan spolni odnos ni umjetna oplodnja nisu dali nikakvih rezultata.
- neki "neplanirani" događaj doveo je do pucanja te barijere.
- sada novoj oplodnji ništa više nije bilo na putu. Začet je Sebastian.

Ovaj bismo slučaj mogli odložiti u rubriku "neobične trudnoće", kad tu ne bi bio Sebastian. Dječak govori o čudnim snovima u kojima se pojavljuju čudovišta s velikim glavama i velikim očima. Sebastian tvrdi da je vidio "malu djecu u sanducima", da je "bio u zraku" i da su mu ta čudovišta "ubrizgavala tekućinu". S

njim se razgovaraju "kroz pluća"; misli se vjerojatno na *iznutra*. Kad je dr. Fiebag dječaku pokazao neke crteže koji su prikazivali više oblika izvanzemaljaca, Sebastian je odmah identificirao *male s velikim glavama i velikim očima*. Gospođa Struwe nas uvjerava da nikad djetetu nije ispričala svoj "san", niti je ikad govorila o izvanzemalcima s velikim glavama i velikim očima.

Što se ovdje događa? Ono što je dr. Fiebag analizirao na njemačkom govornom području, učinio je profesor David Jacobs u SAD. Jacob smatra kako je pravi razlog svih otmica baš taj da se uzmu uzorci sperme, te da se umjetno oplodi. Svrha je stvaranja poluzemaljskih, poluizvanzemaljskih bića.

Ovakvi se slučajevi množe. Nema ih na stotine, već na tisuće. Je li sve to samo moda? Što se to mota umovima ovih ljudi? Je li iznenada više tisuća ljudi koji se međusobno ne poznaju i koji žive na različitim kontinentima napao isti virus? Mogu li se svi ovi slučajevi psihološki objasniti?

IPAK SU PRI ZDRAVOJ PAMETI?

Ne mogu — tvrdi čovjek kojega moramo poslušati. Na kraju se ipak ne možemo sakriti iza toga da su slučajevi otmica "psihološki objašnjivi" i zatvoriti oči i uši kad se za riječ javi jedan vrhunski psiholog. Dr. John E. Mack profesor je psihijatrije na najčuvenijem sveučilištu u Americi, Harvard Universityju u Bostonu. Profesor Mack nije samo psiholog i psihijatar nego i liječnik koji je radio u Cambridge Hospital, te dobitnik Pulitzerove nagrade u SAD. Sa svoje šezdeset i četiri

godine ne spada u mlade, usijane glave koje su jur-nule za trendom. On zna svoj posao i vrlo brzo prepoznaje trikove, laži i maštanja. U jesen godine 1989. profesora Macka su pitali bi li ga zanimalo upoznati ljude koje su navodno oteli izvanzemaljci. Njegova je reakcija bila: "Oni su zacijelo ljudi". Na kraju se ipak upoznao s Buddom Hopkinsom, gore navedenim autorom knjige "Uljezi". Taj je susret promijenio njegov život.

U godinama koje su slijedile, profesor Mack upoznao je na stotine ljudi "iz najrazličitijih dijelova zemlje, koji nikad međusobno nisu kontaktirali". A budući da su svi ti ljudi bili razumni i vjerodostojni, u profesora Macka probudio se znanstveni interes. Na kraju je sa sedamdeset i osam osoba započeo temeljitu studiju i svoje je pacijente ispitao prema svim pravilima struke. Rezultat je iznesen na četiri stotine stranica, u knjizi koja nosi naslov *Abduction* (Otmica), i podnaslov: *Susreti ljudi s izvanzemaljcima*.

Odgovor profesora Macka kolegama po struci i svim skepticima svijeta nije mogao biti razorniji: *Da*, glasi njegov rezultat. *Izvanemaljci su doista tu, žrtve otmice nisu lude, isisavanje sperme, umjetna oplodnja i vađenje embrija doista su se dogodili i nisu izrasli iz mašte žrtava. Očigledno smo samo dio svemira koji je pun inteligentnih, živih, bića od kojih smo se sami odsjekli*", tvrdi ovaj znanstvenik s Harvarda.

Otmice se odvijaju uvijek po istom scenariju. Mala bića s prevelikim, kosim crnim očima i sivkastom bojom kože iznenada se počnu kretati po spavaćoj sobi, kao da su ušla kroz zidove (poznate su i otmice iz automobila). Ovi tuđinci imaju male nosnice i sićušna

usta s tankim usnama. Često izvana dopiru neobična svjetla. Žrtve otmice osjete strah, uhvati ih panika i doživljavaju stravične prizore. No, smiri ih se, tjelesno posve paralizira. Nakon toga započinje nestvaran let kroz prozor ili vrata balkona i premda neke od žrtava osjećaju kao da ih se teleportiralo, osjećaju povjetarac i svježinu noći. Žrtve sodpijevaju u svemirski brod koji se zaustavio na nekom mjestu i koji je, dakako, nevidljiv za naše radare. Pojedine su žrtve imale osjećaj kao da su u strani objekt dospjele kroz zid. Unutra je vrlo svijetlo, otete se stavlja na neku vrstu operacijskog stola i pregledava ih se nedefiniranim napravama. Uzimaju uzorke kose i kože, meke igle i druge predmete guraju u otvore u tijelu. Oko operacijskog stola nalazi se više sivkastih malih tipova, no čini se da samo jedan ima ulogu glavnog liječnika, dok netko drugi preuzima ulogu "prevoditelja". Pritom se vrlo rijetko govori — u uobičajenom smislu govora — sporazumijeva se putem telepatije, izravno u mozak.

Pregledavanje žrtava otmice od strane otmičara može biti vrlo neugodno i opisano je kao odvratno. Ne osjeća se fizička bol, jer ovi stranci u mozgu blokiraju centar za bol. Nakon neugodne procedure obično uslijedi razgovor tijekom kojega otmičari barem u fragmentima nastoje objasniti što zapravo rade. Nekim su otetim ljudima pokazane čitave police i živih embrija koji se nalaze u nekavoj tekućini. Otete se vraća istim putem kako su tamo i dospjeli. Pritom su se znale događati i pogreške, pri čemu bi se oteti znali zateći u posve nepoznatom okruženju ili su čak zajedno s automobilom bili prebačeni nekoliko stotina kilometara dalje od mjesta gdje su oteti.

Nestvarno — to bi čovjek mogao reći i sve bi to doista mogli biti snovi i maštanja. Jesmo li ikad razmišljali o tome što osjeća neka upola manje inteligentna životinja koju ljudi podvrgavaju sličnom postupku? Bi li joj pripadnici njezine vrste vjerovali kad bi bila u stanju ispričati što joj se dogodilo?

Izvrješća otetih doista jesu pomalo jezovita. Ne možemo se s njima suočiti i pozivamo se na logiku i razum da bismo ih odagnali iz svoje stvarnosti. Pritom vrlo rado potiskujemo činjenicu da su naša logika i razum povezani sa sadašnjošću koja nas okružuje. Zrakoplov koji probija zvučni zid, radio-valovi, rengen pomoću kojega se može gledati kroz tijelo, hidrobombe koje u trenutku mogu uništiti cijele gradove, sve je to u doba naših prapradjedova bilo nezamislivo. Još prije pedeset godina ne bi imalo nikakvog smisla nekom znanstveniku objašnjavati principe neutronske bombe. To ne može biti, rekao bi on, jer oružje uvijek oslobađa energiju, a nekontrolirana energija uništava okoliš. Neutronska bomba, međutim, uništava samo ciljano organsko (živo) tkivo, a ostali materijali — poput oklopa tenkova ili betonskih zidova — ostaju netaknuti. Ne, logikom i razumom koji su vezani samo za sadašnjost nećemo ući u trag fenomenu otmica.

OZNAČENI LJUDI

Na temelju čega zaključujemo da su se barem neki slučajevi otmice doista i dogodili? Tu je prije svega velik broj ljudi koji su proživjeli slične stvari, a da se međusobno nisu poznavali, da nisu o tome čitali u knjigama ili gledali filmove na tu temu, dakle da ništa takvo

prije nisu vidjeli. Tu su i poklapanja u izjavama ljudi koji žive u raznim zemljama, na raznim kontinentima, tu su žene — tisuće njih — kojima je na *nestvaran* način oduzet embrij, nije nestao uobičajenim putem, spontanom pobačajem ili abortusom. Tu su i ožiljci od neobjašnjivih zahvata koje nije poduzeo ni jedan zemaljski kirurg, a tu su, na koncu, i sićušni, strani implantati koji su izvađeni iz raznih žrtava otmica. Molim?

Profesor dr. Mack na 42. stranici svoje knjige (američko izdanje) spominje više takvih sićušnih metalnih predmeta koji su bili izvađeni iz tijela žrtava: radi se o sitnim implantatima u obliku igala, koji su, npr. kod jednog muškarca otkriveni u penisu, kod jedne dvadeset i četverogodišnje žene u gornjem dijelu nosa, na mjestu gdje počinje mozak. Premda su ovi neobični implantati kemijski i fizički ispitani, s njima se ne može ništa napraviti, jer nam je njihova *funkcija* nepoznata. Analiza tih malih predmeta odaje neobične mješavine ili slitine koje, međutim, nisu sadržavale ništa u sebi što bi ukazivalo na unutrašnja svojstva. To je slično situaciji u kojoj na uho divljeg medvjeda stavljamo prsten i druge životinje taj prsten vide i dive mu se, ali ne znaju čemu on služi. Moraju se pomiriti s postojanjem toga prstena, ali nisu zbog toga ništa pametnije.

Nismo ni mi. Ili možda jesmo? Kad isključimo paniku i pozovemo se na razum, zajedno s logikom koja je vezana uz sadašnjost, imamo dovoljno za ograničenu analizu događaja. Napokon, izvanzemaljci su razgovarali s nekima od otetih, dali su im bar neke natuknice o svojim strašnim djelima.

Tu se govori o tome kako se našem planetu sprema nekakva katastrofa. Podaci o toj katastrofi su proturječni i nejasni. Osim toga se tvrdi da je naše, ljudsko ponašanje sve manje razumno (vidi izvješće izvanzemaljskog promatrača Yaxlipooa). Na kraju ti izvanzemaljci govore o da je u našoj znanosti na djelu posve izvrnuto "načelo uzročnosti", baš ono što mi, normalni ljudi zovemo "logikom". Navodno je znanost koju nam prezentiraju naši znanstvenici, u jednom svom dijelu razorno pogrešna. (To me nimalo ne čudi, dovoljno mi je da se sjetim teorije postanka ili vjerskih znanosti!) Kroz pogrešnu percepciju znanosti razvijamo izokrenutu svijest: sitničavu i egocentričnu, s nama i samo nama u središtu univerzuma.

TROJANSKI KONJ

Za sve to ružni izvanzemaljci s glavama u obliku žarulja i crnim kivi-očima imaju samo jedan recept: budući da čovjek današnjice ništa ne valja, treba proizvesti hibrid! Naša bi temeljna genska struktura trebala preživjeti, ali samo u mješavini s nekim drugim genetičkim materijalom. Jezovita predodžba.

Ono što stranci sićušnih usta i gumene, sivkaste kože rade otetim ljudima, prema našim je mjerilima pravi zločin. Otmice su kapitalni zločini, masovna seksualna zlostavljanja također. Brutalno se krše ljudska prava, provode se kirurški zahvati bez dopuštenja, a ljude se podvrgava nadziranju misli i ispiranju mozga. Sive izvanzemaljce slabo zanimaju naši osjećaji i zakoni, ophode se prema nama kao prema manje vrijednim životinjama. Označavaju nas implantatima,

nadziru tako označene osobe, ne daju nikakve logične podatke o tome što rade, o svojim motivima i podrijetlu. Američki autor John White ovako je to sažeo:

"Tuđinci (*aliens*) koji otimaju ljude uvijek dolaze pod okriljem noći. Nikad točno ne kažu zašto su nas oteli. Cijela mi je ta stvar sumnjiva poput Trojanskog konja i zato moram ovdje izraziti svoju zabrinutost. Ako se *ti tuđinci* promijene, ako se pokažu za dana, ako svoje nakane nedvosmisleno objasne, tada ću im zaželjeti dobrodošlicu u naše društvo. Ako se to ne dogodi i dalje ću ih smatrati lukavim, kradljivim kreaturama podzemlja, svijeta u kojem streme zlu, bez obzira na to što se prikazuju kao dobri. I bez obzira na to hoće li se na kraju pokazati kao fizička, psihička ili parafizička bića, ja ovu odluku neću promijeniti."

Istina je da nam izvanzemaljci otežavaju vjeru u njihove dobre nakane. Već najmanje trideset godina događaju se dokumentirane otmice, no obred i način pregleda nisu se promijenili. Žrtve otmice obraduje se gotovo rutinski, uzimanje sperme i vađenje embrija odvija se stereotipno. Ni jedno medicinsko sveučilište na svijetu ne bi smatralo potrebnim na tisuće ljudi proučavati na isti način. Najkasnije nakon stotog pregleda poznat nam je rezultat, osim ako ne tražimo nešto posebno, nešto što je kod svakog čovjeka drukčije.

Ljudi nisu roboti, svi smo mi jedinstveni primjerci, svi se međusobno razlikujemo. Nitko od nas nema identične misli i osjećaje kao netko drugi. Mogu biti slične, ali nisu iste, kao što ni otisci prstiju nisu isti. Svaki čovjek ima vlastita, osobna iskustva, pati drukčije, voli drukčije, oduševljava se različitim glazbenim vrstama, čita drukčije novine, sluša svoje radio emisije; svi

su spremni jedno prihvatiti, drugo odbiti, jedno nam se sviđa, drugo ne. I ne samo u odnosu na to što volimo jesti. Premda je čovjek masovna roba, on ostaje individualac.

Je li to ono što izvanzemaljci traže? Naše različite sklonosti? Je li im zbog toga potrebno na tisuće ljudi, uzoraka sperme i embrija kako bi iz toga stvorili neku novu *rasu*? Ili iz tog opsežnog materijala nastoje isfiltrirati ono što oni smatraju *najboljim*? Ne znam odgovor, kao ni ostali istraživači, no sve to ništa ne mijenja na zločinačkom djelovanju tih tuđinaca. Na Zemlji se svaki čovjek mora držati zakona zemlje u kojoj živi. Zar takva pravila ne postoje i u svemiru?

Čak i kad bih ustvrdio da su sivi izvanzemaljci degenerirana rasa koja je, doduše, nadmoćna na području tehnologije i telepatije, da su rasa kojoj je potrebno gensko osvježanje, ne smijemo im dopuštati da to rade bez našeg odobrenja. Na kraju krajeva, i mi smo inteligentni, poznajemo matematiku, možemo pokazati neka znanstvena dostignuća i velika kulturna djela. I mi smo netko i nimalo mi se ne sviđa što se prema nama ponašaju kao prema životinjama. Doduše, drago mi je što ti izvanzemaljci ne pokazuju želju da nas napadnu i što u obzir uzimaju naš stupanj razvijenosti i naš sustav razmišljanja. Čak im se i zahvaljujem što nas dosad nisu plašili poput divljači i šokirali nas — božanski šok — ali od prvih otmica prošlo je više desetljeća i stvarno je krajnje vrijeme da prestane ta igra skrivača i da se ljude prosvijetli. Uzimati u obzir našu taštinu više nije na mjestu, ne moraju nas više štedjeti.

Ne želimo da nam desetljećima nešto mute i da se prema nama ponašaju kao prema maloljetnicima.

Osim toga, u trideset godina, naša se svijest promijenila. Tada se još smatralo nerazumnim, da ne kažem glupim, izvanzemaljce smatrati stvarnima. U međuvremenu svaki drugi Amerikanac vjeruje u postojanje izvanzemaljaca, a u Brazilu u to vjeruje čak trećina stanovništva. U Francuskoj čak je 45 posto mladih priznalo postojanje NLO-a pa čak i u hladnom njemačkom anti-NLO taboru, gdje "ozbiljne" novine prešute svaku pojavu NLO-a ili je ismiju, svaki peti čovjek vjeruje u postojanje izvanzemaljaca. Prema najnovijoj studiji *Allenbacherova instituta za demoskopiju* udio onih koji vjeruju u postojanje izvanzemaljaca među mladima od 16 do 20 godina čak je i veći. Svaki treći vjeruje u to.

Ljudsko se razmišljanje promijenilo. Slijetanje na Mjesec, kao i brojne znanstveno-fantastične serije na TV ostavile su traga u našoj svijesti. Isto tako i brojne knjige koje se bave izvanzemalcima nisu pisane da bi se bacile u smeće, bar ne za polovinu čovječanstva. Prema našem poimanju demokracije, koju se toliko veliča u slobodnom svijetu, mediji bi svaki dan trebali izvješćivati o novostima glede izvanzemaljaca. Ništa se ne događa i ovdje počinjem shvaćati ponašanje tuđinaca s glavama poput žarulje i crnim kivi-očima.

Svaki se čovjek našao u situaciji da svojim prijateljima ili skupini ljudi pokuša nešto objasniti. No, ti ljudi nisu slušali, nije ih to zanimalo, prekinuli su razgovor, ugušili ga nepristojnim argumentima ili su čak počeli vrijeđati. Ni drugi ili treći pokušaj nisu donijeli rezultata. Kako se mi ljudi ponašamo u takvoj situaciji? Povučemo se, smatramo da ionako nema smisla braniti svoje stavove.

Osjećaju li se slično i izvanzemaljci? Je li im dosta toga da uopće zapodjenu razgovor s nama kad smo ionako previše arogantni da ih saslušamo?

U slučajevima otmica koje je obradio prof. dr. Mack govori se baš o tome. Izvanzemaljci su rekli otetima da mi ljudi nismo spremni prići im i priznati njihovo postojanje. Rekli su, kad bi se previše često pojavljivali, mi *bismo odreagirali previše agresivno i okarakterizirali* ih kao neprijatelje. Naše ponašanje uopće ne dopušta neko otvaranje s njihove strane, rekli su, jer mi bismo i dalje reagirali u panici. Naša svijest na kojoj su vjera i znanstvene zablude ostavile traga toliko je izokrenuta da njima, kažu, *nije moguće* otvoreno nam prići. A ako se pokažu samo pojedincima, društvo neće priznati izjave tih pojedinaca, čak i ako se radi o pojedincima na vrlo visokim položajima.

To je točno. Pokušajmo si zamisliti da Papa ili neki predsjednik XY, obojica na visokim položajima u nekom ljudskom poretku, javno kažu da su razgovarali s izvanzemalcima. Tog trena bi ih se maknulo. Isto se događa i s novinarima, glavnim urednicima ili vrhunskim znanstvenicima. Nitko od njih se ne bi mogao opravdati pred 'publikom'. Izvanzemaljci? Ovdje? I baš si ti s njima razgovarao? Čovječe, pa ti si prolupao! Naša reakcija je baš takva. Do kada?

HIBRIDNI BUDUĆNOSTI

Ružni izvanzemaljski razbojnici svojim žrtvama najavljuju katastrofu. To su naveli kao glavni razlog svoga djelovanja. Ono što je u svemu pozitivno jest to da ljudski rod treba preživjeti, pa makar samo kao hibrid

(mješanac) njih i nas. *Kad* će se dogoditi Sudnji dan? Izvanemaljci nisu naveli datum, kao da ni sami to ne znaju. Nije li nam to poznato? Ne naglašavaju li sve vjere kako nitko ne zna točan dan i točan sat kada će svanuti Sudnji dan? Raspolažu li izvanzemaljci samo naznakama kao što ih imaju geolozi prije potresa ili izbijanja vulkana? Znanstvenici mogu procijeniti da će Etna, aktivni vulkan na Siciliji, eruptirati, ali ne mogu ništa reći o tome kad će se to točno dogoditi.

Jesu li izvanzemaljski patuljci s tankim nosićima u istoj situaciji? Registriraju li njihovi mjerni sustavi, o kojima mi nemamo blagog pojma, neku dolazeću nevolju, za koju na temelju tih pokazatelja nisu u stanju dati preciznu prognozu? U tom bi slučaju postojala dobra isprika za njihovo nemoralno ponašanje:

— ljudi si ionako ne daju ništa dokazati, previše su egocentrični.

— vrijeme koje je preostalo nije točno određeno. Zato treba brzo djelovati. Budući će naraštaji imati razumijevanja za ove nezakonite radnje.

Uz sve to — prema našim mjerilima — nemoralno i nezakonito ponašanje izvanzemaljaca stalno me je mučila jedna stvar: oni nikad nisu otete ljude izmasakrirali ili ubili. Uvijek bi ih brižno vratili u njihove domove ili automobile. Naš je odnos prema životinjama znatno beskrupulozniji i barbarskiji.

U novije se vrijeme pojavila i teorija da ova mala bića s glavama poput žarulja nisu izvanzemaljci već ljudi iz naše budućnosti, ljudi koji putuju kroz vrijeme. Proteklih je godina u svijetu fizike zaključeno da putovanje kroz vrijeme načelno nije nemoguće, samo

što mi ljudi današnjice nemamo pojma kako bi jedno takvo putovanje trebalo izvesti u praksi. To jest dojmljivo, no unatoč oduševljenju, smatram kako se fenomen malih izvanzemaljaca s prevelikim bademastim očima ne može objasniti putovanjem kroz vrijeme. Zamislite sljedeću situaciju:

U 3000. godini zemaljskog računanja vremena postoji vremeplov. Inteligentna bića na Zemlji niska su rastom, imaju sivu boju kože, ogromne glave i mogu telepatski komunicirati. Vremeplovom dospiju u naše vrijeme i zaključe da se čovječanstvo u 2000. godini nalazi tik pred katastrofom. I sada marljivo skupljaju genetski materijal koji će usaditi *vlastitoj vrsti*, onoj u budućnosti. Kad to ne bi učinili, njihova vrsta ne bi postojala *u budućnosti*. Jer jedino temeljni genetički uzorak čovjeka iz prošlosti omogućava njihovo postojanje u budućnosti. Sjajno i glupo! Iz kojeg su evulucijskog lanca, koje razvojne linije nastali onda ti mali sivonje s prevelikim srnećim očima? Ne, ideja o onima koji su doputovali kroz vrijeme ne pomaže mi mnogo. Izvanemaljci su mi nekako prostorno bliži.

POGREŠNO PROGRAMIRANI?

Razne žrtve otmica, osobito one koje su više puta bila odvođene, ne osjećaju se više "samo zemaljski". Unatoč normalnom ljudskom, netaknutom tijelu, proganja ih osjećaj neke nove svijesti. Sad u njima postoji latentno znanje koje seže dalje od Zemlje i njezine stvarnosti. Skupina otetih ljudi ima velikih problema svoj novi osjećaj opisati našim jezikom. Iznenada se u njima pojavilo znanje o prostoru i vremenu, znanje koje

ispunjava cijelu glavu, kao da je nekorišten dio mozga ispunjen dodatnim podacima. Osjećaju se kao da se nalaze u nekom hramu krcatom freskama i raznim fragmentima i kao da kroz njegove svete dvorane odjekuju blage melodije stare više tisuća godina. Neopisivo. Nema ljudskih riječi i pojmova kojima bi se moglo razumljivim redosljedom opisati ono što je viđeno, ono što se osjetilo. Sve kao da postoji istovremeno; s jedne strane realno, razumno i posve jasno sa stajališta onoga kome se to događa, s druge strane svega je previše, previše odjednom, sve je isprepletено i prožeto, nadređeno i podređeno i opet povezano svjetlosno-brzim putanjama.

Je li ovo stanje iza kojeg slijedi ludilo? Nemoć da se podnese val informacija? Ili su u ovom slučaju namjerno u ljudske sive stanice ubačeni podaci, da bi nastala *kozmička svijest*? Treba li ta *kozmička svijest*, taj drukčiji pogled na stvari, otete ljude osposobiti da ostalim Zemljanima pokažu *novi put* (najavljeni proroci)? Bi li ovaj "razum u širenju", kako bih ga nazvao, trebao obrađenom čovjeku omogućiti da otvori oči za neku drugu stvarnost? To da se naš svijet ne sastoji samo od onoga što vidimo i osjećamo u međuvremenu je već svima jasno.

Čitatelj ove knjige odavno je shvatio da svaka stanica u tijelu sadrži ukupnu informaciju (DNK) za izgradnju tijela. S druge pak strane, u DNK se nalaze brojni fragmenti, takozvano smeće, bijele mrlje, koje nemaju nikakvu funkciju. Ne mogu se vezati (princip lego kocaka). Opće poznato je i to da koristimo samo manji dio svog mozga. Evolucija je stvorila nešto što joj (dosad) nikad nije trebalo.

Tim znanstveno utemeljenim činjenicama dodat ćemo predaju starih vjera:

— bogovi su ljude stvorili na svoju sliku i priliku

— onaj koji je preživio potop (nije bitno je li se zvao Noa, Utnapištim ili nekako treće) bio je hibrid čovjeka i "čuvara neba" (vidi ranije spomenutu Lamehovu ulogu)

Dakle, naš genetski materijal već sadrži izvanzemaljske komponente. To je ono što *znaju* mali sivi s očima poput kivija. Sad još samo moraju naše "nastavke" učiniti kompatibilnima, "smeće" probuditi u život, poluprazan mozak ispuniti informacijama. Biće zvano čovjek nikad nije bilo samo zemaljskog podrijetla. Samo smo se razvijali povezani sa Zemljom, tijekom naraštaja razvijali smo vjersku, političku i znanstvenu samodopadnost, ono izvanzemaljsko u sebi radikalno smo potiskivali i sebe stavili u središte univerzuma. Sad nam se približava *Sudnji dan, osvješćenje najavljeno gongom*.

Ne čude me izjave mnogih otetih koji tvrde — a da nisu čitali Ericha von Danikena — da su izvanzemaljci više puta bili ovdje, još u pradavno doba, kako bi malo ubrzali ljudsku evoluciju. A što se tiče posjeta izvanzemaljaca koji dolaze iz daljina svemira, astronom James R. Wertz je već prije dvadeset godina izračunao da su oni naš sunčev sustav bez problema mogli posjećivati u razmacima od 7.5 puta svakih 105 godina; to znači, u proteklih 500 milijuna godina, u prosjeku 640 puta. A dr. Martyn Fogg je deset godina nakon toga ukazao na to daje najvjerojatnije cijela galaktika već bila nastanjena kad se naša Zemlja tek stvarala. Ipak:

"...da je nešto novo i da se zbog toga mora reći, čovjek primijeti tek kad naiđe na žestoka osporavanja". (Konrad Lorenz, 1903.-1989.)

SETI BEZ EUROPE

Nezamijećene od javnosti, iz godine u godinu održavaju se velike, međunarodne SETI-konferencije. Na posljednjem SETI-susretu koji je organiziralo sveučilište u Kaliforniji, a među ostalim ga je sponzorirala i NASA, održano je preko sedamdeset znanstvenih predavanja. Obrađivane su ovakve teme:

— "ET Klingoni i galaktička biblioteka: SETI i znanstveni odgoj" (Andrew Fraknoi, astronom, Foothill College)

— "Potraga za životom na Marsu" (Michael Klein, *Jet Propulsion Laboratory*, i Jack Farmer, *Ames Research Center NASA*)

— "SETI počinje kod kuće. Može li se inteligencija na *ovom* planetu mjeriti i definirati?" (Lori Marino, University of New York)

— "Potraga za izvanzemaljskom tehnologijom u našem sunčevom sustavu" (Michael Papagiannis, University of Boston)

Većina izlagača govorila je o tehničkim mogućnostima, o tome kako otkriti život putem raznih detektora ili na kojem se radio valu može uhvatiti izvanzemaljce. Bilo je i kritike, traženo je da se znanstveno SETI istraživanje mora ograditi od amatera, jer samo tako SETI može biti priznata od šire javnosti.

Dopustite da kažem daje to stara predrasuda o tome kako "samo mi znamo razmišljati", "samo smo mi odgovorni", ona nas je i dosad vodila do slijepih ulica, bilo da se radilo o vjeri ili o znanstvenim zabludama. Svi su mogući etablirani krugovi tijekom cijele ljudske povijesti svoje sugrađane htjeli tretirati kao maloljetnike i držati ih podalje od *znanja*, bilo pravog ili krivog. Vjere to i danas prakticiraju, a političke grupacije zadržavaju svoje glupe tajne toliko dugo dok ih na kraju ne moraju povratiti. Stav da "samo mi znamo misliti" i "samo smo mi odgovorni" nije ništa drugo nego cenzura u vlastitu korist, kako bi se druge isključilo i ostalo u prednosti. *Kako* se šire nove ideje? *Tko* ih osvještuje u javnosti? *Tko* ih prvi iznosi i svoju glavu stavlja na panj, jer ga često zbog toga napadaju elitni krugovi? *Tko* najčešće donosi ideje koje nose obrat? I na kraju: *Tko* financira znanstvena istraživanja, od arheologije do astronomije?

Izolacija nije spriječila ni jednu spoznaju, ali je mnoge odgodila. Izoliranjem se potiskuje svijest javnosti, svježe se misli guše. Javnost je ta koja širi misli i omogućava da se nešto novo dogodi. Javnost je antipod tajnim društvima, a time i cenzuri: "Tko se drži samo svoga, već je to izgubio". (Max Rychner, 1897.-1965.) Pritom, dakako, smatram da stručnjaci moraju djelovati bez pritiska javnosti i voditi svoje rasprave neovisno o pseudoznanju amatera. No, svoje rezultate ne bi smjeli skrivati, plodove svoga uma ne bi smjeli držati u tajnosti. "Čak ni vojni sudovi ne mogu ušutkati glasine". (Johann Nestroy, 1801.-1862)

Predočimo si da se čovječanstvo sastoji od ljudi koji vladaju telepatijom, kako tvrde mali izvanzemaljci. U

društvu koje vlada telepatijom ne može biti *elitnoga znanja* ni tajni. To, očigledno, nije štetilo društvu izvanzemaljaca.

Na posljednjoj su međunarodnoj SETI-konferenciji doduše održana sedamdeset i tri inteligentna predavanja, ali ni jedno o NLO-ima, otmicama, a da ne govorimo o PALEO-SETI-HIPOTEZI. Te teme slove za neozbiljne i s njima se "pravi" znanstvenici ne bave, kao da na temu NLO-a nije bilo stručnih publikacija, koje su napisali — stručno i utemeljeno — vrhunski stručnjaci (na njemačkom govornom području, na primjer, knjiga *Stanje u istraživanjima NLO-a* fizičara Illobranda von Ludwigera). Ili, pak, profesora s Harvarda, prof. dr. Macka ne smatraju znanstvenikom?

Zašto se od ljudi koji su svoj život posvetili potrazi za izvanzemalcima skrivaju aktualne teme i osobe? Kako si grupacija SETI, koja je u međuvremenu postala respektabilnom znanošću, može dopustiti od samog početka odbaciti određena znanstvena područja? Zar baš znanost ne traži opsežne informacije? Znanost poput SETI nije potpuna bez NLO-a, ili PALEO-SETI. Prodiskutirani, objavljeni i medijima prosljeđeni rezultati nisu potpuni, da ne kažem da su amaterski. A znanost baš amaterima predbacuje da ne uzimaju u obzir sve aspekte neke teme. Kaže da su jednostrani i da se, za razliku od stručnjaka, slabo u to razumiju. Žao mi je, prijatelji moji iz SETI istraživanja: *Vi* ste ti koji niste potpuno informirani. *Vi* ste ti koji se izolirate i ponavljate staru pogrešku: elitizam.

Jasno mi je zašto se na međunarodnim SETI-zasjedanjima ne može govoriti o NLO-ima ili PALEO-SETI. Ovdje mogu navesti vlastita iskustva. Kad je 1969.

godine moja prva knjiga *Chariots of the Gods* (Kočije bogova) na američkom tržištu digla prašinu, vrlo su se brzo pojavili prominentni i manje prominentni kritičari. To je dobro, kritika nije samo dio demokracije nego i pokretač znanosti. Uz kritiku bilo je i odvratnih "seciranja", pisane su cijele knjige *protiv* mojih djela. Sve je većinom dolazilo iz pravca vjere ili neke konzervativne znanosti poput arheologije ili antropologije. Ubacivane su i velike laži, smišljene u kuhinji dezinformiranja, te su puštane u medije. Negativna je slika sve više rasla, jer su novinari prepisivali jedni od drugih. Stara praksa. Ping pong. Uskoro je u znanstvenim krugovima bilo zabranjeno išta pozitivno reći o mojim djelima. Zanimljivo je, međutim, da su se moje ideje pojavljivale u svim mogućim publikacijama, ali nikad nije naveden pravi izvor. Znanost je dopustila da je se potkupi, izgubila je svoju nevinost. Nedostajalo je građanske hrabrosti da se to ispravi.

I danas je nema. Tijekom četvrtine stoljeća, nakon *Sjećanja na budućnost PALEO-SETI-HIPOTEZA* dokumentirana je i potvrđena u devetnaest knjiga kao i u TV seriji u 25 nastavaka. Postoji i čitav niz starih zapisa i arheoloških nalaza, leksikona i knjiga drugih autora iz raznih zemalja, no SETI-znanstvenike to ne zanima. Ne smije ih zanimati. Prednost ima elitistički mrak.

Steven Beckwith, direktor Planckovog instituta za astronomiju u Heidelbergu danas zastupa mišljenje da "u galaktici postoji izobilje planeta" od kojih mnogi "imaju povoljne uvjete za život." A britanski astronom David Huges dodaje: "Već prema samom modelu, Mliječnom bi se stazom trebalo kretati šezdeset milijarda

planeta." Četiri milijarde tih planeta su "vlažni i imaju ugodnu temperaturu". Tamo vani sve vrvi od života, čak i onog sličnog ljudskom. I najmanje je jedna od tih civilizacija posjetila našu staru dobru Zemlju, još prije više tisuća godina. To se može jasno dokazati. Zašto to SETI-znanstvenicima ne bi bilo poznato? Razlika između znanstvenika i amatera je često samo u tome da amateri mnogo toga rade ni za što. A profesionalci ništa ne rade besplatno.

Koliko se SETI-znanstvenici daju ukalupiti pokazuje *Deklaracija o postupanju nakon što se otkrije izvanzemaljska inteligencija*. Radi se o dokumentu kojemu se moraju pokoriti svi znanstvenici koji rade na službenom SETI-istraživanju. Tu su zapisana pravila kako se treba ponašati kad se otkrije neka izvanzemaljska inteligencija. Čitateljima ću iznijeti neke dijelove tih pravila. Tako će imati bolji uvid u to kako će se u međunarodnim krugovima baratati otkrićem izvanzemaljaca.

PRISTANAK NA CENZURU

"Mi, institucije i pojedinci koji sudjelujemo u potrazi za izvanzemaljskom inteligencijom, priznajemo da je potraga za izvanzemaljskom inteligencijom bitan dio istraživanja svemira i da je treba provoditi u mirotvorne svrhe i u interesu cjelokupnog čovječanstva. Pritom smo nadahnuti zadaćom pronalaska dokaza izvanzemaljskog života, premda je vjerojatnost takvog otkrića vrlo mala. Podsjećamo na ugovor kojim se reguliraju državne aktivnosti glede istraživanja i korištenja svemira... i kojem se moraju pokoriti i državne stranke... (članak XI)

Potvrđujemo da ćemo slijediti niže navedena načela, kad je u pitanju širenje informacija o izvanzemaljskoj inteligenciji:

1. Svaka osoba i svaki državni ili privatni istraživački institut ili vladina organizacija koja misli da je otkrila signal ili *dokaz* izvanzemaljskog života, *prije nego što se javno o tome očituje*, mora nastojati provjeriti je li objašnjenje istog doista dokaz izvanzemaljske inteligencije, ili je to neki drugi, prirodni fenomen. Ako se ne može jasno dokazati postojanje izvanzemaljske inteligencije, onaj koji je otkrio pokazatelje ima mogućnost iste objaviti kao *nepoznati fenomen*.

2. *Prije nego što istraživač javno objavi moguće pokazatelje* postojanja izvanzemaljske inteligencije mora bez odgađanja izvijestiti sljedeće institucije: sve ostale istraživače i institucije potpisnice ove deklaracije... Potpisnice ove deklaracije *neće u javnost iznositi nikakva otkrića*, dok se ne dokaže da se radi o izvanzemaljskoj inteligenciji. Istražitelj mora izvijestiti za to određene državne institucije...

8. Na izvanzemaljski radio signal ili sličan dokaz izvanzemaljske inteligencije *ne smije se odgovarati* prije neophodnih međunarodnih konzultacija...

9. SETI-odbor međunarodne astro-akademije će u skladu s nalogom br. 51 IAU (International Astronomical Union) neprestano nadzirati istraživanja i davati prijedloge o daljnjem širenju podataka. Ako se pronađe vjerodostojan dokaz za postojanje izvanzemaljske inteligencije, *sazvat će se međunarodni odbor znanstvenika i stručnjaka*, koji će biti stožer za analize i

promatranja koja će nakon toga uslijediti. *Taj će odbor odlučivati i o informacijama koje će se puštati u javnost.* Odbor bi trebao biti sastavljen od pripadnika svih gore navedenih međunarodnih institucija; mogu mu se pridružiti i drugi članovi... Međunarodna astronomska akademija bit će stožer za sve potpisnike deklaracije i godišnje svim stranama dostavljati popise iz ove deklaracije."

Što da čovjek misli o toj deklaraciji? Nekom znanstveniku ionako nije svojstveno da naokolo nudi senzacije. Svako se novo otkriće višestruko provjerava prije nego što se objavi. Na kraju krajeva, ne žele se osramotiti pred kolegama ako to otkriće bude opovrgnuto. Razumno je, također, što IAU i SETI žele biti posve sigurne u to da doista postoje dokazi izvanzemaljske inteligencije *prije* nego što s time suoče javnost. Upitni su samo odbori kojima se istražitelj mora obratiti *prije* nego što se obrati javnosti. To zapravo znači cenzuru, jer ako je neki istražitelj i stopostotno siguran da je dokazao izvanzemaljsku inteligenciju, *ne smije* s time izići u javnost. Manipulira se procesom stvaranja javnog mišljenja. Netko tko drži informacijski monopol želi odlučivati o tome koje će se komadiće informacija objaviti.

Ostaje pitanje kako se ovakva manipulacija javnošću može uskladiti sa slobodom mišljenja i informiranja koja je u slobodnom svijetu zajamčena zakonom?

Ipak, dijelovi u deklaraciji koji se odnose na manipulaciju javnošću, pucanj su u prazno. Široke mase već odavno znaju da ET-i postoje!

DODATAK UZ NAJNOVIJA ISTRAŽIVANJA

VELIKA PRIJEVARA

*"Što čovjek više zna,
više sumnja."*

(Voltaire, 1694.-1778.)

Prije četiri godine objavio sam knjigu *Oči Sfinge*. U njoj sam obradio nerješene zagonetke starog Egipta i postavio nekoliko teorija glede izgradnje Velike piramide.

Otada su otkrivene neke nove stvari koje ne mogu prešutjeti. Kakve one imaju veze s ovom knjigom i temom Sudnjeg dana, odnosno povratka izvanzemaljaca?

Stari su Egipćani Henoka smatrali graditeljem piramide (Henok, Idris i Saurid su prema arapskoj predaji ista osoba). Henok je napisao preko tristo knjiga. Povjerio ih je svome sinu Metuzalemu neka ih "preda budućim naraštajima svijeta". Ni jedna od tih knjiga do danas nije izašla na vidjelo. Nalaze li se možda već tisućama godina dobro skrivene u nepropusnim komorama Velike piramide? Hoćemo li ondje pronaći odgovore na pitanja o Sudnjem danu i povratku bogova?

I pokušava li netko tu tajnu sakriti od svjetske javnosti?

Koliko znanstvenici javnost smatraju jednodimenzionalnom i koliko se mišljenjem manipulira putem medija pokazalo se u protekle dvije godine na primjeru Keopsove piramide u Egiptu. Tamo se 22. ožujka 1993, točno u 11.05 sati prije podne, dogodila prava senzacija. Dogodilo se nešto neočekivano, nezamislivo, klasičnim egiptolozima neshvatljivo i nevjerojatno. Nema te bombe koja bi razornije djelovala na već okostali stav o Egiptu. Ipak, ovaj je potres ublažen, kanaliziran i umanjen, a blokirana je i još jedna senzacija, događaj tisućljeća, ravan otkriću izvanzemaljske inteligencije. Što se dogodilo?

Njemački je inženjer Rudolf Gantenbrink, rođen 24. prosinca 1950. u Mendenu, uspio izvesti genijalni trik. Jedan je mali, tehnički visokosofisticirani robot na putu kroz dosad nepoznato, 60 metara dugačko okno u piramidi, naletio na vrata s dva metalna ispupčenja. Dva se tjedna ovaj robot vozikao, stalno je morao prelaziti neke prepreke. Više je puta vraćan pomoću posebnog električnog kabela. Na njemu bi napravili manje zahvate i ponovno bi ga poslali u tisućljetno okno. Gantenbrinkov robot je vozilica teška 6 kilograma i dugačka 37 centimetara. Ovo čudo tehnologije pokreće sedam međusobno neovisnih elektromotora čijim se mikroprocesorima upravlja iz daljine. Na prednjem su dijelu dvije male halogenke, kao i pomična mini videokamera tipa *Sony CCD*. Unatoč lakom, aluminijskom kućištu, ovaj robot ima vučnu snagu od 40 kg, što zahvaljuje posebno izrađenim gumenim gusjenicama koje jednako dobro prijanjaju kako uz pod, tako i uz strop.

Temeljni nacrt za razvoj ovog jedinstvenog robota izradio je sam Rudolf Gantenbrink. Osobno je mjesecima, vrlo preciznim radom, gradio ovo posebno vozilo. Neopisivo mnogo vremena, znoja i više od 400 tisuća njemačkih maraka uložio je u izradu ovog preciznomehaničkog majstorskog djela. Tehničku potporu ponudile su mu švicarska tvrtka *ESCAP* iz Ženeve (posebni motori), *HILTI AG* iz Valduza (aparati za bušenje) i tvrtka *GORE* iz Münchena (posebni kabeli). Gantenbrinkov robot je izvrstan primjer svima koji stalno sumnjaju i govore: "To je nemoguće!". Moguće je kad se spoje inteligencija, tehnologija i jasna vizija.

Što je Rudolfa Gantenbrinka uopće navelo da se zaputi u Veliku piramidu? Nisu li svi već znali kako se tamo ništa više ne može pronaći? Radijski i TV novinar Torsten Sasse iz Berlina intervjuirao je Rudolfa Gantenbrinka :

"Cijela je priča započela kad sam tijekom Zaljevskog rata boravio u Egiptu. Predložio sam profesoru Stadelmannu (iz DAI-a, Deutsches Archäologisches Institut / Njemački arheološki institut, u Kairu) da malo поближе pregledamo okna za prozračivanje — tada su se još zvala *okna za prozračivanje* — jer smo u međuvremenu bili opremljeni tehnologijom kojom je to bilo moguće izvesti. A radilo se i o jedinim još neistraženim dijelovima Keopsove piramide.

Godine 1992. ugradili smo ventilacijski sustav u tu piramidu, gornja smo okna istražili videokamerom, te smo tražili moguće otvore na donjim oknima. Već smo 1992. godine definitivno zaključili da ta okna negdje završavaju. Tu je bilo i pitanje, gdje i kako završavaju donja okna? To je bila polazna točka našeg istraživanja.

Projekt koji je uslijedio nazvali smo *UPUAUT-2* i to ime moram objasniti. Robot smo krstili na ime UPUAUT, što je bila ideja profesora Stadelmanna. Upuaut je, naime, jedan staroegipatski bog, a njegovo ime otprilike znači *pokazivač puteva*.

Razvijanje UPUAUTA-2 imalo je samo jedan zadatak, istraživanje dvaju donjih okana."

O kojim "donjim" i "gornjim" oknima se tu govori?

Velika piramida ima tri komore, a prema procjeni prof. dr. Rainera Stadelmanna, to je slučaj kod svih egipatskih piramida. Stadelmann je autor *teorije o tri komore*. Svaki turist koji se u znoju lica svoga penje na Keopsovu piramidu može vidjeti dvije od tri komore: gornju se velikodušno zove "kraljevskom komorom", iako u njoj nije pronađena ni jedna mumija, a donju, nešto manju komoru, shodno tome zovu "komora kraljica". Od gornje komore vode dva okna okomito gore. U literaturi ih se naziva "oknima za prozračivanje". Točno tu je Rudolf Gantenbrink montirao svoj ventilacijski sustav. Bezazleni turisti to su osjetili kao svjež zrak koji je napokon stizao do kraljevske komore. Na žalost, samo na kratko. Ovaj sustav više ne radi. To, međutim, nije Gantenbrinkova pogreška, već propust stražara koji iz nepoznatih razloga zaboravljaju uključiti struju.

Donja je komora nešto manja od kraljevske. Dugačka je 5.76 metara, a široka 5.23 metara. Visoka je 6.26 metara. I iz te komore izlaze dva okna: jedno točno u smjeru juga, drugo prema sjeveru. Otvori okana su, dakle, jedan nasuprot drugome, u istoj visini gdje se nalazi i ulazno okno. Robot Rudolfa Gantenbrinka ušao je u južno okno. Treća se komora nalazi pod

stijenom, ispod piramide. Zovu je "nedovršenom komorom". Kako stručnjaci objašnjavaju okna koja vode iz "komore kraljica"?

Stručnjaci u tome nisu jedinstveni. Prvo su u tome vidjeli "okna duša", zatim "modele koridora" i na kraju "okna za prozračivanje". Ovo posljednje nema nikakvoga smisla jer su "okna za prozračivanje" iskopana tek u prošlom stoljeću. Godine 1872. Britanac W. Dixon je kucao po zidovima. Nadao se kako će tako otkriti skrivene komore. Kad se zvuk pri kucanju promijenio, gospodin Dixon se uhvatio kopanja. Nakon nekoliko centimetara zida, pojavila su se "okna za prozračivanje. Inače, oba su okna kvadratnog oblika i dužine stranica iznose 20 centimetara.

Time su dvije stvari postale posve jasne: to nisu okna za prozračivanje jer bi morala voditi do same komore, a zacijelo su od samog početka bila ucrtana u plan piramide. Nitko ih naknadno nije mogao izdusti. U otvor promjera 20 cm ne može ući ni dijete! I još nešto: dva okna kraj komore kraljica ne vode okomito gore kao ona od kraljevske komore. Prvo se u zidu protežu horizontalno, a potom počinje uspon od točno 39 stupnjeva, 36 minuta, 28 sekundi. Većina se egiptologa složila u tome kako su ta "okna kratka i brzo završavaju". Sve dok robot UPUAUT nije srušio sve teorije znanstvenika.

"POKAZIVAČ PUTEVA"

22. ožujka 1993, na visoravni kod piramide u Gizi bilo je vruće kao i obično, a u unutrašnjosti piramide bilo je jednako vlažno kao i inače. Rudolf Gantenbrink je u

komori kraljica napravio priručni stol. Ne njemu je bila elektronika za upravljanje i monitor koji je prenosio kristalno jasne slike s kamere na robotu. Videokamera je sve snimala. Dok je jedan suradnik lagano kroz okno gurao kabel, a egiptolog iz Egipatskog odbora za nadzor kulturne baštine u monitor gledao sa sve većom zbunjenošću, Gantenbrink je usredotočeno upravljao robotom. Cijela je ekipa bila pod pritiskom, jer je Egipatski odbor za nadzor kulturne baštine baš toga dana odlučio obustaviti istraživanja. Previše se turističkih agencija žalilo jer nisu mogle dovesti turiste do Velike piramide. Ovaj je odbor zbog toga gubio novac, jer posjet Keopsovoj piramidi, dakako, nije besplatan.

Gantenbrinkovo mini čudovište pomicalo se metar po metar prema gore. Svjetla na prednjem dijelu robota osvijetljavala su scene koje nitko nije vidio najmanje četiri i pol tisuće godina. Keops, navodni graditelj ove piramide, vladao je od 2551.-2528. godine prije Krista.

Mukotrpnom se vožnjom prolazi pokraj glatkih zidova, zatim robot mora prijeći nakupine pijeska te zaobilaziti odlomljene komadiće sa stropa. Napokon, nakon 60 metara, u dubini piramide, prvo iznenađenje": na podu se nalazi odlomljeni metalni komad. Odmah potom, velika senzacija: kamera robota snimila je nešto slično poklopcu ili pomičnim vratima koja zatvaraju okno: u gornjem dijelu vrata nalaze se dva manja metalna ispupčenja, lijevi djelomično odlomljen.

Robert Gantenbrink usmjerava robot prema vratima, te laser okreće prema donjem rubu. Crvena laserska zraka promjera 5 milimetara nestaje ispod ruba vrata. To dokazuje da vrata nisu pričvršćena za tlo.

Na donjem desnom kutu nedostaje komadić kamena. Kamera robota snimila je i tamnu prašinu koja je tijekom tisućljeća nanescna kroz taj sićušni otvor. Putovanje robota je završeno.

Michael Haase, matematičar iz Berlina, odredio je položaj ovih tajanstvenih vrata. Nalaze se na južnom dijelu piramide, na visini od oko 59 metara iznad tla, između 74. i 75. niza kamenih blokova. Kad bi se ovo okno, zatvoreno tim vratima, pod istim kutom protezalo dalje moralo bi na 68. metru doseći vanjski zid piramide. Horizontalna udaljenost prema vanjskom zidu iznosi oko 18 metara. Jasno je da se Rudolf Gantenbrink popeo na južni vanjski zid piramide i da ga je istražio. Nisu vidljivi nikakvi tragovi izlaza okna.

ZATAJENA SENZACIJA

Otkriće okna dugačkog 60 metara u piramidi prava je senzacija, a poklopac je još jedna senzacija. Čovjek bi pomislio da su egiptolozi odgovarajuće nagradili Gantenbrinkov rad i uspjeh, da su ga uvelike slavili, kao u slučaju nekih velikih stoljetnih otkrića. Kad danas neki astronom otkrije neku novu zvijezdu ili komet, nerijetko se događa da to nebesko tijelo dobije njegovo ime. Zbog toga ću to novo okno ubuduće zvati "Gantenbrinkovim oknom". I zahvaljujem se kolegama koji će učiniti isto. Uskogrudnost i ljubomora egiptologa pokazali su sasvim drugo lice. Govore da je to okno oduvijek bilo tu i da su i drugi stručnjaci slutili njegovo postojanje. To je samo četvrtina istine. Doduše, poznavali su otvore okna koja vode na sjever i jug iz komore kraljica, no nijedan egiptolog nije ništa znao o

60 metara toga okna koje se proteže kroz unutrašnjost piramide. Naprotiv: govorili su o "oknima duša, koja su vrlo kratka". Uz to, pretpostavke nisu otkrića. Svašta se pretpostavlja. Ali dionica duga 60 metara, kao i vrata na njezinu kraju, otkriće su njemačkog inženjera Rudolfa Gantenbrinka i nikoga više.

Samom Gantenbrinku nije do senzacija. Glavnom zadaćom smatra očuvanje starina. Uz to želi arheologiji podariti nove impulse i istraživanju starina pomoći s najnovijom tehnologijom. On je marljiv i pošten radnik koji je svoje iskustvo i genijalnost stavio u službu jedne fascinantne znanosti. Druga strana to, međutim, ne želi. Na Gantenbrinka se ne obaziru.

Nakon otkrića Gantenbrinkova okna u početku se nije dogodilo ništa. Iako se senzacija dogodila već 22. ožujka 1993. i premda su stručnjaci u Kairu kao i oni iz Njemačkog arheološkog instituta (DAI) točno znali, zavladała je grobna tišina. Nikakav podatak nije procurio u javnost. Nitko ništa nije smio objaviti. I javnost vjerojatno ni danas ne bi ništa znala, ili bi u najboljem slučaju dobila neku nejasnu izjavu, da se u to nisu umiješali slučaj i sam Rudolf Gantenbrink. Gantenbrink je nekolicini stručnjaka pokazao snimku onoga što je robot snimio. Britanske su novine nešto nanjušile i dva tjedna nakon otkrića (!) objavile sićušnu vijest pod naslovom *Portcullis Blocks Robot in Pyramid* (blokirani robot u piramidi). Ta je vijest faksirana u Kairo. Kakva je bila reakcija?

DAI iz Kaira demantirao je vijest: "To je totalna besmislica!" rekla je glasnogovornica instituta, Christel Egorov, novinskoj agenciji Reuter. I dalje: pronađena okna zapravo su okna za prozračivanje, a mini-robot

je ubačen kako bi se mjerila vlažnost zraka. Poznato je da Velika piramida nema neotkrivenih komora.

Čovjek ne samo da se osjeća prevarenim, *čovjek jest prevaren!* Arheolozi iz Kairskog DAI-a točno su znali da je ta izjava lažna. Uz to ovaj robot na putu kroz Gantenbrinkovo okno nije bio opremljen aparatima za mjerenje vlage. Stvar postaje još boljom: prof. dr. Plainer Stadelmann, veliki autoritet njemačke egiptologije i direktor DAI-a odmah je odbacio mogućnost tajne komore iza vrata ovog okna. Pred novinarima je izjavio: "Opće je poznato kako je svo blago iz ove piramide pokradeno". Njegov je suradnik, egiptolog dr. Gunter Dreyer to podržao: "Iza tih vrata nema ničega. Sve je to iluzija."

Prije nego što opišem kako je ovaj krug egiptologa iz Kaira iz cijele igre izbacio Rudolfa Gantenbrinka, moram objasniti neka stajališta u svezi s unutrašnjošću piramide.

Tvrdnja da u piramidi nema ničega osim triju poznatih komora i kako iza otkrivenih vrata ne može ništa biti, posve je besmislena. Egiptolozi iz DAI-a imali bi pravo kad bi rekli da *se ne zna* ima li čega iza tajanstvenih vrata ili nema. No, kategorički tvrditi da iza njih nema ničega nije samo dogmatski i neznanstveno, već, da upotrijebim njihove riječi: "potpuna besmislica."

DREVNO ZNANJE

O povijesti: u 14. su se stoljeću u kairskim bibliotekama nalazili staroarapski i koptski fragmenti koje je u svom dijelu *Hitat* sažeo geograf i povjesničar Taki ad-Din Ahmad ben 'Ali ben 'Abd al-Kadir ben Muhammad al-Makrizi. Tu se može pročitati:

"Nato je on (graditelj piramide) dao u zapadnoj piramidi izraditi trideset komora s blagom, od obojenog granita: ispunjene su svakakvim blagom, predmetima i oslikanim stupovima od skupocjenog dragog kamena, predmetima od izvrsna čelika, poput oružja koje ne hrđa, staklom koje se može saviti, a da ne pukne, neobičnim talismanima, raznim vrstama jednostavnih lijekova i onih od više sastojaka, kao i onih sa smrtonosnim otrovom. U istočnoj je piramidi dao izraditi nebeske svodove i prikaze zvijezda, kao i slike o tome što su dali izgraditi njegovi preci; tu je bio tamjan koji se žrtvovao zvijezdama, i *knjige o njima*. Tu se mogu pronaći i fiksne zvijezde i što se događa tijekom njihova perioda...

U obojenu je piramidu dao unijeti tijela proroka, u sarkofazima od crnog granita; pokraj svakog proroka bila je knjiga u kojoj je opisano sve divno što je stvorio, njegov životni put i djela..."

A tko je podigao tu veliku građevinu? Keops, kako tvrde egiptolozi? O tome u *Hitatu* piše:

"... prvi Hermes, kojega zovu i *trojaki* zbog uloge proroka, kralja i mudraca (*on je onaj kojeg židovi zovu Henok*, Jaredov sin, koji je sin Mahalalela, koji je sin Kenana, koji je sin Ene, koji je sin Setov, koji je sin Adamov — neka mu je slava...) pročitao je u zvijezdama da će se dogoditi potop. *Nato je dao izgraditi piramide* da bi u njih sklonio blaga, učene spise i sve za što se bojao da bi se moglo izgubiti i nestati, ne bi li se te stvari zaštitile i očuvale!"

Henok se ne navodi samo u *Hitatu* kao graditelj Velike piramide, isto u 14. stoljeću čini i arapski istraživač i pisac Ibn Battuta:

"Henok je podigao piramide prije potopa da bi u njih pohranio knjige o znanosti i spoznaji, kao i druge vrijedne predmete"

Nepotrebno je navesti da egiptolozi nimalo ne drže do ove arapske predaje. Za njih je graditelj Velike piramide "Keops" premda mnogi argumenti govore protiv toga. O tome sam detaljno pisao u knjizi *Oči Sfinge*. No, baš se egiptolozi ponašaju kao onaj poznati majmunski trio. Ništa ne čuju, ništa ne vide, ništa ne govore. To što ne žele vjerovati predaji iz 14. stoljeća mogu donekle razumjeti, iako preko volje. No, oni ne vjeruju ni suvremenoj znanosti, ako ona opovrgava njihovo sveto učenje. Primjeri iz posljednje četvrtine stoljeća to potvrđuju: u godinama 1968/69, fizičar i nobelovac dr. Luiz Alvarez proveo je ispitivanje zračenjem Kefrenove piramide. Alvarez i njegova ekipa pošli su od poznate činjenice fizike da naš planet 24 sata dnevno ozračuju zrake iz svemira i da pri probijanju kroz krute tvari gube sićušan dio energije. Točnim se mjerenjem može utvrditi koliko je protona prošlo kroz neki kameni sloj. Ako kamen u sebi ima rupe onda će protoni pri prolazu kroz njih biti manje zaustavljeni. Alvarez je pomoću stroja za zračenje i IBM-ovog računala izmjerio putanju više od dva i pol milijuna čestica. Oscilografi su pokazivali kaotičan uzorak, kao da čestice kruže oko Zemlje. Da čovjek poludi. Vrlo skup projekt u kojemu su sudjelovali razni američki instituti, tvrtka IBM i kairsko sveučilište Ain Schams, nije dao jasne rezultate. Tadašnji voditelj istraživanja, dr. Amr Gohed, rekao je novinarima da su nalazi "znanstveno nemogući" te dodao da je ili struktura piramide "posve kaotična" ili je po srijedi "tajna koju nismo u stanju objasniti".

Arheolozi, sa svoje strane, iz ovog zbudjujućeg mjerenja nisu izvukli nikakve zaključke.

UZALUDNA MJERENJA

Godine 1986. s novim je aparatima i novim metodama započeta potraga za skrivenim prostorijama u Keopsovoj piramidi. Pritom su dvojica francuskih arhitekata, Jean-Patrice Dormion i Gilles Goidin, električnim detektorima otkrili razne prazne prostore unutar piramide. Egiptolozi nisu promijenili mišljenje. Budući da je jedan od spoznora bilo i francusko elektroprivredno društvo, cijeli je pokus okarakteriziran kao propaganda za Electricite de France.

Sljedeći je veliki pokušaj pokrenuo japanski tim znanstvenika, sa sveučilišta Waseda u Tokiju. Opremljeni najsuvremenijim elektronskim aparatima, japanski su stručnjaci ozračili kako unutrašnjost Velike piramide, tako i cijelo područje oko nje, sve do Sfinge. Japanci su pronašli neoborive dokaze za čitav labirint prolaza i komora u Keopsovoj piramidi. Kristalno jasnim znanstvenim izvješćem razni su profesori, koji su sudjelovali u ovom istraživanju, iznijeli svoje rezultate. Reakcija egiptologa? Ah, to je bila propaganda za japansku elektroničku industriju!

Ekipu okupljenu u kairskom DAI apsolutno ništa ne zanima. A njihovi kolege u Europi i drugdje uglavnom ne znaju što se događa na visoravni u Gizi. Da se egiptologe pita, nema se što ni događati, sve se već zna!

Godine 1992, geolog dr. Rober M. Schoch, s University of Boston, s odsjeka *College of Basic Studies*, s

drugim je znanstvenicima proveo geološka mjerenja, kao i analize na Sfingi. Rezultat: Sfinga je najmanje pet tisuća godina starija nego što se dosad pretpostavljalo. Prema uvriježenom mišljenju, Sfingu je dao izgraditi faraon Kefren (2520.-2494 pr.Kr.). Za takvo razmišljanje ne postoje čvrsti dokazi, već je ono stvoreno na temelju natpisa na jednom slomljenom ukrasu. Tamo bi moglo, ako se jako potrudimo baš to pročitati, pisati "Chephren". Pritom ovaj ulomak nije sa Sfinge, već s postolja faraona Tutmozisa IV. A taj je vladao više od tisuću godina *nakon* Kefrena, naime od 1401. do 1391. prije Krista.

Kako je geolog dr. Robert Schoch došao do zaključka da je Sfinga najmanje pet tisuća godina starija od Kefrena? Tim dr. Schocha u pod je usadio više seizmičkih plutača. Izazivana je jeka preko koje je bio omogućen uvid u stanje ispod površine, što je metoda koja se potvrdila u svakodnevici geologije. Računala su obradila podatke i izbacila metre papira s nacrtima koji prikazuju tlocrt Sfinge. Na dubini od 2.4 metra jasno se moglo vidjeti raspadnute ostatke koji su nedostajali na stražnjem dijelu. Na tom stražnjem dijelu, međutim, izvedena je restauracija dugo nakon što je Sfinga sagrađena. Faraon Tutmozis IV. dao je Sfingu iskopati iz pijeska i obnoviti.

Geološka mjerenja i kemijske analize nudile su samo jedan zaključak: tragovi raspadanja podrijetlo vuku iz razdoblja velikih kiša kojih u doba faraona Kefrena nije bilo. Slično godovima na drvetu, može se datirati i razdoblje ove velike vremenske nepogode: najmanje 7000 prije Krista.

Reakcija arheologa na Schochove rezultate mjerenja?

Prava poplava kritike. Na jednom je kongresu u Bostonu arheolog Mark Lehner sa sveučilišta u Chicagu svoga kolegu Schocha proglasio "pseudoznanstvenikom". Lehnerov glavni argument: "Ako je Sfinga doista toliko stara, onda je u vrijeme njezina nastanka morala postojati i kultura koja je mogla izraditi takvo umjetničko djelo. U to vrijeme su ljudi, međutim, bili samo lovci i skupljači i zato nisu mogli podići Sfingu". I gotovo!

I uvijek kad razumni argumenti više nisu dovoljni, ljudi koji su stjerani u kut posežu za prljavštinama. Boje se da će nešto izgubiti. Baš to se događalo u raspravi arheologa dr. Marka Lehnera protiv geologa dr. Roberta Schocha. Lehner je svom kolegi znanstveniku predbacio "dvojbenu vjerodostojnost". Čemu ovakav nizak udarac? Jedan od sponzora Schochova geološkog istraživanja bio je izvjesni John Antony West. A taj je gospodin West počinio dva smrtna grijeha: prvo, nije bio znanstvenik, a drugo, objavio je knjige u kojima je smatrao mogućom civilizaciju koja je "starija od dosad poznatih". Pravo svetogrđe u očima "pravog" arheologa.

Egiptologe nije zanimalo što dr. Robert Schoch nije bio jedini geolog koji je sudjelovao u seizmičkom ispitivanju na visoravni u Gizi. U tom su timu bili i dr. Thomas L. Dobecki, i još dvojica geologa, jedan arhitekt i jedan oceanograf. I njihovo uvjerenje kako ispod Sfinge postoje "vodeni kanali" koji u kamenu nastanu samo tijekom dugih vremenskih perioda, nikoga nije impresioniralo. Diskreditiranje geoloških analiza dr. Schocha zapečatio direktor *Starina iz Gize*, Egipćanin dr. Zahi Hawass. On je cijelo to istraživanje, kao i

zaključke donesene na istom, prozvaao "američkom halucinacijom". Reкао je da nema "ni jedne znanstvene pretpostavke" za Schochovo datiranje Sfinge. Kao što vidimo, egiptolozima se ne može doskočiti ni s kakvim znanstvenim spoznajama do kojih se došlo znanstveno provjerenim metodama mjerenja, ako to njima iz nekog razloga ne odgovara. *Oni* određuju u što svijet mora vjerovati. I ne primjećuju da pile granu na kojoj sjede. Javnom je mišljenju odavno dosta tzv. znanstvene vjerodostojnosti. A znanost koja će priznati rezultate neke druge grane znanosti samo u slučaju ako to potvrđuje neke njezine teorije i nije baš vjerodostojna.

Još jedna egzaktna znanost je fizika, a na Visokom tehničkom učilištu (ETH) u Zurichu prof. dr.W.Wolfi priznati je autoritet. On je već odavno usavršio sporno datiranje putem C-14, s kojim se može vremenski odrediti organski materijal. Profesor Wolfi je u suradnji s nekolicinom kolega analizirao šesnaest uzoraka materijala koji su podrijetlom iz Keopsove piramide, među njima ostatke drvenog ugljena, drveta, fragmente slame i trave. Rezultat? U prosjeku su svi uzorci ispali 380 godina stariji od onog što su procjenili egiptolozi na temelju liste kraljeva. Jedan je uzorak iz Keopsove piramide bio čak 843 godine stariji nego što je smio biti.

Ovi su fizičari ispitali ukupno 64 uzorka iz drevnog carstva te su proveli datiranja raznim metodama, između ostalog i putem spektroskopije mase. Svi su uzorci, bez iznimke, nekoliko stoljeća stariji od brojka koje nude egiptolozi. Iz toga se ne izvlače nikakvi zaključci, naprotiv: stare, neodržive teorije cementiraju se novim izgovorima. Izgovorima? Nije li to preteška riječ?

Gotovo je plemenita s obzirom na to kakve nam gluposti žele podmetnuti.

DISKREDITIRANJE JEDNOG ČOVJEKA

Egiptolozi iz DAI-a žele se riješiti Rudolfa Gantenbrinka. Zašto? Nije li svojim robotom došao do epohalnog otkrića? Nije li uložio i vrijeme i 400 000 njemačkih maraka da bi otmjenoj arheologiji učinio uslugu, da bi ona mogla napredovati u spoznajama? Je li negdje zabrljao? Ne, Gantenbrink je bio vrlo pedantan, njegovi se rezultati mogu lako provjeriti. Je li bio nepristojan? Neuljudan? Ništa od svega toga. Gantenbrink je vrlo ugodan čovjek. Je li u svijet pustio neznanstvena nagađanja? I opet, ne. Baš se Rudolf Gantenbrink prema medijima držao vrlo rezervirano. Baš je on, voditelj misije UPUAUTA u Velikoj piramidi zastupao stav da se ne zna nalazi li se išta iza kamene ploče u novootkrivenom oknu. Gantenbrink nije postavljao nikakve hipoteze o oknu i vratima. Ali, u čemu je, za ime Boga, pogriješio? Zašto ga se žele riješiti egiptolozi iz DAI-a?

Razgovarao je s novinarima. I to ne zato što je trčao za njima da bi im iznio svoje otkriće. Bilo je obrnuto: novinari su trčali za Gantenbrinkom, potaknuti britanskim znanstvenicima koji su nešto nanjušili o ovom fenomenalnom otkriću. Zadatak je, pa i dužnost, novinara slijediti zanimljivu priču i provjeriti je. Rudolf Gantenbrink držao se suvereno, suzdržano i pristojno. Je li trebao lagati novinarima? Gantenbrink nije političar.

U jednom izvješću njemačke novinske agencije (dpa) od 27. lipnja 1994, novinar Jorg Fischer je napisao:

"Stoljećima već divovske piramide u Gizi potiču tajnovita, mistična maštanja... Prije godinu dana pokrenuta je rasprava... Stručnjak za robote, dr. Rudolf Gantenbrink iz Münchena, samovoljno je novinare izvijestio o otkriću te je izrazio pretpostavku da se iza vrata nalazi grobna komora. *Jedan je njemački žuti list već otkrio pepeo faraona i njegovo zlato*, prisjeća se voditelj DAI-a, profesor Rainer Stadelmann svih gluposti koje su bile napisane."

Ono što se podmeće gospodinu Gantenbrinku, događa se mimo njegove volje. Gantenbrink nije izrazio nikakvu pretpostavku da se "iza vrata nalazi grobna komora". Ovdje mediji, koji i ne znaju bolje, potpomognuti gospodinom profesorom, diskreditiraju jednog čovjeka i njegov se rad gura u zaborav. Gantenbrink također nije "samovoljno" ponudio informacije, jer on ni u jednom trenutku nije bio zaposlenik DAI-a te shodno tome nije se morao pokoravati politici cenzure informacija. Vijest *dpa* koja je obišla svijet i koju su prenijele mnoge novine, imala je svrhu dezinformacije. Ljudi su trebali pomisliti da je Gantenbrink objavio znanstveno neutemeljene pretpostavke. To je pak, sa svoje strane, toliko razljutilo egipatske vlasti da je istraživanje okana u piramidi postalo nemoguće.

ZABLUDE KOJIMA NAS UČE

U nastavku izvješća *dpa* postaje jasna nakana:

"Ovaj arheolog (prof. dr. Rainer Stadelmann; EvD) kategorički isključuje postojanje dodatnih komora: nakon proučavanja snimke s vidoekamere na robotu i usporedbe s tri druga okna u piramidi, potvrdila se

njegova pretpostavka da je ovo okno samo simbolični prolaz. Kroz otvor koji vodi od komore kraljica gore, prema vjerovanju starih Egipćana, faraonova je duša trebala poći ka nebu.

Crna prašina koja se nalazi ispred kamenog bloka, prema Stadelmannu ostaci su propadanja metalnih ispupčenja.

Njegovo razumno objašnjenje i opetovano naglašavanje da ni jedan čovjek, a kamo li sarkofag, ne može proći kroz to okno i da se tako nije moglo skrivati blago, malo tko čuje..."

Onaj tko ne vjeruje u ovo učenje ili ga iz nekih drugih razloga ne može prihvatiti, zacijelo je lud. Mogu shvatiti zašto ovaj učeni profesor "kategorički odbija postojanje još jedne komore": on je naime osmislio *Teoriju o tri komore*. Četvrta ili peta komora nemaju tu što tražiti. Čudno je to. Dosad poznate prostorije u Velikoj piramidi zauzimaju volumen od cca 2000 kubičnih metara. Tih 2000 kubičnih metara odnose se na tri komore, prilaze k njima i *veliku galeriju*. Sama *velika galerija* zauzima 1800 kubičnih metara. *Velika galerija* zauzima višestruko veći prostor nego sve tri komore zajedno. Ipak, *veliku se galeriju* ne računa kao četvrtu komoru, jer sveta *Teorija o tri komore* to ne dopušta.

Nadalje Gantenbrinkovo okno trebalo bi biti "simbolični prolaz", jer prema "vjerskoj predodžbi starih Egipćana duša faraona odlazi u nebo".

Treba malo razmisliti o tom "simboličnom prolazu". Stari Egipćani u krajoliku podignu najsavršeniju građevinu u povijesti čovječanstva. Ona je sagrađena od cca 2.5 milijuna kamenih blokova. Samo planiranje je

sigurno bilo fenomenalno, svi blokovi, sve kosine savršeno prijanjaju jedne uz druge, jer je građeno za vječnost. Unutar piramide izgrađuje se prolaz koji danas zovu "velikom galerijom". On vodi koso gore do kraljevske komore, dugačak je gotovo 46.61 metara dugačak, širok 2.09 metara i visok 8.53 metara. Budući da se zidovi naginju jedni prema drugima, krov od vodoravnih ploča iznosi samo 1.04 metara. Granitne grede lukova visokih 8.5 metara nisu vodoravne. Ne! Kako bi nama pametnjakovićima dali još jednu lekciju, ovi se monoliti, uz jednaki nagib kao i *velika galerija* protežu koso gore. Obrada greda i kamenih ploča bila je toliko precizna da se posjetitelj dobro mora pomučiti da bi pronašao mjesta gdje se spajaju. Prije nego što dođe do *velike galerije*, posjetitelj mora puzati kroz *prolaz koji vodi gore*.

Do danas nam nije jasno zašto su graditelji prvo napravili nizak prolaz koji onda vodi u veliku galeriju. Ipak, profesor Stadelmann sa stopostotnom sigurnošću tvrdi da se u slučaju Gantenbrinkova okna radi o "simboličnom prolazu" i to je zaključio na temelju usporedbe s preostala tri okna u piramidi. Tako mi Ozi-risa! A gdje su ti "simbolični prolazi" u Velikoj piramidi s kojima ih je usporedio? Dosad su se ostala okna zvala "okna za prozračivanje"!

On dalje tvrdi kako je Gantenbrinkovo okno presusko da bi se kroz njega provukao sarkofag, "a da ne govorimo o... blagu". Zašto onda u kraljevskoj komori stoji sarkofag čije su mjere *veće* od promjera *prolaza koji vodi do komore*? Prema logici profesora Stadelmanna taj se sarkofag uopće ne bi smio nalaziti u kraljevskoj komori, jer je — u usporedbi s Gantenbrinkovim

oknom — i ovo okno preusko da se kroz njega dovuče "sarkofag ili blago".

Graditelji staroga Egipta navodno su u svoje remek-djelo koje je sve nadživjelo ugradili "simbolične prolaze". No ti su "simbolični prolazi" nevidljivi i nisu vodili iz komore kraljica. Točke spajanja probio je tek prije 120 godina gospodin W. Dixon. Kroz taj je "simboličan prolaz" trebala odlepršati faraonova duša na nebo, ali u maloj komori kraljica nikad nije ležao nikakav faraon koji bi nekamo poletio. A čak i da je tu bio i da su okna od početka bila spojena s komorama, on odatle ne bi imao slobodan put prema nebu. Jer po službenom učenju, Gantenbrinkovo okno je zatvoreno kamenom iza kojega se ništa ne nalazi. Jadni faraon!

"Razumna teorija" uvaženog egiptologa i "opetovano naglašavanje da se ljudi ne mogu provući kroz tako usko okno (Gantenbrinkovo okno; EvD), a pogotovo ne mogu progurati sarkofag ili sakriti blago" prava su točka na i riječi "idiotizam". Postavimo se u drukčiju poziciju. Pretpostavimo da je kalif Abdullah Al-Ma'mun — to je bio onaj koji je 827. g. poslije Krista uspio otvoriti okno u piramidu — negdje drugdje probio prolaz, a ne na mjestu koje nam je danas poznato. Na visini gdje se nalazi 74. niz kamenih blokova pronašao bi ulaz i dospio do komore. I gle, od komore bi dolje vodila četverokutna rupa promjera 20 centimetara. Kasniji egiptolozi tu komoru krste u "Ma'munovu komoru". I oni primjećuju četverokutnu rupu i nazovu je "rupa za dušu", "simbolični prolaz" ili "okno za prozračivanje. I jednoga se dana pojavi Rudolf Gantenbrink pa svojim malim robotom krene 60 metara u dubinu. Tu robot zapne, jer mu put priječi kameni blok.

Prema tvrdoglavom načinu razmišljanja stručnjaka novootkriveno okno ne može voditi do komore, jer se kroz to okno "ne mogu provući ni ljudi, a kamoli dovući sarkofag i blago".

Oprostite, gospodo, činjenica ostaje da okno, gledano odozgo, vodi do komore kraljica. Zašto onda ne možemo gledati i obrnuto? Nitko nije doista došao na tako ludu zamisao da su blaga i sarkofag progurani kroz otvor širok 20 cm. Iza tajnovitih vrata Gantenbrinkova okna *može se* (ali i ne mora) nalaziti neka komora koja također ima neki drugi prilaz, kao i komora kraljica. Ovisno o polazišnoj točki, Gantenbrinkovo okno vodi ili *iz* komore kraljica ili *u nju*. A neovisno o tome postoji drugi prilaz kojim se dolazi do komore kraljica. Iza Gantenbrinkova okna *može se* nalaziti komora i u slučaju ako su vrata, ili kamen koji blokira prolaz, čvrsto zazidana. Pardon, oba okna koja vode do komore kraljica (južno je Gantenbrinkovo okno) do prošlog su stoljeća *također* bila zazidana. Da gospodin Dixon nije udario svojim pijukom ništa danas ne bismo znali o ta dva okna i nikakav se robot ne bi mogao voziti po Gantenbrinkovom oknu.

I obrnuto: da se robot *s gornje strane* kretao Gantenbrinkovim oknom opet bi stao pred komorom kraljica. I svi bi se pametni stručnjaci složili u tome da je tu kraj i da iza više nema ničega. Iza te blokade *ne može* ništa više biti. I nikome ne bi palo na pamet da probije taj kamen ili ga razgradi kakvom kiselinom. Je li to još znanost? Gdje je znatiželja, gdje je želja za istraživanjem kad se a priori i kategorički tvrdi da se iza vrata u Gantenbrinkovu oknu ne nalazi ništa? A svatko tko zastupa neko drugo mišljenje biva automatski

javno proglašen neozbiljnim i izgubljenim u vlastitoj mašti.

Na kraju okna Gantenbrinkov je robot snimio metalna ispupčenja koja su bila izravno pričvršćena na vrata. Teško se može poreći da se tu radi o metalu, jer je srećom jedan komadić metala odlomljen i nalazi se na podu. Budući da su u Keopsovo vrijeme poznavali bakar, samo po sebi je razumljivo da se govori o "bakrenim ispupčenjima". I taj "bakar" bi se mogao pokazati ludošću. No, profesor Stadelmann i njegovi visokokaratni egiptolozi i za ovo imaju "normalno" i "razumno" objašnjenje. Iznio ga je RTV-ovom novinaru Torstenu Sasseu:

"Čemu koristi? (bakreni komad, EvD). U početku smo pretpostavili da se radi o tehničkim dodacima. Danas bih to isključio i rekao kako se radi o hijeroglifima. Hijeroglifima koji su ondje umjetnički stilizirani. A ako su to hijeroglifi, onda sve to ima simboličko značenje. Moramo, dakle, istražiti što bi to moglo značiti? Nude nam se znakovi poput lotosova cvijeta. Lotosov cvijet simbolizira jug, jug zemlje, to bi moglo biti to. Mogao bi to biti i staroegipatski znak *shuut*; to je neka vrst suncobrana koji je nošen iza kralja dok je ovaj svečano kročio obredom. Moguće je da su ti suncobrani bili pripremljeni za duše kraljeva, da ih uzmu kad krenu prema nebu."

O, nebesa! Piramida je utjelovljenje anonimnosti. Nitko nije rekao ni riječi o samoj gradnji, ni ekipa dizajnera i arhitekta, ni nadzornici gradnje, svećenici, ni sam faraon. Nema spisa kojim bi se objasnilo kako je to sagrađeno. Nitko od njih za sobom nije ostavio ni najmanju bilješku koja bi odgovorila bar na jedno od

mnogih pitanja. U samoj piramidi nema hijeroglifa. Nema zidova ispisanih znakovima kakvi su pronađeni u drugim staroegipatskim grobnicama. Kažu da je Keops, navodni graditelj, bio despot koji si je u glavu zabio da će sagraditi najveću građevinu svih vremena. Ali, i on i njegovi podanici zaboravili su u samoj građevini hvaliti gospodara. Niti pišljiva slova o faraonu Keopsu, nigdje nije pribilježeno nijedno herojsko djelo faraona. Ne štuje se nijedna božica, nikakvi preci nisu opjevani, nikakve molitve nisu ugravirane u strop. Svi zidovi, prolazi i komore Keopsove piramide glatko su uglačani. Anonimnost do savršenstva.

Ali, čekajte malo! Na kraju Gantenbrinkova okna mogao bi se nalaziti hijeroglif "shuut", da bi faraon sa suncobranom — da ne izgori — mogao poći svojim precima. E, tome se treba domisliti. Meni na tu temu više ništa ne pada na pamet!

Na donjem desnom rubu vrata u Gantenbrinkovu oknu nedostaje trokut. Kamera robota tu je snimila usku liniju crne prašine. Profesor Stadelmann u tome vidi "istrunule komadiće metalnih ispupčenja na simboličnim vratima".

Ako u obzir uzmemo objašnjenje ovog znanstvenika da je Gantenbrinkovo okno samo "simboličan prolaz" koji je k tomu i zatvoren kamenom, onda u tom oknu ne bi smjelo biti ni najmanjeg povjetarca. Od dva metalna ispupčenja na vratima, *lijevi* je djelomično slomljen. Crna prašina se, međutim, nalazi u *desnom* kutu. Duhovi? A ako su oba metalna ispupčenja ravnomjerno propadala tijekom tisućljeća, crna bi prašina trebala biti jednako tako ravnomjerno raspoređena pokraj donjeg ruba vrata. Ali nije tako. Crna prašina

izlazi iz onog malog trokutasteg otvora, kao da je nosi lagani povjetarac. A i najminimalniji povjetarac ukazuje na to da se Gantenbrinkovo okno nastavlja. Ili ukazuje na komoru iza tih vrata u koju se može ući i na neki drugi ulaz. Usto je i lasersko svjetlo na robotu UPUAUT također nestalo ispod donjeg praga vrata. Bilo da su to vrata ili kamen koji zatvara prolaz, ni jedno ni drugo nije pričvršćeno za dno. Zar se čovjek ne bi trebao zapitati nad time? Zacijelo ne.

Egiptolozi su se ionako dogovorili da je to "simbolični prolaz". Tu je bilo kakvo temeljitije istraživanje posve nepotrebno.

PROKOCKANA VJERODOSTOJNOST

3. kolovoza 1993. godine, direktor Egipatskog muzeja u Berlinu, dr. Dietrich Wildung, u *Frankfurter Allgemeinen Zeitung* piše:

"Bio je to dovoljan razlog da se egiptolozi tehničaru (Rudolfu Gantenbrinku; EvD) zahvale na suradnji. Ovaj pak nije mogao odoljeti tome da iznese senzacionalističko izvješće i posve u neznanju tapka kroz mistiku piramida, mumija i blaga. Uskoro će se javiti i Erich von Daniken i crnu prašinu kraj donjeg ruba kamene ploče protumačiti kao dokaz da se iza tog kamena nalazi mumija samog kralja Keopsa. A tamo gdje je ne-taknuta kraljevska mumija, zacijelo se krije i neizmjereno blago, koje još od Heroda škaklja maštu svijeta. Pokrenut je automatizam trivijalne arheologije, a stručnjaci koji upozoravaju na oprez bit će prozivani kao konzervativci koji se ne žele osloboditi tereta svojeg tradicionalističkog učenja."

To je obrazac prema kojem egiptolozi napadaju one koji misle drukčije. Nikad mi ni u peti nije bilo da crnu prašinu protumačim kao "dokaz da se iza kamena nalazi mumija samog kralja Keopsa." Tome se domislio David Keys, arheološki dopisnik britanskog lista *The Independent*. Ja u kontekstu Keopsove piramide ne bih spominjao faraonov grob i slična blaga, već samo iz tog razloga što smatram da Keopsova piramida uopće nije Keopsova, a da o njegovu grobu i ne govorimo. Što bi moglo biti iza vrata u Gantenbrinkovu oknu?

Vjerojatno isto što se nalazi i u ostalim, još neotkrivenim komorama: spisi i dokumenti svih vrsta, kao što su prenijeli arapski povjesničari iz 14. stoljeća.

David Keys je ukazao na još jednu zanimljivost: visinska razlika od komore kraljica do kraljeve komore iznosi 21.5 metara, a tolika je razdaljina i od komore kraljica do kraja Gantenbrinkova okna. Slučaj ili jasan znak da je tu još jedna komora?

Gospodin prof. dr. Dietrich Wildung, koji je u novinama iznio one neistine o meni, ujedno je i predsjednik Međunarodnog udruženja egiptologa. U jednom interviewu radio postaji SFB iznio je sljedeće mišljenje:

"Ne živimo u uvjerenju kako moramo svakoga usrećiti onime što nudimo... Vizija sveobuhvatne arheologije koja će usrećiti cijeli svijet prava je glupost, po sve je promašena".

Budući da predsjednici egiptologa tako razmišljaju, nimalo ih ne zanima javno mnijenje. Oni ionako znaju da se u Keopsovoj piramidi ništa ne nalazi, zašto onda uopće obraćati pozornost na mišljenje ne-egiptologa?

Zašto javnost još uopće financira taj uvijek isti krug knezova? Ni knezovi svojim podanicima nisu polagali račune.

Stručnjaci DAI-a se sada spremaju istražiti sjeverno okno koje se proteže od komore kraljica. Na to je mislio i Rudolf Gantenbrink. Pitam se zašto nisu do kraja napisali domaću zadaću? Postoje razni prijedlozi kako bi se mogla otvoriti vrata. Zašto odjednom odbijaju mišljenje, suradnju i stručnost Rudolfa Gantenbrinka? Kako akademici, koji su inače tako razumni i puni humora, mogu biti tako zatucani i neprijateljski raspoloženi?

Mislim da je ovdje posrijedi nešto više od obične ljubomore. Predstavnici visoke egiptologije duboko su u svom srcu povrijeđeni što se nekome tko nije arheolog posrećilo takvo otkriće. Ljuti su što je Gantenbrink razgovarao s novinarima. Jesu li ti tvrdoglavci uopće odrasli? Ili zapravo žele prešutjeti što bi se moglo naći iza tih vrata? Treba li takav stav zapravo odvratiti pozornost, kako bi u miru i tajnovitosti mogli sortirati ono što je tisućama godina bilo skriveno?

Nikakve koristi od srdžbe. Ostaje činjenica da odgovornim znanstvenicima u Egiptu ne treba javnost, osim kad joj se poslužuju cenzurirani komentari iz vlastita tabora. Ni jedan novinar, ni jedan neutralni promatrač ne smije biti prisutan pri daljnjem istraživanju Gantenbrinkova okna, čak ni kad se probiju ona tajnovita vrata. Ni jedna televizija ne smije to prenijeti svijetu ili detaljno prikazati stjenke okna. Ni jedna skupina iz neke druge grane znanosti ne smije analizirati metal s vrata. A za sve to djetinjasto skrivanje izgovor je da je to zato da bi egiptolozi mogli

raditi nesmetano i u miru. Imam ja razumijevanja za takve želje, no ovoga se puta ne radi o nekom beznačajnom grobu, nego o Velikoj piramidi koja fascinira čovječanstvo već tisućama godina. Radi se o najmonumentalnijoj građevini na planetu, o svjetskom čudu, spomeniku oko kojega se tisućama godina isprepliću legende i priče. Na stranu interes naroda i novinara, egiptologija ovdje propušta jedinstvenu priliku svjetskoj javnosti demonstrirati korektno i znanstveno čisto djelovanje. Prokockava mogućnost jasno i za sva vremena pokazati svim luđacima i šarlatanima, koji iza svakog ugla očekuju tajne i zavjere, što su činjenice, a što nisu.

Ili se ipak boje toga što bi moglo biti iza vrata u Gantenbrinkovu oknu? Neki prijašnji arheolozi nisu bili tako strašljivi. Pri otvaranju Tutankamona groba mogli su biti nazočni i novinari. U međuvremenu je cijeli svijet medijski povezan i kad bi Gantenbrinkov robot slao uživo slike iz Velike piramide, moglo bi ih se istovremeno vidjeti u svim domovima. Tako se novinari ne bi morali gurati u komori kraljica, a stručnjaci bi u miru mogli obavljati svoj posao. No, to *mora biti prijenos uživo*, snimljen dok se nešto otkriva, a ne slike koje će se nakon nekoliko dana, tjedana ili mjeseci montirati i opremiti kakvom legendom.

Pokušajmo si zamisliti kako bi bilo da su Amerikanci u potpunoj anonimnosti sletjeli na Mjesec. I da je NASA nekoliko tjedana kasnije javnosti ponudila cenzurirane snimke. Ljudi bi s pravom bili ogorčeni. Što nam to želite zatajiti? Zašto od početka ne igrate otvoreno? Zašto bi porezni obveznik financirao organizaciju koja ga smatra nedoraslim?

Ipak, egiptolozi DAI-a i egipatska Uprava za starine boje se transparentnosti. Onaj koji se boji javnosti i obavija se zavjereničkom šutnjom, sigurno nešto skriva. A onaj koji nešto skriva, mora kasnije i nešto objasniti. Toliko dugo dok se njihova "politika informiranja" svodi na tajnovitost, javnost nema razloga egiptologe smatrati vjerodostojnima. Može još toliko poštenih ljudi ozbiljna izraza lica tvrditi da iza vrata u Gantenbrinkovu oknu, prema očekivanju, nije bilo ničega, kritička javnost u to neće vjerovati. Izgubili su vjerodostojnost.

Stari rimski povjesničar Cornelius Tacitus (55-120 poslije Krista) rekao je: "Tko se ljuti zbog kritike, priznaje da je zaslužuje".